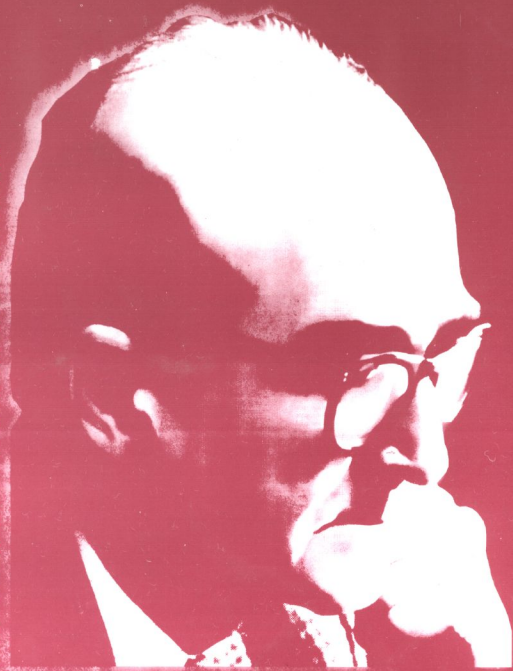

REVISTA NOASTRĂ

Publicație a elevilor și profesorilor din Colegiul Național "UNIREA" - Focșani
Fondată în 1912 - Seria a III-a - Nr. 27-28 /24 ianuarie 2007

Mircea Eliade
1907-1986

CUPRINS

DE CE ELIADE? - prof. Daniela Plăiașu.....	3-5
GAVRILESCU ȘI FERESTRELE SACRULUI - prof. Daniela Plăiașu.....	6-8
MIRCEA ELIADE ȘI OPERA SA	9-11
IMPROVIZÂND DESPRE ELIADE - Ioan Dumitru Denciu.....	12
EMINESCU - POETUL RASEI ROMÂNE - Mircea Eliade.....	13-18
Mircea Eliade - LISABONA ȘI DE AICI MAI DEPARTE - prof. Mircea Dinutz	19-21
HOMO RELIGIOSUS: ELIADE, CULIANU, MAESTRU ȘI DISCIPOL - Toader Aioanei....	22-34
CITINDU-L PE ELIADE - Ana-Maria Trandafir	35-37
MIRCEA ELIADE ȘI ITALIA - Livia Andreea Lupșa.....	38-39
IMPRESII DEPRE "COSMOLOGIE ȘI ALCHEMIE BABILONIANĂ" - Octavian Cojocea..	40
INVITAȚIE - Iuliana Diac	41
O SEARĂ LA CALCUTTA - Ștefana Stoica	42-43
NOAPTEA DE SÂNZIENE - Laura Ionescu	44-45
PE STRADA MÂNTULEASA - Hortensia Manolea	46-48
MIE ÎMI PLACE ELIADE - Simona Merișor	49
ELOGII LUI ELIADE - Diana Mereoiu.....	50
DESPRE RAMAYANA - prof. dr. Florinel Agafiței.....	51-57
CĂLĂTORIA - RITUAL DE TRECERE - prof. Elena Soare	58-59
DRUMUL SPRE ITACA - prof. Claudia Lepădatu	60-63
TESTUL IZOLĂRII PRIN IMAGINAȚIE - Mihaela Prodan.....	64
NATURA OMULUI STĂ ÎN RAȚIUNE? - Andra Hanță.....	65-66
ANEMIA PERIPRIVĂ - Oana Bucșă.	67-69
DASCĂLI DE IERI ȘI DE AZI - Interviu cu fostul director Aurel Budescu.....	70-74
Interviu cu actualul director Carmen Atarcicov	75-77
FILE DE JURNAL - prof. Cornel Noană	78
POVEȘTEA VORBEI - prof. Elena Soare.....	79
CADAVRUL MECANIC - Monica Olaru	80-81
ORAȘUL FĂRĂ CENTRU SAU LAUDA PERIFERIEI - Monica Olaru.....	82-83
DE LA HIMALAZA LA ANZII PERUVIENI - Adela Racovițeanu.....	84-86
INTERVIU - ADRIAN IUGA	87
DINTRE SUTE DE CATARGE - MIHAELA PRODAN	88-89
IOANA ALEXANDRU.....	90-92
ET IN ARCADIA EGO - Andrea Livia Lupșa	93
MOȘ ION ROATĂ - IN MEMORIAM - prof. Vasile Iorga	94-95
DIN VIAȚA COLEGIULUI	96-104

COLECTIVUL DE REDACTIE:

Ioana ALEXANDRU – IX E
Laura IONESCU – X A
Alexandru CIOBOTARU – X D
Nicoleta LAZĂR – X E
Veronica PETRESCU – X E
Ștefana STOICA – X E
Lavinia Andreea LUPȘA – X F
Oana BUCȘĂ – XI B
Andra AGAFIȚEI – XII E
Mihaela PRODAN – XII E
Andra HANȚĂ – XII E

SECRETAR DE REDACTIE:

Prof. Romulus BUZĂȚELU

DE CE ELIADE?

Motto: "Sacrul consacră realul" - Constantin Noica

Cercetător în câmpuri nemaiîncercate la această anvergură culturală de nici un alt român, prozator cu subiecte rare și mutații revelatoare în perceperea actului scriiturii, patriot ardent forțat la autoexil pentru a-și salva

posibilitatea de a fi liber, înfruntând în primii ani de emigrație judecata necruțătoare dar în fond aleatorie a străinilor și infamiile culturnicilor din țară, **Mircea Eliade** are un destin din cele mai mișcătoare, cu vicisitudini din cele mai ciudate în pofida cărora s-a ridicat la o glorie mondială pe care puțini români au cunoscut-o și la care se adaugă an de an studii punând în lumină noi laturi ale contribuției sale la un nou umanism, o viziune mito-filosofică în care omul este reîmbogățit cu componenta sacră.

Viața i s-a structurat ca o complexă luptă cu timpul - Istorie, prin acesta înțelegând contingentul posesiv, uneori vorace, dar lipsit în sine de valoare eternă, sacră - singura pe care **Eliade** o găsește ca autentică. Timpul - istorie este real pentru muritorii obișnuiți, dar la **Eliade** acest strat existențial devine adevărat în măsura în care numai în el se poate revela dimensiunea ce dă imaginea unității Creației, numită timpul-Timp.

Timpul etern și deci semnificativ salvează omul din Istorie. Calea eliberării omului de ne semnificativ se găsește, deși nu este dată tuturor, prin cunoaștere, asceză și înțelepciune.

Eliade a ales cunoașterea omului, împăcându-l pe modern cu ahetipurile și cu personajul arhetipal, făcând o sinteză fertilă între culturile și civilizațiile care au lăsat urme interpretabile din perspectiva celei mai dăniuitoare componente umane de până în zorii epocii moderne - religia.

El este, din ce în ce mai mult văzut ca filosof al Omului, unul aparte din timpurile imemorabile când filosofia și mitul, ca și literatura, existau într-un unic corpus spiritual ca instrument de înțelegere a lumii.

Eliade, prin istoria religiilor, disciplină în care este, după părerea multor specialiști, cel mai autorizat nume la ora actuală ca și **Jung** prin psihanaliza antropologică, a devenit un filosof, un gânditor care împacă omul modern cu lucrurile pe care acesta le-a uitat, dar care-l pândesc din umbră în momente-limită.

Aceste forțe din umbră, denumite de omul modern ale *iraționalului*, nu sunt străine unei gândiri sistemice, și nu pot fi scoase din viața contemporană pentru că ele aparțin omului, înțelegerea lor cu acest statut, profund și înălțător uman, îi redă ființei umane un echilibru de adâncime.

Scriind ca savant și prozator despre sacru și istoria religiilor, într-o viziune care a fascinat marii oameni ai lumii (**Giovanni Papini**, printre alții) și trei generații de intelectuali umaniști și nu numai, **Eliade** a redat religia istoriei Omului.

Sacru este în această istorie baza existenței umane, revelația fiind, în imensul studiu comparativ al formelor sacruului în toate colțurile pământului de-a lungul miilor de ani, că religiile răsar una din alta, miturile nu cunosc frontiere geografice, temporale, rasiale și culturale, iar tâlcul umanist al operei lui **Eliade** este că nu există diferențe structurale în ceea ce constituie cea mai importantă dimensiune a omului, raportul cu divinitatea sau cu sacruul, de la omul occidental la cel oriental, de la omul modern la cel "primitiv". Oamenii sunt foarte asemănători, religiile sunt asemănătoare și ele pentru cine privește miturile fundamentale la nivel planetar și pentru cine știe să recunoască în înșelătoarele forme desemantizate din lumea profană de azi, structurile mitice.

MIRCEA ELIADE (1907-1986)

Astfel, deși savantul face parte dintr-un secol care se consideră pe sine ca saturat de semn și în căutare de semnificații cruciale noi, el vine să arate că modernii au gonit din preocupările lor teritorii întregi ale căror semnificații trebuie nu depășite, ci recuperate.

Prin gândirea mitică, relevată ca sistem, prin simbolul mitic, prin regândirea unor domenii lăsate în umbră, oamenii vor descoperi în trecut aceste noi semnificații cruciale pe care le caută într-un viitor nebulos.

Am văzut că pentru a ajunge la timpul-Timp *Eliade* alege să cunoască omul în raport cu sacrul, că asceză este tocmai această dedicare unui material aproape infinit pe care savantul ajunge să-l cunoască și să-l integreze sistemului său de gândire printr-un

(Mircea Eliade la Chicago - 1973)

efort titanesc pe care la noi și în secolul nostru numai *Iorga* l-ar mai fi putut face.

Ceea ce a surprins în prima parte a activității sale în țară, a fost în primul rând atitudinea de o exigență critică părănd multora nepotrivită cu nivelul foarte înalt al culturii momentului, judecățile negative intransigente la adresa operei unor personalități monumentale ale culturii: *Iorga, Creangă, Sadoveanu, Arghezi*.

Din perspectiva a ceea ce a realizat *Eliade*, această atitudine pare perfect justificată, chiar dacă, așa cum și recunoaște peste ani, nedreaptă totuși prin radicalitatea ei.

În momentul scrierii acelor articole, marele savant de mai târziu își definea poziția în această dialectică a continuității și a discontinuității față de opera marilor nume din cultura română, nume de care atunci când a trebuit să prezinte cultura română a vorbit cu mare respect.

Eliade avea același comportament de deschizător de lume culturală ca și *I. Heliade-Rădulescu, M. Kogălniceanu* și *T. Maiorescu* la vremea lor. Publicistica dintre 1926-1939 a tânărului scriitor erudit, cu o capacitate de muncă în cunoaștere uimitoare și cu o operă literară care nu de puține ori e revelația sau scandalul anului, articolele în care se emit judecăți dure la adresa unor personalități contemporane în domeniu (unele drepte, precum cele despre *N. Cartoian*, altele așa cum am văzut mai sus, exagerate) au un aer provocator față de ierarhia valorilor stabilită deja.

Reevaluarea operei lui *B.P. Hasdeu*, ideile răscolitoare și insolite despre *Eminescu* vorbesc despre o adâncime a gândirii pe care puțini din contemporanii săi o aveau.

De fapt, *Eliade* era convins că face parte din "întâia generație torturată de imperativul sintezei", iar viziunea sa asupra contemporanilor tineri este cea a unei elite active, originale și responsabile: "Nu rămânem neutri înregistratori, compulsori. Însuflețim și sintetizăm organic, cu forțe izvorâte din autentică noastră ființă interioară".

Sinteza așadar trebuia să fie originală, adevărată în contextul noilor valori, însuflețirea mistică apărând alături de forțele creatoare primordiale, iar privirea atentă spre *Dimitrie Cantemir, B. P. Hasdeu, M. Eminescu* și *N. Iorga* nu este decât apropierea unui viitor enciclopedist de dimensiuni moderne de data aceasta (erudit într-o disciplină infinită, istoria religiilor), de

MIRCEA ELIADE (1907-1986)

naturile congenere lui din spațiul propriei culturi.

Paralel cu regândirea rolului unei generații, *Eliade* caută să-și satisfacă nesațiul renașentist de cunoaștere, dar și setea mistică de adevăr etern valabil și se îndreaptă spre un domeniu în care România nu avea la vremea respectivă un specialist care să poată contesta sau aproba în deplină cunoștință de cauză rezultatele finale ale cercetărilor: orientalismul și prin aceasta ajunge să cerceteze domeniu infinit al istoriei religiilor.

Astfel *Mircea Eliade* își desăvârșește opera de sinteză pe care o visa pentru elitele generației sale, dar într-un domeniu neașteptat cu urmări surprinzătoare.

Printr-un studiu pe care nu-l oprește și nu-l întunecă nimic din istorie (al doilea război mondial, exilul) savantul reconciliază gândirea occidentală cu cea orientală, pe de o parte, viziunea mitică a "primitivului" cu cea a omului modern pe de alta. Ca postulat al acestei unități de gândire încă din 1939 *Mircea Eliade* găsește "primatul teoriei în orice fel de societate umană de tip arhaic", tot așa cum se întâmplă în orice fel de societate modernă, relevând că deosebirea dintre modurile de concepere a statutului ontologic al cosmosului și al omului din perspectiva celor două tipuri de societăți umane derivă din natura nucleului lor spiritual: unul mitic, celălalt rațional. Între cele două tipuri de gândire *Eliade* nu vede opoziție, ci completare: "omologarea omului cu Cosmosul, mirul făpturii în organică legătură cu Firea, solidaritatea persoanei umane cu viața totală din jurul, dinaintea și după el, sunt «teorii» întru nimic inferioare concepțiilor moderne asupra rostului și demnității omului".

Așa cum *Jung* descoperă că oamenii se înrudesesc prin inconștientul colectiv, *Bachelard* și urmașii săi, prin unitatea fundamentală a imaginarului și hermeneuticii lui, *Eliade* își structurează uriașa operă științifică pe conceptul unității oamenilor în Sacru - văzut ca trunchiul comun al tuturor religiilor, al trecerii lor din una în alta și

(*Mircea Eliade și K. G. Jung la Ascona în 1952*)

procesul asimptotic de atingere a divinului prin extrema varietate a formelor de manifestare a componentei religioase a ființei umane: mit, credință în supranatural, ritual, rit, sistem teologic.

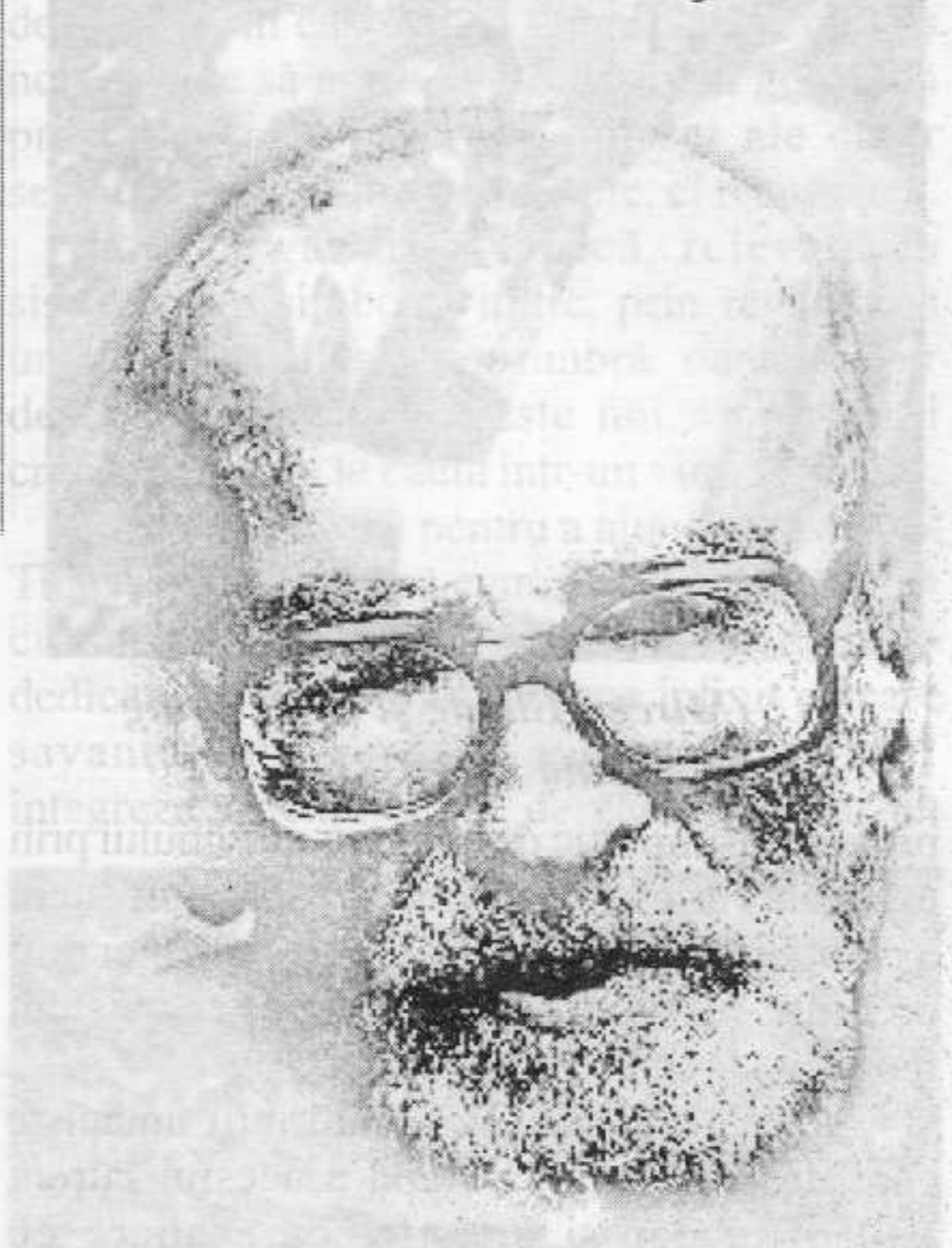
Toate acestea sunt contribuții umaniste care deschid o nouă etapă a acestui curent filosofic, dar și artistic, care apare cu metamorfoze seducătoare și este bazat pe înțelegerea structurilor antropologice care stau la baza tuturor civilizațiilor în ciuda aparențelor atât de diverse. Ideea apare și la un spirit raționalist precum *Voltaire* în scrisori și pamflete, dar *Eliade* o privește din altă perspectivă: a credinței în supranatural, a nevoii de sacru a omului.

Căutarea științifică s-a împletit, ca și la marele iluminist (dacă ar fi să cităm numai un exemplu), cu perseverența și ispita de a-și exprima artistic aceeași fervoare a înțelegerii lumii ca totalitate.

Tema obsedantă a literaturii eliadești este aceeași luptă cu timpul. Reflexe ale ei devin chiar și teme care nu par a fi direct înrudite, așa cum se întâmplă în romanele cu subiect realist, opere care vin într-o tradiție bine întemeiată la noi: cea a problematicii inadaptablei. Personajele vor să-și înfrângă destinul, să se elibereze de condiția pe care vremurile le-o impun.

prof. Daniela PLĂIAȘU

GAVRILESCU ȘI FERESTRELE SACRULUI

În epifania sacrului, concept central al operei eliadești, cele mai surprinzătoare obiecte devin semne și porți spre altă treaptă a lumii. Ele pot fi tehnice (tramvaiul, trăsura) culturale (cartea, biblioteca) sau orașe întregi (un loc aparte revenind Bucureștiului, cu străzile sale ce poartă urme ale unui univers paralel).

În *“La Țigănci”* Gavrilesco întreabă dacă a auzit, dacă a citit cineva cartea colonelului Lawrence despre Arabia. Acest detaliu este în fond o mise en abyme (oglinză culturală) a aventurii profesorului care nu poate vedea moartea sa direct, ca pe o experiență inițiativă, dar pe care, prin insistența de a-și aminti și de a dialoga despre legendarul personaj, o presimte. Elemente simbolice parcă trec din cartea aceea misterioasă în real, iar Gavrilesco ar dori să se agațe cumva de ceea ce scrie în ea. Într-un mod emblematic în proza lui *Eliade* de aceasta factura, personajul nu-și mai amintește un alt limbaj, nu este încă revelat:

“Era o frază care mi-a plăcut, o frază foarte frumoasă despre arșița care l-a întâmpinat pe el, pe colonel, undeva în Arabia și care l-a lovit în creștet, l-a lovit ca o sabie... păcat că nu pot să mi-o aduc aminte, cuvânt cu cuvânt. Arșița aceea teribilă a Arabiei l-a lovit ca o sabie. L-a lovit în creștet ca o sabie, amenințându-l...”

Căldura aceasta este poate un semn al apropierii de o falie fie în real fie în sacru dacă ne gândim că de la ea se refugiază în răcoarea de la țigănci, ea îl chinuie atunci când, neghicind țiganca, neacceptând să se elibereze de contingent, bordeiul se transforma într-un labirint care se mișca în fața ochilor, cu pereți alcătuiți din paravane manevrate de cineva nevăzut și care uneori sunt doar perdele, draperii, dar alteori se schimbă în giulgi.

Gavrilesco eșuează în ambele încercări: el nici nu conștientiza de ce îl obsedează destinul lui Lawrence, nici nu va ghici țiganca (nu va avea puterea de a privi dincolo de aparențe). El rămâne în această fereastră spre sacru un copil al lumii celor vii, sensul acestei atitudini sta în faptul că, deși vă mărturisi foarte greu, profesorul de pian nu și-a ratat viața pentru că nu a rămas artist (lucru pe care îl spune bonom adăugând și un aparent desemantizat: *“pentru păcatele mele”*), ci pentru că nu și-a trăit marea iubire. Pentru a-și aminti experiența arhetipală a morții, Gavrilesco trebuie mai întâi să-și amintească lucruri pe care, mințindu-se, le-a aruncat în uitare: fiind sărac și slab de înger, s-a lăsat ademenit de siguranța financiară pe care o promitea Elsa (dar care nu s-a adevărit, profesorul rămânând toată viața la umilința meditațiilor sale); a părăsit marea sa iubire pentru Hildegard: i-a fost frică și în fața vieții și îi va fi teamă și în fața morții care nu vine ca o împlinire, ci ca o încheiere absurdă a unei vieți fără sens. De aceea nici nu poate ghici țiganca, iar grecoaica nu-i va sugera decât ceva

ce n-a reușit să facă pe acest pământ, să viziteze marea Grece - percepția sa e una a concretului. Pentru Gavrilesco, personajul căutat de forțele de dincolo, a găsi structuri spirituale în aparentele fizicului este imposibil.

În casa țigăncilor eșecul lui Gavrilesco este prilej de amuzament răutăcios. Aceste personaje misterioase care pot fi omologate ielelor din folclorul românesc sau moirelor din mitologia greacă sunt reprezentante a trei mitologii: cea greacă (despre care am pomenit), cea iudaică, din care o mare zestre s-a transmis omenirii prin Biblie și cea de-a treia, țigancă, dacă ne gândim la teoriile apartenenței acestor populații la India, poate sugera mitologia sanscrită, cea mai veche, în orice caz cea mai îndepărtată cunoașterii europeanului. Prin prisma înțelesului eliadesc al sintagmei "*simbol mitic*" țigancă este și moartea (pare că deghicirea numelui ei se leagă un joc de cuvinte de o cruzime nebănuită, dar și o promisiune mereu nespusă, dar care trezește o curiozitate neliniștitoare: "*dac-ai fi ghicit, dac-ai fi ghicit...*") și magie neagră (imediat ce se oprește să identifice enigmatică ființa, Gavrilesco este brutalizat, aruncat într-o lume cu toate spaimile claustrofobiei și ale întunericului legate de toposul înmormântării de viu. Fetele acestea nu dovedesc nici un respect pentru individualitatea lui, ci doar o compătimire jenantă amestecată cu disprețul specific pentru nevolnici). Ele sunt doar legate de un loc misterios, bordei cu pereți mișcători (ca un semn al lumii morților unde spațiul e în același timp închis și infinit) și de un joc bizar.

Cele trei fete din "*La Țigănci*" sunt acolo pentru a-i facilita trecerea. Gavrilesco nu înțelege semnificația lor și atunci, prin același semn, căldura care lovește ca o sabie, este trimis în lumea reală. Planul de profunzime pare să fie Valea Plângerii din "*Tinerete fără bătrânețe și viața fără de moarte*", Gavrilesco se va convinge că nimic din real nu-l mai așteaptă (lumea s-a schimbat,

soția sa a revenit de mult în Germania, nici banii nu mai sunt aceeași, pe elevă la care uitase partiturile nu o mai știa nimeni). Singurele la care se mai poate întoarce sunt țigăncile. Ca în multe proze fantastice, aici apare vehicolul cu rol arhetipal: tramvaiul și apoi trăsura. Primul drum inițiativ este ratat din protagonistul din "*La Țigănci*" pentru că nu se poate trece dincolo fără să fie recuperate structurile sacrului, i se trimite o trăsură cu un birjar care în tinerețe "*când era frumos*", cum se exprima acesta, fusese dricar.

Lui Gavrilesco i se va face o trecere mai poetică (în sacru, în moarte) cu un conducător de drum care lauda florile și-i promite că nu-i va părea rău.

Întors la țigănci, nu mai e trimis la bordei, ci spre o clădire frumoasă și impozantă de marmură care strălucea argintie sub stele. A doua înfățișare a casei magice la care vine nu pentru răcoare sau pentru a cunoaște țigănci, ci pentru că nu mai are unde se duce (este deja exilat din contingent). Casa nu mai poartă însemne claustrofobice și labirintice. Camerele sunt numerotate și, deși nu mai ajung la ușa a șaptea unde-i spusese babă că s-ar afla nemțoaica, femeia care nu doarme niciodată, prima ușă pe care o deschide îl va duce de fapt la Hildegard, iubirea din tinerețe, ființa blândă și îngăduitoare care se pare că va desăvârși iubirea lor în planul sacru de vreme ce ea nu s-a împlinit în cel real, cuplul din trăsură recuperând perechea platoniciană pentru lumea de dincolo. Și tot ca în Platon ideea morții sale i se arăta ca un vis. Păstrându-și chiar și în acest teritoriu viziunea de muritor, el nu poate vedea decât umbra ideii, aparenta sa pe peretele peșterii:

"Fata îl atrage ușor după ea. Traversară curtea și ieșiră fără să mai deschidă poarta. Birjarul îl aștepta moțâind și fata îl trase tot atât de ușor după ea în trăsură. [...]"

- Ia-o spre pădure, pe drumul ăla mai lung, spuse fata. Și mâna încet, nu ne grăbim...

- Hei tinerețe, făcu birjarul fluierând ușor calul.

Îl ținea de mâna prinsă între mâinile ei, dar se rezemase cu capul pe pernă, cu achii spre cer. Gavrilescu o privea adânc, concentrat.

- Hildegard, începu el mai târziu. Se întâmpla ceva cu mine și nu știu bine ce. Dacă nu te-aș fi auzit vorbind cu birjarul aș crede că visez...

Fata întoarse capul spre el și-i zâmbi:

- Toți visăm, spuse. Așa începe. Ca într-un vis..."

Recuperat de sacru, Gavrilescu va rămâne până la sfârșit fidel tipului sau de personaj decodificand totul prin viața sa reală. Cel mai mare pas pe care îl face este acela de a observa că parcă ar trăi un vis. Anamneza în viziunea lui *Eliade*, este un vehicol spiritual pentru accederea la sensurile mitice infinite: sugestia

birjarului ca profesorul ar putea să-i dea altă dată banii pe care îi datorează, deși acesta este ultimul drum, se poate interpreta ca o revenire arhetipală a individului uman la acest prag existențial sub diverse încarnări pentru ca în logica mitica oamenii nu sunt limitați, ei se reiterează, se continua, se completează.

La *Eliade* omul contemporan, oricât de prins este în plasa obiectelor, ratărilor, a banalității meschine, printr-o falie fantastică e recuperat de valorile majore ale trăirii mitice. Moartea devine semnificativă recuperând sensul vieții: Un mare profesor de pian. Torturat de timpul insensibil, declanșează un ritual mai întâi straniu, în final fastuos și romantic pentru a cunoaște trecerea în sacru.

Aici sacrul și profanul, experiențe complementare în viziunea lui *Eliade*, prin efectul glissando specific literaturii fantastice, redau omului modern (homo intellectus, cinic și ateu, dar mereu măcinat de lipsa de sens a existenței sale) dimensiunea arhetipală și astfel șansa la o existență semnificativă, dincolo de accidentul vieții individuale, în structurile superioare antropologice.

La *Eliade* nu negarea tradiției este operă plină de sens nou, ci noutatea se naște autentică din arhetipuri. Naratiunea nu e o înșiruire de întâmplări nemaipomenite, ci e reluarea experiențelor inițiatice, este accesul la mit mereu proaspăt cum proaspete sunt intinerariile ritualice pentru omul religios, la orice eveniment din calendarul creștin, budist, islamic sau de orice tip ar participa el.

Cât despre cititorii lui *Eliade* mereu au fost numeroși, el este poate cel mai cunoscut scriitor și om de știință român, studiul marilor edituri franceze și americane demonstrează că opera sa stârnește mereu interes. Mai nou ea devine și sursă de inspirație pentru cinematografia mondială. Pentru toate acestea *Eliade* ar trebui, acasă, să fie cunoscut cât mai mult. Măcar atât putem face pentru acest stâlp al culturii române și mondiale, care din cauza comunismului, a trăit jumătate de viață în exil și a murit departe de țară.

Anul acesta se împlinesc 100 de ani de la nașterea sa și prin umila noastră strădanie îl readucem puțin acasă, deși spiritelor de asemenea anvergură cel mai "aproape" le este patrimoniul iniversal.

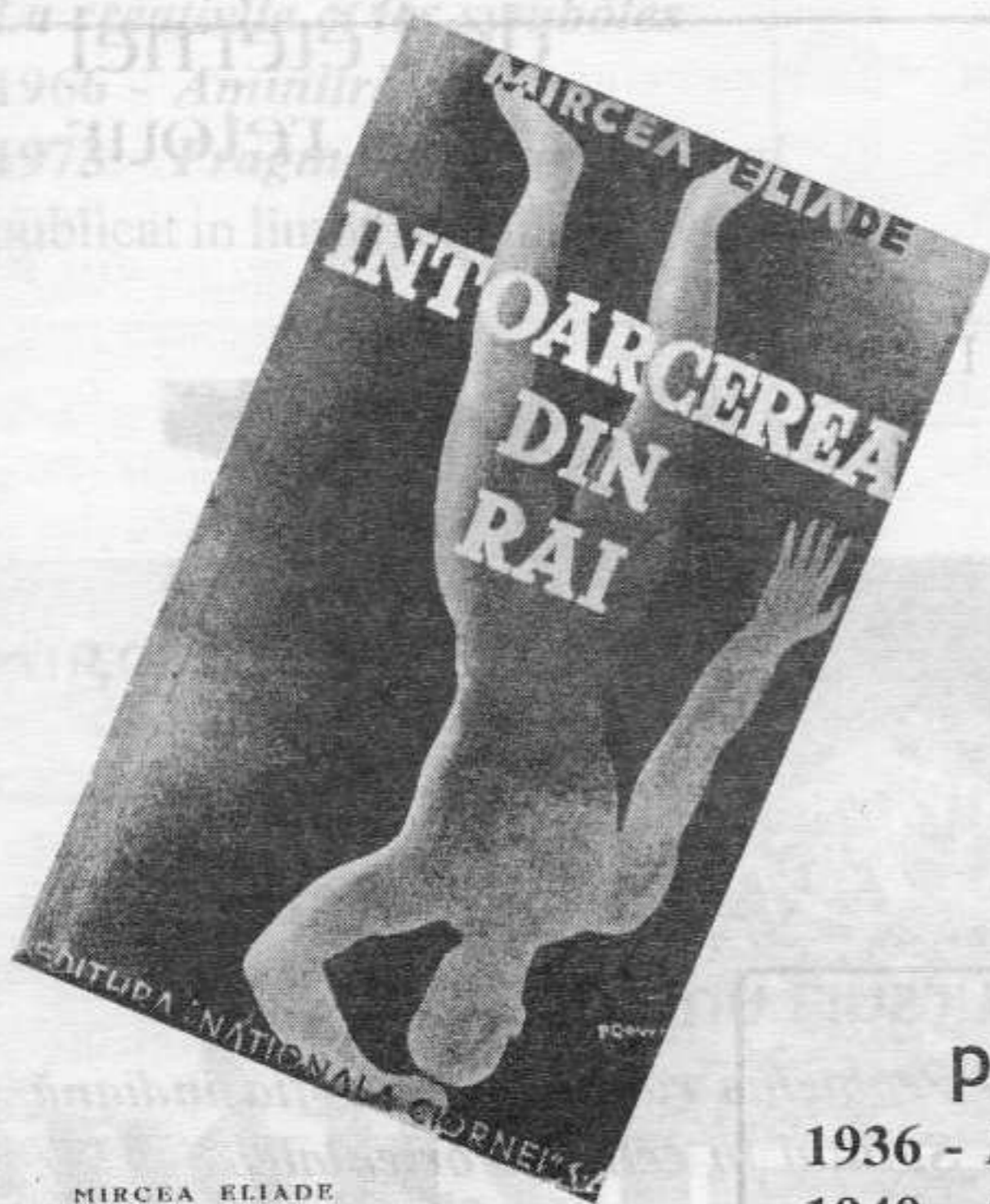
prof. Daniela PLĂIAȘU

MIRCEA ELIADE - OPERA BELETRISTICĂ

roman

- 1922-1923 (lucrează) - *Romanul adolescentului miop*
(publicat în 1989)
1929 (redactează) - *Isabelle și apele diavolului*
(publicat în 1930)
1932 - *Maitreyi*
1934 - *Întoarcerea din Rai*
1934 - *Lumina ce se stinge*
1935 - *Șantier*
1935 - *Huliganii*
1937 - *Șarpele*
1938 - *Nuntă în cer*
1955 - *Noaptea de Sânziene*

MIRCEA ELIADE
ȘARPELE
roman

EDITURA NAȚIONALĂ 'GIORNEI'

proză scurtă

- 1936 - *Domnișoara Christina*
1940 - *Secretul doctorului Honigberger*
1940 - *Nopti la Serampore*
1968 - *Pe strada Mântuleasa*
1969 - *La țigănci*
1977 - *În curte la Dionis*
1980 - *Tinerete fără tinerete*

MIRCEA ELIADE

ȘANTIER

ROMAN

'CUGETAREA'

MIRCEA ELIADE - OPERA ȘTIINȚIFICĂ

1935 - *Istoria comparată a tehnicilor Yoga*

teza de doctorat

1934 - *Alchimia asiatică și mătrăguna*

1937 - *Cosmografie și alchimie babiloniană*

1942 - *Mitul reintegrării*

1943 - *Comentarii la legenda Meșterului Manole*

1949 - *Le Mythe de l'éternel retour*

1951 - *Istoria religiilor*

1951 - *Le Chamanisme et les Techniques archaïques de l'Extase*

1953 - *Images et Symboles*

1956 - *Forgerons et alchimistes*

publicat în limba română în 1996

1962 - *Patanjali et le Yoga*

1963 - *Aspects du mythe*

publicat la noi în 1978

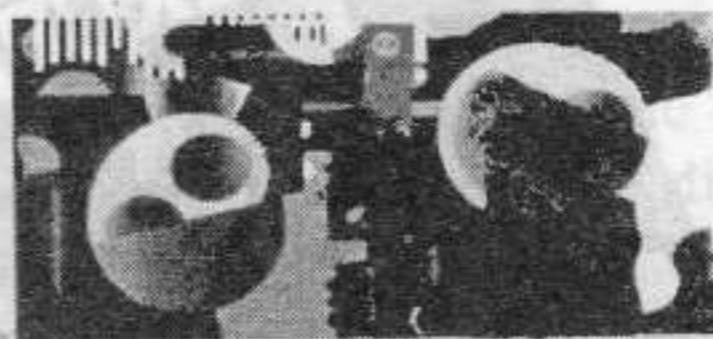
1970 - *De Zamolxis a Gingis-Han*

tradus în românește în 1980

1976 - *Histoire des croyances*

et des idées religieuses în română din 1981

Mircea Eliade Le mythe de l'éternel retour

Hito Jussis

Mircea Eliade La nostalgie des origines

Hito Jussis

cursuri universitare

1933 - *Problema răului în filosofia indiană*

1934 - *Salutul în religiile orientale*

1937 - *Symbolismul religios*

1950 - *Structura miturilor*

1950 - *Mitul în lumea modernă*

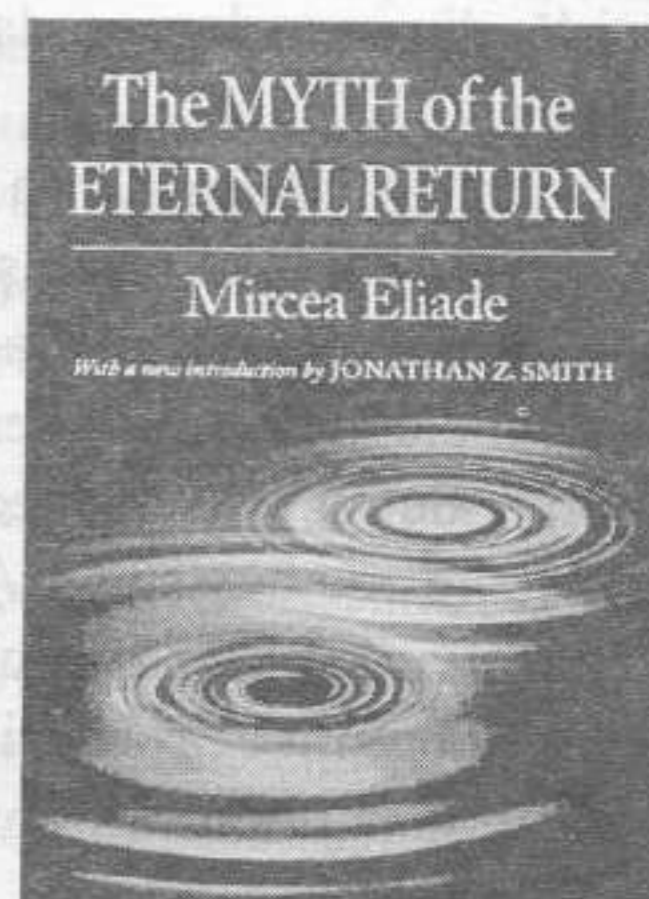
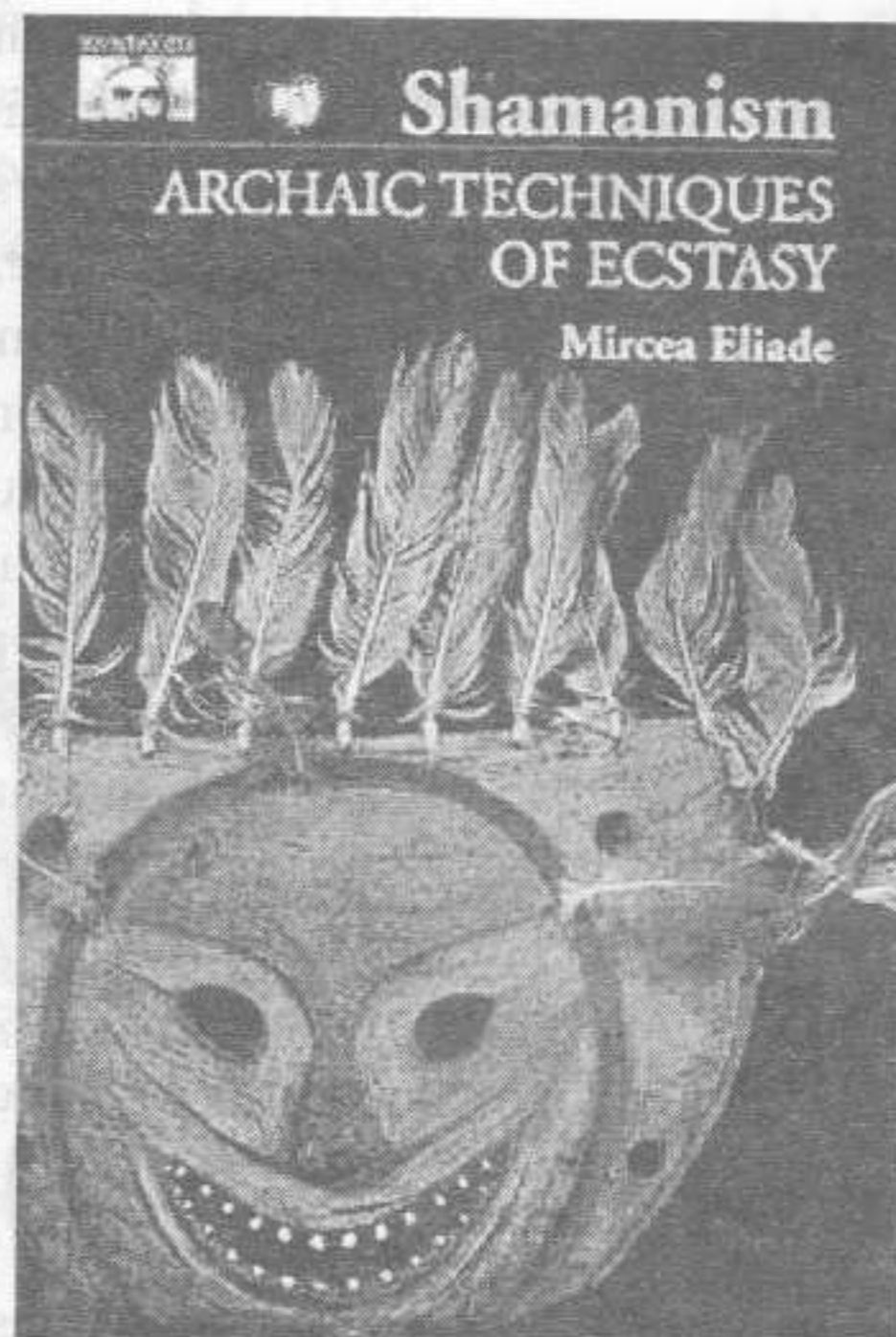
1950 - *Șamanism*

1950 - *Psihologia și istoria religiilor*

MIRCEA ELIADE (1907-1986)

MIRCEA ELIADE - OPERA ESEISTICĂ ȘI MEMORIALISTICĂ

- 1932 - *Solilocvii*
- 1934 - *Oceanografie*
- 1934 - *India*
- 1939 - *Fragmentarium*
- 1943 - *Insula lui Euthanasius*
- 1957 - *Mythes, Rites et Mysteres*
- 1959 - *Naissances mystiques.*
Essai sur quelques types d'initiation
- 1971 - *La nostalgie des origines*
- 1975 - *Myths, Rites, Symbols*
- 1986 - *Briser le toit de la maison.*
La creativite et les symboles
- 1966 - *Amintiri*
- 1973 - *Fragments d'un journal*
publicat in limba română în 1993

IMPROVIZÂD DESPRE MIRCEA ELIADE

Încercând să improvizez câteva rânduri despre *Mircea Eliade*, mă trezesc nedemn și nepregătit, oricât de mult am studiat (o voi fi făcut cu adevărat?) opera lui. Nu-l mai pot proiecta în afară ca pe un străin pe care

trebuie să-l cunosc și să-l înțeleg. Asta înseamnă că acum este în mine? Și da, și nu. Viața sa nu avea cum să-mi servească drept model și nici de ulterioară, nostalgică identificare. El a fost un om al unui timp frenetic, impulsiv și apoi convulsiv, deschis tuturor posibilităților - de la actul gratuit la cea mai strictă condiționare - și l-a trăit deplin, angajat sau disponibil, extravertit deci, neîncorsetat de lipsuri materiale (presupun), croindu-și cariere de prestigiu și învingându-l până la urmă. Eu am îndurat un timp înghețat și fără perspectivă, în sărăcie și nivelare, introvertit de voie-de nevoie și adesea sufocat, iar când am ieșit din grotă, în așa-zisa libertate, m-am pomenit direct într-o mocirlă, din care deocamdată n-am reușit să mă extrag.

Totuși, *Eliade* m-a ajutat să rezist. Prin creația sa, filozofică și literară (cea de maturitate), ajunsă aproape miraculos în catacombele mele, mi-a oferit nu numai teme și motive de însușit, de meditație și lucru, ci și prilej de recunoaștere. Alteritatea sa îmi era familiară, chiar intimă! Se ridică din rădăcini comune: preistoria stirpei noastre, limba română, cultura populară, *Eminescu*,

Hasdeu... I-am perceput mai întâi haloul, curând i-am captat undele, mai sesizabile mie decât ale antenelor Europei Libere și Vocii Americii, în fine i-am descifrat conținuturile. Mi-a devenit un reper intelectual inalienabil.

Și iată, astăzi, brusc descopăr că și sensul existenței sale îmi vorbește, mă atinge. Scrie, transmite un mesaj. Formulată într-o manieră un pic egocentrică, sună: "*Eu cred că sunt singurul pentru care eșecurile repetate, suferințele, melancoliile, disperările, pot fi depășite în momentul în care, printr-un efort de luciditate și voință, înțeleg că (ele) reprezintă, în sensul concret al termenului - o coborâre în Infern. De îndată ce «înțelegem» (conștientizăm) că suntem pe cale de a realiza această rătăcire labirintică în Infern, simțim din nou, dezlănțuite, aceste forțe spirituale pe care le crezusem pierdute de mult. În acel moment, orice suferință devine «o încercare» inițiativă.*" (Fragmente dintr-un jurnal, 30-1, apud I.P. Culianu).

Așadar, viața - și mai ales boala, durerea până la tortură, zguduirea psihică și fizică - o inițiere! Semnul chemării către o realitate mai profundă și mai înaltă, sub- și supra-structurală, ce înglobează moartea și o depășește, o lume ce ni s-a întrezărit drept sacră, spirituală (am rezerve cât privește folosirea tradițională a acestui calificativ, dar ce mai contează?), creatoare. Or, mai sunt și alții care pariază pe această... regenerare. Cum de uitasem că m-aș putea număra printre ei?! Să fie pentru că parcurg (încă) ultimele bolgii ale Labirintului?

Ioan Dumitru DENCIU
prozator, poet, eseist,
membru al U.S.R.

EMINESCU - POETUL RASEI ROMÂNE

Articol semnat de Mircea Eliade, preluat din Ediția bilingvă româno-portugheză de poezii ale lui Eminescu, ediție îngrijită Aurelia Merlan

Mihail Eminescu, al șaselea din cei zece frați, s-a născut la 15 ianuarie 1850 în Botoșani, în nordul Moldovei. A petrecut copilăria în sătucul Ipotești, unde tatăl lui era boier. Dar a rupt tradiția patriarhală a familiei. În școală a fost un elev rebel. Refuza să se supună disciplinei didactice și accepta numai munca pe care și-o impunea el însuși. Tatăl l-a înscris la un mare colegiu german din Cernăuți, capitala Bucovinei; dar la paisprezece ani Eminescu, avid de libertate, îl abandonează pe ascuns. A intrat din nou în colegiu, dar, puțin după aceea, a fugit iar.

Anii de vagabondaj prin țară îl fac să dobândească o profundă cunoaștere a limbii și a spiritului popular românesc. De atunci, **Eminescu** începe să acumuleze tezaurul său folcloric și lexicografic care îl vor face, într-o zi, unul din cei mai buni cunoscători ai limbii și ai culturii române.

Bea, direct din izvoarele inspirației populare, ascultă sute de istorii, legende și balade, ia notă de toate, colecționează cu fervoare manuscrise de demult, locuțiuni vechi, cuvinte rare. Acest hoinar, care a fugit de două ori din școală, este un om deosebit de muncitor, care are pasiunea faptelor exacte. În timpul orelor libere citește, în mod frecvent, toate cărțile care îi cad în mână. Singura sa avere este o ladă cu cărți pe care niciodată nu o abandonează.

Marele scriitor **Caragiale** a dat peste el într-o zi, așezat pe o grămadă de fân, citind cu voce tare o piesă din Schiller. Tot ce câștigă cheltuiește pe cărți. Nu se îngrijește de sine, se mulțumește cu extrem de puțin și disprețuiește, cu superioară demnitate, aparențele îmbrăcăminții. După o

perioadă petrecută la Blaj, în Transilvania, **Eminescu** se decide să urmeze cursuri de filozofie în străinătate. Deja publicase primele sale poezii, în 1866, la șaisprezece ani, cucerind, un înalt loc între scriitorii români.

În Universitățile din Viena (1869-1872) și din Berlin (1872-1874), **Eminescu** frecventează diferite cursuri, fără cel mai mic interes de a susține examene sau de a obține diplome. Se interesează de toate: egiptologie și drept roman, științe financiare și anatomie, filologie comparată și filozofie, drept internațional și ocultism etc., etc. Urmează cu asiduitate, cursurile tuturor profesorilor celebri din Viena și Berlin, luând neîntrerupt notițe. Caietele sale, din care o parte se conservă în Biblioteca Academiei Române, mărturisesc curiozitatea sa fără margini, care îl determină să încerce să absoarbă totalitatea cunoașterii umane. Începe să studieze chiar și sanscrita; citește Horățiu și Leopardi în original, clasicii francezi, se îmbată cu poezia tuturor popoarelor. Germana este al doilea său idiom; literatura germană nu are secrete pentru el. Dar marea sa pasiune este, și va fi pentru totdeauna, filozofia. Traduce *Critica rațiunii pure* și studiază profund, toți marii maeștri ai Gândirii, începând cu *Upanișadele*.

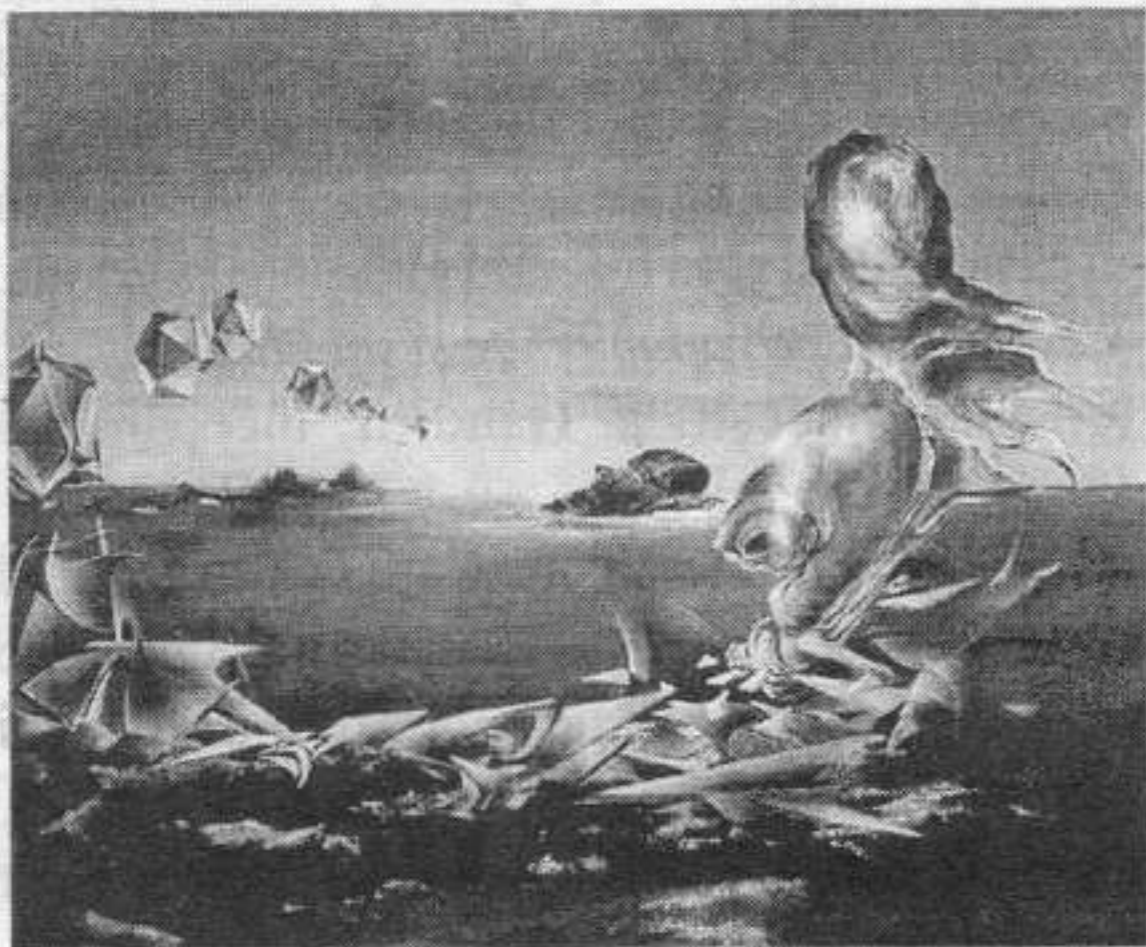
Acest spirit interesat de totalitatea Cunoașterii umane, este, în același timp, un fanatic al perfecțiunii literare. Lucrează la poemele sale ani și ani la rând, începnd și abandonând noi versiuni, mereu nemulțumit de forma lor, căutând neobosit expresia perfectă.

Opera sa publicată este, de altminteri, un fragment minim din grandioasa construcție pe care a încercat să o realizeze. *Eminescu* muncea imens, dar consimțea să se tipărească numai lucrările care îl satisfăceau. Din voluminoasele sale manuscrise a ajuns să publice numai vreo șaptezeci de poeme (dintre care unele extinse); două mari nuvele, *Cesara* și *Sărmanul Dionis*, în afară de câteva sute de articole politice, istorice și critice. Dar influența exercitată de *Eminescu* a fost enormă; nu a fost doar creatorul limbii literare române moderne și al mișcării eminesciene care a schimbat orientarea noii poezii a țării sale, dar a și devenit doctrinarul prin excelență al naționalismului român. Acest poet, deși era pesimist, era în același timp un mare patriot; acest avid devorator al Cunoașterii universale credea cu fermitate în destinul Rasei sale și în misiunea istorică a Romanității orientale.

S-a vorbit mult de pesimismul lui mihail *Eminescu*. *Pesimismul* lui are, totuși, o amprentă de așa manieră personală, încât suntem forțați a renunța să-i aplicăm orice calificativ generalizator.

Eminescu a fost un om de geniu, avea un *sentiment tragic al vieții*; ca toți aceia care explorează până la miez singurătatea și durerea umană, *Eminescu* nu refuza niciodată să accepte realitatea... Și realitatea, pentru el, era izolarea Omului în Cosmos. Omul se naște și moare în singurătate absolută, dar această singurătate este populată de visuri, de himere, și de iluzii. Înțelepciunea recomandă o rezervă calmă față de toate aceste tentații iluzorii:

*Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi și nouă toate;
Ce e rău și ce e bine
Tu te 'ntreabă și socoate,
Nu spera și nu ai teamă;
Ce e val ca valul trece;
De te 'ndeamnă, de te chiamă, tu rămâi
la toate rece.*

(*Glossa*, vv. 1-8)

Idealul filozofic al lui al lui *Eminescu* era *ataraxia* greacă, renunțarea deplină, serenitatea absolută. Dar, bineînțeles, era departe de a atinge acest ideal, pentru că în același timp iubea viața, adora frumusețea și nu putea domina pasiunile. A cântat Femeia ideală cum puțini poeți au cântat-o:

*Ideal pierdut în noaptea unei lumi ce nu
mai este,
Lumea ce gândfea în basme și vorba în
poezii...*

(*Venere și Madonă*, vv. 1-2)

El a cunoscut

Minune cu ochi mari și mână rece

(*Sunt ani la mijloc...*, v.4)

și-și aduce aminte de copila

*Cu brațele de marmur, cu părul lung,
bălai*

(*Din valurile vremii...*, v. 2)

a cărei prezență, spune poetul,

*Cum inima-mi de-adânc o liniștește,
Ca răsărirea stelei în tăcere.*

(*Sunt ani la mijloc...*, vv. 11-12)

El visează la iubiri romantice de altădată, o idealizează pe castelana care ascultă, vrajită, cuvintele iubitului ei:

MIRCEA ELIADE (1907-1986)

Ah, ce fioros de dulce de pe buza ta
cuvântu-i!

Cât de sus ridici acuma în gândirea ta
pe-o roabă,

Când durerea ta din suflet este singura-
mi podoabă.

Și cu focul blând din glasu-ți tu mă dori
și mă cutremuri,

De îmi pare o poveste de amor din alte
vremuri;

Visurile tale toate, ochiul tău atât de
tristu-i,

Cu-a lui umedă-adâncime toată mintea
mea o mistui...

(*Scrisoarea IV*, vv. 62-68)

Ca toți marii poeți, Eminescu posedă un
geniu polar: ireductibil la o singură *determinantă*.
El iubește viața și o evită, în același timp; adoră și
evită femeia; trăiește în mijlocul unei lumi teribile și
visează la pacea eternă.

Eminescu este tentat de gândul Morții, de
speranța reintegrării în sânul Naturii-Mamă. Așteaptă
această reîntoarcere în Cosmos ca pe o beatitudine
finală. Ultima sa dorință este de a fi înmormântat

... *La marginea mării*.

Să-mi fie somnul lin
Și codrul aproape,
Să am un cer senin
Pe-adâncile ape.

Și cum n'oi suferi
De-atuncea 'nainte,

Ce dulce-mi va suna
Cântarea de bucium.

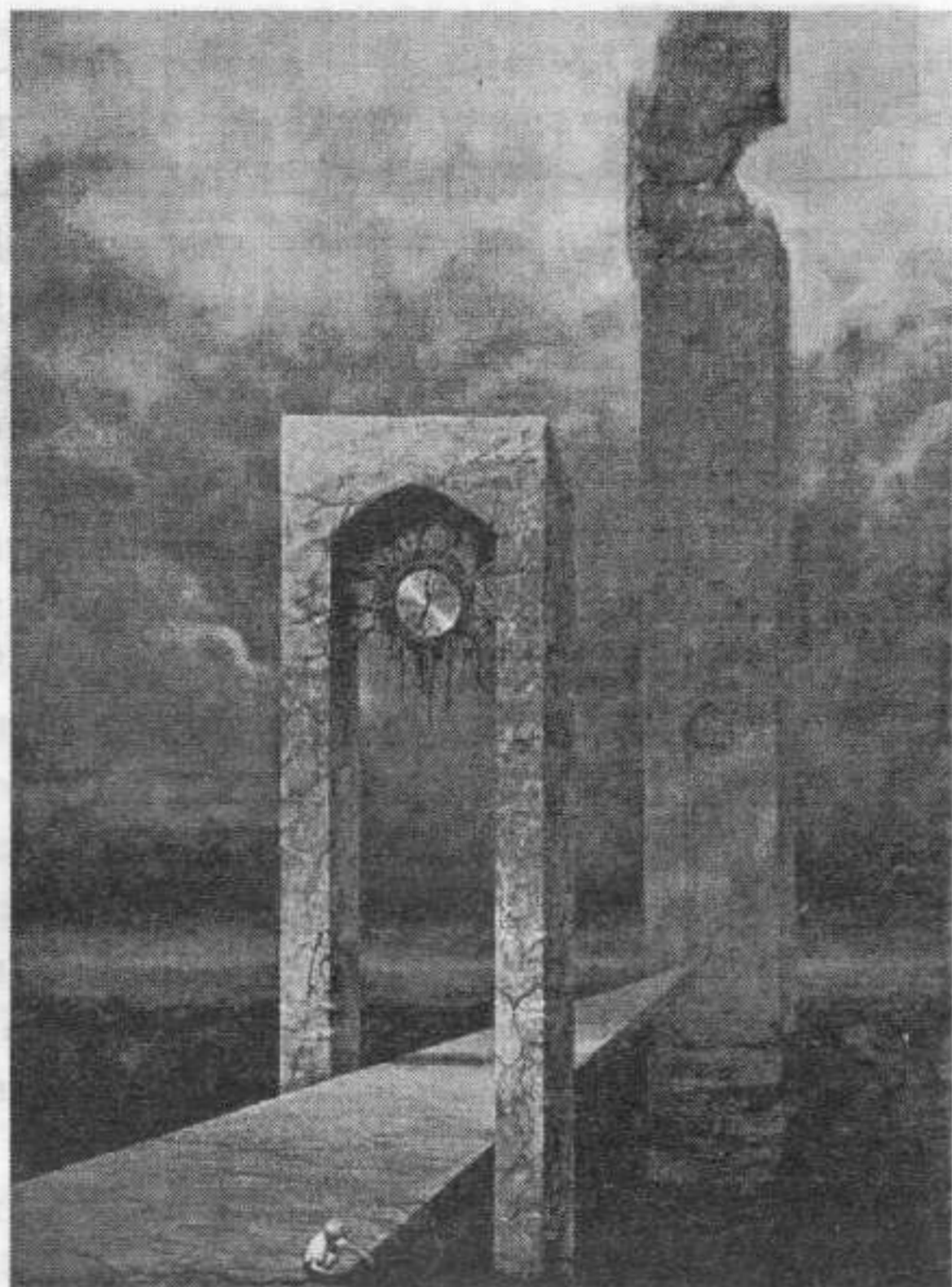
(*Iar când voi fi pământ*,
vv.4, 9-12, 21-22, 27-28)

Această dorință de reintegrare în materia vie
a Cosmosului re apare în nuvela sa fantastică *Cesara*,
în care pustnicul Eutanasiu are parte de o stranie
moarte sau, mai curând, de dispersarea ființei sale
într-un peisaj edenic. Chiar viața perfectă, fericirea

supraumană se traduc pentru Eminescu în termeni
care amintesc moartea. În insula sa feerică, Ieronim,
trăiește *ca o plantă*, fără dorință și fără durere.
Poetul este urmărit de visul unei insule paradisiace,
unde viața dobândește iarăși fluxul ei primordial,
fără lovituri, fără conflicte, fără dorințe și chiar fără
conștiință, unde omul poate să abandoneze toate
formele, recuperând condiția adamică de dinaintea
căderii din Paradis.

Mare poet, Eminescu este un creator de
mituri și cel mai frumos, cel mai emoționant este
această revenire la starea paradisiacă, această
aspirație nostalgică de a se întoarce în sânul Naturii-
Mamă, această comuniune cu Cosmosul viu. Viața,
această viață – în mijlocul agitației, al durerilor, al
iluziilor și al dorințelor – este un obstacol în calea
Unității. Viața e un izvor nesecat de forme, care se
ciocnesc și se înlănțuie, care ne izolează, pe noi,
oamenii ce căutăm comuniunea cu Totul,
reintegrarea în Unul primordial. Din această cauză,
Ieronim se refugiază pe o insulă, unde poate
abandona toate *formele* - sociale, morale, și chiar
hainele -, pentru că se scufundă, complet dezbrăcat,
în *lacul vrăjit*...

Poetul nu evită suferința; excesul de durere îl ajută să-și recupereze ființa sa intimă și să găsească din nou climatul lui original: *Totul-Unul*, marea Unitate cosmică :

*Când de-odată tu răsăriși în cale-mi,
Suferință, tu, dureros de dulce...
Până 'n fund băui voluptatea morții
Ne 'ndurătoare.*

(*Odă*, vv. 5-8)

Un poem complet, *Rugăciunea unui dac*, este un puternic apel la suferința și la *repaosul etern* (v.20). Poetul începe prin a evoca Unitatea primordială, care a fost divizată în mii de fragmente prin actul Creației:

*Pe când nu era moarte, nimic nemuritor,
Nici sâmburul luminii de viață dătător,
Nu era azi, nici mâine, nici ieri, nici
totdeauna,*

*Căci Unul era toate și totul era Una;
Pe când pământul, cerul, văzduhul,
lumea toată*

*Erau din rândul celor ce n'au fost
niciodată, -*

Pe-atunci erai Tu singur! ... (vv. 1-7)

Dar de la acest Dumnezeu care a transformat Chaosul în Cosmos, poetul imploră o nouă favoare:

*Și tot pe lâng' acestea cerșesc înc'un
adaos:*

*Să 'ngăduie intrarea-mi în veșnicul
repaos!*

(vv. 19-20)

Și pentru a atinge această pace, el acceptă și cere chiar toate suferințele și toate urile:

*Să blesteme pe-oricine de mine-o avea
milă,*

Să binecuvânteze pe cel ce mă împilă;

*Când ura cea mai crudă mi s'a părea
amor - ,*

*Pote-oi uita durerea-mi și voi putea să
mor.*

(vv. 21-22. 33-34)

Acest frumos poem, ca întreaga operă a lui *Eminescu* – care poate fi tradusă numai de un mare poet – exprimă o concepție tragică despre existență; nu este un pesimism ușor, ci o gravă și energică disperare. Ca și înaintașii săi, dacii, *Eminescu* acceptă suferința, evocă nefericirea și nu se teme de tragedie. Multiplicitatea durerii este pentru el o specie de extaz care îl purifică, suferința e o combustie care devorează tot ceea ce este efemer, imperfect, limitat și pătat de om.

Universul lui *Eminescu* este așa de vast, încât cu dificultate se poate defini opera sa într-un singur eseu. El a experimentat toate ritmurile, descoperind la poezii anteriori cadente și frumuseți care i-au dat un loc unic și aparte. A sa *Melancolie* evocă o singurătate cosmică, o stranie magie care suspendă viața, gândul, însăși istoria:

*În van mai caut lumea-mi în obositul
creer...*

(v.29)

Sonetul *Veneției* reînviază, pentru o clipă, frumosul oraș care nu va mai avea viață. *Mortua est* este un strigăt de disperare în fața iluziei universale. *Iar când voi fi pământ ...* exprimă dulceața morții, atât de asemănătoare cu un somn vegetal. *Împărat și proletar* este un amplu poem, plin de retorică revoluționară, care sfârșește prin a fi metafizic:

*Că vis al morții-eterne e viața lumii
ntregi.*

(v.210)

În *Scrisoarea I* încearcă să descopere misterele Creației; ca poetul din *Rig-Veda*, *Eminescu* întreabă:

*La'nceput, pe când ființă nu era, nici
neființă,*

*Pe când totul era lipsă de viață și
voință,*

*Când nu s'ascundea nimica, deși tot era
ascuns...*

*Când pătruns de sine însuși odihnea cel
nepătruns,*

*Fu prăpastie? Genuine? Fu noian întins
de apă?*

(vv. 41-45)

Scrisoarea III, ca și alte compoziții ale lui *Eminescu*, descrie trecutul glorios al României, când un *Mircea*, de exemplu, celebrul învingător al sultanilor, a refuzat să se supună lui *Baiazid* și l-a înfrânt. *Baiazid* nu poate concepe ca un bătrân să aibă impertinența de a i se opune lui, supranumit *Fulgerul*, care anihilase în *Nicopole* mândra armată renumită de *Principii creștinătății occidentale* pentru a opri înaintarea turcă. Cuceritorii luptă pentru a-și lărgi Imperiile sau pentru a se acoperi de glorie, în timp ce *Mircea* afirmă că își apără poporul.

Eminescu evocă toate aceste grandioase pagini de istorie românească pentru a putea critica cu și mai multă forță mârșăvia unora dintre contemporanii săi. În această extraordinară *Scrisoarea III*, ca în articolele sale din *Timpu*, *Eminescu* se revoltă împotriva invaziei elementelor alogene și împotriva ideilor sociale și politice imitate din străinătate, care amenințau să modifice structura spirituală a poporului român. Acest filozof alimentat de cultura universală, acest pesimist care visa la repaosul absolut era, când se gândea la poporul său, un naționalist fanatic. Prețuia înainte de toate integritatea rasială și spirituală a poporului român. Detesta hibridismul rasial, moral, politic și respecta numai tipul român care se apropia de strămoșii daco-latini: tipul carpatic, frumos exemplar masculin, onest, sincer și loial. Imitatorii, cosmopoliții au fost mereu victimele favorite ale articolelor politice ale lui *Eminescu*.

Nu îi ataca în calitate de poet, ci ca istoric și critic, căci *Eminescu* a studiat istoria românilor direct din documente și cronici și știa foarte bine că compatrioții săi au jucat un mare rol european când au gândit și au acționat ca români. *Eminescu* știa foarte bine că Europa nu s-ar interesa de un popor care ar imita ultimele mode de la Paris sau din alte locuri. A luptat pentru a demonstra, în toate manifestările, geniul autentic al poporului român; în artă ca și în politică, în filozofie ca și în economie, *Eminescu* s-a străduit să impună realitățile naționale. Erau, în opinia sa, singurele realități care puteau interesa Europa, singurele contribuții fecunde pentru armonia între popoare. Scrierile politice ale lui

Eminescu au contribuit astfel enorm pentru fundarea naționalismului român modern. Este un privilegiu rar să fii, în același timp, cel mai mare poet al neamului și creatorul doctrinei sale naționaliste...

Dar capodopera lui *Mihail Eminescu* este *Luceafărul* (A Estrela da Manha), magnific poem de 94 de catrene, care se poate compara cu oricare din capodoperele literaturii universale. S-a publicat o întreagă bibliotecă despre cel mai frumos produs al geniului poetic românesc și se numără cu zecile traducerile în limbile europene. Nu se știe ce trebuie să se admire mai mult: tabloul cosmic în care se petrece drama, vasta imaginație a Poetului, perfecțiunea fascinantă a formei, construcția ingenioasă a ritmului (care imită poezia populară) sau profunzimea filozofică a conflictului... *Luceafărul* este istoria iubirii dintre un astru, Hyperion, și o muritoare.

Obsedat de destinul crud al oricărui om excepțional care își petrece viața într-o îngrozitoare singurătate, care atinge nemurirea, dar nu poate să se bucure de

bunurile acestei lumi, *Eminescu* a simbolizat în poemul său drama geniului în iubirea nefericită a unui astru pentru o muritoare. Însetat de *o clipă de iubire*, gata să renunțe la toate calitățile sale supraumane pentru a întâlni caritatea umană, pentru a se bucura de o prezență concretă, vie, fremătătoare, Geniul nu reușește totuși să-și satisfacă această puternică dorință și este condamnat să-și petreacă întreaga viață în singurătate deplină. Va lumina viața altora, va da celorlalți capodopere pentru a înțelege mai bine și a savura viața, dar el, Geniul, este incapabil să fie fericit. Fericirea de fiecare zi îi este interzisă.

Scriind *Luceafărul*, *Eminescu* a creionat cea mai bună din autobiografiile pe care un poet și-ar putea-o prezenta lui însuși și lumii întregi.

Lisabona, Septembrie 1942

Mircea Eliade

MIRCEA ELIADE

Jurnalul portughez și alte scrieri

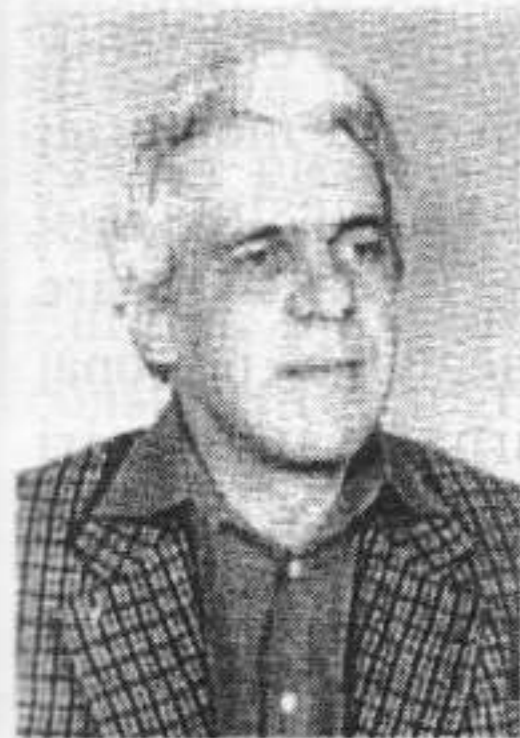
2

HUMANITAS

MIRCEA ELIADE

LISABONA – ȘI DE AICI MAI DEPARTE...

Mircea Eliade, cel aflat la apogeul creației sale științifice și tânjind atroce spre o recunoaștere - măcar românească - a valorii sale de literat, nu a ocolit confesiunea, discursul mnezic, cu prudența celui care își apără imaginea prin

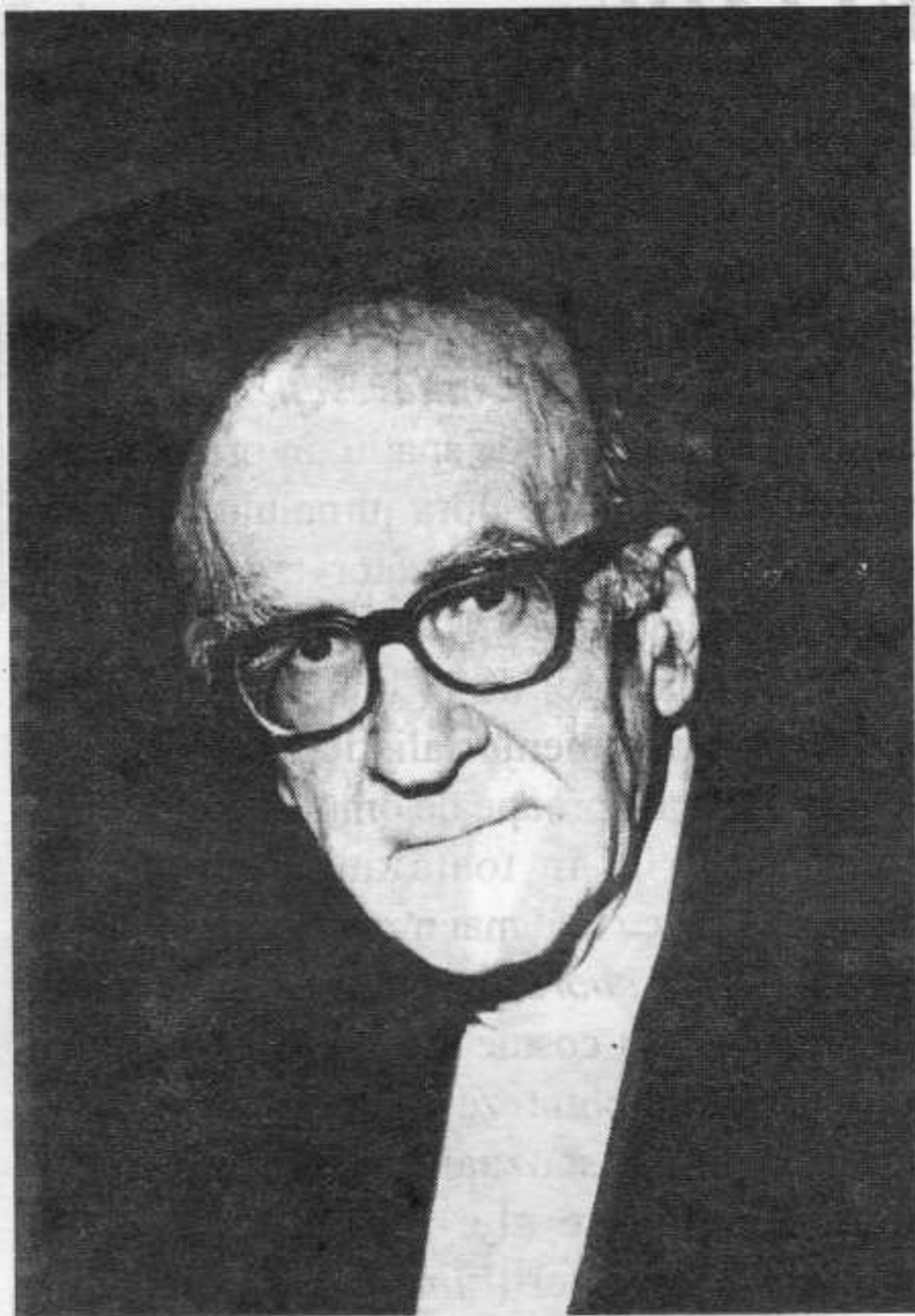
selectarea preferențială a acelor elemente care pot susține conturul ferm al unei personalități copleșitoare, cu tăieturi precise de bisturiu într-o biografie ce a cunoscut destule momente involburate și contradictorii¹, dar estompate de o ocultare premeditată a unor *episoade*. Spre exemplu, folosind acest gen de surse, vom afla foarte puține date despre secvența londoneză (martie 1940-10 februarie 1941) sau despre cea portugheză (februarie 1941-septembrie 1945), momente de maxim interes pentru cititorii operei lui *Mircea Eliade*, pe care le expediază în puține cuvinte atât în *Memorii* (ed. Rom. 1991), cât și în *Jurnal* (ed. Rom. 1993) și de care amintește în convorbirile sale cu ziaristul francez Claude-Henri Roquet².

Undeva, în *Memorii*, precizează la un moment dat: „În cei aproape patru ani petrecuți în Portugalia (în realitate, patru ani și jumătate, n. n.), am ținut un 'Jurnal' destul de elaborat, mai ales între 1942 și 1945. Dacă va fi vreodată tipărit integral, eventualul cititor va găsi multe fapte și informații utile pentru înțelegerea epocii...”³ Acesta a fost publicat, după o ciocnire neproductivă de interese cu imperialismul editorial al lui *Mircea Handoca*, la Editura Humanitas, în cursul anului 2006, în traducerea

lui *Mihai Zamfir*, însoțit de trei excelente studii semnate de *Florin Țurcanu*, *Mihai Zamfir* și *Sorin Alexandrescu*, îngrijitorul ediției.⁴ Din motive de spațiu, în primul rând, ne vom concentra asupra jurnalului propriuzis, mai bine zis asupra câtorva aspecte care ni se par relevante.

Vom spune, de la bun început, că în seria scrierilor memorialistice și ziaristice, se află cel mai aproape de omul *Eliade*, viu și contradictoriu, în toată autenticitatea sa tulburătoare, cu atât mai mult cu cât, în ciuda caracterului *elaborat* jurnalul nu maschează, nu fardează, nu cosmetizează, într-un cuvânt nu reușește să obtureze zbaterea dramatică a acestuia într-o senzualitate nestăpânită în anume momente ale existenței sale din capitala Lisabonei (*imensa monotonie a desfrânării*) și momentele de înălțare spirituală, când - fără vreo ezitare - se compară cu autorul lui „*Faust*” sau rămâne extaziat în fața unei „*stranii coincidențe*” a inițialelor M.E. (M. Eminescu) și M.E. (M. Eliade). E drept, sunt momente de profundă criză spirituală, când căutătorul de Sine își caută neobosit repere de stabilitate, în speranța recăpătării încrederii creatoare în sine.

Anul în care a fost numit consilier cultural în capitala Portugaliei (1941) era un an crucial pentru Europa și acest lucru nu putea să nu lase urme în „*jurnalul*” său. Noua conjunctură internațională, unghiul larg din care privește evenimentele, luciditatea demonstrată în atâtea rânduri îl fac să înțeleagă mai repede și mai exact că România își pusesese la meza existența sa statală, că supraviețuirea era marea miză a unui întreg popor. Împăcarea cu România mareșalului Antonescu și poziția sa constant anticomunistă au o asemenea motivație. Detașarea de legionarism este mai

mult decât evidentă, dar asta nu înseamnă anularea spiritului patriotic, îngrijorarea sinceră pentru viitorul neamului său rămânând aceeași.

Cei care și-au pus problema religiozității lui *Mircea Eliade*, vor avea surpriza să constate că simptomele crizei spirituale sunt de regăsit și în acest plan. Pe de o parte recunoaște: „foarte rar simt nevoia prezenței lui Dumnezeu”, iar pe de altă parte își mărturisește dorința de ascetism, de contemplație și izolare față de lume (în spiritul filosofiei și gândirii buddhiste). Observația ce urmează merită a fi reținută pentru că este emblematică și întru totul lămuritoare pentru personalitatea lui *Mircea Eliade*, omul de știință și literatul: „Cred că vocația mea religioasă se realizează pe această cale: a arăta validitatea experimentală a lucrurilor considerate moarte” (25 septembrie 1942) ceea ce ne trimite subtil cu gândul la sacrul

camuflat în profan, despre care istoricul religiilor va vorbi mult mai târziu.⁵

„*Jurnalul Portughez*” nu ne oferă ceea ce *Eugen Simion* numea o „confesiune exemplară”⁶, deși nu lipsesc de aici ordinea, selecția faptelor cu anticiparea efectelor, autorul nelăsând nimic în voia memoriei capricioase, pe care o strunește cu o autoritate abia clătinată. Ceea ce apare limpede este că, fără a se neglija ca personaj devastat de pasiuni carnale și porniri vindicative (împotriva șeicarilor și paraschiveștilor), autorul transformă, de multe ori, paginile jurnalului sau într-un adevărat „atelier de creație”. Tocmai în această perioadă publică „*Mitul reintegrării*” (București, 1942), „*Comentarii la legendă Meșterului Manole*” (București, 1943), lucrează intens la un nou roman, „*Viata nouă*” care va vedea lumina tiparului, într-o altă alcătuire și cu un alt titlu, abia în 1995 „*Foret Interdite*” (Paris). Dacă mai adăugăm acestora și lucrarea sa atât de contestată despre „*Salazar și revoluția din Portugalia*” (1940), unde admirația sa pentru personalitatea dictatorului lusitan se află pe plan secund, avem imaginea unei opere mult mai sărace dacă o raportăm la eficiența demonstrată înainte și după episodul Lisabona. Explicațiile pe care le sugerează *Florin Turcanu* și *Mihai Zamfir* sunt întru totul justificate: obligațiile profesionale pe care și le-a luat în serios, cu toate responsabilitatea, conjunctura internațională foarte încordată, cu alunecări periculoase de la o zi la alta, de la o lună la alta criza existențială profundă ce a atins toate laturile personalității sale, dar mai ales convingerea că destinul său nu se va putea îndeplini în dimensiune românească.

Episodul portughez, după cum se exprimă traducătorul textelor din perioada lusitană, s-a dovedit a fi o „probă inițiativă totală”. Să nu uităm că în acești ani elaborează, într-o primă formă, „*Prologomene*

la o istorie a religiilor”, că tot de aici se vor naște viitoarele sale lucrări de referință: „*Mitul eternei reîntoarceri*” (1949), „*Șamanismul*” (1951), „*Imagini și simboluri*” (1952). Fără acești noi ani de tensiuni, de căderi și înălțări, de aparentă sterilitate în planul creației, noul **Mircea Eliade**, plecat spre Paris la 13 septembrie 1945 pentru a-și confirma valoarea, cucerind Europa, apoi lumea cu temeinicile sale construcții mitografice și filozofice, n-ar fi existat.

Să notăm că, luând ca reper anul 2000 înregistrăm în ultimii șase ani 23 de volume (eseuri, studii, unele strălucitoare, lucrări bibliografice) dedicate vieții și operei lui **Mircea Eliade**, un nume cunoscut și reputat pe toate meridianele, nu mai puțin pe teren românesc, după cum o dovedesc următoarele apariții editoriale: **Mircea Handoca**: „*Viața lui Mircea Eliade*” (ed. I, 2000, ed. a II-a, 2002), **Gheorghe Glodeanu** „*Coordonate ale*

imaginarului în operă lui M. Eliade” **M. Lazurca** „*Zeul absent. Literatură și inițiere la M. Eliade*” (2001), **M. Tolcea** „*Eliade, ezotericul*” (2002), **St. Borbely** „*Proza fantastică a lui M. Eliade*” (2003), **Florin Turcanu** „*Mircea Eliade. Prizonierul istoriei*” (ed. fr., 2003, ed rom., 2003), **Sorin Alexandrescu** „*Mircea Eliade, dinspre Portugalia*” (2005). Dacă adăugăm acestora cele 12 volume apărute între 1990-1999 (Eugen Simion, Petru Ursache, R. Reschika) și cele câteva sute articole publicate numai *acasă* avem imaginea unui interes constant, pe deplin întemeiat, pentru istoricul religiilor, în primul rând, dar și pentru scriitor. Faptul că japonezii au publicat integral pe **Mircea Eliade** într-o ediție critică ce impune respect⁷, iar noi avem, aproape de centenarul acestuia, încă opt volume inedite din perioada interbelică, ceea ce ar trebui să ne pună mult pe gânduri.

prof. Mircea DINUTZ

1. *Amintiri*, vol. I, **Mansarda**, Madrid, Ed. Destin, 1966;
- Fragments d'un Journal*, Paris, Ed. Gallimard, 1973;
- Memoires*, vol. I, (1907-1937), Paris, 1981;
- Fragments d'un Journal*, vol. II (1970-1978), Paris, 1981;
- Memoires*, vol. II. (1937-1960), Paris, 1988;
- Memorii*, vol. I-II (1907-1960), București, 1991;
- Jurnal*, vol. I-II, (1940-1985), București, 1993;
- Jurnal de vacanță*, București, 1993.

2. **Mircea Eliade**, *Încercarea labirintului*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1990;
3. *Memorii*, vol. II, București, Ed. Humanitas, 1991, pag.62. Autorul nu exclude publicarea integrală a *Jurnalului portughez*, dar nu manifestă vreo inițiativă în acest sens. În al doilea rând, se impune să observăm că *eventualul cititor* va găsi multe și utile informații nu numai despre epocă, dar și despre autor.
4. *Jurnalul portughez și alte scrieri*, vol. I-II, București, Editura Humanitas, 2006.
5. *Le sacre et le profane*, Paris, 1965
6. **Eugen Simion**, *Ficțiunea jurnalului intim*, vol. III, București, Editura Univers Enciclopedic, 2001, pag. 233
7. Informația o dețin de la d-na prof. Doctorand Carmen Săpunaru Tamaș, Universitatea din Osaka (Japonia).

Homo religiosus:

ELIADE – CULIANU, maestru și discipol

Motto: „...Puritatea, maiestatea, imensitatea construcțiilor spirituale pe care se reazemă teologia... Teologia singură - maximă sinteză - poate educa o conștiință la adăpost de confuziile hibride și nedisciplina culturii laice, în care plutesc încă prea multe din reziduurile neasimilate ale unui materialism vulgarizat și desfigurat” (Mircea Eliade, 1928).

Relația maestru-ucenic a funcționat și în cazul celor doi geniali istorici ai religiilor, Mircea Eliade – Ion Petru Culianu, a căror trecere în neființă a fost (ar fi trebuit să fie!) comemorată în tandem în 2006: 22 aprilie, 20 de ani de la trecerea în neființă a maestrului, iar la o lună, în 21 mai, 15 ani de la dispariția ucenicului, care nu i-a supraviețuit decât 5 ani și o lună... Despre Eliade „se pare” că se știe câte ceva, însă ucenicul a intrat într-un con de întuneric. Despre „ucenic” preluăm datele din cartea comună scrisă cu maestrul, „Dicționarul religiilor”: I.P.C., Iași, 5 ian. 1950 – Chicago 21 mai 1991 [asasinat], a absolvit Facultatea de Limbi Romanice și Clasice la Universitatea din București, cu o teză despre „Marsilio Ficino și filosofia Renașterii italiene”, în 1972. Primește o bursă de studii în Italia, unde în 1973, cere azil politic. Își ia doctoratul la Milano, sub îndrumarea profesorului Ugo Bianchi cu o teză despre gnosticism. În 1975, urmează cursuri post-doctorale la Chicago, la catedra lui Mircea Eliade. Susține un nou doctorat la Sorbona, cu o lucrare despre experiențele extatice, în 1980. Între 1976-1986 este profesor de romanistică și istoria religiilor la Groningen (Olanda). În martie 1986, este chemat ca *Visiting Professor* la Chicago, unde, după moartea lui Mircea Eliade [la numai o lună de la sosirea acestuia, 22 aprilie!], îi succede acestuia la catedra sa. Moare împușcat de un asasin necunoscut, în clădirea Universității din Chicago, la 21 mai 1991 (v. Ted Anton – „Eros, magie și asasinarea profesorului Culianu”). O problemă spinoasă, nerezolvată de Eliade și discipolul său, este cea a sacrului. O problemă insolubilă e și cea a lui Jung asupra inconștientului colectiv.

În „Spre un nou eon dogmatic?!” am atenționat asupra nediferențierii vinovate ce se ascunde sub sintagma *inconștient colectiv*, care este și subconștientul, și inconștientul rezidual al energoinformației căzute în subliminal, dar tot inconștient este și... supraconștientul divin, față de care nu avem aderență explicită, conștientă, din motive necunoscute nouă. Acest lucru se răsfrânge

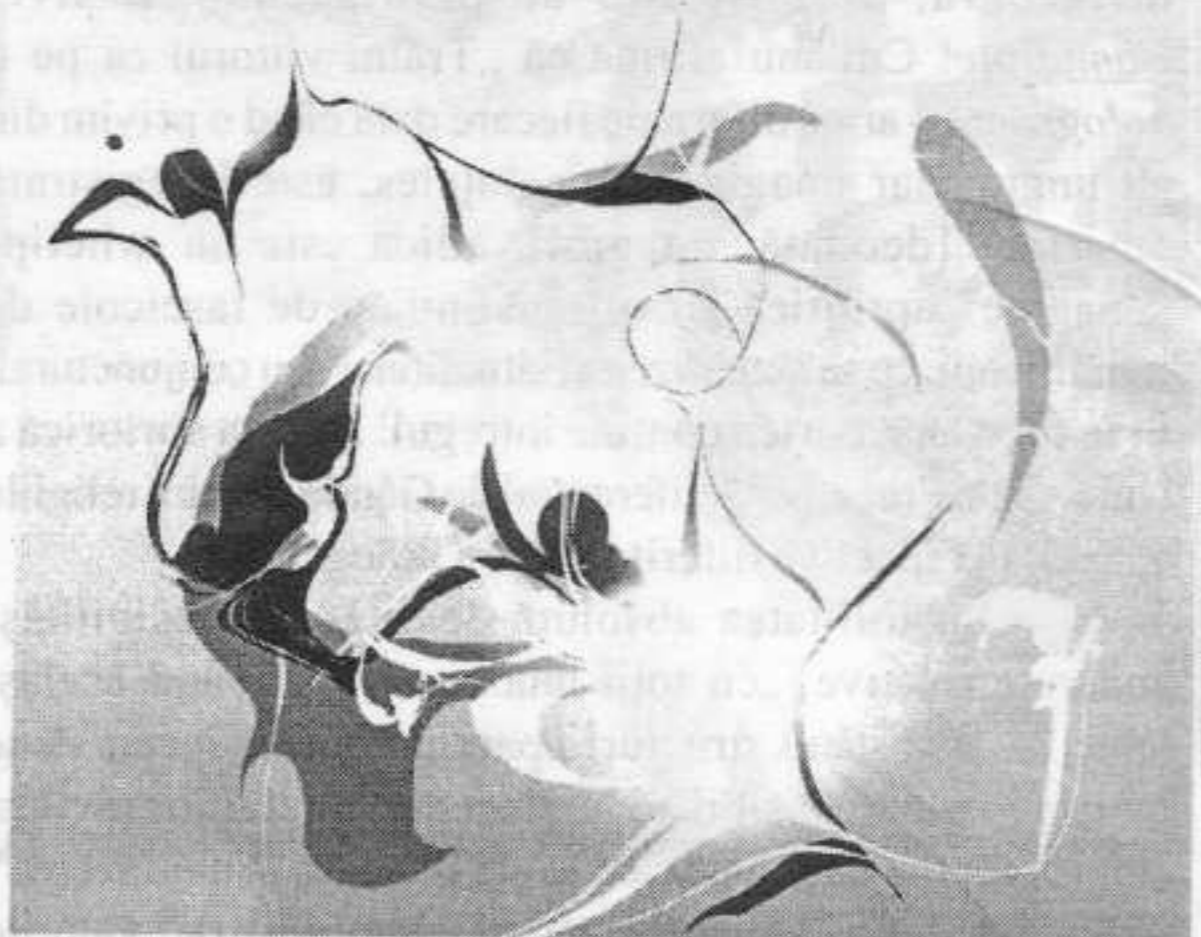
asupra modului eronat de a înțelege sacrul, dar și fantasticul sau virtualul, utopicul, imaginarul. Dacă *fantasticul* este o ficțiune deformată, ca proiecție necontrolată riguros a formelor mentalului, nestrunită în arhetipuri, semănând cu oniricul, halucinatoriul, imaginarul, *sacrul* este al Marelui Creator Divin și al îngerilor săi și este radical diferit de demonicul îngerilor căzuți și de „creația” lor aberantă, inflaționistă, monstruoasă, de mimare sau sfidare „polemică” a lui Dumnezeu-Logosul. Sacrul *nu* se confundă cu transcendentul, precum nici cu fantasticul, decât pentru atei ce se limitează la miopia slabelor lor simțuri, dincolo de care *nu există nimic*. Prin *fictio*, noi ieșim în întâmpinarea transcendentului, pe care-l prefigurăm aproximativ; când nu e o plăsmuire creatoare umană a arhetipurilor divine, *fictio* e o maimuțărare neverosimilă a modelelor.

Între sacru, ca *sfîntenie*, și magicul *demonic* (ambele transcendente, dar nu ambele... sacre!) se situează profanul lumii noastre cenușii și ignorante, oarbe, oscilând între cele două. Creativitatea umană se exprimă și în artă, care e ficțiune controlată, *verosimilă*, vizând („vânând”) plăsmuirea arhetipurilor divine. *Fictio neverosimil* face abstracție de raportul dintre energia lumii și energia divină a arhetipurilor, *phantasmata* deformând lucrurile de la feeric, fabulos, până la fantasticul ce cu greu mai seamănă cu lumea reală. Când *fictio* trece din verosimil în neverosimil, utopiile și ucroniile, *posibile ca anticipări*, ies din proiectul divin în pseudoproiecte neautentice, devenind imposibile, neesențiale: toate forme de superstiție (fără conținut, de inspirație demonică), toate efemeride. Astfel surrogatele de arhetipuri, *mimesis* nereușite ale arhetipurilor autentice divine și nemuritoare, dau fantasticul cu toate variantele sale: utopiile, straniul, miraculosul, fabulosul, expresii ale înșelării sau inadecvării simțurilor noastre.

MIRCEA ELIADE (1907-1986)

Sacrul e mistică autentică a religiei, *sfîntenia*, cu riturile și ceremoniile ei, în timp ce magia este simulacrul său. Noi, oamenii, încercăm să suplinim, prin *creația culturală*, ceea ce ne lipsește prin pierderea sensului sacru, căci noi am căzut din *cultul autentic* într-unul nediferențiat, necritic a nenumărate divinități, idolatrizate aleatoriu, iar prin *cultură*, încercăm *revenirea la sacrul autentic, bîjbâind*. Cultura e în căutarea sacrului pierdut! Dar cultura are și ea trepte: cea materială de care se ocupă etnologia (echivalentul *civilizației*), a valorilor pragmatice din care vor deriva tehnica și civilizația, și cea spirituală, care, la rîndu-i, este laică sau profană (folclorul, cu toate artele primitive), și cultura sacră autentică (în vecinătatea cultului divin), miezul religiilor. La polul opus, dincolo de profan, e situată mitomagia, cu ritualuri aderente; în vecinătatea ei, în profan, e știința și tehnica. „Spiritualitatea” laică sau profană suferă de o gravă amnezic a sacrului autentic, o uitare a Paradisului, pe care se chinuie să-l reconstituie – prost! – zadarnic, în *imaginar(fictio)*: utopiile și ucroniile; acesta pare a fi destinul tragic al culturii amnezice. Orice demers magic este intruziune nefericită, „amatoare”, dinafară, care „virusează” creația divină, o întinează... pathologic, o bruiază, încearcă să-i înghețe curgerea, s-o mortifice: *coagula*-rea instanțelor în instantanee! De unde, necesitatea imperioasă a lui *solve* fluent, *ascultarea*, „a nu ieși din Cuvânt”, din Logosul Divin! Maestrul a rămas în domeniul sacrului nediferențiat, discipolul a trădat și s-a trădat, optînd pentru magic! Magicul știe că poate influența prin gând și cuvânt, dar nu vrea să știe că aceasta este trădarea divinului, ba chiar sfidarea acestuia cu mândră suficiență de sine, lipsită de simțul autocritic a cât de puțin suntem și știm (anticele *hybris* și *hamartia*, regăsibile în „*greșeala cu voie și fără voie, cu știință și fără știință, cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul*”)! Omul este împins de diavol, care a greșit inițial, să greșească magic; îi dă mândria *micului demiurg*, trufia *ucenicului vrăjitor*, ce se joacă creînd aberant, provocînd confuzii, pentru a rata locul rămas vacant prin căderea îngerilor!

Magia este simulacrul, surogatul de creație al diavolului, care s-a folosit prost de libertatea opțiunii: a ales neascultarea! Este versiunea-diversiune de univers; diavolul dă „versiuni” perverse acolo unde Dumnezeu dă o Uni-versiune (Universul), pe structura orgii de strune (*stringuri*) esențiale! De aceea, există UN arhetip, „n” (limitat) de izotopi-variante și o infinitate de surogate demonice efemere, dar numai *arhetipul* duce la „locul nostru venit din Cer”! Variantele-izotopi duc în utopii, iar imitațiile-surogate (fantasme neverosimile, „*kitsch*”), în neantul propus de diavol, ca schimonosiri ale creației. Nae Ionescu arăta clar diferența dintre *mistic* și *magic*: misticul iradiază generos, altruist, iubire și căldură, lumină, „dă”, în timp ce magicul acaparează și devorează pentru sine, „ia” egocentric (și entropic!), lăsînd în urmă moarte, frig, întuneric și ură, frisoanele groazei, *black-holes*, ce

cad în sine, tocmai din *lipsa consistenței*. Magicul este o insinuare perfidă în sistemul eonic arhetipal, menit a-l tulbura, a-l împiedica să se desfășoare firesc, este ceva de genul virușilor în sistemele informaționale. Căci *universul este un uriaș sistem informațional*, iar Dumnezeu gîndește și creează în cuante de energie, impulsuri vibrante: „toată materia își are originea și există doar în virtutea unei forțe care face să vibreze particulele unui atom [adus la realitate, altfel imperceptibil, adică *virtual*!] și care menține integritatea acestui minuscul sistem solar al atomului... Suntem obligați să presupunem că în spatele acestei forțe există o *minte conștientă și inteligentă*(s.n.). Această minte (a lumii) este matricea întregii materii”(Max Planck), *nu este materie ca atare, ci forța unei Minți*. Materia, vibrație „tare” a Minții, luminează condensată! Culianu îl aduce pe Eliade, în ultramodernitate.

Eliade era obsedat de ideea religiei ca sistem ascuns sub aparențe. Eonul gnosticilor, preluat și de Sf. Părinți, e deja structurat la Eliade, ca „*image*”(holografică!), nod aflat pe toate nivelurile ontice, unde se întîlnesc numeroase „fascicule de semnificații”. Culianu va privi fenomenul religios, concomitent, și sintagmatic, și paradigmatic, într-un *mathesis universalis* sau o *syntaxis mundi*, alcătuită dintr-un *cod (set) de norme sau reguli*, un *sistem de semne de referință domeniial de semnificare* și dintr-un *mod sau motor generator*, o autentică „*gramatică computațională*”, pe care o extinde la întreaga Creație divină. *Supragramatica* sa este un limbaj integronic sau regent de limbaje subordonate, care se generează indefinit de mult, căci „în orice nod al istoriei există o multitudine de posibilități. Numai una însă devine realitate”: *El Aleph*, unul din punctele spațiului care conține întregul. Numai o posibilitate devine realitate, pentru că „numai una” răspunde ierarhiei de structuri tematice și Temei regente, care-i dă și consistență, celelalte rămân virtuale, în adormire sau în orizontul de așteptare, ca prototipuri. Care?! Întrebare cardinală! Pentru că *numai una* se „potrivește” în gramatici situaționale locale și-n Gramatica Universului, care-i dă consistență, celelalte sunt

în rezervă, *ascunse* într-un plan secund, pasive. *Camuflete!* Culianu afirmă că „Trăim viitorul ca pe o *hologramă* – arată diferit de fiecare dată când o privim din alt unghi, dar imaginea, bineînțeles, este înregistrată anterior” [deodată, integral], adică este un arhetip-„imagine” apriorică cu o transfinitate de fascicole de semnificații, ce se actualizează situațional sau conjunctural. În *hologramă*, partea conține întregul. În orga apriorică a Universului, reactivată diferențial de Gândul Divin, religiile apar ca perspective diferite asupra hologramei.

Posibilitatea absolută devine „n” posibilități concrete relative, „cu toții una suntem”, având același temei. „Doar când structuri aparent haotice încep să se multiplice, este posibil să înțelegem modelul lor ascuns, „logica” computațională care le organizează în mod secret”. Arhetipul are „n” variante, izotopi, „în funcție de” valorile de realitate în care e situat. Culianu nu vede însă că parametrii variază în marja unor anumite limite de realitate, adică arhetipul va avea „n” variante sau izotopi prototipali limitați numeric, pe niveluri ontice diferite sau în situații domeniiale diferite. Dă însă metoda unificatoare, lipsa căreia i-o reproșă lui Eliade. Conform lui Culianu, dacă Iisus-Logosul n-ar fi existat, ar fi trebuit inventat imperativ! Sistemul gramaticii sau matematicii arhetipale îl cerea imperios! O teorie, dezvoltată până la ultimele ei consecințe, dusă până la capăt, dezvăluie *întreaga hartă* a minții omenești, harta holonică a arborelui universal! Imaginea

arheologilor care, săpând în locuri diferite ale unei cetăți, descoperă realități diferite, concluziile lor necoroborate vor fi incomplete și secvențiale, partinice. Sau a orbilor ce definesc elefantul în funcție de partea corpului pe care o pipăie, prin analogii cu experiența lor anterioară de... orbi. *Diacronia trădează sincronia*: religiile există sincronice, dar se deconspiră diacronic sau istoric. „Oameni ca noi, care cred în fizică, știu că deosebirea dintre trecut, prezent și viitor este doar o iluzie care stăruie cu

încăpățănare” (Einstein) – putem avea deci clarviziuni, proorocii sau *amintiri despre viitor*. Asta depinde de puritatea și înălțimea spirituală a sufletului. Așadar sistemul eonic arhetipal este etern, aprioric structurat, de la particule, la megagalaxii și la întregul univers, doar că ele capătă consistență la *vibrația gândului divin* ce pare a cânta partiturile existenței la o uriașă orgă... *gramaticală* cosmică; toate preexistă, dar se manifestă *la voia* divină!

În timp ce Culianu vede în „jocurile minții lumi multidimensionale”, Dumnezeu nu acceptă decât ceea ce se face în consens cu Jocurile Minții Sale, adică Universul în cele câteva dimensiuni divine: 3-7-9-12! Omul poate deveni „mâna dreaptă” a Creatorului, ca ucenic ascultător, dar poate să-l și trădeze cu „creații” aberante, sfidând Logosul: „ucenic vrăjitor”. „Cea dintâi datorie a omului este cea dintâi pildă a lui Dumnezeu: *cosmizarea* Sa. Este adevărat că numai Dumnezeu poate crea; dar orice om este capabil de a ordona, ritma și însufleți această creație. Creșterea și împlinirea nu sunt posibile decât prin *cosmizare*”, sensul *cosmizării* este *caritatea*, adică justificarea bucuriei de a trăi. Discipolul a intuit genial că *holograma gramaticii universale* este interferată de mintea umană, care o conține integral, ca-n orice hologramă: partea conține și reproduce întregul. Mintea este un fragment dintr-un puzzle universal. E fascinat de memoria regăsită a *akashei* sau *inconștientului colectiv*, de *jocurile minții* în această lume, precum și de Limba Creației, de descifrarea limbii tăcute a Logosului, pentru a obține puteri nebănuite asupra semenilor și a lumii întregi, grav păcat de *hybris*! Pe mulți a ispitit și pierdut această căutare!... Orice deviere de la arhetip la simulacre artificiale de arhetip sunt devieri de la Creație și Creator, interferențe sau intruziuni dizarmonice. Plecând de la „*efectul Isaiia*” al variantelor izomorfe ale autostrăzii cu mai multe piste, dintre care doar una (arhetipul propriu-zis) ajunge la destinația divină corectă, Culianu recurge „la analogia minții cu șahul, [care] se întemeiază pe infinitele variante ale unor combinații secvențiale de piese reduse ca număr [dar cu funcții bine precizate!] și pe un set de reguli foarte bine delimitate.

La fel funcționează și mintea omenească, numai că „jocurile minții sunt jocuri care nu pot fi câștigate, deoarece nu există nici o procedură de șah-mat” (Cine știe?! Dar moartea și „pariul” ei crucial ce-o fi fiind?!). „Jocurile minții (...) se pot extinde la nivelul întregului univers cunoscut”. „Universul, ca umbra unor procese mentale și matematice” (Rudy Rucker), adică informaționale, posedă un set de *opțiuni binare* între variantele existențiale, dintre care doar una este *reală*. După el, și viața este un proces computațional, luând decizii de tip digital, întemeiate pe succesiuni de comutări binare *da-nu, on-off, +, -*, dar lucrând cu sisteme-programe, contrase sau expansionate. De la minte la religie, acesta-i traseul. „Aceleași operații ale minții sunt prezente în toate marile religii ale lumii”, valabil și pentru alte mari sisteme,

cum ar fi știința, folclorul, tehnica..., toate integrate într-un suprasistem integronic sau regent, în care celelalte sunt subordonate, incluse. În spatele lor stau jocurile Minții.

Concluzie fascinantă: *descifrându-se gramatica minții, istoria poate fi precisă sau, mai exact, ghicită!* Drept care... a plătit cu viața! „Un om – Eliade – poate trăi în mai multe forme, pe mai multe niveluri cosmice”. Spațiul mental multidimensional este îngădit într-o lume tridimensională, care-l limitează și pe el, frânându-l și confiscându-l în această lume! Dacă nu facem o selecție „digitală” corectă în viața a arhetipurilor, variantele și surogatele ne vor construi închisoarea unui sistem mental fals. Cu o minte structurată arhetipal putem trece „vămile văzduhului”, fără probleme! Relația dintre „lumea interioară” și realitatea fizică a provocat dintotdeauna metafizica și teologia, știința, pentru că „universul mental” filtrează, selectează din lumea eterogenă, coruptă, varianta optimă, singura adevărată, restul le respinge prin „nu”. „Teza lui Culianu este că lumea noastră interioară modelează lumea exterioară”, o „logică” inversă, logica magiei; de fapt, noi ne cucerim dreptul de a participa la logica divină universală, prin curățarea minții, prin ascultare, și nu *dictând* lui Dumnezeu! Când în sistem ai variabile, ele trebuie să se sincronizeze, pentru a respecta „formula proporțiilor numerice” a întregului, pentru a nu-l deforma sau falsifica! Apoi adevăruri paradigmatic-contextuale nu sunt și ale hologramei! Valoarea de *Adevăr* este dată de ansamblul sistemului regent tematic, de unde necesitatea viziunii de ansamblu, metafizic și religios: *sensul Universului!* Nu poți da aceeași valoare de adevăr arhetipului, variantelor și imitațiilor, cum face Culianu, și nici impune surogate schiloade unicatului divin! Tot Culianu spune că „noi optăm pentru una sau alta dintre ele, dar *alegerea nu ne aparține în întregime*”. „Nu noi gândim și creăm miturile, ci, mai curând, *ele* ne gândesc și ne creează pe noi! Deseori o fac perfect, desăvârșit tocmai prin faptul că nu lasă nici o clipă posibilitatea de a le bănuși prezența.

Un mit te posedă perfect numai atunci când nici măcar nu-ți dai seama că o face”! Minteia umană este un perfect computer, un *El Aleph*, un nod cosmic cu deschidere și acces la toate programele și fișierele imensului computer universal, $x=f(y,z)$: *Internet cosmic!* Cum alege? Statistic și stochastic [aleatoriu], în funcție de scopul regent *sau* de scopuri mărunte, individualiste! „Mai curând variantele exegezei inverse (feed-back) ne aleg pe noi, pentru a deveni victime sau eroi prin care ele se intrupează în lume”; noi suntem modelați-modulați de mituri, religii, care ne integrează, benefic sau malefic, după cum ni se potrivește cămașa spirituală sau nu, după cum este ea autentică sau nu. Nici o vorbă despre capacitatea noastră de a cunoaște, de a lupta, de a opta, de a alege sau selecta! O cămașă autentică este una arhetipală, substanțială, și doar pe ea o vom accepta să-și pună amprenta asupra noastră! Pentru el, „nu oamenii sunt cei ce creează miturile”, ci, dimpotrivă, „mitul este cel care-i gândește, iar rațiunea face eforturi ca să justifice mitul”. „În cazul că nu reușește și i se opune, omul este pierdut”. „Omul nu este creator de mituri, *el este creat de mit*”; ba chiar mitul (*care?!*) ar fi „*un mecanism de creat iluzii*”, justifică confuzia valorică de care am tot vorbit! Un arhetip proliferă în lume arborescent, problema este *să nu se falsifice* acest „arbore al gnozei”; „în istorie unele ramuri rămân virtuale, altele cresc efectiv”. Această dezvoltare a arborelui este desfășurarea arhetipului, după formula sau matricea proporțiilor numerice, adică a mecanismului energetic de generare, care sculptează din interior forma, ca *fractal*.

Problema este în ce măsură un mare sistem mitic sau religios este un arbore *autentic* de la rădăcini până la fructe (oamenii modelați)! Fractalul unui mit, ca sistem, poate fi adevărat (autentic) sau fals, mituri adevărate (sacre, revelate) sau false (pseudomituri demonice). Fractalul unui mit autentic are structura esențială a arhetipului ce-și desfășoară energiile spirituale necreate nestingherite de către málul, gunoiul energiilor reziduale, impure, dintru care își extrage „cămașa” aparentă,

perceptibilă, efemeră. Mitul veritabil explică lumea, căci, integronic (holonic), reflectă în el întregul, iar fabula (parabola) mitică se cere trăită, asumată și asimilată viu; ca și arhetipul, și mitul autentic (arhetip expansionat fractalic) are variante de existență izotopice, care apar independent în minți străine unele de altele. Deci miturile apar ca variante în creiere diferite, pe același fond arhetipal unitar. Deseori ieșirea la suprafața câte unei minți (theofaniile, ieșirea sacrului în profan din camuflaj!) este de nerecunoscut, nici de posesor, nici de alții. Asta în mințile confuze, amorțite, ignorante, întinate, vinovate pentru travestirea sau disimularea miturilor în tot felul de surrogate de prost gust. Toate istoriile acestei lumi se conțin unele pe altele, holonic, sunt ramificații infinite, având un număr infinit de dimensiuni. Miezul teoriei lui Culianu: *Paradigma mentală e, „un fel de acvariu (Apele Cosmice!) cu o amprentă generală, căreia nu i se poate sustrage nimic”*. Acvariu de „Ape amprentate” și „peștii” gândurilor! Gramatica-mathesis la care recurgem și care ni se impune, supragramatica, structură de structuri, amprentă de amprente, ne modelează mentalul nostru. Spațiile Hilbert sunt un „spațiu matematic cu un număr infinit de dimensiuni” (deși noi bănuim că nu pot depăși 12(!)), cu fractalii în aceste spații, „ramificație infinită (fanteziile geometriei naturii), care se conformează unei anumite reguli”.

Fractalii apar ca reguli arhetipice de manifestare arhitectonică liberă, determinați de media dintre energia necreată a arhetipului, reglată de formula proporțiilor numerice armonice, și energiile rebele ale mediului și ale inconștientului colectiv. Și religia e un fractal holografic în spațiile Hilbert, e un sistem fractalic theofanic, sacru, ieșit la suprafața istoriei din camuflajul profanului. Modelul fractalului poate fi strugurele sau schema relațională sintactică. În orice bobită există cel puțin un sâmbure cu codul genetic al plantei întregi și al speciei în ansamblu, cu întreaga ei istorie, precum în schema unei fraze, în fiecare cerculeț ai schema unei propoziții, apoi a fiecărui cuvânt cu deschidere la fonetică și lexic, morfosintaxă... Din aceeași *monadă*, întreaga infinitate de forme ale acestei lumi?! Același arhetip universal, în contexte energetice diferite, a avut dezvoltări fractalice diferite, obținându-se noi specimene, cu condiția selecției diferențial-divine a atributelor, cu trecerea unora în virtualul nonmanifest! O imagine în Apele structurate diferențial divin, sunt *fractalii în spațiile Hilbert*, sculptura din breloc sau fosila din chihlimbar: „*Joc secund*”! Arhetipul, fonemul și mitemul – recunoaște și Culianu – au variantele lor fractalice, în spații Hilbert impure, în „*tulburarea apelor*”.

Mințile noastre sunt programate, printr-un set de reguli, să gândească într-un anumit fel, îndelung, sub imperiul unei *gramatici generative universale regente*, dar și de o serie de gramatici subordonate, ce se întretes, se încrucișează, în stiluri sau amprente unicate. Astfel noi, românii, „gândim în cadrele unei tradiții structurate esențialmente ortodox și suntem, la rândul nostru, gândiți

de ea”. Mentea noastră, ca orice minte creatoare, este generatoare de variante, prototipuri (izotopi ai arhetipurilor) sau le falsifică pe cele autentice, plecând de la false premize. Limbajul de modelare a realității virtuale, magic, adică de creare de lumi *in vitro*, aceasta e nostalgia ultimului Culianu, or, imaginarul, nu numai că trebuie serios strunit, dar și riguros cenzurat! În imaginar se pot crea monștri, prin „somnul rațiunii”. „Ultimul Culianu” e convins că „toate actele umane semnificative stau sub semnul unor valori mitice”, numeroase gesturi, comportamente instinctive sunt travestiuri ale unor valori mitice demult uitate, fără a le ști semnificațiile. „Omul modern se poate mulțumi cu certitudinea că există un mare sistem mitic”: „în afara acestui straniu sistem mitic [care monitorizează toate activitățile umane] nu mai există nimic decât jocul orb al sorții”, adică hazardul, norocul, șansa. Un implacabil mecanism rigid de marionete, uitând complet de Mentea vie din spate, care efectiv *gândește* prin acest *sistem-orgă!* Crede, eronat, că Biserica, Școala, Familia „au invocat o anume lege naturală, care acceptă o variantă considerată ortodoxă și le respinge, stigmatizându-le, pe *celelalte*”.

Confuzia dintre arhetip, prototipurile sale izomorfe și surrogate, amestecate în aceeași găleată a sacrului nediferențiat am discutat-o! Biserica impune, nu o variantă din *miliarde*, ci *originalul: Arhetipul primordial!*... Orice s-ar spune, Culianu *nu* avea vocația mistică și metafizică a maestrului, asta rezultând și din cele cel puțin *sapte puncte ce-i despart*, tot atâtea reproșuri. Ar fi multe de spus, însă trebuie să ne despărțim aici de discipol, ca să vorbim pe îndelete și de maestru! Culianu se confruntă cu marea

MIRCEA ELIADE (1907-1986)

personalitate a maestrului, diferențiindu-se – am văzut – în același timp. Este urmărit adolescentul miop și teribilist, care descoperă „piatra filosofală” și, intuitiv, tehnici yoga, care îl vor fascina, după experimentul indian, toată viața; pasionat de științele naturii și de personalități enciclopedice, precum Hasdeu sau Iorga, Nae Ionescu. În 1925 își serbează cel de-al o sutălea articol publicat, marcând „itinerariul spiritual” ce duce spre culmile afirmării. Experiența indiană dintre 1928-1931 îi aprofundează și lărgeste orizontul cunoașterii, rezultând o serie întreagă de studii și opere literare: nuvele, romane, memorii, eseuri, studii de istoria religiilor: *Isabel și apele diavolului*, *Lumina ce se stinge*, *Maitreyi*, *Jurnal*, *Memorii*, *Șantier...* Aici învață sanscrita și face cursuri de yoga și de metafizică indiană, are inedite experiențe, inclusiv mistice și erotice. Temele principale ale eseisticii dintre 1934-1939 vor fi leitmotive ale întregii opere, inclusiv în istoria religiilor: *Soliloquii*, *Fragmentarium*, *Oceanografie...*

Eliberat de constrângerile erudiției, abordează dintre cele mai variate teme, „despre autenticitate, experiență, cunoaștere, cosmizare a omului, iubire și moarte, libertate”(38), despre ridicol, curaj, entuziasm, ascultare, renunțare, nemurire, tinerețe fără bătrânețe... Ca și Camil, are în vedere autenticitatea, pe care o opune magiei: „Magia crede că omul poate fi și face orice. Autenticitatea se mulțumește cu mai puțin: nu poți fi orice(...) Dar poți fi tu însuși”. Autenticitatea nu poate fi concepută alături de pălăvrăgeală sau verbozitate și se află permanent în căutarea unui „miracol” sau a unei „hierofanii”, dar vede dificultatea deosebirii clare în realitate de un fapt banal, ordinar: „Miracolul are această

singură deosebire de un fapt ordinar(...) că nu poate fi deosebit. Irecognoscibilul este forma perfectă de revelație divină; căci divinitatea nu se mai manifestă, nu se mai realizează prin contrast, ci activează direct în umanitate, prin contact, prin venirea laolaltă”. Dumnezeu nu este nici mort (Nietzsche), nici pierdut (Hegel), dar nici nu mai acceptă să apară în lume în mod spectaculos, senzațional, explicit, prin extaze mistice și minuni, ci subtil, implicit. Această irecognoscibilitate explicită arată că Dumnezeu s-a retras suficient de mult ca să nu-l mai simțim prezența, chiar să intrăm în panica nihilistilor că „a murit”, murind de fapt în noi sau noi murind față de El. Omul se transcende pe sine, devenind altul, numai transcendentând creația și căutând „relegarea” (religio) de Creator, în nici un caz de făpturi, obiecte ale creației, cum fac religiile păgâne (idolatriile). Toate sunt „legări” ale sufletului uman de realități invizibile, transcendente, dar ce deosebiri!

Eliade este convins că sacrul n-a dispărut din lume, ci continuă să ființeze și-n timpurile noastre, camuflat, mistuit în profan: „Sacru(...) înseamnă esse, realitatea absolută, opusă profanului, devenirii, vieții, într-un cuvânt lui non-esse”. Toți căutăm sacrul, dar câți sunt convinși că se află pe calea cea bună? În aceeași perioadă, 1934-1939, scrie studii științifice, cu minime deosebiri de eseuri, căci, mijloacele de expresie sunt aproape identice: *Alchimie asiatică*, *Cosmologie și alchimie babiloneană*, *Mitul reintegrării*, *Comentarii la legenda Meșterului Manole*, *Insula lui Euthanasius* ș.a.. Și ele pun în lumină idei ce vor fi reluate în opera de maturitate, conțin în germene gândirea marelui filosof și antropolog. Alchimia chineză nu e o pre-chimie, ci are caracter sacru și ritual de prelungire și spiritualizare a vieții, aurul alchimic e preponderent yang, principiu celest, solar, masculin, mult mai pur decât yin, principiu feminin, teluric. După noi, Yangul oriental este aurul ebraic sau *khrysosul* grecesc, fiind opus magnetismului coagulant magic, este acel aur subatomic, pulbere de lumină, cu virtuți incalculabile în lumea noastră. Alchimia este o tehnică spirituală, nu științifică, de purificare a sufletului întru nemurire, aurul reprezintă „o calitate transcendentală care ar putea provoca spiritualizarea corpului omenesc”. Alchimistul este mai aproape de mistic decât de magician sau savant, căutând *elixirul vieții*, scopul tuturor soteriologiilor, acompaniate de post, sacrificiu și asceză, purificare, cu ritmarea respirației, purificare mentală. Și cea indiană urmărește același lucru, dar diferind căile, tantrismul fiind prezent aici; obțin elixirul nemuririi, „corp de diamant”, știu să fabrice aurul, zboară prin aer, au puteri (*siddhi*) deosebite, ca și yoghinii, cu care au multe în comun. Și ei sunt mai mult mistici, urmărind transmutația psihofizică, iar chimia nu provine din alchimie. La asiro-babiloneni, chimia e o alterare a alchimiei, ca tehnică de salvare.

Eliade demonstrează că istoria vieții mentale arată nu o evoluție, ci o involuție. Orientalii nu pot concepe un savant de tip european, fără viață ascetică și morală. În studiile menționate, se află in nuce unele din marile teme

ale fenomenologiei religioase (fructificate în tratate), precum: „arhetipul celest al lucrurilor sensibile, al spațiului și timpului sacru, al corespondențelor cosmo-biologice”, simbolul religios, arborele cosmic, repetiția sacrificiului primordial al divinității, sexualitatea metalelor și mineralelor, maladia și moartea inițiatice, cu reînvierea rituală etc. De la mesopotamieni fructifică „omologia totală între Cer și Lume”, prezente și la Hermes Trismegistos, și în Rugăciunea Domnească: „precum în Cer, așa și pe Pământ”, „fiecărui lucru de pe pământ îi corespunde cu precizie un lucru *identice* în Cer, după modelul căruia a fost realizat”, „viața pământească răsfrânge structura și dinamica siderală”, mapamondul e doar o imagine a hărții cerești, „geografia mistică”, sacră: Jerusalem! Aceste corespondențe Cer-Pământ nu se pot exprima fără conceptul de *simbol*, adevărată sinteză mentală, ce „unifică niveluri diferite de realitate cosmică”, coexistența sensurilor, fără a le neutraliza. Culianu se arată nemulțumit că Eliade ezită între arhetip și prototip, ambele fiind insuficient clarificate. Participarea la un prototip are semnificație în măsura în care repetă un act primordial, Creația, de pildă. Oricum, la maturitate, Eliade folosește arhetip și cu alt sens decât cel al lui Jung, prietenul său: ca o categorie preformativă din inconștientul colectiv, dar și ca model formativ precosmic și cosmic, platonice, ideile sunt *to onta ontos*, „ceea ce este în chip esențial”. Arhetip se opune istoriei, ca temporalitate.

Cei doi savanți s-au influențat reciproc, deși au mers în direcții contrare. Pentru omul arhaic și pentru cel platonice, *realitatea* nu aparține lumii actuale, ci lumii „arhetipurilor”: „nu există nimic real în afară de ceea ce a făcut divinitatea”, omul autentic imitând gesturile divinității în ritualuri unde timpul se suspendă, totul se petrece *in illo tempore*. „Ontologia și onticul sunt unica „obsesie” a omului arhaic”, de aceea existența-i este racordată la un prototip divin sau un gest cosmologic, la care participă integral, ca la ceva *real*. Lucrurile la el nu există decât dacă sunt racordate la arhetipul sacru. „Mentalitatea folclorică creează întotdeauna în conformitate cu anumite legi(...) „arhetipale””, în structuri (integronice) „în care principiile metafizice sunt implicite. Întreaga viață a omului este, în realitate, o continuă reluare a unor gesturi primordiale – reductibile la câteva arhetipuri –, dar fiecare dintre ele este, într-un anumit sens o teofanie(...), trecerea principiului din faza nemanifestată în cea manifestată, teofania”.

Timpul și spațiul se definesc și ele în conexiune cu „originile” divine. Cosmogonia se relizează în jurul unui centru sacru (consacrat sau sacralizat), izvor al sacrului în lume, un sacru intemeietor de spațio-temporalitate. „Timpul este o *imago mundi*” și un centru mundi. Cosmogonia se produce în jurul centrului izvoditor, ziditor al arhitectonicii cosmice, „casa” noastră. Vitalitatea cosmosului gravitând în jurul centrului e asigurată de un „sacrificiu divin” reactualizat în ritual (ritul este o scenă dintr-o piesă amplă: ritualul sau ceremonialul), proces

derulat în 6 pași: cosmosul e creat prin (auto-) sacrificarea unui zeu sau monstru marin, ființa sau suflarea din *illo tempore* trece în formele multiplicare de existență din lumea noastră, nimic nu poate dura fără sacrificiul violent al altui suflet ce nu și-a epuizat toate rezervele vitale, numai moartea rituală este creatoare, doar morțile rituale sunt ziditoare de alte vieți: „un om poate trăi în multe forme, pe mai multe niveluri cosmice”. Sacrificiul animă o creație, în care continuă să trăiască, făcând-o nemuritoare. În timp ce omul obișnuit sacrifică *ceva* și *uneori*, pentru a fi în relație cu divinul, sfântul și eroul se sacrifică *pe ei înșiși și încontinuu*, depășind și anihilând condiția umană, imitând modelul arhetipal, eroul pierind în luptă, violent, moartea violentă fiind creatoare. „Viața eternă nu poate fi obținută fără suferință și fără moarte”(CAB). „Toate lucrurile au fost animate prin sacrificiul (suferința) lui Dumnezeu”, deci toate domeniile umane sunt integrări mentale ale antropocosmosului în macrocosmosul viu, „corpul lui Dumnezeu”(Böhme).

Omologările dintre cosmosul mic și cel mare nu-s doar simbolice, ci sunt experiate viu, ca trăire îndelungată a ritmurilor cosmice. „Plante, pietre și metale sunt „creaturi” înzestrate cu sexualitate”, deci cu viață, sunt animate (acel animism universal), sunt bipolare, compatibile sau nu în logodne sau nunți sui-generis; acea inteligență sau sensibilitate minimale evidențiate și de Böhme. „Femeia are în *puterea* sa secretele vieții și ale morții”, este deci asimilată naturii și lunii, Marea Mumă, zeiță a fertilității și a morții. În Magna Mater, o divinitate a „Totului”, coincide izvorul vieții cu biruința morții, în ea coexistă extremele, întreaga doctrină a „totalizării”: *coincidentia oppositorum* a lui Cusanus(sec.XV). Androginia rituală încearcă să obțină, prin inițiere, *coincidentia oppositorum* în propria ființă, în timp ce orgiile sunt regresii la originile seminale ale cosmosului, haosul primordial, locul unde semințele „mor”, se descompun, pentru a elibera desfășurarea germenului, un *regressus ad uterum*, unde ceva moare și se naște concomitent altceva (parabola bobului de grâu din Sf. Evanghelie). Eliade este preocupat de periodicitatea ritmică lunară a naturii și cea ciclică feminină. „Bogația simbolismului lunar întrece cu mult orice închipuire”. Simbolul religios ocupă, de asemenea, un loc de frunte; el este ecumenic, transpersonal, integrând amănunte ce nu pot fi exprimate decât succesiv și integrează într-o rețea existența umană, făcând-o transparentă transcendentă. Simbolul ecumenic sau universal este fecund în mai multe culturi, pe mai multe nivele: mit, arhitectură, ritual, iconografie etc.

Credințe primitive folclorice au la baza lor experiențe concrete, exprimă anumite „întâmplări”, criptate apoi simbolic. Nu e necesar numai decât documentul pentru a fi autentificate, căci și așa documentele hagiografice ce se referă la „miracolele” sfinților nu-s luate în seamă tocmai pentru că-s miracole, adică „imposibile”. De aici războiul cu *spiritul istoric* și cu teoria *apriorismului realului*, idee dezvoltată de Culianu. La baza credințelor populare stau

fapte, nu creații fantastice, chiar când e vorba de credințe și superstiții așa-zis paranormale, tot *fapte concrete* au stat la baza lor. Ideea superiorității creștinismului față de lumea elenistică constă în *distrugerea destinului individual, determinat „astrologic, restaurând libertatea umană, solidarizând omul cu un destin colectiv, adamic, în locul soartei magice, cosmice”* (CAB).

Curiozitatea lui Eliade era nelimitată, polifonică, durând toată viața. Și interesul lui pentru tehnicile de *salvare* este enorm, fiind conjugat cu întrebări privind *libertatea umană sau dacă viața spirituală are sau nu structuri recurente, dacă aceste structuri sunt relevabile și pertinente din punct de vedere fenomenologic, și care sunt aceste structuri*” (s.n.) (IPC - ME, 60). „Totul depinde de sensul care i se atribuie libertății”, normei și autonomiei față de norme, adică *de cine se află la originea (ascuns în spatele) acestor legi!* „Specialiștii în sacru” – șamanul, vraciul, yoghinul, alchimistul au câștigat și prestigiul și libertatea față de instanțele lumești. Dar față de cele *divine*?! E o libertate cu două tăișuri, căci *salvarea* se asociază – ba se confundă adesea – cu *căderea*! *Transcenderea* limitărilor condiției umane nu este numai decât *soteriologică*, ci experiențe umane inedite, în cel mai bun caz, când nu-s aventuri extrem de grave. Când e vorba de „tehnici de salvare” și de „specialiști în sacru”, ecuația lui e foarte simplă: „lumea, fiind temporalitate, este alienare, iar a fi alienat înseamnă a nu fi eliberat de ceva (de cauza și contextul alienării)” (id., 61). El nu avea decât trei soluții de salvare și acelea extrem de discutabile: *yoga, șamanismul și alchimia*, uitând (*complet*?!) de mântuirea sacră creștină! Cercetează asiduu soteriologiile hinduse, *Sâmkhya-yoga* revelându-i faptul că libertatea nu are semnificație decât în lumina acosmismului antropologic: „Pornind de la datul inițial al întregii filosofii indiene – *durerea* – și promițându-și să elibereze *omul* de durere, [ele] sunt constrânse (...) să nege durerea, ca atare, *durerea umană*”, fapt ce nu duce nicăieri. *Sâmkhya* nu suprimă suferința persoanei, „o neagă nesocotind-o reală” și nici că ar putea să intre într-o relație reală cu „sinele”, suferința e nesemnificativă, e suprimată, prin ignorare, orice soluție empirică e iluzorie, fiind o forță karmică.

Soluția *Sâmkhya* respinge omul în afara umanității, realizându-se doar prin distrugerea personalității umane, căci pe indieni nu salvarea personalității îi interesează, cât dobândirea libertății absolute. Și atunci: *Cine* se va bucura de acest absolut?! Libertatea neputându-se dobândi în actuala condiție umană, personalitatea târăște după sine suferința și drama, deci persoana și condiția umană trebuie sacrificate, sacrificiu generos compensat de cucerirea libertății absolute, unde este neantul, nu Persoanele Divine ale creștinismului! Arhaice, doctrina și practicile *yoga* constau dintr-un gradual și chinuitor urcuș al treptelor realității, pe care le stăpânește în mod magic, putând

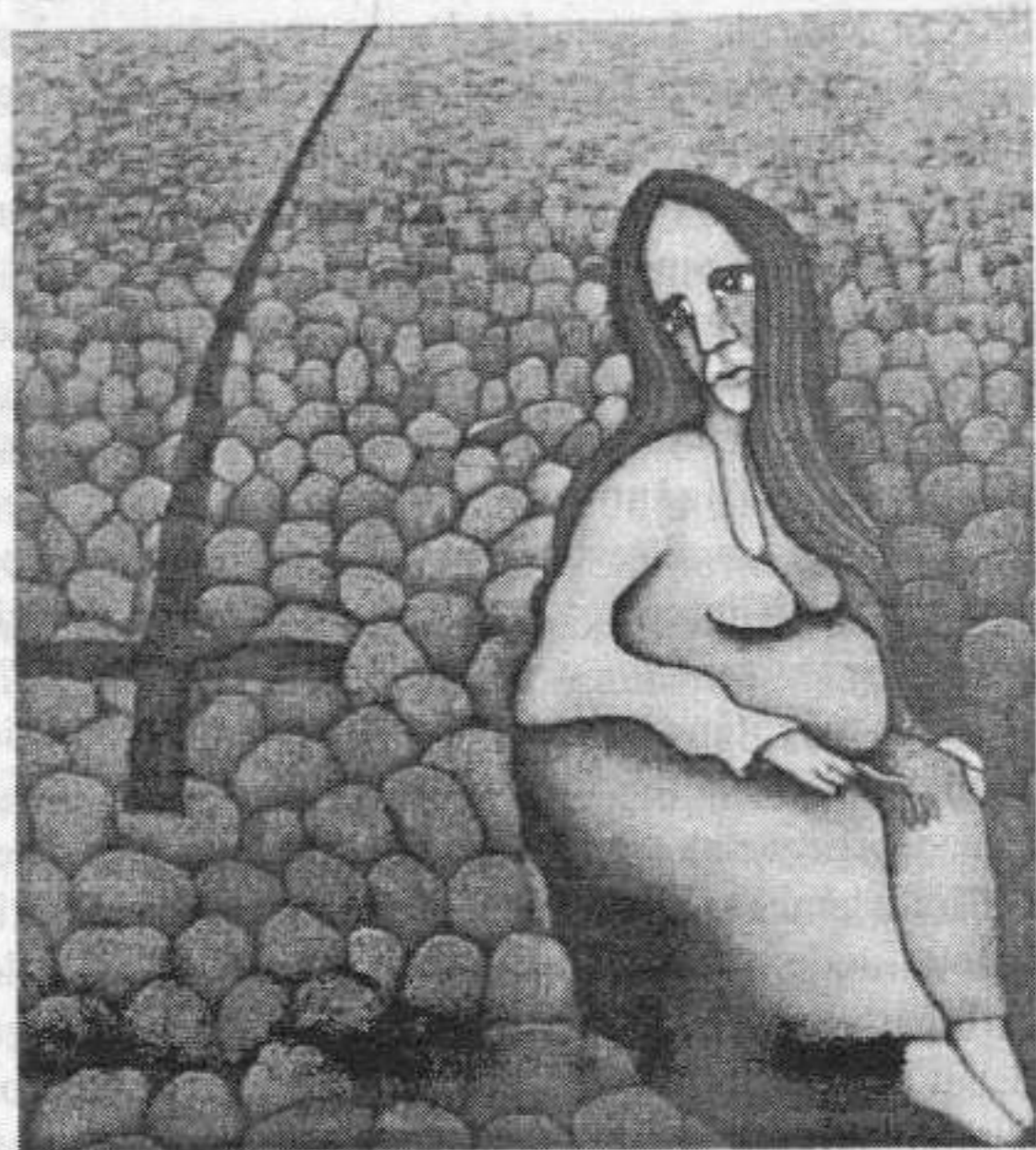
influența sau fiind influențați direct de ființele ce locuiesc în aceste planuri ale realului, însă, ca să poată accede la eliberarea finală, yoghinul trebuie renunțe la cucerirea puterilor magice (*siddhi*). Puterile, pe cât de spectaculoase („transcend orice limite impuse de condiția umană”), pe atât de periculoase în ascensiunea spirituală, au înfierbântat imaginația populară, căci yoghinul poate deveni *ad libitum* cât un atom, invizibil, poate fi doar lumină, poate fi omniprezent, efectuând crono- și teleportări, levitație, bilocație, străbate obiecte solide etc, adică orice libertate față de constrângerile condiției umane, dar ratează *eliberarea* finală. Renunțând la iluzoria facultate a puterilor magice, va ieși din ciclul karmic; trăiește, dar este eliberat; are corp, e și *purusha* (Spirit acosmic, *Athmân*), trăiește concomitent în durată și imortalitate, coincide cu ființa totală, deși e doar fragment. Se topește în Brahma, fără a se contopi, devine *jivan mukta*, „eliberat încă din viață”, un *mortificat* pentru această viață profană, nu mai e condiționat de ea, ci se identifică cu Spiritul acosmic, nonmanifestat, independent de orice lege (normă), demonstrând caducitatea normelor înseși (tâlharul, prostituata, antinomismul paulin, cu răsturnarea nomosului veterotestamentar): cât de... creștin! Și totuși... Au degenerat adesea în excese și aberații ale nonconformiștilor ce frizează abolirea condiției umane, fără vreo bază spirituală.

Dincolo de teribilisme, depășește perspectiva vieții profane, desacralizată, suferință și iluzie, ajungând la o conștiință suprapersonală (supraconștient sau „conștiința-martor”), care este „luciditate și spontaneitate în stare pură”. Centrate pe scenariul „moarte-renaștere” inițiatice, tehnicile *yoga* duc mai departe simbolismul inițierii, cu renașterea inițiativă într-o imortalitate și libertate absolute, libere până și de Logosul creștin, ceea ce înseamnă totuși o spulberare sau topire în neant! „*Yoga* este o tehnică a libertății(...) legată de doctrina acosmismului antropologic”, este libertate față de temporalitate, de condiția profană, de viața „normală” (a normei), elemente antinomiste de negare a vieții, deci o „moarte” urmată de o „renaștere”, simbol ecumenic al inițierii. Cu rădăcini în India aborigenă, preariană, a fost codificată târziu, în perioada ei clasică, de Patañjali. *Șamanismul* este și mai îndoielnic decât *yoga* ca salvare autentică. El continuă interesul lui Eliade pentru *yoga*, mai ales în privința tipologiei asemănătoare a celor două. *Shaman* în limbile tunguse e persoana care stăpânește sau e posedată(!) de spirite în *propriile* interese sau ajutând pe alții, care suferă din pricina spiritelor. „Specialiști ai sacrului” – deși e de amendat serios acest „sacru”! – vraciul sau vrăjitorul are puteri asupra unor ființe intermediare, spirite, asigurând „pacea” din partea acestora, a lui și a tribului. Cu o recuzită și costumație exotice, excentrice, cu un ritual specific, obține stări extatice de transă, călătorii în afara spațiului și timpului, intervenții ale spiritelor în lumea noastră.

Spre deosebire de enstaza yoghinului, călătoriile șamanice sunt pragmatice, au comun scenariul morții și al învierii psihologice, ilustrat prin scheme simbolice și ritualuri secrete. Eliade e interesat de ideologie, care face funcțional sistemul șamanic; de asemenea, de „boala inițiativă”. „Semnul ei cel mai obișnuit este boala”, iar „alesul” („viitorul șaman este ales de spiritele sale auxiliare”) este târât împotriva dorinței sale pe această cale ieșită din comun: nici unul n-a dorit să fie, dar, cu cât mai îndârjit și dureros s-a opus, mai fățiș, cu mai multă repulsie, cu atât mai clar soarta i-a fost pecetluită de a deveni mare șaman! Eliade s-a opus etichetărilor superficiale, ignorante ale fenomenului ca boală psihică (fenomenul seamănă cu epilepsia sau isteria, schizofrenia), arătând că „omul religios” e proiectat în alte planuri vitale sau niveluri ontice, de unde nu mai are corespondențe cu semenii, fiind cel puțin straniu. Sufletul călătorește în alte spații, străine ființei umane, trupul putând fi distrus: la întoarcere, el se va reface (adesea mai viguros!) pentru a reprimi sufletul hoinar! Revenind la *alchimie*, și în scenariul acesteia Eliade regăsește schema „moarte-și-reînviere” inițiativă ca-n celelalte tehnici „soteriologice”. Aici se întâlnește cu prietenul său Jung, expert în domeniu. Cea esoterică sau mistică s-a dezvoltat într-un sistem mistic ce are în vedere transmutarea omului senzual într-o ființă perfectă, cu ajutorul rugăciunii și supunerii la voința lui Dumnezeu. Autorii, neinteresați de substanțe materiale, ținesc aspirații teologice, metafizice ori mistice, o alchimie lăuntrică, „natura, ajutată de Artă, poate spăla *pata [pathé!] obscură*, care împiedică Materia de a se dezvolta potrivit principiului ei perfect, pe care orice lucru îl are în Absolut”. Luptând pentru a o elibera, alchimistul se eliberează de imperfecta condiție umană. Opera externă se interiorizează: strămoșii își proiectau-focalizau inconștientul asupra materiei, cum ne focalizăm noi atenția asupra ideilor abstracte, intrau pe același nivel de existență cu obiect-fenomenul, pe care-l influențau *ad libitum*, inconștient, candid, căci ei n-aveau cunoștințe despre structura lumii. Deci intrarea mentală pe aceeași frecvență sau lungime de undă cu nivelul și structura obiectului și operarea asupra structurii lui profunde, printr-un act de voință! Cât de „simplu”! O adevărată „fenomenologie a inconștientului”. *Moartea* corespunde „condiției critice” în care „conștiința amenință în mod constant să naufragieze în inconștient” sau... supraconștient, un „*abaissement du niveau mental*”! Înainte de a obține piatra sau tinctura, în alchimist se declanșează uraganul fricii, al groazei unui *regressus ad infinitum*, al unei dezagregări iminente, mânia și blestemul lui Dumnezeu!

Arhetipul mitologic al majorității tehnicilor soteriologice se află în sacrificiul primordial al unei divinități cosmice (sau al unei ființe primordiale cosmice) și, după cum cosmosul a fost creat *ab origine* prin sacrificiul acestei ființe primordiale, la fel și scenariul „morții-și-reînvierii” simbolice și/sau rituale repetă cosmizarea haosului pe plan individual (IPC-ME, 74). „Există un model fundamental (*a*

basic pattern) în lucrările lui Eliade, subiacent conceptelor de mit, ritual, timp și simbol”: *Natura sacrului și relația sa cu profanul, tema morții și a reînvierii, degenerarea spirituală a omului de-a lungul istoriei sale. Culianu se ferește de cuvântul *spiritual*, conștient de vidul de semnificație(sic!), căci Eliade îl folosește ca transconștientă, contrapusă conștiinței: când ca *subconștient*, în sens freudian, când ca *inconștienți* în sens jungian, însă, pe de altă parte, „*nimic nu dovedește că nu există și un trans[upra]conștient*”! (*Images et symboles*, 20), deși Jung a făcut aici grave confuzii (și el a reperat *supraconștientul*!), dar „pentru Jung inconștientul însuși este ceva ce s-ar putea numi de asemenea și un transconștient”. Jung afirmă numinozitatea inconștientului, fără a opune conținuturi mai „spirituale” altora mai puțin elevate. Indistincția valorilor este modul propriu de a se manifesta al inconștientului. Există deja serioase rețineri în folosirea practică a termenilor *sacru, transcendență, spiritual* etc., ce nu au acoperire „științifică” suficientă, sunt interpretabili. Dorind să construiască o antropologie filosofică, Eliade s-a întâlnit în multe aspecte cu prietenul său, C.G. Jung, în privința inconștientului: materialul religios ar putea reconstitui evoluția conștiinței, de la începutul timpurilor. Se știe deja că omul s-a trezit din somnul animal într-o aură mitică. Dar toată frământarea umanității de-a lungul istoriei pentru lămurirea conștiinței sale se află în „*materialul neizbutit*” [marile ratări], depozitat în akasha sau baia informonică sau inconștientul rezidual colectiv, ce continuă să subziste concomitent, în fază latentă, în inconștient. Irupția în existența comună, conștient, echivalează cu o boală.*

MIRCEA ELIADE (1907-1986)

În fanteziile bolnavilor ies la iveală conținuturi arhaice asemănătoare unor elaborări religioase. „Omul integral” nu se identifică cu omul conștient și eficace, „diurn”: somnul, visarea, muzica, lectura, spectacolele „*sustrag omul din prezentul său istoric*. Ființa completă este deci formată deopotrivă de participarea sa la istorie și de evadarea din istorie” (Id., 77). *Insistența* – heideggeriană – *de a smulge omul din imersiunea lui în contingent* arată o istorie personală pentru fiecare individ cu toate etajele și refugiile sale, căci „...ființa integrală” e alcătuită dintr-o înfinitate de evaziuni care trebuie să aibă o semnificație, o rațiune și un sens”. „Dacă ontogeneza repetă filogeneza, în orice exemplar uman trăiește întregul trecut al speciei”, adică ne îmbăiem în baia informonică a inconștientului colectiv, fiecare cu deschideri personale, fiecare și actor, dar, mai ales, spectator. Observ că și Eliade, și Culianu se înglobează în inconștient, ignorând supraconștientul. Inconștientul poate fi surprins prin interpretarea de imagini, figuri, scenarii, „măști” simbolice de situații nerecunoscute de conștient. Simbolurile revelează modalități și structuri ascunse, sunt religioase întrucât ținesc structuri „reale” ale lumii, sunt polivalente, exprimând simultan semnificații multiple ale lumii, altfel invizibile; revelate structural, ele ordonează elementele eterogene într-un „sistem”; precum dogmele, sunt oximoronice, surprinzând situații paradoxale și structuri ale realității ultime, adică sinteze pe alt plan, valoarea lor existențială face totdeauna aluzie la situații umane concrete. Eliade mai firav, ucenicul său cu pasiune, încearcă să surprindă structurile profunde ale psihismului uman, ale celui religios în special, știut fiind că „schemele (verbale) sunt capitalul referențial al tuturor gesturilor posibile ale speciei homo sapiens” (Durand). Eliade e convins că miturile și simbolurile sunt expresia unor structuri sistematice lăuntrice, universale și că ele au ecou adânc în aceste structuri: spontane, „simbolurile, miturile și riturile dezvăluie totdeauna o situație-limită..., adică aceea pe care omul o descoperă devenind conștient de locul său în Univers” (IS, 42). Se vorbește deja de arhetipurile simbolismului arhaic, care este comun întregii specii umane, de psihologia abisală întâlnită și la Blaga, omul însuși e văzut ca depozitar viu al acestor lumi interferând cruciș în el. Că istoria religiilor ar putea deveni o *metapsihanaliză* este tardiv, căci duhovnicii fac psihanaliză de 2000 de ani! Dar că ar putea juca rolul de epistemologie generală sau hermeneutică a simbolurilor, aceasta pare firesc.

O hermeneutică comparativă a simbolurilor și a faptelor religioase din filosofia religiilor aplicată istoriei religiilor, ar duce la coexistența istoriei oarbe și filosofiei oloage în reconstituirea hărții holografice a lumii și a celei a sufletului uman, cu nenumăratele fire (nervuri) invizibile ce le leagă sau sunt rupte, ori înnodate, încâlcite... Impresionat de prezența structurilor universale în adâncul psihicului, similitudinea spectaculoasă dintre mituri, simboluri și reprezentări mitologice ale unor civilizații foarte îndepărtate, Jung postulează *inconștientul colectiv*,

care se manifestă prin „arhetipuri”, adică „modele de comportament”, cel mai important fiind, după el, *Sinele*, totalitatea ființei umane. În orice civilizație, omul lucrează la realizarea Sinelui său, într-un proces de individuație, ce, la creștini, tinde spre Absolutul Logosului care este Iisus, iar realizarea Sinelui este mântuirea. „Contrar lui Freud, care disprețuiește religia, Jung era convins că experiența religioasă avea o semnificație și un scop”. Introvertirea însă nu este centrovertire, care este lungul „drum spre Centru” sau spre Sine, ar continua Eliade demersul lui Jung de aflare a structurilor filogenetice în cele ontogenetice. Introvertirea jungiană nu este suficientă pentru salvare (cu atât mai puțin, extravertirea!); ea trebuie să vizeze *Centrul!*

Una din obsesiile lui Eliade a fost ascunderea, lipsa de evidență a miracolului creștin, care, ca scenariu al inițierii, se transferă în inconștient, lucrând implicit, nu explicit! Omul modern nu se mai angajează în ritualuri *religioase* exteriorizate, ele s-au interiorizat și au devenit inconștiente, dar *operante* (aici Culianu a fost „expert”). Iudeo-creștinismul impune ca scenariu inițiativ, „ritual al destinului”, însăși *Istoria*, care, întrupând pe Iisus, „se însărcinează să-l pună la încercare, să-l supună la diverse „ordalii” inițiatice”, să-l chinuie, îi frământă trupul pentru a ajunge la Conștiința Absolută a Sinelui, s-a desprins apoi de pe Crucea Istoriei și s-a înălțat la Cer. Omul prozei eliadene trăiește în orizontul misterului, „al unui mister *descalificat*” de istorie, care astfel împiedică întâlnirea definitivă și clarificarea sacrului, pentru care modernul are o intensă nostalgie. Istoria îi oferă dovezi, ocazii ambigue, trăirea în bizar și neconcludent, în incertitudine hamletiană, „fiecare din aceste „întâlniri” ar putea fi o hierofanie, dar

orice hierofanie este irecognoscibilă". Istoria e între sacru și profan (de fapt, *în* profan, *între* sacru și demonic!) adică într-un „ținut al nimănu”. În orizontul creștin al credinței în Istorie, hierofaniile sunt ascunse, camuflate, de nerecunoscut, o situație mult mai dramatică decât a omului arhaic. Nostalgia întâlnirii ratate cu sacruleste ceea ce caracterizează nu doar opera lui Eliade, ci milioanele de contemporani devorați de istorie (Arghezi!). „*Nașterile mistice*” închid perioada europeană a maestrului. *Regressus ad uterum*, în societăți feminine secrete, este o regenerare, o renaștere inițiativă în pântecul Mamei Terra sau o pogorâre în infern, la zeița morților. Semnificația mitică a morții inițiatice este recursul la potențialul creator feminin al inconștientului colectiv rezidual. Inițierile de acest tip sunt șamanice (*medicine-men*, vraci), adică de tip magic. Acestea au indus, în replică, inițieri masculine de tip șamanic sau eroic, războinic, toate recurgând la energii de tip matern sau sublunare, toate au un caracter dramatic profund *pathic* (gr. *pathé* – *pathos*, pătimaș). Șamanismul s-a insinuat în lumea modernă secularizată, în religii, artă, cultură. „În lumea desacralizată continuă să existe și să opereze o *mitologie camuflată*, o „religie degradată”.

Omul modern reia comportamentele „omului religios”, golindu-le de semnificațiile lor originare, când nu le „umple” cu balastul surogatelor „culturale”!... Pentru cei ce nu participă la o experiență religioasă autentică, comportamentul mitic se descifrează nu doar în activitatea inconștientă, ci și în distracții. Ritualul devine *spectacol* lipsit de conținut evident. Comportamentul sacru se regăsește în imaginația și viața onirică, dar mai ales în *crizele* existențiale, situațiile limită de suferință și de moarte, filosofia redevenind o meditație asupra morții: „nimeni nu poate să elibereze pe altcineva de propria-i moarte”. Perspectiva morții devine angoasă, o înțelegere a sfârșitului ființei, descoperirea propriei autenticități, adică a Sinelui, a Dasein-ului. Moartea și reînvierea le întâlnim și-n mitul Eroului, care împrumută artei și culturii moderne simboluri și structuri mitice inițiatice. „A descifra trama inițiativă în literatură, în artele plastice și în cinema denotă nu numai o reevaluare a inițierii ca proces de regenerare și transformare, ci și o anumită dorință nostalgică a unei experiențe echivalente”. Inițierile arhaice arhetipale au dispărut din lumea modernă, „dar simbolurile inițierii și schemele inițiatice rămân la nivelul inconștientului, mai ales în vise și în universurile imaginației”, operele artistice au un înalt grad de inițiere... inconștientă! Eliade propune – în *Nstlg Orgnlr*, 143 – o „demistificare inversă”, adică demistificarea lumilor aparent profane, decamufarea (demascarea) sacrului ascuns în profan, hermeneutica. „O sacralitate ignorată, camuflată sau degradată” (id.), într-o lume desacralizată (fără Dumnezeu), în care „sacru este prezent și activ mai ales în universurile imaginației”, parte, și ele, din ființa umană integronică, deci de asumat și ele ființei totale. E „nostalgia pentru atmosfera și încercările inițiatice” din arte, literatură, filosofie, „căutarea omului modern a unei totale și definitive reînnoiri”. Nu se face, din păcate, distincția fundamentală dintre sacru Creatorului și cel al creaturii.

Intenția lui Eliade e de a elabora o „antropologie filosofică” (de ce nu o „theantropologie”?!), care, pornind de la descrierea orizontului arhaic, puternic impregnat de sacru, cu serii fenomenologice „luminate”, să ajungă la „evidențe” moderne. Eliade ordonează materialul în serii fenomenologice, paradigmatic, pe care le supune interpretării, hermeneuticii religioase, dezvăluind semnificațiile pe care aceste serii le au pentru omul arhaic și, prin ricoșeu, pentru omul modern, punctul de pornire și de sosire sunt identice: *coincidentia oppositorum*. Astfel se descifrează și poziția omului modern față de lume. Primul demers îl face în *Trtt istr rlglr*, iar al doilea în *Istr crdnțlr idl rlgls*, unde aplică ideile la credințele văzute istoric. Structura ontologiei arhaice o face și-n alte lucrări: *MER, SP, AM. TIR* conține în sinteză toate ideile expuse anterior. Omul arhaic participă la modelele paradigmatic, la arhetipurile celeste. Deosebit este „centrul lumii”, unde se întâlnesc cele trei regnuri cosmice și unde a avut loc crearea lumii, multiplicat apoi în centre omologate cu centrul inițial. Orice activitate, obiect sau fenomen își au un model divin care le conferă „realitate”. Omul arhaic este platonian, adică are tendința de a deveni arhetipal și paradigmatic, de a transforma orice eveniment istoric în funcție de niște categorii mitice, „memoria colectivă este anistorică”.

Omul individual dispăre în fața modelelor, stă pe plan secund, tradiția este cíclică, comemorativă, consacrand modelul din *illo tempore*. Timpul linear, ireversibil nu e de conceput la omul arhaic; în ceremonii, ritualuri e reactualizat mitul originilor, întâmplările aurale sunt comemorate, reîmprospătate. Astfel tendința omului arhaic este de a se opune istoriei, ca secvență de fenomene imprevizibile, autonome, neintegrate în serii paradigmatic previzibile și de valoare constantă. Neavertizat, ignorant, omul modern nu suportă calamitățile istoriei, nu rezistă în istoria tot mai coercitivă, mai absurdă, tocmai prin lipsa asumării mitice. „Omul arhaic” își justifică suferința, prevalându-se de categorii mitice”, o suportă stoic, în timp ce omul modern a abandonat aceste categorii. Ce-i de făcut? *Nimic* spune Eliade, odată cu Camus sau Kirkegaard, „*nimic* nu justifică rezistența omului într-o istorie în care el nu este protagonistul, ci o simplă fantoșă mișcată de „orice adiere de vânt””, Eliade repropune nostalgic „o cosmicizare a omului” (un „*creștinism cosmic*”, în alte lucrări). Omul arhaic și cel modern sunt contrapuzi. „În timp ce mitul în orizontul arhaic reprezenta paradigma la care se referea orice conștiință, azi mitul continuă un fel de existență echivocă în adâncul inconștientului uman” (SP). Istoria, ca succesiune arbitrară de fapte autonome (în raport cu existența individului) era plasată de omul arhaic în orizontul „profanului”, deci în nonexistența cenușie, pe omul modern istoria îl copleșește cu totul, fără a-i mai lăsa decât visul și moartea. Se pare că omul arhaic se simțea mult mai „acasă” decât se simte omul modern, confortul și consumismul nefiind nici pe departe compensări, dimpotrivă! Eliade crede, donquijotesc, și

într-o întoarcere himerică la arhetip și la repetiție, creând filosofic o adevărată „ontologie arhaică”. Dacă „hierofania” este „manifestarea sacrului”, sacrul se poate manifesta oriunde, dar există hierofanii privilegiate.

Există un *spațiu sacru*, cu urme ale întâmplărilor de la origini, ce participă la un „centru al lumii” („orice spațiu sacru are sau este un centru al lumii”), centrul este absolut din perspectivă ontologică; cetatea (polisul), construcțiile sunt compendii ale cosmosului, sunt vii, primind suflet printr-un sacrificiu, ce reiterează sacrificiul cosmic primordial; un *timp sacru*, „circular, reversibil și recuperabil”, un fel de „etern prezent mitic reintegrat periodic prin rituri” (SP). Sunt *miturile ciclice*: repetarea anuală a cosmogoniei asigură reîntoarcerea *in illo tempore*, la timpul primordial al începuturilor, când fiecare lucru căpăta o formă. Această revenire asigură o „regenerare” a timpului însuși, dar și a actorilor ritului, prin participare (pecetea sacră a mitului prin ritual!).

Timpurile festive de orice fel te fac contemporan cu evenimentul originar sacru. *Mitul* povestește o întâmplare sacră, un eveniment care a avut loc în timpul „originilor” (AM), e un *model exemplar* care se bucură de un prestigiu special, după cum timpul originilor este o stare extraordinară: reactualizarea sa prin mit și rit permite „regenerarea” comunitară și individuală..., vindecările magice etc (AM). Există la Eliade o tipologie a miturilor fundamentale: 1. Theogonice; 2. Cosmogonice; 3. Etiologic-genealogice, legendare; 4. Antropocosmogonice: *Marea trecere* și *Munci și zile*; 5. Ciclic-calendaristice (de comemorare-consacrare); 6. Moral-soteriologice: lupta contrariilor, cu *mântuirea* omului; 7. Eschatologice (apocaliptic-apocatastasice).

Natura e locul de manifestare a sacrului, a hierofaniilor, care pot fi clasificate după loc și evidență: celeste, acvatic, terestre, vegetale... *Existența* umană este sanctificată prin identificarea prin limbajul simbolic al omului cu sacrul, care cosmicizează omul și antropomorfizează lumea. *Simbolurile* sunt un limbaj antro-cosmic, ce permite analogii constante și omologii psiho- sau fizico-cosmice (SP), astfel locuința are un referent dublu: reprezintă cosmosul și corpul uman, participând astfel la dubla funcție a limbajului simbolic, reamintind omului că este un microcosmos (SP). I s-a reproșat insuficiența susținere a conceptelor de sacru și profan, definind *necunoscutul prin necunoscut*. Profanul l-a echivalat cumva prin „natural”, chiar cultural, deși e imperfectă această omologare, iar sacrul cu „hierofanie”, cult. *TIR* revelează în același timp o modalitate a sacrului, ca hierofanie și o situație a omului în raport cu sacrul. Faptul religios este clasificat și calificat ca hierofanie, apoi se face hermeneutica hierofaniilor, ca răspuns la întrebările despre sensul ființei, din perspectivă ontologică. Există *hierofanii Celeste*, apoi legate de Apă, Aer, Foc, Piatră, Pământ, Vegetație, Agricultură... (TIR). Orice hierofanie transfigurează locul care i-a fost teatru de desfășurare, promovează un spațiu sacru. Acesta implică repetiția hierofaniei primordiale care a *consacrat*

respectivul loc „profan”, transformându-l într-un „centru” de inepuizabilă sacralitate. Numește „nostalgia Paradisului” „dorința omului de a se găsi fără efort în „Centrul Lumii””. Așa, orice casă se află virtual în „centrul lumii”. Acesta, alteleori, este greu de aflat, la capătul labirintului inițiativ ce trebuie parcurs. Dialectica sacrului este ambivalentă, paradoxală, ca și dogma. Timpul nu e omogen, durata profană e parcursă de ritmuri constante ale „timpului hierofanic”: *Timpul sacru*.

Periodicitatea înseamnă folosirea indefinită a unui timp mitic făcut prezent, fiind contemporan cu evenimentul transistoric, repetându-se, timpul teofanic îi devine prezent, „a fi contemporanii lui Iisus”; omul arhaic e mai creativ decât omul modern, pentru că el cunoaște posibilitatea de a regenera timpul, regenerare precedată de haos, de confuzia formelor, prin *coincidentia oppositorum*: începutul și potopul (apocalipsa) coincid în haos: *Mitul veșnicei reîntoarceri*. „Principala funcție a miturilor e de a fixa modelele exemplare ale tuturor riturilor și tuturor acțiunilor umane semnificative”, în principiu, orice mit e cosmogonic, ilustrând un eveniment primordial paradigmatic, reprezintă precedentul model al oricărei situații sau acțiuni umane. *Coincidența contrariilor* indică caracterul dialectic al structurii profunde a divinității de a fi concomitent creatoare și distrugătoare, la toate nivelurile, paradoxul realității divine! Androgenia divină exprimă același paradox, iar cea umană e expresia dorinței totalității divine, a perfecțiunii, reintegrarea în condiția paradisiacă a omului primordial. Mitul nu e *proiecția fantastică* a unui eveniment natural! Orice situație sau proces natural poate fi o *cratofanie* sau o *hierofanie*, natura devine obiect magico-religios. Conștiința percepe *impresia* produsă în perenitatea simbolismului arhaic, adică în substratul arhetipal al ființei noastre: mitul „enunță un eveniment care a avut loc *in illo tempore* și de aceea constituie un precedent exemplar al tuturor acțiunilor și situațiilor care vor repeta după aceea respectivul eveniment, ... repetă un arhetip mitic... Repetiția implică abolirea timpului profan și proiectarea omului într-un timp mitico-religios, care nu are nimic de-a face cu durata adevărată și propriu-zisă, ci constituie „eternul prezent” al timpului mitic... Mitul reintegrează omul într-o epocă atemporală..., un *ilud tempus*, adică un timp auroral „paradisiac”, în afara istoriei” (TIR). „Hierofaniile sunt susceptibile de a deveni simboluri, care reprezintă prelungirea unei hierofanii, (*simbolul*) constituie el însuși o hierofanie autonomă”, trimite în dimensiunile subconștiente și transconștiente ale omului, unifică creația, abolind multiplicitatea.

Hierofania stabilește în ce formă „apare” sacru, structura ei tinde totdeauna spre un arhetip, adică *model (pattern)*, structuri religioase ce reprezintă „fenomene originare”, care *informează* conștiința în loc de a fi formate de ea. Pentru Jung, dimpotrivă, ele n-ar fi categorii apriorice, decât în cazul omului actual, ele s-au format ca posibilități prefomative ale conștiinței, printr-un lung proces de deprindere istorică cu anumite acte repetabile (riturile), însă, „întrucât riturile apar, era necesară o predispoziție în

acest sens". Pentru Eliade, „Histoire” cu majusculă nu este nici istoria propriu-zisă, nici istoria culturală (a curentelor), ci istoria „evenimentelor” epocale, cruciale, precum descoperirea focului, a agriculturii, Nașterea și Învierea lui Iisus!... Eliade o exclude categoric pe cea profană, politică! Și hierofaniile apar tot în istoricitate: „orice hierofanie este deopotrivă o revelație a unei modalități a sacrului și un accident istoric. Orice modalitate a sacrului indică o manifestare semnificativă a sacrului pentru om. Dialectica hierofaniilor constă în aceasta: sacrul se limitează pe sine între granițe profane”, *limitarea ce nu limitează*. ICIR(1976-1983)(comentat de Culianu doar vol. I), îl obligă pe Eliade să fie și istoric al religiilor. Ideile din ICIR nu sunt noi, nouă este concepția structurării ei.

Faptele istorice devin situații ale omului în fața lui Dumnezeu. Culianu pune, odată cu Eliade, problema raporturilor dintre religii și creștinism, toate celelalte fiind religii, doar creștinismul fiind credința din interiorul căreia sunt judecate de ambii, chiar dacă istoria lor este net diferită de cea a teologilor! Problema fenomenologiei și a istoriei religiilor atinge filosofia hermeneutică a sensurilor ultime, o adevărată... theantroposofie! Ambii sunt interesați de esența și structura fenomenelor religioase, evitând istoria seacă, uscată, de inventariere a unor stări de fapt, dar și căderea în platonism nesuținut de fapte. Eliade visa la o „știință generală a religiei”, coroborând mai multe școli de gândire. Idei precum *axis mundi* sau *arborele cosmic* suscită o hierofanie privilegiată, regentă, monopolizând integronic într-un cosmoid celelalte hierofanii.

Pornind de la ele, se poate scrie oricând o istorie comparată a religiilor. „*Axis mundi* atrage în cercul lui hierofanii majore: spațiul sacru, Zeul ceresc, cerul, pământul, piatra, vegetația, Marea Mumă – împreună cu diverse corolare... precum imortalitatea sufletului, ciclicitatea timpului, condiția paradisiacă, *anabasis* și *catabasis* etc., preluate și însușite de Eliade de la Uno Holmberg, care vorbește de Centrul lumii, de faptul că arborele cosmic este „coloana cosmică”, ce leagă „ombilicul pământului” cu „centrul cerului”, alcătuind o construcție cosmologică bipolară, cu mai multe niveluri (7 sau 9!), cu zeul ceresc locuind vârful muntelui cosmic, unde se află și Paradisul asociat cu arborele, cu 4 fluvii și Marea Mumă (Mama sacră etc), sufletul fiind și el integrat într-un ansamblu astrologic în care zeii prin astre îl influențează sau este serios amendat în ascensiunea sa, de filtrele vâmlor cerești și ale paznicilor cerurilor și ascensiunii cerești. Idei asumate fără rezerve de Eliade din C. Henze sau Van der Leeuw, din a cărui *Fenomenologie a religiei* a preluat ideea valoroasă a „*ambientului sacru*” sau aceea, exprimată și de Jung și Wittgenstein, că nu există o dihotomie între mentalitatea primitivă și cea modernă sau diferențe de structuri mentale rasiale. Structurile arhetipale se regăsesc în mentalul uman în diverse epoci sau continente, mai clare sau mai confuze, dar netrădînd arhetipologia. Structura spiritului uman este

unitară și mai evidentă la așa-ziii „primitivi”. Leeuw afirmă că „timpul primordial este prin excelență înaintea oricărui timp. Ceea ce s-a întâmplat odată se repetă mereu”, un fapt nu e nimic în sine, „nu este decât repetarea a ceva care s-a întâmplat deja, cândva. Orice fapt este mitic”, „orice mit este etiologic”, în sensul că el creează rațiunea de a exista a fenomenului, iar povestea mitului e vie, prin el faptul primordial acționează asupra omului. Pentru primitivi, lucrurile *reale* nu numai că sunt, ci totdeauna semnifică ceva, ele sunt mult mai mult decât par, sunt paradigmatic, repetă o istorie a timpurilor primordiale. Idei familiare lui Eliade, pe care le aplică genial. Este împotriva hegemoniei „provincialismului occidental”, scoțând în evidență tezaurul spiritual al altor zone de pe Terra.

Eliade semnaleză în religii un tezaur de ontologie implicită, chiar o metafizică exprimată prin simboluri, o adevărată „mitosofie” (Blaga), o fenomenologie a spiritului, relevare a *Dasein* (Sinelui), cu condiția înlocuirii extensiei spațio-temporale cu intensiunea în profunzime. Dacă Heidegger se îndoiește că extensiunea în alte spații și religii ar duce la autenticitatea *Dasein*, Eliade, dimpotrivă, susține îmbogățirea *Dasein* prin asimilarea unor experiențe ecumenice, chiar exotice, mai mult, că metafizica s-ar diversifica și adânci considerabil. Hermeneutica poate deveni totală, o mitosofie semiotică, chemată să descifreze și să explice miracolul existenței, „a oricărui tip de întâlnire a omului cu sacrul”, să descifreze codul structural – arhetipal unic al omului și lumii, logica ei fiind cea a descoperirii științifice. Hermeneutica totală, creatoare, „schimbă omul: e mai mult decât o instruire, este chiar o tehnică spirituală susceptibilă de a modifica chiar calitatea existenței”, căci omul este introdus în structuri esențiale arhetipale, care-l traversează și i se imprimă, reactivând structurile personale arhetipale amorțite (cf. Adr. Marino).

Schimbarea autentică a omului, iată „noul umanism” pe care-l visează Eliade și pe care l-a propovăduit Iisus. Deși în monografia sa din 1978 Culianu n-a surprins vol. 2-3 ale ICIR, ideile de acolo cât și din ultimele cărți de eseuri ale lui Eliade se regăsesc în minunata sinteză, scrisă în colaborare cu Eliade și cu asistenta sa, d-ra H. S. Wiesner, dar publicată după moartea maestrului, *Dicționar al religiilor* (1990), unde religiile nu mai apar oarecum cronologic, ca-n Istorie, ci alfabetic. O idee îndrăgită de Eliade, „aceea de a condensa întreaga istoria religiilor într-un singur volum, păstrând profunzimea perspectivei”. Volumul este „cântecul de lebedă” al maestrului și puntea spirituală dintre maestru și ucenic, într-o splendidă simbioză și unitate a contrariilor. **Bibliografie minimală:** Nicu Gavriluță – *Culianu, jocurile minții și lumile multidimensionale*, Polirom, Iași, 2000 (NG-CJMLM). Cum îl vede discipolul pe maestru? În monografia sa din 1978, de la Assisi, tradusă, I.P.C. – *M.E.*, Nemira, 1995.

prof. Toader AIOANEI

CITINDU-L PE ELIADE

Eu și EL [iade], doi străini plasați în același joc de cuvinte, în universul încă neexplorat al meu, contopit cu universul deja parcurs al lui și ajuns într-un punct al gloriei, din timpuri și spații diferite, suntem, de fapt, creați prin același har divin, de același Dumnezeu.

Fiecare din noi avem un univers propriu, diferit și totuși ne aflăm în același Univers (Tot Înconjurător), fie că suntem în viața de aici, fie în cea de dincolo, ideea e că în decursul acestei unice vieți trebuie să învățăm să ajungem cât mai aproape de forțele divine creatoare, aceasta fiind menirea tuturor. Această cale a urmat-o și EL [iade] ce a pornit din Centrul Universului (din profunzimea lumii) și a ajuns, printr-o continuă căutare și devotament, spre cele mai înalte niveluri existențiale, dând naștere nemuritoarelor capodopere a căror viață le este însuflata mereu de cititorii ce îl omagiază pentru întregul tezaur și pentru renumele câștigat în întreaga lume.

Marele scriitor ne îndrumă spre tainele simbolismului Centrului Lumii și ne arată rolul acestuia în viața unei societăți arhaice, iar dacă îl înțelegem vom putea descoperi dimensiunile unei existențe care se constituie ca atare tocmai pentru că se socotește așezată în Centrul Lumii.

Mircea Eliade (1907-1986) se numără neîndoiește, printre pușinii oameni care, posedând o creativitate genuină și fiind unul din cei mai influenți istorici și filozofi ai religiilor din secolul nostru, a dobândit concomitent și o faimă literară mondială datorită povestirilor și romanelor sale, traduse în numeroase limbi. Prin monumentală *Istorie a credințelor și ideilor religioase*, prin cărțile deschizătoare de drumuri despre Yoga și despre Șamanism, dar și prin romanele de inspirație indiană,

pe jumătate autobiografic confesive, pe jumătate ficționale, precum *Maitreyi*, sau prin nuvelele fantastice, în dublul înțeles al cuvântului, ca *Noaptea la Serampore* și *La Țigănci*, el se situează alături de foarte marii creatori de cultură.

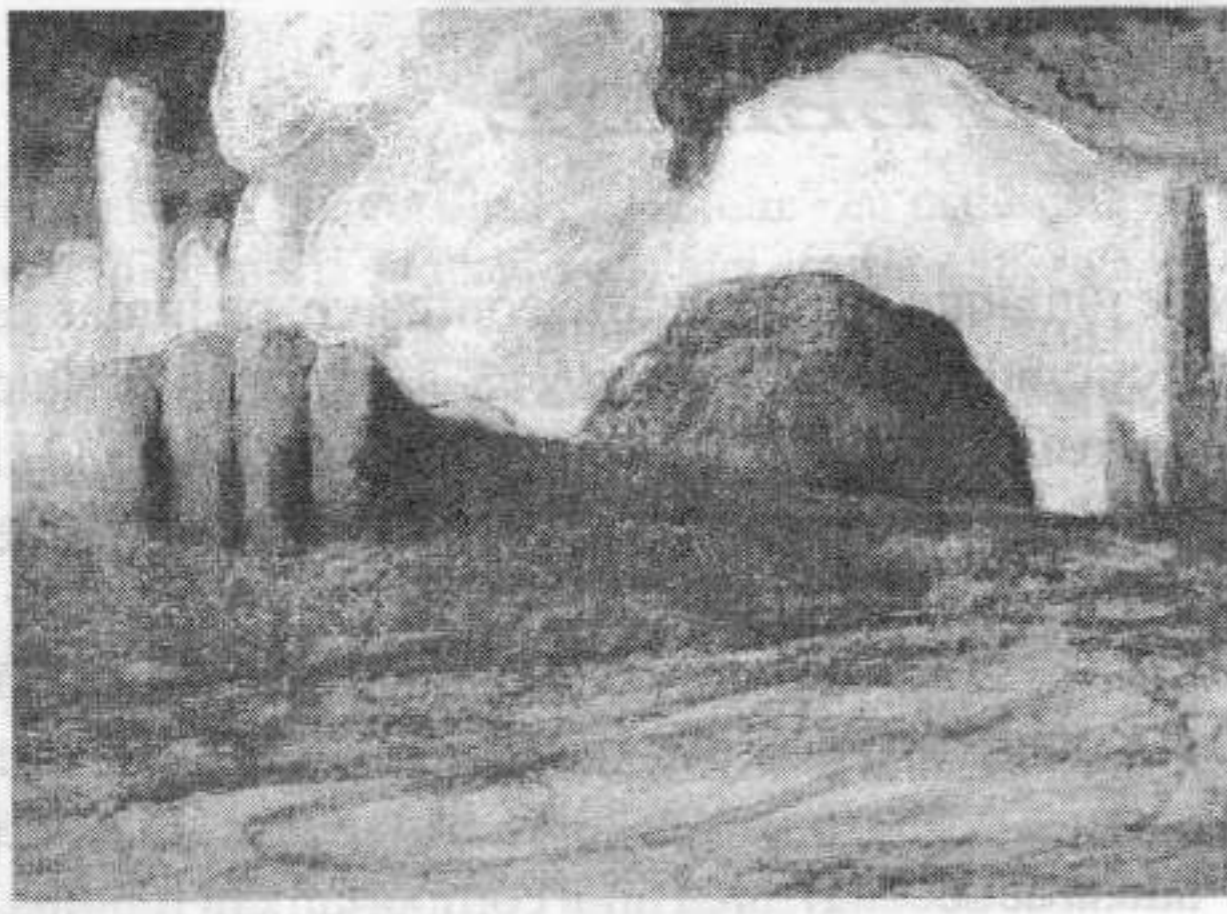
O alta lucrare capitală poate fi considerată și cartea *"Sacru și Profanul"*. Prin opoziția dintre sacru și profan aș putea sublinia mai ales sărăcirea adusă de secularizarea unui comportament religios.

În ce măsură *"profanul"* poate deveni în sine *"sacru"*; în ce măsură o existență radical secularizată, fără Dumnezeu și fără zei, poate fi punctul de plecare pentru un nou tip de *"religie"*? Este vorba de consecințele virtuale a ceea ce s-ar putea numi teologiile contemporane ale *"morții lui Dumnezeu"*, care, după ce s-au străduit să demonstreze prin numeroase mijloace ca toate conceptele, simbolurile și ritualurile Bisericilor creștine sunt inutile, par să sperie că o conștientizare a caracterului radical profan al Lumii și al existenței umane este totuși în stare să inventeze un nou tip de *"experiență religioasă"*.

Omul își dă seama de existența sacralului pentru că acesta se manifestă, se înfățișează ca un lucru cu totul diferit de profan. Apare aici conceptul de hierofanie cu ajutorul căruia, am putea spune, că istoria religiilor, de la cele mai primitive până la cele mai elaborate, este alcătuită dintr-o acumulare de hierofanii din manifestările realităților sacre. De la hierogamia cea mai elementară care vedea manifestarea sacralului într-un lucru oarecare, o piatră ori un copac, până la hierofania supremă care este pentru un creștin, întruparea Lui Dumnezeu în Iisus Hristos. Este mereu aceeași taină: manifestare a ceva care este *"altfel"*, a unei realități care nu aparține lumii noastre, în lucruri care fac parte integrantă din lumea noastră *"naturală"*, *"profană"*. Mai exact o piatră sacră este tot o piatră, în aparență (sau din

ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

punct de vedere profan) nimic nu o deosebește de celelalte pietre. Pentru cei cărora o piatră li s-a arătat sacra realitate sa imediată se preschimbă în realitate supranaturală. Cu alte cuvinte pentru cei care au experiență religioasă, întreaga Natură se poate înfățișa ca o sacralitate cosmică. Cosmosul, în totalitatea sa, poate deveni o hierofanie. Aceasta structura exemplifică afirmația lui **Eliade** că, în mit, cosmogonia începe cu separarea cerului de pământ și sfârșește prin hierogamie sau moarte pentru ca acestea sunt, de fapt, adevărurile “ultime” ale cronotopului sacru.

În aceeași ordine de idei, a conservării și a expansiunii arhetipului sacru, poate fi privită “*Istoria credințelor și ideilor religioase*”, scrisă cum afirma **Eliade**, din perspectiva istoriei universale, care studiază crizele și momentele creatoare ale tradițiilor religioase și care încearcă să descopere prin enciclopedism unitatea profundă, indivizibilă, a spiritului uman, dincolo de varietatea formelor lui de expresie.

În opera sa de maturitate, **Eliade** a abordat iudeo-creștinismul în repetate rânduri. Astfel pornește de la publicații anterioare ca amintitul “*Tratat de istorie a religiilor*”: “Într-un cuvânt, am încercat să pun în lumina contribuțiile majore în istoria ideilor și credințelor religioase”. Primul volum “*De la epoca de piatră până la misterele din Eleusis*”, merge de la lumile magice ale epocii de piatră până la religiile culturilor antice dezvoltate și la religia elevată a Bibliei. În cel de-al doilea volum, “*De la Gautama Buddha până la triumful creștinismului*”, autorul tratează toate marile religii ale antichității clasice: din China, India, din lumea greco-romana, elenistica și germanică, apoi iudaismul

și creștinismul timpuriu; sunt incluse și religiile tracilor, celților și perșilor. Volumul al treilea “*De la Mahomed până în epoca modernă*” se ocupă de religiile și tradițiile lor, de la sfârșitul antichității, trecând prin Evul Mediu și până la epoca Reformei și a iluminismului. În centrul expunerii stă istoria celor trei mari religii monoteiste: marșul triumfal al islamului, supraviețuirea iudaismului după distrugerea Ierusalimului și dezvoltarea creștinismului. Cel de-al patrulea volum “*De la epoca descoperirilor până în prezent*”, a fost conceput de **Eliade**, dar realizat postum de etnologi și istorici de vază ai religiilor, care îi împărtășeau convingerile și publicat de cel mai apropiat discipol și colaborator al său, românul **Ioan P. Culianu**. În acest volum sunt discutate forme de exprimare mitică, rituală și cultică din spațiul australo-oceanic, din Japonia, China, America de Nord, de Sud și Centrală. Un volum final, cuprinzând izvoare-identice în esența cu antologia cuprinzătoare, din 1967, al lui Eliade intitulată “*De la primitivi la Zen. O carte tematică de surse în domeniul istoriei religiilor*” - mijlocește contactul direct cu fenomenele religioase originare din viața popoarelor.

Eliade a ales să fie istoric al religiilor pentru că a înțeles că numai așa va putea cuprinde tot conținutul activităților spirituale. Obiectul lui e tot spațiul dintre arhetip și fenomenologie, dintre cosmologie și psihologie, dintre mit și știință, dintre cruzimea istoriei și surâsul soteriologiei. **Eliade** desemnează prin termenul *arhetip* un sens arhaic (platonice, paradigmatic) și unul modern, “*profan*” (totalitatea actelor de repetiție și de imitație), cărora le corespund două funcții: una genetică, alta euristică. Așadar scopul istoricului religiilor este de a reconstitui istoria unui fenomen, dar, mai ales, de a-l înțelege. Și a înțelege un fapt religios înseamnă a-i surprinde valoarea simbolică. Specificitatea istoriei religiilor în raport cu alte forme de istorie rezida tocmai în caracterul său de hermeneutică a simbolurilor religioase. O disciplină autonomă trebuie să aibă un obiect autonom: obiectul autonom al istoriei religiilor eliadiene este simbolul.

Desprindem o definiție a sacrului, conform celor menționate, ce ar însemna realul prin excelență adică puterea eficientă, izvorul vieții și al fecundității. Dorința omului religios de a trăi în sacru înseamnă, de fapt, dorința lui de a se situa în realitatea obiectivă, de a nu se lăsa paralizat de relativitatea fără sfârșit a

ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

experiențelor pur subiective, de a trăi într-o lume reală și eficientă și nu într-o iluzie.

Marile teme (dialectica dintre sacru și profan, irecognoscibilitatea miracolului, camuflajele mitului) sunt prezente încă de la începutul operei lui *Eliade*. Mitul este o istorie sacră, prin urmare o istorie adevărată. *Eliade* afirmă că "miturile descriu diverse și uneori dramatice năvăliri (iruperi, invazii, pustiiri) ale sacrului (sau ale supranaturalului) în lume". *Eliade* susține "adevărul" miturilor cu argumente originale ca, de pildă, mitul originii morții este « adevărat » pentru că mortalitatea omului îl confirmă! Mitul este mai degrabă o povestire simbolică în care omul societăților arhaice descoperă posibilitatea de a trăi cu sens propria istorie. De asemenea mitul se înrădăcește în această dimensiune a conștiinței datorită căreia omul caută rădăcinile propriei ființe dincolo de sine însuși. De aceea povestirile mitice se referă în principal la origini și la sfârșituri; de aceea în spatele multiplelor povestiri se găsesc acele comportamente ce determina omul să raporteze timpul sau la niște modele originare care, actualizate în acțiunea rituală, își împrumută consistența timpului efemer al existenței comune. Grație mitului, veritabilă istorie sacră a primitivului, istoria dispune de un început, se referă la niște modele și reproduce o paradigmă, încetând astfel de a fi pur absurd și căpătând posibilitatea de a se regenera. De aceea agenții mitului sunt ființe supranaturale ale căror acte fondatoare el le relatează. Mitul nu trebuie doar cunoscut, ci trebuie să fie și trăit. Miturile, în definitiv, arată că lumea, omul și viața au o origine și o istorie supranaturale și că aceasta istorie este semnificativă, valoroasă și exemplară.

De aici putem pleca mai departe la ideea ca Timpul, ca și spațiul, nu este nici omogen și nici continuu pentru omul religios. Există intervale de timp sacru, ca de pildă timpul sărbătorilor (periodice) și, pe de altă parte, timpul profan, durata temporală obișnuită, în care se înscriu actele lipsite de semnificație religioasă. Între aceste două feluri de timp există o ruptură, dar omul religios poate "trece" cu ușurință de la durata temporală la Timpul sacru. De exemplu Anul Nou este o reactualizare a cosmogoniei, el implică reluarea Timpului de la începuturile sale, adică refacerea Timpului primordial, a Timpului "pur", cel care există în momentul creației.

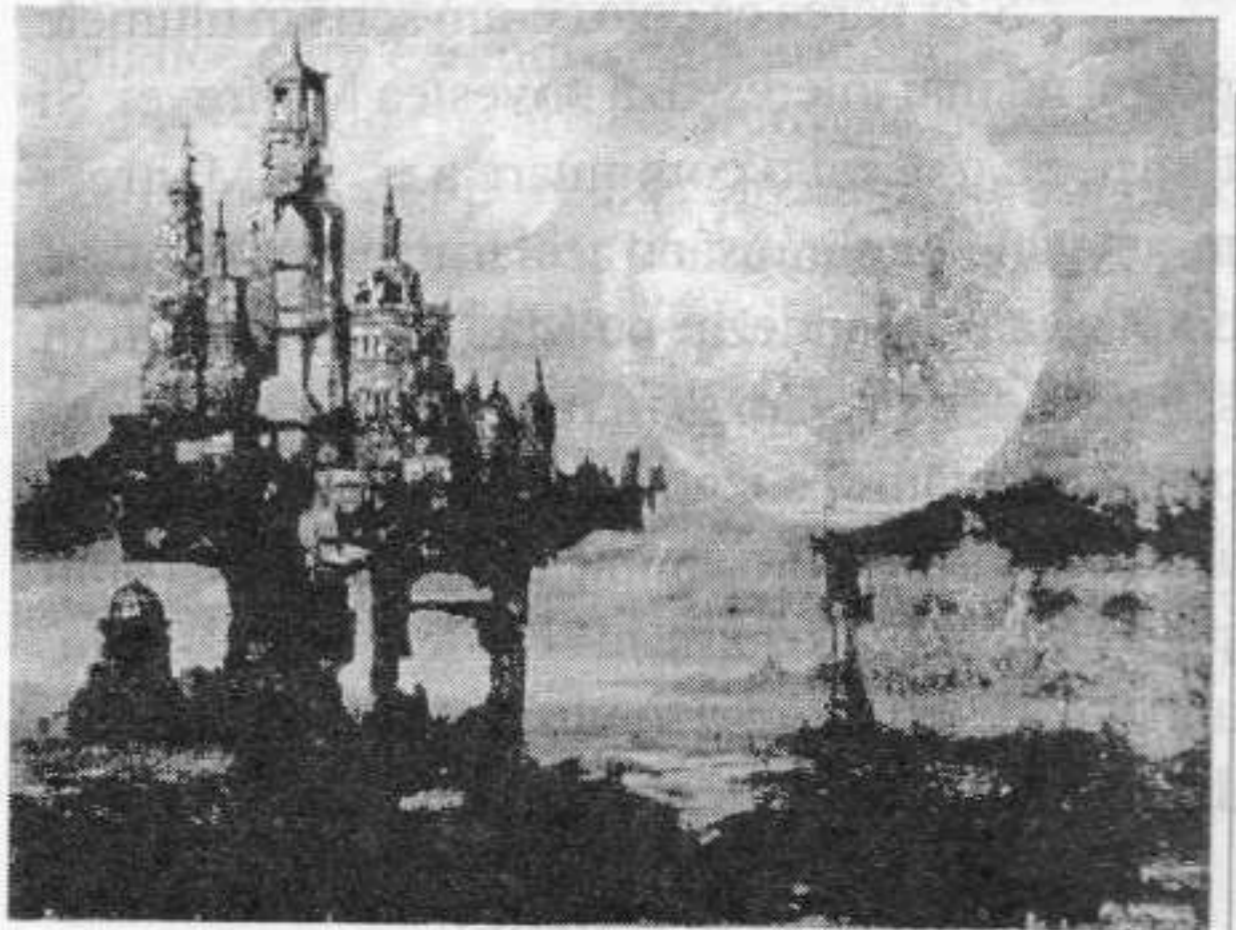
Anul Nou era așadar un prilej pentru "curățirea" de păcate și alungarea demonilor. Așa se explică și dorința de întoarcere la Timpul originii, ce înseamnă dorința de a regăsi prezenta zeilor și lumea puternică, proaspătă și curată, așa cum era în illo tempore. Aceasta înseamnă o sete de sacru și în același timp o nostalgie a Ființei.

"În depărtarea divină" oglindește de fapt interesul crescând al omului față de propriile sale descoperiri religioase, culturale sau economice. Pe măsură ce se apleacă asupra hierofaniilor Vieții, descoperă sacrul și fecunditatea pământescă și se simte atras de experiențe religioase "mai conculte" (carnale), omul "primitiv" se îndepărtează de Zeul ceresc și transcendent.

Aflat în fața unui copac oarecare, simbol al Arborelui Lumii și imaginea Vieții cosmice, omul societăților premoderne poate ajunge la cea mai înaltă spiritualitate înțelegând simbolul, el reușește să trăiască universalul.

După prima "cădere", religiozitatea s-a prăbușit la nivelul conștiinței sfărâmate, după cea de-a doua a căzut și mai jos, în străfundul inconștientului și a fost "uitată".

Întâlnim pretutindeni simbolismul Centrului Lumii, dezbătut îndelung în multe opere de *Eliade*, care ne ajută să înțelegem comportamentul tradițional fata de "spațiul de viață". Am putea începe cu un exemplu ce ne dezvăluie încă de la început coerența și complexitatea acestui simbolism. Muntele cosmic, vedem în cartea lui *Eliade*, se număra printre imaginile care reflectă legătura dintre Cer și Pământ; este așadar socotit că fiind în Centrul Lumii. Fiind un Axis mundi, ce leagă Cerul de Pământ, Muntele sacru atinge într-un fel Cerul și reprezentantul

ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

punctului cel mai înalt al Lumii; teritoriul ce-l înconjoară și care alcătuiește "lumea noastră" este considerat ținutul cel mai înalt. O definiție a axei lumii, la Eliade și nu numai, ar fi legătura dintre cele trei niveluri cosmice-Pământul, Cerul, regiunile inferioare-ce pot comunica. Această comunicare este uneori exprimată cu ajutorul imaginii unei coloane universale, Axis mundi, ce leagă și susține în același timp Cerul și Pământul și care este înfiptă în lumea de jos. O asemenea coloana cosmică nu se poate afla decât în centrul Universului, pentru că întreaga lume locuibilă se întinde de jur împrejur.

Concluzia este că omul religios nu poate trăi decât într-o lume sacră, pentru că doar o asemenea lume participă la ființă, există cu adevărat.

MIRCEA ELIADE ȘI ITALIA

Dorind să-și lărgescă orizontul intelectual dincolo de cultură franceză, pe timpul tinereții sale, petrecută în România, *Eliade* învață limba italiană și face din *Giovanni Papini* idolul său, în al cărui roman *Un uomo finito* se recunoaște în întregime. Cu ocazia unor călătorii în Italia îl cunoaște personal și pe *Vittorio Macchioro*, care avea publicații în domeniul istoriei religiilor. În 1929 își ia licența cu o teză despre filozofia italiană în timpul Renașterii. Dacă acest mare scriitor român a fost influențat și de cultură italiană, cum ar fi oare să îl citim și în acea limbă? Dorind să îmi răspund la această întrebare, am tradus, în rândurile ce urmează, în italiană, un fragment din "*Maitreyi*", roman apărut în 1933, când deja *Mircea Eliade* era celebru, pentru numeroasele sale scrieri, studii și eseuri.

"S-ar părea că cele ce-am scris în ultimele pagini nu mai interesează povestea Maitreyei. Și totuși, nu e decât o continuare a ei. La Maitreyi m-am gândit îmbrățișând acel trup bălan și robust de evreica finlandeza; pe Maitreyi o căutam în sărutare, de ea voiam să mă dezbar, pe ea voiam s-o uit. O căutam și o izgoneam. Cerseam un singur amănunt care să mi-o amintească; și în același timp știam că m-ar fi zguduit și m-ar fi dezgustat să-l aflu, undeva, de-a lungul trupului asta alb peste care dragostea trecuse fără să se oprească.

Această necesitate religioasă oglindește o sete ontologică nepotolită. Omul religios a fost, este și va fi însetat de ființă. Aceasta nostalgie religioasă oglindește, de fapt, dorința de a trăi într-un Cosmos pur și sfânt, așa cum era el la începutul începuturilor, când ieșea din mâinile Creatorului.

Se observă cum întreaga viață a marelui *Eliade* poate constitui un adevărat imperiu cultural, informational înglobata fiind într-un univers al cărților ce a fost lăsat drept tezaur național poporului roman, dar nu numai, deoarece EL [iade] a fost unul din cei care ne-au dus renumele spre diferite ramuri ale Arborelui Lumii, prin harul divin cu care a fost înzestrat, reprezentând seva elaborată a acestuia în sens metafizic.

Ana-Maria TRANDAFIR
clasa a XI-a D

"Potrebbe sembrare che quello che ho scritto nelle ultime pagine non riguardi più la storia di Maitreyi. Eppure non è altro che il suo seguito. A Maitreyi ho pensato abbracciando quel corpo chiaro e robusto di un' ebrea finlandese; cercavo Maitreyi nel bacio, è di lei che mi volevo zbarazzare, è lei quella che volevo dimenticare. La cercavo e l'allontanavo. Elemosinavo anche un solo dettaglio che me la ricordasse; e nello stesso tempo sapevo che mi avrebbe sdruncinato e che mi avrebbe disgustato scoprirlo, da qualche parte, lungo questo corpo bianco sul quale l'amore era passato senza fermarsi.

ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

...Voiam s-o uit cu adevărat, sau voiam să-mi dovedesc că numai pe ea am iubit-o și că orice altă dragoste ar fi zadarnică? Nu știam dacă este o simplă verificare, sau cea dintâi fugă, cea dintâi haltă în noroi. Nu-mi venea a crede că s-ar putea uita vreodată asemenea lucruri. Nu puteam crede că sunt și eu asemenea celorlalte mii de muritori nefericiți, care iubesc și uită și mor fără să socotească nimic etern, nimic definitiv. Numai cu câteva săptămâni mai înainte mă simțeam atât de legat și atât de sigur în iubirea mea pentru Maitreyi. Să fie, oare, viața toată o asemenea farsă?...

Îmi puneam astfel de întrebări stupide pentru că îmi era teamă să constat imensa tărie a dragostei pentru Maitreyi. Fără îndoială că îmbrățișările Jeniei m-au dezgustat profund. De acum sunt sigur că va trece mult timp până ce voi mai avea din nou curajul să mă apropii de femeie și aceasta numai dacă împrejurările se vor schimba. Pe Maitreyi o iubesc, numai pe ea. Și scrasneam din dinți, născocind tot felul de mângâieri, care o ucideau pe nevinovata Jenia, dar pe mine mă întăreau și mai mult, căci nu izbuteau să mă abrutizeze pe cât aș fi voit, nu izbuteau să șteargă din memoria vie a simțurilor mele pe cealaltă, pe singura, pe Maitreyi.

Am întrebat:

- De ce mi-ai căzut în brațe atunci?
- Aș fi vrut să mă iubești și pe mine ca pe Maitreyi, mi-a spus, privindu-mă cu ochii ei albaștri, inexpresivi.
- Am rămas mut. E cu puțință atâta sete de amăgire, atâta dor de dragoste?
- Îmi povesteai cum o iubeai pe Maitreyi și eu mă gândeam la mine, cât de singură și nefericita am fost și mi-a venit să plâng...

Cred că a înțeles că niciodată nu o voi putea iubi; nici măcar trupește. Am plecat în zori din odaia ei, extenuat, inuman de lucid și ea a rămas pe patul răvășit de spasmul tuturor încercărilor de a o uită pe Maitreyi.

...Am condus-o, luni, până la pârâul ce străbate pădurea cu pini. De ce mi-a scos-o Dumnezeu înainte? Jenia Isaac, ne vom mai întâlni noi vreodată?"

...La volevo dimenticare veramente, o volevo dimostrarmi che ho amato solo lei e che qualunque altro amore sarebbe invano? Non sapevo se fosse una semplice verifica, oppure la prima fuga, il primo salto nel fango. Non riuscivo a credere che si possano mai scordare tali cose. Non potevo credere di essere anch'io come le migliaia di esseri mortali, effimeri infelici, che amano e che dimenticano di aver amato, e che muoiono senza donare niente di eterno, niente di definitivo. Solo qualche settimana fa sentivo me stesso così legato a lei e così sicuro del mio amore per Maitreyi. Che sia, allora, la vita tutta un simile imbroglio?...

Mi ponevo tali stupide domande perché avevo paura di constatare l'immensa forza del mio amore per Maitreyi. Senza dubbio, gli abbracci di Jenia mi hanno disgustato profondamente. Da ora in poi sono sicuro che passerà molto tempo prima che io abbia ancora il coraggio di avvicinarmi ad una donna, è questo solo se cambieranno le circostanze. Io amo Maitreyi, amo solo lei. E stringevo i miei denti, inventando vari comforti, che uccidevano l'innocente Jenia, ma che a me incitavano ancor di più, in quanto non riuscivano ad insensibilizzarmi per quanto l'avessi voluto, non riuscivano a cancellare dalla viva memoria dei miei sensi l'altra, l'unica, Maitreyi.

Le ho chiesto:

- Perché sei caduta fra le mie braccia allora?
- Avrei voluto che tu avessi amato anche me come hai fatto con Maitreyi, mi ha detto, fissandomi con i suoi occhi blu, inespressivi. Mi sono ammutolito. E' possibile una tale sete di falso alleviamento, un tale bisogno d'amore?
- Mi raccontavi di come amavi Maitreyi ed io pensavo a me, a quanto sono stata sola ed infelice e mi è venuto da piangere...

Credo che abbia capito che non la potrò mai amare; neppure fisicamente. Sono partito all'alba dalla sua camera, estenuato, inumanamente lucido, e lei è rimasta in quel letto sconvolto dallo spasmo di tutti i tentativi di dimenticare Maitreyi.

...L'ho accompagnata, lunedì, fino al ruscello che attraversava il pineto. Perché me l'ha posta Dio davanti? Jenia Isaac, mai ci rivedremo ancora?"

Livia Andreea LUPȘA
clasa a X-a F

ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

Impresii despre “Cosmologie și alchimie babiloniană”

Această lucrare este una dintre numeroasele sinteze reușite de *Mircea Eliade*, istoric al religiilor de importanță mondială. Așa cum însuși autorul spune în prefața lucrării, deși pare lipsită de importanță în viziunea unor critici români, ea încearcă să găsească răspunsuri le vechile credințe românești în credințele celei mai vechi civilizații, cea babiloniană.

Opera este, fără doar și poate, extrem de valoroasă cel puțin din perspectiva multitudinii de informații istorice. Scopul lucrării nu este însă cercetarea pur istorică. Mult mai importantă este documentarea adusă în sprijinul numeroaselor aserțiuni, făcute în ceea ce privește concepția despre lume a mesopotamienilor- Weltanschauung-ul sau cosmologia lor. Autorul evită *adevărul științific, observația exactă, experimentul riguros*, susținând că nu acestea sunt concordanțele corecte pentru o civilizație atât de veche. În sprijinul ideilor sale, autorul aduce o documentare amplă, care conferă credințelor (absurde pentru cercetătorii europeni) o bază reală. Extrem de interesante sunt asocierile de cuvinte din numeroasele limbi mesopotamiene, a căror simbolistica reprezintă certificarea bazei reale a credințelor, babiloniene. Un exemplu este credința că muntele este pragul spre tărâmul celălalt, aparținând unui popor apărut *intre fluvii* (Tigru și Eufrat), *a muri înseamnă a te agața de munți*. Explicația este extrem de simplă: Soarele apune între munți, prin urmare sufletul unui trup mort tot pe acolo trebuie să ajungă pe lumea cealaltă.

Foarte interesantă este ideea că, existând o multitudine de ritualuri, babilonienii duceau o viață continuu relationată cu zeii. Nașterea unei persoane era extrem de importantă, astfel încât în templu, aveau loc ritualuri de mulțumire către zei și de atragere a forțelor benigne. Prelucrarea metalelor era de asemenea sacră, întrucât metalul însuși era sacru, fiind fie de origine siderală (trimis de zei), fie de origine telurică (oferit de Mama, de Pământ). Metalurgia este mistică, iar ritualurile metalurgice nu puteau fi ținute decât de cei *puri*, care erau totuși marginalizați pentru că știau secretele metalelor.

Credințele fundamentale ale babiloniștilor erau omologia Cer-Pământ, ideea Vieții fiecărui

element și a alăturării fiecărui element pentru formarea unui tot unitar. Omologia Cer-Pământ presupunea existența corespondenței între un element ceresc, sacru și unul pământesc, profan. Sacrul este idealul profanului. De aceea, babilonienii reprezentau harta lumii copiind harta cerească. De asemenea, ei nu considerau că Omul se află în mijlocul Cosmosului, ci Viața, arătând astfel că fiecare obiect este viu și sexuat și că fiecare specie de elemente are două părți: una bărbătească și una femeiască. Babilonienii aveau credința că idealul este reprezentat de întrepătrunderea celor două: Unirea Microcosmosului, corpul uman, cu Macrocosmosul, Universul, nașterea Totul unitar.

Printre puținele științe născute din cosmologia mesopotamiană, se află și una extrem de interesantă, alchimia. Este cunoscută în mod eronat ca o prechimie. Deși atât alchimia, cât și chimia folosesc substanțe pentru efectuarea de reacții, cele două se deosebesc prin scopul operației chimice. Operația alchimică, numită *tortură*, urmărește simbolistica reacției și încearcă transformarea oricărui element chimic în Aur, considerat metalul perfect, Solar. Prin căutările continue și *tortură* atât a elementului chimic, cât și a propriei personalități, alchimistul încearcă eliberarea sufletului său și dobândirea vieții veșnice.

Sinteza lui *Mircea Eliade* ne aduce în față cultura unei civilizații apuse după câteva sute de ani de existență, cultura mesopotamiană, a cărei înțelepciune a fost greu de păstrat datorită caracterului ei oral.

Octavian COJOCEA
clasa a X-a F

ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

INVITAȚIE

COSMOLOGIE ȘI ALCHIMIE BABILONIANĂ*, o astfel de carte poate fi ocolită cu ușurință de cel care caută doar distracție, imaginație și nu dorința de cunoaștere științifică. *Mircea Eliade* îmbină cu precizia unui cibernetician noțiuni științifice, istorice, psihologice, sentimentale. El subliniază în această lucrare legătură puternică și ancestrală dintre știință și mistică. Sunt oferite multe informații, o avalanșă de exemplificări ale practicilor din teritoriul Mesopotamiei, precum și oglindirea acestora în civilizații apropiate. Dar și îndepărtate.

Lucrarea întărește importanța antichității în evoluția civilizației. Această perioadă a reprezentat o bază solidă pentru societatea umană, dar nu doar atât. Ea a fost un model pentru posteritate și a țesut plasa pe care omenirea și-a cusut istoria. Nu se poate vorbi de trecut istoric fără a se face referință la o descoperire sau un obicei din antichitate.

Eliade sintetizează cunoștințe și prezintă trăsături comune ale civilizațiilor. La citirea cărții, întâi, am fost uimită de multitudinea de informații. Obiectivitatea autorului este apoi evidentă. Cu luciditate, acesta face disecția miturilor antice punând sub observație atentă *omologia CER-LUME*, *originea cerească* a metalelor și sexualitatea, *caracter universal al realului*.

Conceptul de centru este prezentat în multe ipostaze. Importanța sa pentru liniștea interioară a individului fiind caracteristica principală.

Orașul *buricul pământului*, apare în credințe și culturi diferite, fiind evidențiată nevoia omului de a avea un reper pentru a fi ancorat în existența sa. Religia, pentru mine, după lectura acestei cărți, are un singur rol: de a te opri de la o nebunie totală, de la prăbușire într-o prăpastie fără fund. Diferitele

forme pe care le-a avut și le are, continuitatea și uneori influența susțin această idee. Ea s-a adaptat societății. Dar simpla existență a unei credințe reprezintă o ancoră. Omul, pentru stabilitate în viață, are nevoie de memorie, o ancoră în trecut, de gândire pentru prezent și de imaginație pentru viitor.

Echilibrul este sănătos, dar dezechilibrul este o șansă pentru evoluție, presupunând un risc iminent. Sensul oricărei imagini este acesta: *să obții perfecțiunea și autonomie folosindu-te de exemplu și de forțele Cosmosului*.

Cartea este un izvor de imaginație, ea prezentând-o ca o ancoră a viitorului în diferite perioade ale antichității. Ancora ce a creat din nimic ceva rezistent, capabil să susțină, acum când a devenit memorie, un prezent agitat, dar puternic.

*Ed. Moldova, Iași, 1991

Iuliana DIAC
clasa a X-a C

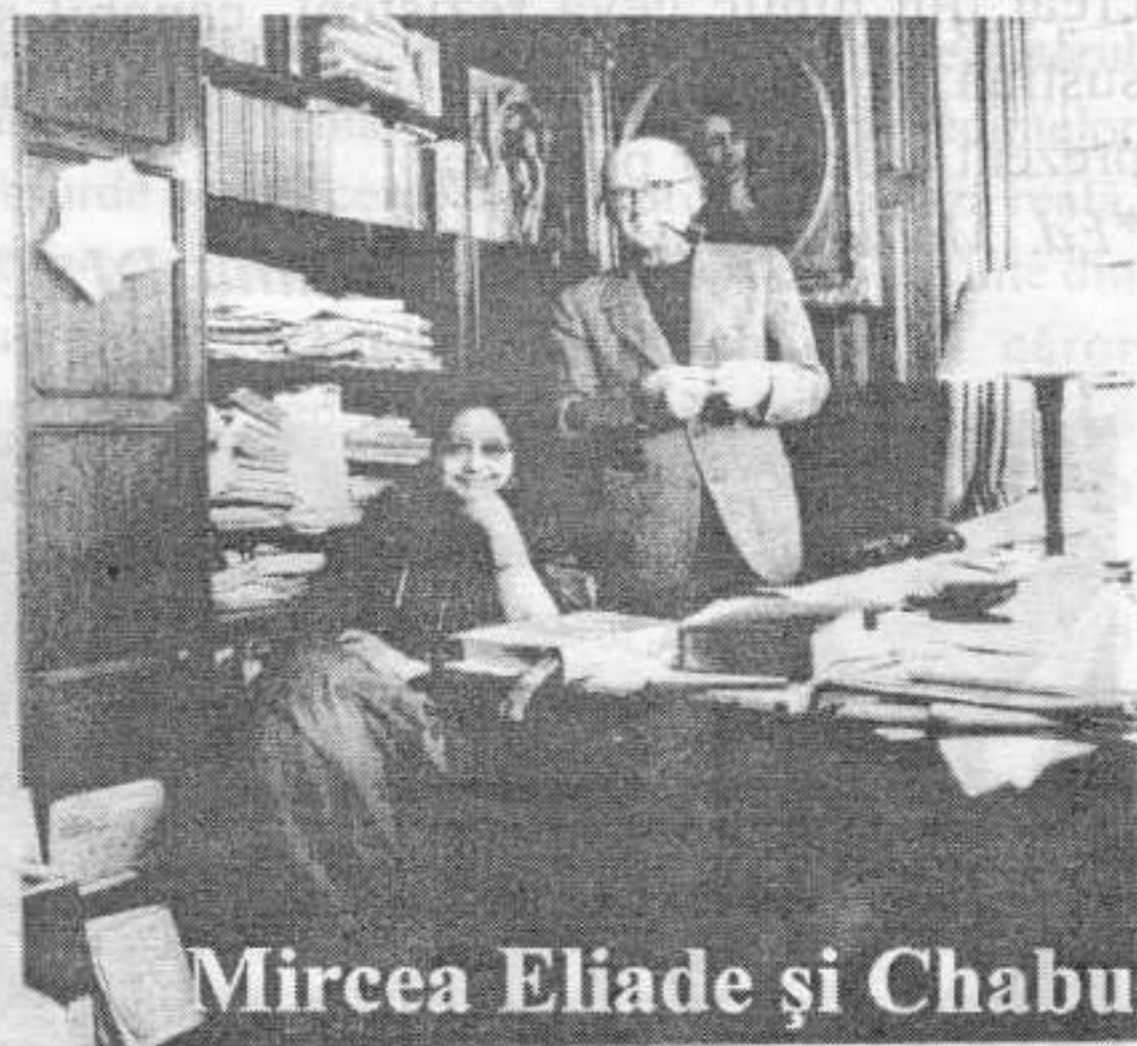
ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

O SEARĂ LA CALCUTTA

Nu am crezut niciodată că viața mea va avea parte vreodată de vreun eveniment care să îi dea o întorsătură favorabilă, de o șansă. Acest lucru era și destul de greu ținând cont că eram doar un reporter al unui ziar de provincie, ai cărui cititori erau interesați mai mult de știri mondene și scandaluri decât de segmentul cultural din cadrul aceluiași ziar.

Dar șansa s-a ivit mai curând decât mă așteptam. O nouă zi m-a pus față în față cu șansa vieții mele. Redactorul șef m-a anunțat care era tema pentru următorul meu reportaj: o vizită la Calcutta cu scopul unui interviu cu sora mai mică a *Maitreyei*, *Chabu*, pentru articolul închinat lui *Mircea Eliade*.

Da, eram eu cea care urma să pășească pe pământul încărcat de spiritualitate al Indiei și tot eu cea care urma să o viziteze pe *Chabu*, în cel mai mare oraș și centru cultural al Indiei, Calcutta.

Mircea Eliade și Chabu

Mi-am făcut bagajele și în mai puțin de 24 de ore eram pe aeroportul din Calcutta, unde mă aștepta taxi-ul ce avea să mă conducă la hotel. Orașul avea încă aspect de furnicar, la acea oră târzie și emana încă energie, în pofida apropierii de orele 24.

Mi-am petrecut prima noapte în Calcutta revizuind întrebările pe care aveam să i le adresez doamnei *Chabu*, soția unui important diplomat francez și femeie de cultură, dar cel mai important-sora mai mică a *Maitreyiei* și martor al iubirii acesteia cu *Allan*. Mai întâi m-am gândit că întrebările

așternute pe foița mea sunt prea indiscrete și deloc adecvate pentru o persoană trecută de cea de-a doua tinerețe, mai apoi că ar trebui să fie mai curajoase din moment ce îmi doresc să aflu cât mai multe despre idila cu *Allan*, că poate ar trebui să fie multe și mai evazive sau poate din contră, mai puține și mai la obiect... mii și mii de variante s-au derulat în mintea mea până la revărsatul zorilor, când m-am regăsit singura în fața unei foițe pline de ștersături și mângălituri și am hotărât că mă voi baza pe intuiție și pe talentul meu de a improviza, căci întrevederea unor posibile întrebări îmi era imposibilă la acel moment.

Pe la amiază am coborât în fata hotelului unde mă aștepta același taxi din ziua precedentă și după aproximativ trei sferturi de oră am ajuns în fața Ambasadei Franței, reședința doamnei *Chabu*, soția ambasadorului.

O dată ajunsă în fața porții impozante, ce descoperirea ochiului o clădire cu un stil arhitectonic deosebit, acoperit din loc un loc cu vegetație, am avut sentimentul că sunt un om prea mic care are un scop prea mare. Garda de corp nu îmi împărtășea părerea de aceea m-a cam împins înăuntru și mi-a spus că doamna mă aștepta de jumătate de oră.

Rușinată de faptul că am întârziat la o întâlnire așa de importantă, dar fără timp pentru alte muștrări de conștiință, am fost poftită într-o cameră de așteptare și mai apoi, după ce mi-a fost anunțată prezenta, în camera de protocol a ambasadei. Acolo mă aștepta, bându-și ceaiul, o femeie cu o privire caldă și liniștită, care nu părea să fi nutrit vreodată alt sentiment în afară de cel de dragoste. Mi-a făcut semn să mă apropii și să iau loc pe fotoliul din fața ei și mi-a spus că este foarte bucuroasă de vizită și că are în sfârșit ocazia să stea de vorbă cu cineva despre acest subiect destul de dureros al copilăriei ei, idila dintre soara ei, *Maitreyi*, și *Allan*.

Pentru început am întrebat-o cum a perceput ea, din exterior, povestea de dragoste dintre *Allan* și *Maitreyi* și mi-a spus că nu o să uite niciodată fercirea de pe chipul surorii ei din ziua în care a realizat că *Allan* îi împărtășește sentimentele, ca și el o iubește și că împreună vor putea trece peste

ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

granițele etnice și culturale, că iubirea lor va putea să mute Europa mai aproape de India și să stabilească un hotar între ele. Că se bucură și acum că era prea mică pentru a se opune și ea iubirii lor, pentru că este sigură că *Maitreyi* nu ar fi suportat o altă piedică în calea iubirii ei pentru *Allan*. Ca din exterior părea o încălcare a tuturor normelor ce tradiția le-a învățat, dar ca o treaptă inițiativă necesară maturizării spirituale a *Maitreyiei*.

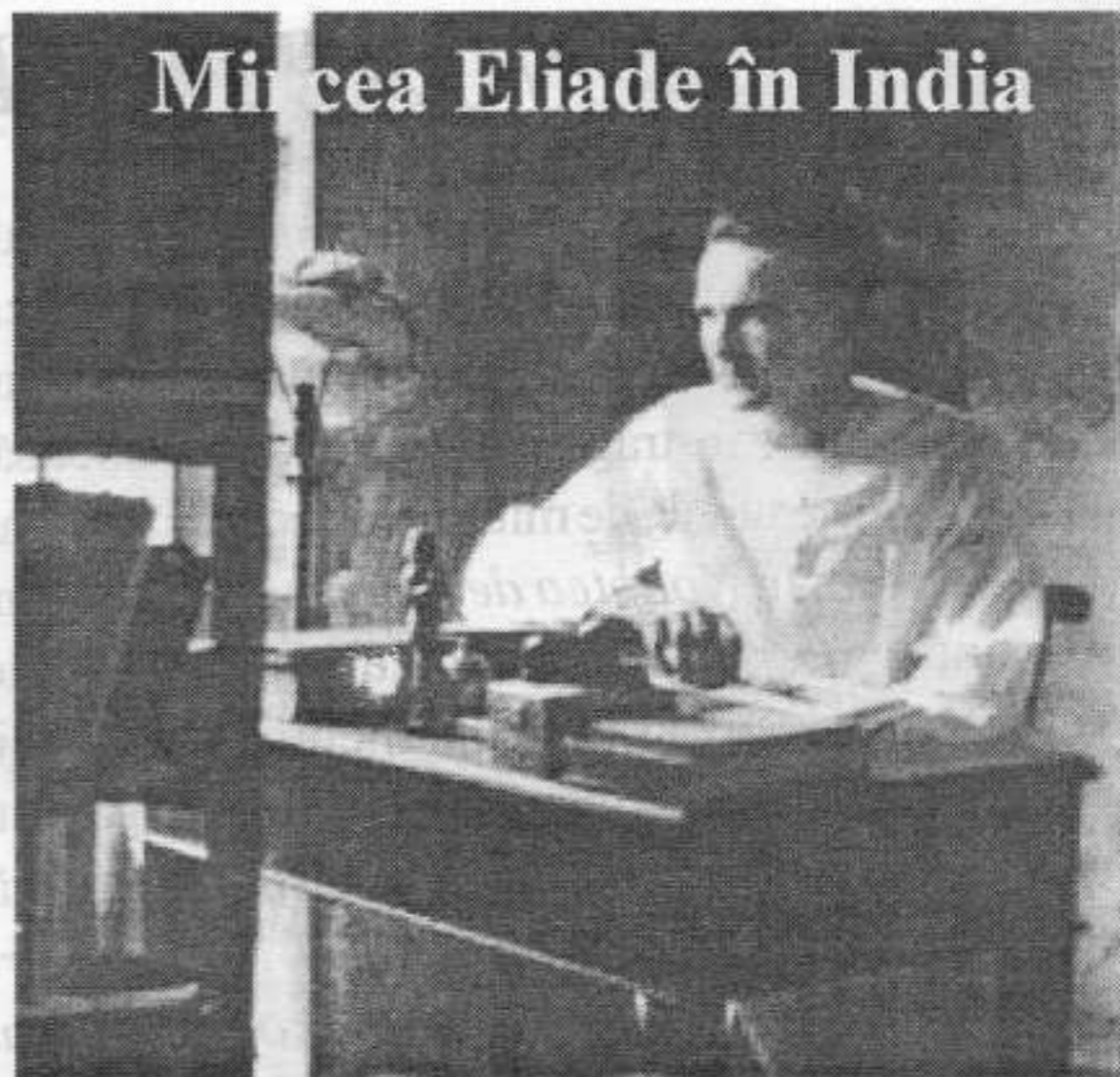
Cea de-a doua întrebare a fost dacă, după plecarea lui *Allan*, a regăsit în a tinuturile sau vorbele *Maitreyiei* regret pentru idila cu gust dulce-amărui cu *Allan*. Răspunsul la această întrebare a fost prompt și ferm: nu. Sora sa nu s-a plâns niciodată de consecințele idilei sale cu *Allan*, ci dimpotrivă, cu riscul de a suferi și mai mult de cât a făcut-o, *Maitreyi* nu ar fi renunțat prea curând la dragostea ei pentru *Allan*. Că este sigură că experiența trăită și-a găsit un loc în sufletul *Maitreyiei* și că a fost reprojecțată și retraită zilnic, dar că plăcerea dragostei de atunci, s-a transformat mai târziu, în durere pentru *Maitreyi*. Că și-a înfruntat tatăl până când acesta a obosit să o mai bată în încercarea de a i-l scoate pe *Allan* din minte, dar mai ales din suflet și ca sufletul ei a purtat până la moarte o fâșie de doliu pentru dragostea lor apusă înainte de vreme.

Cea de-a treia întrebare a fost dacă găsește vreo asemănare între dragostea dintre *Allan* și sora sa și dragostea dintre *Romeo* și *Julieta*.

Răspunsul a fost că poveștile celor două cupluri se aseamănă, dar ca dramele cauzate de iubire nu pot fi măsurate, așa că nu ar putea să spună că ceea ce a trăit sora sa a fost mai puțin grav decât ceea ce trăise, poate, *Julieta*, că familiile care se dușmănesc ale lui *Romeo* și ale *Julietei* pot fi asemănate cu tradițiile distincte ale lui *Allan*, modelul clasic al europeanului și ale *Maitreyiei*, simbolul bătrânei Indii, cu superficialitatea specifică europenilor și profunzimea indienilor. Doar din acest punct de vedere drama celor doi se aseamănă cu drama lui *Romeo* și a *Julietei*.

Am mai întrebat-o dacă ea crede că dragostea celor doi a fost predestinată și mi-a răspuns că asta este singura explicație a ivirii acestui sentiment în sufletele celor doi, că cei doi au fost unul și același doar în iubire și că toate celelalte lucruri

Mircea Eliade în India

le-au stat împotriva. Că ea crede că, dacă *Allan* nu ar fi fost european și *Maitreyi* indiană, dragostea lor s-ar fi împlinit și că poate acum ar fi trăit împreună undeva departe de lume. Că deși sufletele lor au fost capabile de așa o dragoste mare nu au mai fost suficient de încăpătoare pentru o posibilă alta iubire, cel puțin nu una în adevăratul sens al cuvântului. Mi-a mai mărturisit că se gândește uneori că, poate, dacă povestea lor nu ar fi avut un asemenea final nu ar fi fost iubire ci doar o aventură neinspirată și că suferința este o etapă de o importantă covârșitoare în împlinirea dragostei.

O bătaie în ușa sălii a întrerupt confesiunea bătrânei. Din păcate am fost nevoită să îmi iau la revedere de la aceasta, fără să fi avut ocazia să pun ultima întrebare, care îmi zâmbea acum de pe buze: ce s-ar fi întâmplat dacă dragostea lor ar fi găsit o finalitate... și-ar fi pierdut poate din farmec, din intensitate?

Am părăsit ambasada cu un sentiment de fericire inexplicabilă... nu mă mai simțeam un reporter de mâna a doua, nesigur și scăldat în mediocritate, mă simțeam părtaș la iubirea și sentimentele celor doi îndrăgostiți și, de ce nu, un posibil continuator și cu siguranță un promotor al dragostei între oameni, în cea mai pură formă a sa. La o altă întrebare am găsit chiar eu răspunsul: astfel de dragoste ar fi putut poate să se înfiripe, dar nu să se desfășoare în Europa. E nevoie de un loc mult mai curat de aparențe și mai încărcat cu esențe, un loc așa cum e India.

Ștefana STOICA
clasa a X-a E

ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

NOAPTEA DE SÂNZIENE

Literatura lui **Mircea Eliade** deschide un nou drum în proza românească interbelică, contribuind la sincronizarea ei cu marele roman european. Fidel abstragerii din cotidian a eroilor săi, fascinat de metafizic, de mituri și de condiția umană, **Eliade** oferă în *Noaptea de Sânziene* o narațiune cu o intrigă complexă, cu planuri epice paralele, sugerate de voci narative distincte, cu personaje purtătoare de semnificații mitice. Despre aceasta complexitate a romanului, **Eugen Simion** afirmă: „Este primul caz de roman total în literatura română: fresca istorică, roman politic, roman sentimental, roman intelectual, roman de moravuri și, nu în ultimul rând, roman mitic”.

Unul din miturile pe care este fundamentat romanul este dezvăluit încă din titlu, noaptea de Sânziene, 24 iunie, momentul de plenitudine a naturii, apogeul forțelor sale germinative, noaptea când cerurile se deschid, oferind posibilitatea de a accede către un spațiu paradisiac, spre infinit, de ieșire din timp, de cunoaștere a întregii Firi. „Unii spun că în noaptea aceasta, exact la miezul nopții, se deschid cerurile. Nu prea înțeleg cum s-ar putea deschide, dar așa se spune: că în noaptea de Sânziene se deschid cerurile. Dar că se deschid numai pentru cei care știu cum să le privească...”

Așa debutează romanul mitic și erotic, idila dintre Ștefan Viziru, însurat cu Ioana și Ileana, de care se îndrăgostește fulgerător într-o noapte de 24 iunie. Până la sfârșitul vieții, 12 ani mai târziu, Ștefan va fi obsedat de o viziune înfățișând o mașină și o femeie, pe Ileana, ridicându-se la cerurile deschise spre transcendent ale nopții de Sânziene.

Personajul devine astfel protagonistul unui roman inițiativ, eterna confuzie dintre Ștefan Viziru și Ciru Partenie, un renumit scriitor, duce la modificarea destinului ambelor personaje. Atât Partenie, cât și Viziru sunt ipostaze ale aceluiași eu, Partenie, preocupat în aparență de reinventarea mitului în literatură, este în esență un om frivol, exponent al profanului, un alter-ego rațional, în timp ce Ștefan își cultiva senzațiile, emoțiile autentice. Personajele își influențează reciproc și permanent destinele: Ștefan Viziru este confundat pe stradă de

logodnica lui Partenie, Ioana și ajung să se căsătorească, tot datorită scriitorului, Ștefan o întâlnește pe Ileana Sideri, dar rolurile se schimbă în momentul în care Ciru este confundat cu Ștefan și este împușcat. Viziru dobândește astfel o culpabilitate tragică; însurându-se cu Ioana, ursita lui Partenie, el dizloca armonia soartei, la scurt timp după moartea scriitorului, Ioana moare și ea, în timpul bombardamentului, dovedind încă o dată fatalitatea destinului.

După cum afirmă și **Eugen Simion**, în roman există două fire epice principale, destinul lui Ștefan Viziru, „căutător de înțelesuri ascunse, purtător de mituri și un erou tragic într-un roman erotic în care se amesteca istoricul și metafizicul” și destinul mai redus al lui Spiridon Vadastra, fiul unui învățător de la țară, un mitoman impostor și locvace. În împletirea firelor sunt prinse numeroase destine, pe fundalul istoric al apariției primelor semne ale totalitarismului în România. Biris, prietenul lui Ștefan, profesor de filosofie, îl citește pe **Heidegger** și afirmă că scrisul îl întoarce pe creator spre sine și îl împiedică să trăiască. El se îndrăgostește fără speranță, ca și George Ladima, personajul lui **Camil**

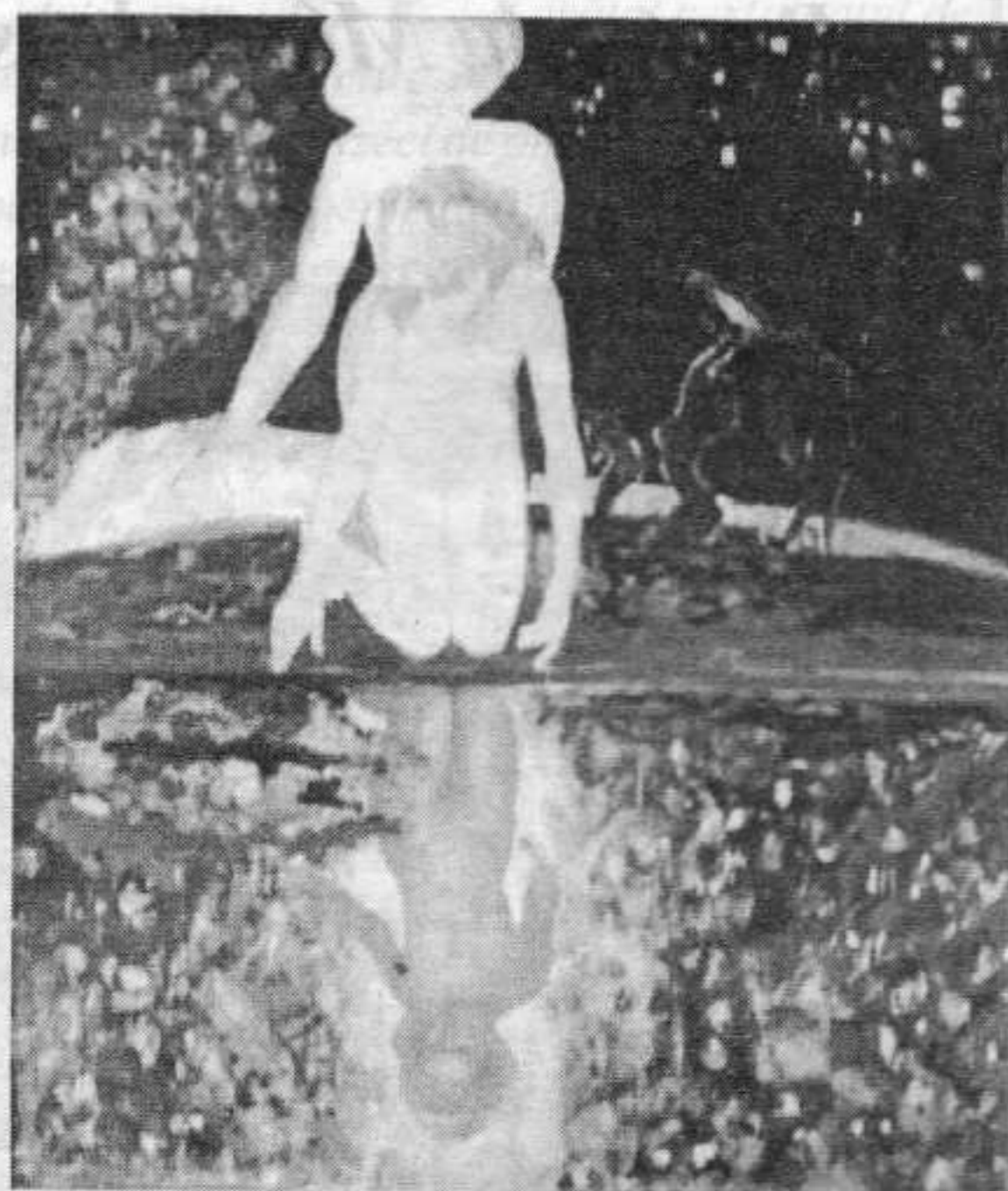
ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

Petrescu, de o actriță, Catalina, care amenință în fiecare an că se va sinucide pe data de 17 octombrie. Actrița frivolă iubește mai întâi un dramaturg plagiator, Dan Bibicescu, apoi un colonel care și-a pierdut vederea, Băleanu.

Unul din aspectele esențiale dezbătute de **Mircea Eliade** în opera sa este acela al sustragerii din timp, al ieșirii din istorie și al proiecției în eternitate a personajelor sale, care percep diferit noțiunea de timp: timpul psihologic, timpul istoric, timpul fantastic. **Mircea Eliade** aduce în prim-plan condiția omului superior, conștient de iminenta neantului, personajele sale sunt într-o căutare perpetuă a ieșirii din istoria necruțătoare.

O primă etapă a ieșirii din Timp a lui Ștefan Viziru este camera Sambo. Fascinat de camera despre care credea că ascunde un secret înfricoșător, copilul de 7 ani nu se poate desparti de acest spațiu al infinitului care îl acoperă cu spectrala lumină verde: „*Storurile erau lăsate și în camera plutea o penumbră misterioasă, o răcoare de cu totul altă natură decât răcoarea celorlate camere în care pătrunsesem până atunci*”. Aici durata a fost reprimată, în camera secretă, timpul devine imuabil, se sustrage timpului real. Însă copilul face greșeala de a aduce profanul în spațiul sacral, repetând păcatul original: „*Odată, venisem acolo cu câteva bomboane în buzunar. Fără să-mi dau seama, am luat o bomboană. Imposibil! Nu avea nici un gust.*” Din acea zi, ușa camerei îi rămâne închisă, iar Ștefan va căuta să reconstruiască acest paradis pierdut, acest microcosmos ce se descoperă numai celui inițiat. Prin retragerea în camera de hotel de care nu știa nimeni, eroul lui **Eliade** încearcă o *pseudo-mântuire* prin poezie și prin pictura, reeditand condiția artistului ce trăiește sentimentele la alte cote și în alt plan temporal decât omul prozaic.

Inițiatul are capacitatea spirituală de a desluși semnele, de a simți sacralul camuflat în profan. Aceasta este cheia pătrunderii tainei noii camere Sambo, în care Ștefan va intra cu Ileană. Deși își ratează destinul cu aceasta, Ștefan nu va înceta niciodată să o caute, obsedat de viziunea mașinii și a femeii care se ridică la ceruri în noaptea de Sânziene. Această căutare

thanatică îl va îndrepta spre moarte, căci Ileana este întruchiparea destinului. Structura circulară a romanului rezolvă, însă, acest conflict, la 12 ani după ce a întâlnit-o prima dată pe Ileana, eroul își desăvârșește inițierea, ce îi permite revenirea la planul inițial. Cei doisprezece ani pe parcursul cărora se desfășoară întâmplările simbolizează ciclul încheiat, marele an cosmic, la sfârșitul căruia devine posibilă ieșirea din timp.

Doisprezece ani mai târziu, în aceeași noapte de Sânziene, în mașina visată, Ștefan și Ileana își mărturisesc pentru ultima oară dragostea înainte de a cădea în prăpastie, în apropierea pădurii Royaumont. La miezul nopții, cerurile se deschid și cei doi eroi sunt uniți pentru eternitate în moarte. Această nunta-moarte mioritică stinge regretul personajului care eșuase în a-și găsi un scop în viață, dizolvarea principiilor masculin și feminin, contopirea și crearea unui individ nou, dual, eternizează sentimentul paradisiac al eroilor.

Asimilând întrebările și neliniștile autorului în legătură cu ieșirea din istorie și din timp, Noaptea de Sânziene devine o sinteză a acestor căutări, punând într-o nouă lumină romanul postbelic românesc.

Laura IONESCU
clasa a X-a A

ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

Pe strada Mântuleasa...

de Mircea Eliade

de păianjen, mintea își găsește adevărata provocare: aceea de a dezlega, așa cum spune **Eliade**, *mitologia din folelor și mitologia lumii moderne*, care, *se măsoară între ele*.

Cele două mitologii se întrepătrund într-un mod mai mult decât exoteric decât se da impresia în primele 30 de pagini. Este descrisă o lume aparent simplă, dar se demonstrează astfel că lucrurile aparent cele mai simple sunt cele mai profunde și sugestive și că în spatele așa-zisei banalități se ascund legături atavice puternice și complexe. Acest fapt este evidențiat în primul rând prin personaje. Chiar unul dintre personajele principale, Zaharia Fărâmbă, fost director al școlii de pe strada Mântuleasa și fost inspector de gradul II, este prezentat într-un mod extrem de banal, dând impresia, după descriere, că ar fi de fapt, compars:

“Bătrânul își scoase batista și și-o înfășură în jurul gâtului. Era un bărbat destul de înalt și foarte slab, cu o figură prelungă, osoasă, ștearsă, cu ochii cenușii, fără expresie: mustața, crescută neîngrijit, era aproape albă, ușor îngălbenită de tutun. Avea o pălărie veche de paie și era îmbrăcat în haine de vară, decolorate, foarte largi, parcă n-ar fi fost ale lui”. Ba mai mult, pare să atragă simpatia prin așa-zisa fire naivă. Bătrânul folosește formula veche de politețe *„Vă foarte mulțumesc”* și se înclină politicos de fiecare dată și de mai multe ori, față de oricine, căpătând astfel un aer obsecvios, nefiresc unui personaj central. Dar bătrânul nu este un om banal. Este un om cu o memorie excepțională, care își trădează caracterul excepțional prin obiceiul de a-și observa de-a lungul anilor elevii *“nu întotdeauna premianții, dar băieții pe care îi simțeam că au ceva deosebit. Și apoi îi urmăream cât puteam, prin liceu, pe la universitate...”*. De aici reiese capacitatea sa empatică, bătrânul nu doar intuindu-i pe cei cu un caracter ieșit din comun, dar și atașându-se de ei, dând astfel dovadă de o viață bogată interioară. Fărâmbă are, pe lângă calitatea de povestitor, și calitatea de scriitor, singurul său

21:51. Intru pe net să dau Search la **Mircea Eliade**. Îmi apar 986.000 de rezultate, iar încă de pe prima pagină îmi apare unul în engleză. Deja spre a 15-a pagina, număr aproximativ 10 limbi pe lângă română: engleză, franceză, germană, spaniolă, italiană, portugheză, japoneză, sanscrită etc. E destul de curios faptul că, dacă am face un sondaj în limba română, puțini ar putea spune cine a fost și ce a scris. Din punctul acesta de vedere, **Eliade** este la fel ca și nuvelele sale fantastice. Adică vag. Este sau nu este... se știe sau nu se știe... parcă am făcut, parcă n-am făcut...

Această stare de... bulversare... în încercarea de a-și aduce aminte *neinițiatul* cine e **Eliade**, nu simulează câtuși de puțin semnificația punctelor de suspensie din titlul *Pe strada Mântuleasa...*, iar mintea umană se dovedește ingrată în încercarea de a anticipa acțiunea. Pentru că este prea simplu un nume de stradă pentru a fi simbolic și pentru că începe prea banal pentru a putea anticipa panta pe care cititorul alunecă fără să simtă, încă din prima pagină. Abia târziu descoperă cât de abruptă și de glisantă este, fiindcă atunci, ca o insectă prinsă într-o pânză

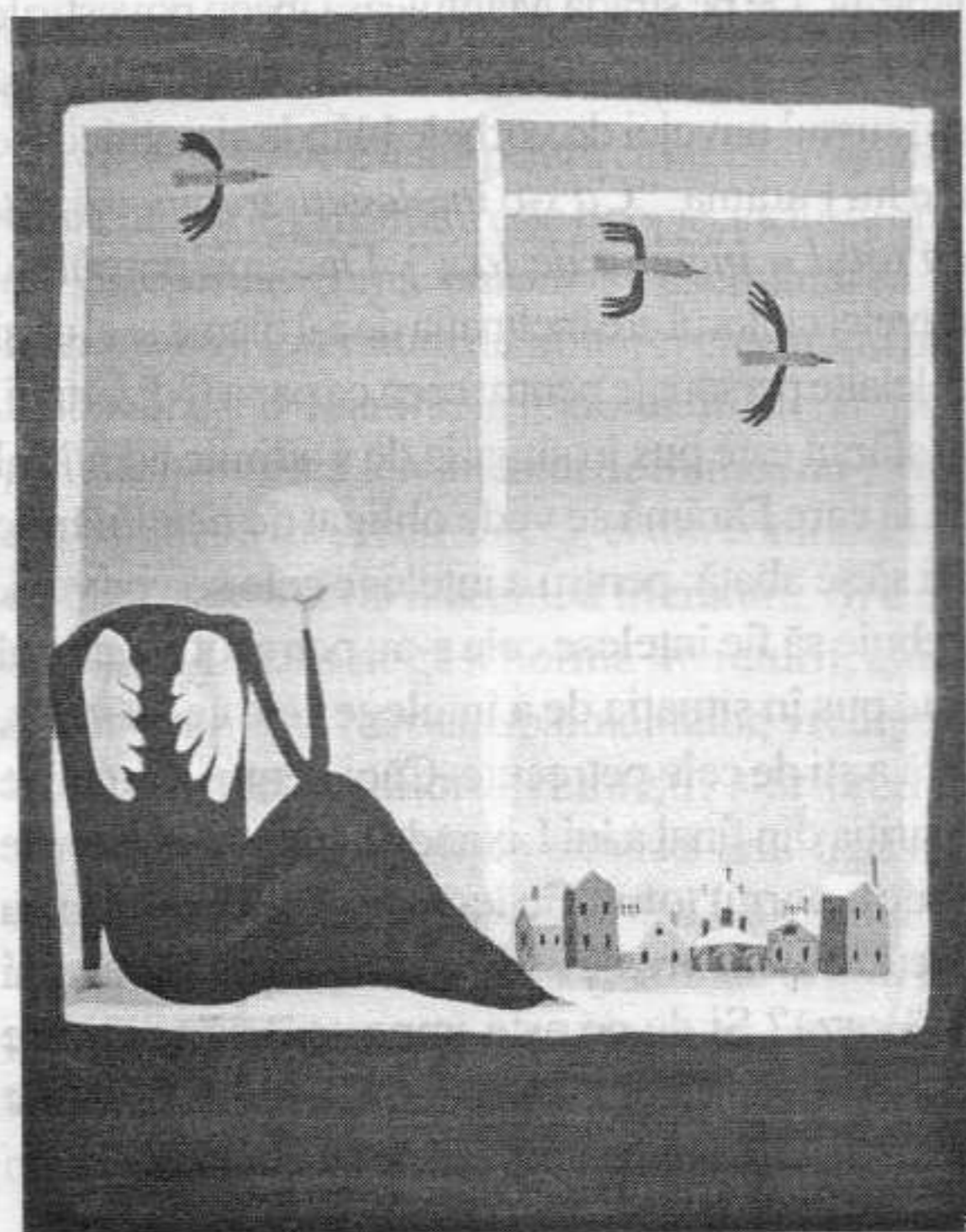
ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

defect artistic fiind stilul prolix, pe care chiar Anca Vogel i-l reproșează într-una din întâlnirile lor. Cu toate acestea, fără a analiza în profunzime povestirile sale, cititorul este surprins de caracterul memorialistic al acestora. Sunt prezentate atât de elaborat, încât lectorul nu poate să nu se întrebe de mijlocul prin care bătrânul a intrat în posesia multitudinii detaliilor pe care numai un observator le-ar putea formula; ceea ce, cronologic, ar fi imposibil. Fără a descrie aproape minuțios evenimente vechi de 200 de ani. Acesta se încadrează, de altfel, cel mai bine în tiparul locuitorilor Țării Blajinilor: *„ființe vrăjite care trăiesc undeva sub pământ. [...] acești Blajini sunt niște fapte blânde și milostive și acolo, sub pământ, se hrănesc cu ce rămâne de la oameni și se roagă întruna.”* La început pare un element inerent al unei lumi banale și trecute, dar pe parcurs dă dovadă de o înzestrare sufletească profundă spiritual, aspect susținut, încă o dată, și de talentul său literar cu care își scrie declarațiile, reușind astfel să câștige simpatia Ancăi Vogel și a lui Economu. De altfel, amintirile și frânturile din poveștile de viață ale elevilor săi sunt pentru el *„cojile de ouă”*.

Restul personajelor ce aparțin de mitologia folclorică sunt fără doar și poate insolite. Prinse undeva între uman și fabulos, acestea par să fie corporalizarea unor metafore mitice autohtone, mult prea învechite și mult prea uitate și ascunse sub praful *tehnocrației*. Acestea oscilează de la o tentă pur fantastică, precum Marina și Leana, până la o tentă insolită și umană spiritual, cum ar fi Lixandru și mai puțin Darvari. Marina, logodnica lui Darvari, este sugerată a fi nemuritoare, aceasta părând să aibă și abilitatea de a-și schimba înfățișarea după vârstă. Chiar ea declară subtil, dar sugestiv: *„Căci nici azi-noapte n-aveam douăzeci de ani, așa cum a crezut el, nici azi-dimineață nu treceam de șaizeci cum i s-a părut. Am vârsta pe care o am...”* Darvari, deși nu la fel de înzestrat spiritual ca Lixandru, este așa cum declară Fărâma: *„Darvari Patru, asta pot spune că era în miezul lucrurilor. Băiatul ăsta avea un spirit foarte inventiv. L-am urmărit până târziu în viață, până a dispărut cu avionul lui [...]”* Cu toate acestea, în nuvelă este accentuată superficialitatea pe care o arată în special față de Marina, pe care nu o poate accepta cu etatea ei:

„Odată, prin 1925-26, i-a arătat certificatul de naștere [...] din care reieșea că ar fi avut pe atunci aproape șaizeci de ani. Darvari a privit-o speriat [...] nu pentru că îi aflase vârsta, dar pentru că privind-o a văzut deodată că era într-adevăr bătrână.” Superficialitatea i-o intuiește în primul rând logodnica: *„Nu, asta era doar o metaforă pe care el n-a înțeles-o [...]. Nu am niciun talisman, și tot ce i-am spus despre „marea fuga” era doar ca să-l pun la încercare, să-l învăț să nu se mai lase vrăjit de aparențe.”* De asemenea, și supranumita Leana, cântăreață de la cârciuma de pe strada Popa Soare, apare ca neavând origine, fără o identitate concretă. Lixandru este cel care pare să i-o deducă: *„[...] Leana asta ascunde o mare taină. Altminteri de unde ar cunoaște și ea semnele? [...] fata asta știe ceva. [...] vine lângă noi și surâde cu subînțeles, după un anumit cântec. După un anumit cântec [...] Dar de unde-l știe, și cine o fi învățat-o, nu spune.”*

Un alt element ce caracterizează personajele este, *omonimia*. Fărâma este arestat pentru suspiciune în urma vizitei pe care dorește să o facă unui fost elev. Dar fostul director nu îl întâlnește pe elev, ci pe un omonim al acestuia, care se întâmplă să fie maior și să aibă în vizită pe Dumitrescu, care lucrează la Securitate și care hotărăște arestarea

ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

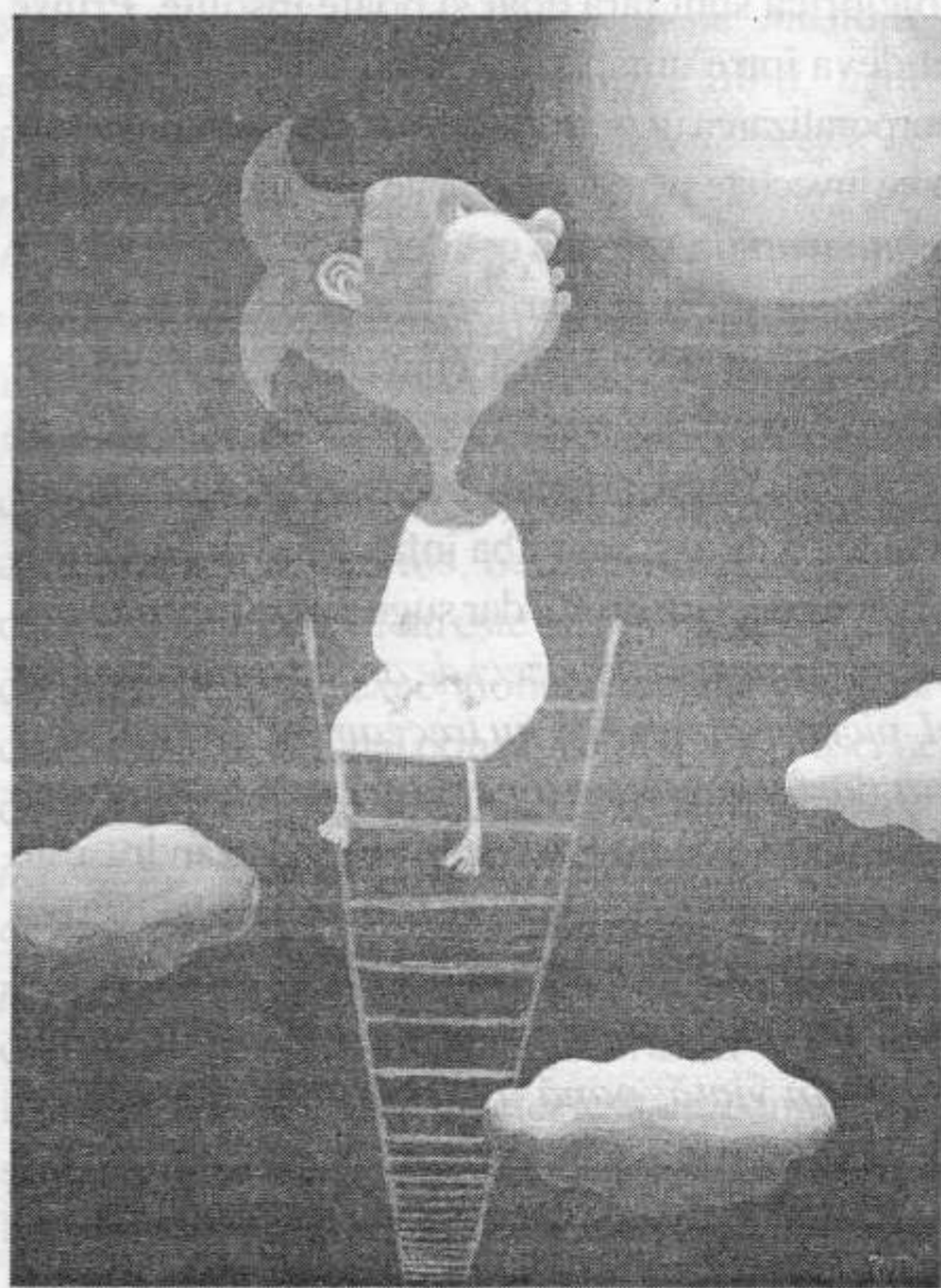
bătrânului. De asemenea, Marina pare să fie omonimul Zamfirei, cea care îi da vederea înapoi Arghirei, soția boierului Calomfir: “[...] i se mai păruse că ea, Marina, îi seamănă și că poate ar fi chiar Zamfira, reintoarsa pe pământ după două sute de ani, dar nu ca să redea lumina ochilor, ci ca să învețe oamenii cum să vadă.” Anca Vogel seamănă cu o Oana îmbătrânită, relația de omonimie fiind evidențiată de interesul ei pentru povestea Oanei, interes care o face să-și răpească din timpul slujbei de Ministru: „Era mai aprigă parcă [...]. Arată a femeie de 50 de ani, mare, mătăhăloasă, cu obrazul lătăreț, tăiat de zbârcituri adânci, cu gura enormă, cu grumazul scurt și gros, iar părul cenușiu îl purta tăiat scurt, băiețește.” Inclusiv Lixandru, în încercarea de a afla ce s-a întâmplat cu Iozi, băiatul rabinului, începe să semene lui Calomfir. Se poate vorbi de omonimie și la personajele precum Dumitrescu și Borză, nr. 1 și n.3, dar acestea nu seamănă cu un personaj istoric sau mitic, ci unul cu celalat. Toți acționează urmând aceleași principii raționale, lucide și obiective ale omului contemporan. Dacă **omonimii** mitici se deosebesc prin spiritualitate, atunci **omonimii** lumii modernizate se deosebesc în primul rând prin rațiune.

Cartierul Mântuleasa reprezintă intrarea în labirint. De pe strada Mântuleasa încep povestirile labirintice ale bătrânului, acestea fiind introduse pe parcursul nuvelei de vorbele blânde și politicoase ale lui Fărâmbă: “Ca s-o înțelegeți, trebuie să știți că totul a început de la...”. Dacă pe parcursul nuvelei cititorul are înclinația de a-l blama și el ca și celelalte personaje pentru ceea ce par a fi dizertații, la sfârșit este pus în situația de a admite adevărul de la care Fărâmbă se vede obligat de nenumărate ori să se abată: pentru a înțelege cele ce vor veni, trebuie să fie înțelese cele s-au petrecut. Lectorul este pus în situația de a înțelege cele ce au venit, fără a ști de cele petrecute. Căci pentru a înțelege apariția din final a lui Lixandru, trebuie să știm de unde a pornit totul. Ce legătură are Lixandru cu Securitatea de vreme ce știe de întâlnirea bătrânului cu Borză? Și de ce este important să recâștige încrederea lui Fărâmbă? Dacă am considera firul epic un fir al Ariadnei, putem spune că Fărâmbă face un

nod în momentul de care se leagă atâtea timp de 200 de ani. Atavismul personajelor și al evenimentelor nu începe de la boierul Calomfir, ci continuă, fiind adânc înrădăcinat în originile omenești de la începuturi. Dacă pentru cititor și pentru celelalte personaje este relevantă numai acea perioadă de 200 de ani, în final, firul Ariadnei se rupe. Nu se știe de ce apare Lixandru și care sunt legăturile dintre Lixandru și Securitate și dintre Lixandru și/sau Securitate și Zaharia Fărâmbă, dar naratorul dă de înțeles că acel fir continua, constituind astfel clasicul final deschis. Firul continuă, dar s-a terminat pentru cititor. Acum este la latitudinea acestuia să speculeze...

02:04. Mă uit la fereastră și văd umbra trandafirului japonez pe jaluzele verticale. Îmi amintesc de floarea portocalie, alături de garsonierele spălăcite, pe fundalul cerului albastru... Este ceva în aspectul vetust al garsonierelor care îmi aduce aminte de Veneția. De fapt, cerul senin îmi aduce mereu aminte de ea. Acum nu-mi mai aduce aminte de nimic. De altfel, nici trandafirul japonez n-a mai înflorit de când a venit iarna...

Hortensia MANOLEA
clasa a XI-a A

ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

MIE ÎMI PLACE ELIADE...

Îți cumperi un ziar cu caracter educativ, îl citești și-l arunci la coș, alături de un gândac mort; ce contează câteva mii de lei? Îți cumperi un televizor și-l arunci la tomberon alături de-o șosetă ruptă; ce contează câteva milioane de lei? Și când mă satur de-atâta educație și de-atâta sentimentalism vreau altceva: îmi place literatura lui *Eliade*... pentru că nu există sentimente, ci o atitudine în fața ordinii universale, o stare activă de contemplație. *Eliade* spune ceva asupra lumii, dar fără preocuparea de a instrui sau a educa.

Eliade își alege subiectele în funcție de gustul său, variabil, desigur, nu se lasă el ales de subiect dictat de o conștiință creatoare. *Eliade* este un scriitor atras de tot ceea ce este ciudat, misterios, senzațional, într-un cuvânt: neobișnuit. Întreaga sa creație dezvăluie originalitatea unui prozator inzestrat cu o înțelegere aparte a fantasticului.

Destinul celui care scrie literatură seamănă cu cel al compozitorului care se străduiește să ne comunice prin tonuri nearticulate, ca un mut, un adevăr ce va rămâne mereu obscur. Ceea ce comunică *Eliade* nu e nimic altceva decât nevoia fundamentală a sufletului unam ce pierde sensul lumii. Îmi plăcea *Eliade* din obligație; acum îmi place pur și simplu.

Este omul atât de grozav și de rațional pe cât se crede? Atunci de ce nu a făcut o șosea până la Marte, sau o autostradă? De ce să vadă doar unii Marte și nu toată lumea? Ai înjurat o piatră pentru că ai călcat tu pe ea și nu ea pe tine! Ce se întâmplă cu Universul ăsta? Normală nu a mai rămas decât literatură. Îmi place creația lui *Eliade* pentru că are universul ei pe care poate să-l cunoască toată lumea. Universul acestei literaturi constituie o lume aparte cu rânduiala proprie, unde jocul și joaca-s floare. În această lume nu e omul ființa supremă. Absolutul este întruchipat de elemente precum focul sau apa. Focul este în primul rând o hieroglifă a universului, nu-i decât un pumn de scânteii învârtindu-se în beznă. Apa se comportă ca o ființă fie sălbatică, fie civilizată. Universul acesta al literaturii este dovada unei tentații de recreare a lumii obișnuite. Soarele nu mai este

simbolul luminii și al vieții, el este simbolul întunericului (pentru că soarele îl orbește pe cel care-l privește fix, producându-i impresia de întuneric) și al dramei vieții. Marea nu mai are simbolul dinamicii; ea deșteaptă ideea de forța instinctuală, iar cascada, o draperie fluidă.

M-am tot săturat de întrebări ca: *Există oare Dumnezeu?* Mi s-a spus că voi afla la biserică. Și dacă-am fost, ce, mi-a mai pus Dumnezeu o bilă albă? Nu cred... Bila aia pregătită cred că s-a înnegrit când, în gândul meu, îl ocăram pe preot pentru fiecare greșală de gramatică. Aș vrea să mă întorc acolo unde nu am fost niciodată: la animism. De-aceea îmi place *Eliade*; mă face să văd literatura că arta unui animism, reducând lumea la destinul omului, la existența sa semnificativă pentru elementele care poartă un mesaj. În orice lucrare a sa doarme un cântec, visând neîntrerupt și a fi scriitor de literatură nu înseamnă decât a găsi cuvântul magic care să trezească acel cântec latent pentru ca lumea întreaga să înceapă să cânte și omul verde, unchiul copacului, dar și cel portocaliu, incercul păzitor al Satanei. Ce frumos ar fi! Dar ce-ar zice Dumnezeu când ne-ar auzi? El nu ne-a ordonat așa ceva. Va fi un alt potop, iar americanii îi vor învinui iar pe amărății ăia de talibani...

Îmi place *Eliade* pentru că nu este o imitație. Chiar lumea în care trăim este o copie, inclusiv omul (el este creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu). Literatura nu imită, ci creează în pură fantezie, dând doar iluzia realului. În literatură, în pictură, în muzică sentimentul de frumos nu-l avem din contactul direct cu natura, ci din contrafacerea ei. Nu tot ce e scris înseamnă literatură. Și e mai bine așa! Dacă s-ar găsi norma literaturii, atunci s-ar întâmpla un lucru înspăimântător, vrednic de laboratoarele vechilor alchimiști: s-ar produce dezvoltare de apocalips, fiindcă arta însăși ar dispărea. Dacă am ști cum se face o pagină de literatură, toți am deveni mici Eliade și arta s-ar preface în industrie și s-ar vinde ca ciorapii pe tarabe.

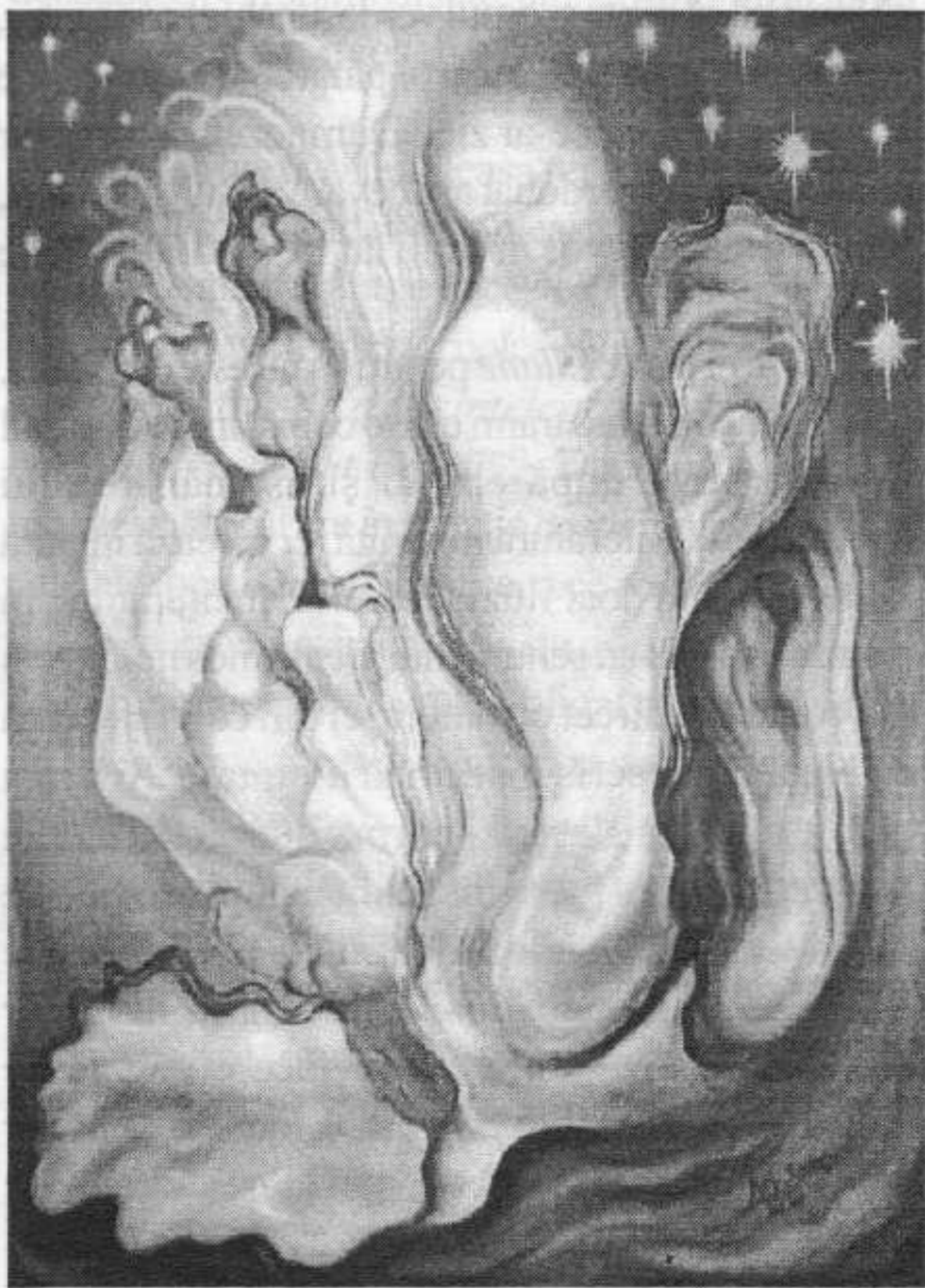
Simona MERIȘOR
clasa a X-a C

ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

ELOGII LUI ELIADE

Ca elevă în clasa a IX-a, am intrat în contact, de voie, de nevoie, cu unele din operele lui *Eliade*. Nu am citit multe din cărțile lui, *Maitreyi*, *Romanul adolescentului miop* și *Domnișoara Christina* fiind singurele titluri abordate, dar chiar și după trei cărți am reușit să-mi fac o părere. Chiar dacă ar fi nedrept să judec, deoarece opera lui nu se rezuma la cele trei volume citite de mine, *coliziunea* este inevitabilă.

Ceea ce am observat, din start, la cărțile lui *Mircea Eliade* este încercarea și nevoia autorului de a crea ceva nou și unic. Acest fapt este demonstrat prin unele locații exotice, personaje atipice sau întâmplări neobișnuite. Dar ceea ce mie mi se pare ironic este faptul că, încercând să fie altfel, eroii ajung să fie ca toți ceilalți. Spun asta deoarece toți încearcă în tinerețe să fie diferiți și inovatori.

Tot din citirea acestor romane mi-am dat seama că *Eliade* nu dorea să depindă de nimeni, vroia să apară ca o statuie de piatră, necruțător și, într-un fel, superior unor sentimente *primitive* cum ar fi compasiunea sau dragostea. În romanul *Maitreyi*, ce este scris în urma unor experiențe personale, apare ca fiind o persoană rece, care nu este manat spre *Maitreyi* de dragoste pură și sinceră, ci din dorința de a descoperi India prin intermediul ei și din cauza atracției fizice (care se manifestă mai târziu, după ce ajunge să o cunoască și să poată aprecia femeile bengaleze). Dar prin găsirea unui idol în postura lui *Giovanni Papini*, el se dă singur jos de pe pedestal. Nu mai este mai bun ca ceilalți, acum și el și-a găsit pe cineva pe care-l admiră. Visele de unicitate îi sunt spulberate prin găsirea acestei persoane, pe care ajunge să-o respecte.

Nu pot spune însă că citirea acestor cărți a produs un impact în mine sau mi-a luminat vreun ungher ascuns al minții și tocmai din această cauză nu pot spune că acele lecturi au fost deosebite. Ceea ce mi-a plăcut mie însă au fost întorsăturile bruște de situație și teme abordate (*„Romanul adolescentului miop”* mai puțin). Descoperirea epocii în care a trăit *Eliade* a fost de asemenea plăcută deoarece, chiar dacă nu era cu mult diferită de cea din ziua de azi (în afară de vreun MP3, televizor cu plasmă sau mai știu eu ce...), mi s-a arătat o lume mai romantică: străzi pietruite, lumina difuză a felinarelor de pe străzile principale și altele.

Așa că, una peste alta, am rămas cu o impresie plăcută tocmai datorită acestui amestec neobișnuit din care e format (pentru ca el continua să trăiască prin cărțile lui) *Mircea Eliade*.

Diana MEROIU
clasa a IX-a F

ELIADE ÎN VIZIUNEA ELEVILOR

Despre Ramayana, epopee indiană prea puțin discutată în România

(fragment din cartea aflată în lucru
„Curs de metafizică indiană”),
autor, prof. dr. Florinel Agafiței

Ramayana se traduce, după unii, literal, astfel: „*Istoria lui Rama*“, iar după alții „*Marșul triumfal al lui Rama*” – noi înclinând, mai mult, către a doua variantă! - Este compusă din șapte cărți și 645 de cânturi. Totalul versurilor este de 50 000, cifră cu mult mai mică decât aceea reprezentând Mahabharata care are 215 000 versuri.

Cei care s-au ocupat îndeaproape de studiul Ramayanei și al Mahabharatei au observat, cu ușurință, că marile epopei indiene depășesc, cantitativ vorbind, creațiile homerice dar - în același timp - nu s-au sfiit să le compare și chiar să găsească unele asemănări între acestea. Astfel, Ramayana - tratată doar ca o simplă poveste a rătăcirilor și aventurilor prințului *Rama* - a semănat în ochii unora cu Odiseea, în vreme ce Mahabharata (care se traduce, tot literal, prin „*Marele război al bharatilor*“) a fost percepută ca varianta indiană a Iliadei, respectiv a războiului de cucerire a cetății Ilionului (Troia) de către greci.

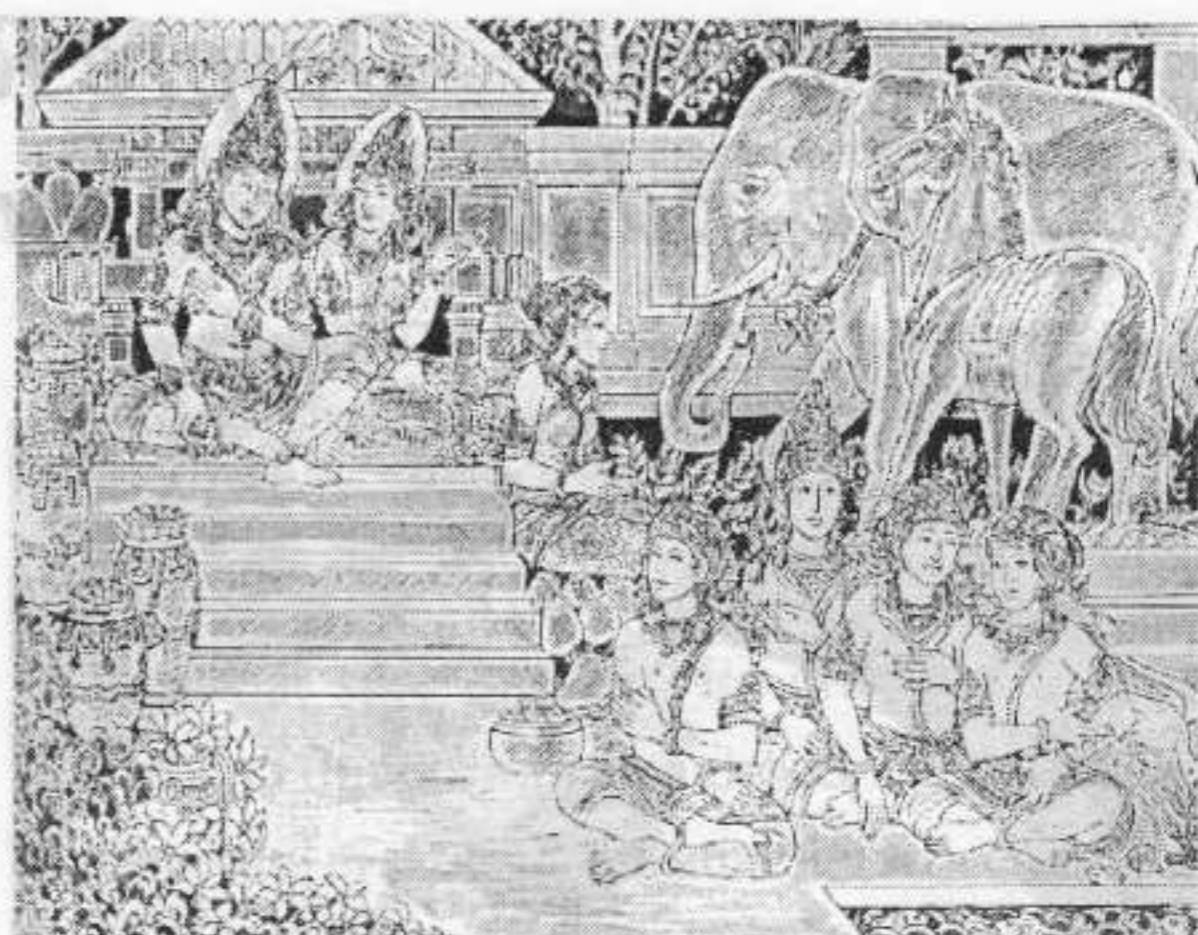
Înainte de a intra într-un comentariu mai profund asupra Ramayanei, am dori să facem unele aprecieri personale cu privire la cele expuse mai sus. Fără îndoială că, cineva dornic de a afla asemănări și de a sublinia anumite analogii, poate existente între

operele homerice și cele indiene, ar putea s-o facă relativ ușor, mai cu seamă că, atenție, el dorește ca acestea să existe. După cum știe orice persoană care a parcurs operele homerice, Odiseea urmează Iliadei, cu alte cuvinte aventurile și experiențele lui Odiseu pe mare și pe uscat - în tentativa lui de a se întoarce acasă alături de credincioasa Penelopa - au loc după cucerirea Troiei, act îndeplinit de greci, urmare a unui șiretlic pus la cale de însuși Odiseu (știm cu toții istoria calului troian). Dacă ne raportăm la conținutul epopeelor indiene, observăm că înțelegerea unor episoade din Mahabharata este condiționată de lecturarea Ramayanei. Lucrul acesta ne arată un fapt concret, istoric, care ține de o anumită cronologie: aventurile și trăirile lui *Rama* au avut loc înainte de evenimentele descrise în Mahabharata, adică tocmai invers de cum stau lucrurile în Iliada și Odiseea.

În afară de aceasta, mesajul etic transmis de Ramayana este infinit mai puternic decât acela din poemele lui Homer. În opinia noastră, ambele poeme aparținând poetului lipsit de vedere se regăsesc în una și aceeași operă indiană unde asistăm, dacă tot este să facem o paralelă între literatura antică occidentală și aceea orientală prin intermediul acestor creații fundamentale ale culturii universale și la o anumită Odisee dar și la un anume fel de Iliadă, întrucât prințul *Rama*, care la urma urmei este un personaj istoric până la un anumit punct (și asupra acestui aspect vom mai reveni!) trăiește concomitent, atât aventura aflării soției sale credincioase, Sita, răpită de demonul Ravana, stăpânul din Lanka, precum și etapele de cucerire a subcontinentului indian, cititorul putând realiza chiar traseul urmat de *Rama*, din partea de nord a Indiei și până spre sud, cucerire care culminează cu

stăpânirea insulei din sud-estul Indiei, Sri Lanka sau Ceylon. (Pentru conformitate, refacem acest traseu: Ayodhya, locul de origine al prințului **Rama** și al pornirii întregii acțiuni a epopeii, sihăstriile din nordul Gangelui, cele aparținând lui Gautama, Vishwamitra, traversarea râului Sarayu, Gomati, a Gangelui, marele fluviu, sihăstria lui Bharadwaja, ajungerea la Chitrakuta, Sarabhangha, Sutikshna, trecerea prin codrul Dandaka, spre sud, prin sihăstriile lui Agastya, Panchavati și poposirea, o vreme mai îndelungată, în regatul Kishkindha, acolo unde, cu ajutorul lui **Rama**, prințul Vali va prelua tronul de la fratele său, după ce acesta a căzut victimă săgeții trimise din arcul puternicului prinț din Ayodhya. În schimbul ajutorului primit, prințul Vali îl ajută pe **Rama** să-și recupereze soția, pe Sita, din Lanka, epopeea precizând că s-a ridicat și un pod ce a legat continentul de insulă, pod necesar trecerii armatelor numeroase în fruntea cărora se aflau **Rama**, Lakshmana, fratele său, prințul Vali, Hanuman și mulți alții, deținători ai unor puteri miraculoase.

Ceea ce nu trebuie pierdut din vedere nici un moment este că **Rama**, chiar dacă nu o știe, așa cum el însuși o declară, reprezintă încarnarea lui Vishnu, practic el este însuși Vishnu; el e astfel un avatara, așa cum va fi mai târziu Buddha sau vizitiul prințului Arjuna, din celălalt poem, Mahabharata. Or, dacă ne raportăm la Iliada și Odiseea, protagoniștii sunt cel mult eroi cu calități deosebite și nicidecum încarnări ale unor zei, chiar dacă grecii trăiesc într-o lume destul de controversată, unde zeii nu ocrotesc decât pe aceia pe care ei doresc să o facă, existând certuri între aceștia, tot atât de comune ca și ale oamenilor. Odiseu însuși este un muritor, el este regele Insulei Ithaka, iar sfârșitul vieții sale va fi unul cât se poate de comun, asemănător cu al celorlalți muritori, pe când **Rama** se reîntoarce din lumea de unde a plecat, aceea a Eternității, la fel ca și soția lui, Sita, ei fiind, în fapt, unul Vishnu, iar cealaltă, Lakshmi, soția celestă a Zeului păstrător al ordinii universale. (Facem, totuși, abstracție de faptul că zeii greci sunt implicați în acțiunea homerică, întrucât nu ei acționează direct, ci mijlocit, iar despre semizeii nu are rost să discutăm aici, în vreme ce în epopeea indiană zeul se implică direct prin încarnare, ca om!).

Nu dorim să realizăm o adevărată dezbatere privind asemănările și deosebirile dintre marile creații la care am făcut referire, deoarece nu acesta este subiectul ce ni l-am propus a-l atinge, el fiind unul ce ține, mai degrabă, de mesajul etic al Ramayanei; totuși, dacă ar fi să ne lăsăm pradă tentației comparativismelor, mai aproape ni s-ar părea de epopeea indiană, prin conținutul mesajului etic, moral, creația aparținând evului mediu european, Tristan și Isolda.

Așa cum precizam la început, din dorința noastră de a servi intereselor unui public cititor avizat, vom încerca un anumit mod de popularizare a principalelor opere aparținând spiritualității indiene, neuitându-i totuși și pe aceia care doresc altceva decât o cunoaștere comună, aproape de suprafață, a modalității indiene de cugetare, mai ales când vom face comentarii strict științifice, poate incomode pentru cei care n-au avut - din diverse motive - acces la adevărata și nealterata literatură de specialitate ce tratează fenomenul indian, atât în ansamblul lui cât și în latura sa concretă, analitică, funcție de anumite curente de gândire și puncte de vedere exprimate de maeștri recunoscuți cât și de discipoli ai acestora. Prin urmare, vom porni la un lung drum prin a vă propune o scurtă introducere la ceea ce este, de fapt, Ramayana.

Ramayana este o epopee cultă, ceea ce în sanskrită se traduce prin termenul *kavya*; ea a apărut înainte de Mahabharata, lucru stabilit de lingviștii care au subliniat existența unor episoade din Ramayana prezente în Mahabharata. Ea a

circulat, probabil multă vreme - dată fiind tradiția specifică Indiei - pe cale orală; cineva afirma într-o carte, că dacă India, chiar și astăzi, ar pierde printr-un nefericit accident, toate cărțile, tratatele, edițiile critice, originale, acestea s-ar putea reconstitui datorită păstrării lor în memoria acelor care au datoria de a le învăța pe de rost și a le transmite din generație în generație, lucru de altfel firesc și în concordanță cu dharma.

Fondul Ramayanei, așa cum reiese și din aprecierile d-lui profesor Simenschy făcute în cartea sa „*Cultură și Filosofie indiană în texte și studii*”, s-ar situa înainte de anul 500 î.H.

Ramayana a fost scrisă în sanskrită, regulile acestei limbi fiind stabilite de gramaticianul Panini (a nu se confunda cu poetul care are același nume!). Epopeea a devenit de-a lungul mileniilor idealul trăirii morale pentru indieni. Ea se confundă cu însăși **dharma** deoarece din rândurile sale se pot desprinde, mai la tot pasul, adevărate lecții de virtute, datorie sau de lege a datoriei morale. Fără dharma - în concepția indienilor - totul se poate prăbuși, deoarece neîmplinirea și nerespectarea ei duce la degradarea valorii morale, a virtuții, însuși universul se poate contamina de toate fărâdelegile și, din acel moment, totul este compromis. Dharma și respectarea ei înseamnă singurul mod de a-ți câștiga merit și salvare, izbăvire. Când în India se discută folosindu-se termenul de dharma, nimeni nu simte nevoia să mai adauge ceva în plus, calitățile acesteia fiind știute și respectate de toată lumea ca un lucru de la sine bine înțeles. De fapt, referiri la dharma face însuși înțeleptul *Yajnavalkya* într-una din cele

mai vechi upanishade, el susținând că pentru a respecta ordinea pe care o cere un astfel de concept-principiu, de funcționare firească a lumii, trebuie să ai în vedere următoarele: non-violența (ahimsa), sinceritatea, cinstea, dominarea simțurilor, curățenia, mila, autostăpânirea, iertarea și, nu în ultimul rând, dragostea. Or, când toate acestea sunt puse în pericol, este de datoria celui care păstrează ordinea și echilibrul în Univers să intervină: e vorba de Vishnu, respectiv de Rama. Dar epopeea la care facem referire nu este doar o descriere a modului în care intervine Vishnu în lume pentru a restabili ordinea stricată de demoni, ea este ceva cu mult mai mult, deoarece, așa cum se afirmă în ultimul capitol, cel de-al șaptelea, despre care se susține că a fost adăugat mai târziu față de momentul redactării primelor șase - în Uttara-kanda - ea conține pentru cel ce o citește, calități mântuitoare: *cel care citește și recită Ramayana, dătătoare de viață, este liberat de toate păcatele sale și înălțat cu toți urmașii săi la cerul cel mai înalt* (conf. Ramayana, VII Uttara-kanda).

Virtuțile Ramayanei sunt multiple: ea nu este numai o dharma-sastra, ci și o artha-sastra, o niti-sastra, deoarece expune principii de politică și diplomatie, de desfășurare a războiului, de conduită, respectiv de etică. Să redăm, în continuare, spusele unui renumit orientalist, profund cunoscător al fenomenului indian și implicit al Ramayanei, pentru a avea opinia mult mai avizată a unui cercetător consacrat în domeniu; este vorba despre profesorul emerit în sanskritologie de la Universitatea Oxford, A.A. Macdonell, care poate spune, succint, de ce epopeea este atât de populară în India și astăzi, la peste două milenii și jumătate de când, probabil, a fost concepută: „*The original epic, as composed by the poet Valmiki, was transformed, by the addition of the first and last books, into a poem glorifying Vishnu, of whom Rama is represented on an incarnation. This identification has turned the hero of the epic into an object of lasting worship among the Hindus, and has secured to the Ramayana a greater popularity in India than probably any other product of Sanskrit literature.*”

(conf. „*India's Past*“, by A.A.Macdonell, edited by Motilal Banarsidas, Delhi, 1956, p.93).

Oricine citește această operă, și de aici reiese una din marile sale calități, își dă foarte ușor seama cum este ea structurată și, mai mult decât atât este tentat - așa cum am făcut-o și noi la momentul respectiv - s-o delimităm în funcție de anumite criterii care, în final, cu unele mici retușări, au corespuns celor prezentate și susținute în orice ediție apărută la noi sau de aiurea. Astfel, noi am împărțit epopeea în șapte secțiuni, după cum urmează:

Copilăria lui Rama

Viața în regatul Ayodhya

Viața lui Rama în pădure ca pustnic, alături de soția și fratele său, respectiv de Sita și Lakshmana

Rama în regatul maimuțelor, la sud de Kosala, în Kiskindha

Misiunea lui Hanuman, de găsim a Sitei.

Marele război dintre Rama și oastea maimuțelor, pe de o parte și aceea a regelui din Lanka, Ravana, răpitorul Sitei, pe de altă parte.

Perioada de după revenirea lui Rama și a Sitei în Ayodhya, sacrificiul Sitei, dispariția acesteia și apoi și a lui Rama.

Împărțirea clasică, indiană, originală este următoarea:

1. *Bala-kanda; Secțiunea copilăriei, cea de început a epopeii*

2. *Ayodhya-kanda; Întâmplările din Ayodhya*

3. *Aranya-kanda; Viața dusă în codru până la răpirea Sitei de către Ravana*

4. *Kishkindya-kanda; Întâmplările din capitala regelui Sugriva, aliatul lui Rama*

5. *Sundara-kanda; Misiunea lui Hanuman în Lanka, traversarea oceanului și ajungerea în insula stăpânită de Ravana, Lanka*

6. *Yuddha-kanda; Războiul ostașilor lui Rama și Ravana, eliberarea Sitei, întoarcerea în Ayodhya, încoronarea lui Rama*

7. *Uttara-kanda; Surghiunul Sitei, sacrificiul calului, reîntoarcerea Sitei, dispariția ei și a lui Rama.*

Povestea prințului din Ayodhya începe cu mult timp înainte de a se naște acesta pe pământ. În regatul de la nord de fluviul Gange, în Ayodhya, stăpânea regele Dasaratha peste întreg ținutul Kosalei. Despre Ayodhya se spune că a fost întemeiată de însuși Manu, vestitul domnitor al dinastiei solare; de aceea epopeea este recunoscută ca ideal al dinastiei solare. Însuși Dasaratha este coborât din neamul solar, fiind considerat mareț ca Indra, conducându-și regatul având întotdeauna grijă să respecte adevărul și dreptatea, iar gândul să-i fie mereu îndreptat spre poporul pe care trebuia să-l slujească cinstit și cu multă dragoste. Așa cum este descrisă cetatea de scaun ca și întreg regatul, de altfel, nu ne poate duce gândul, decât la ideea deja pusă în practică pe pământ a unei cetăți aproape ideale. De exemplu, în Ayodhya, foamea și sărăcia nu existau, vecinii erau binevoitori, nu întâlneai hoți sau fățarnici, cerșetori care să nu-și primească bolul de orez, care să nu fie omeniți. Oamenii erau modești, nu se dedau laudelor ci își vedeau de îndatoririle lor zilnice; bogații, dacă îi ajutau pe cei săraci, o făceau dintr-un absolut altruism, nu pentru a-și face prieteni; minciuna și lingușirea erau străine de oamenii onești din Ayodhya. Instituția căsniciei era respectată, soțul fiind un om de cuvânt, iar femeia o virtuoasă, o credincioasă desăvârșită. Femeile nu erau numai frumos împodobite - cu ghirlande și bijuterii - ci aveau și mintea ageră, strălucind de o inteligență aparte.

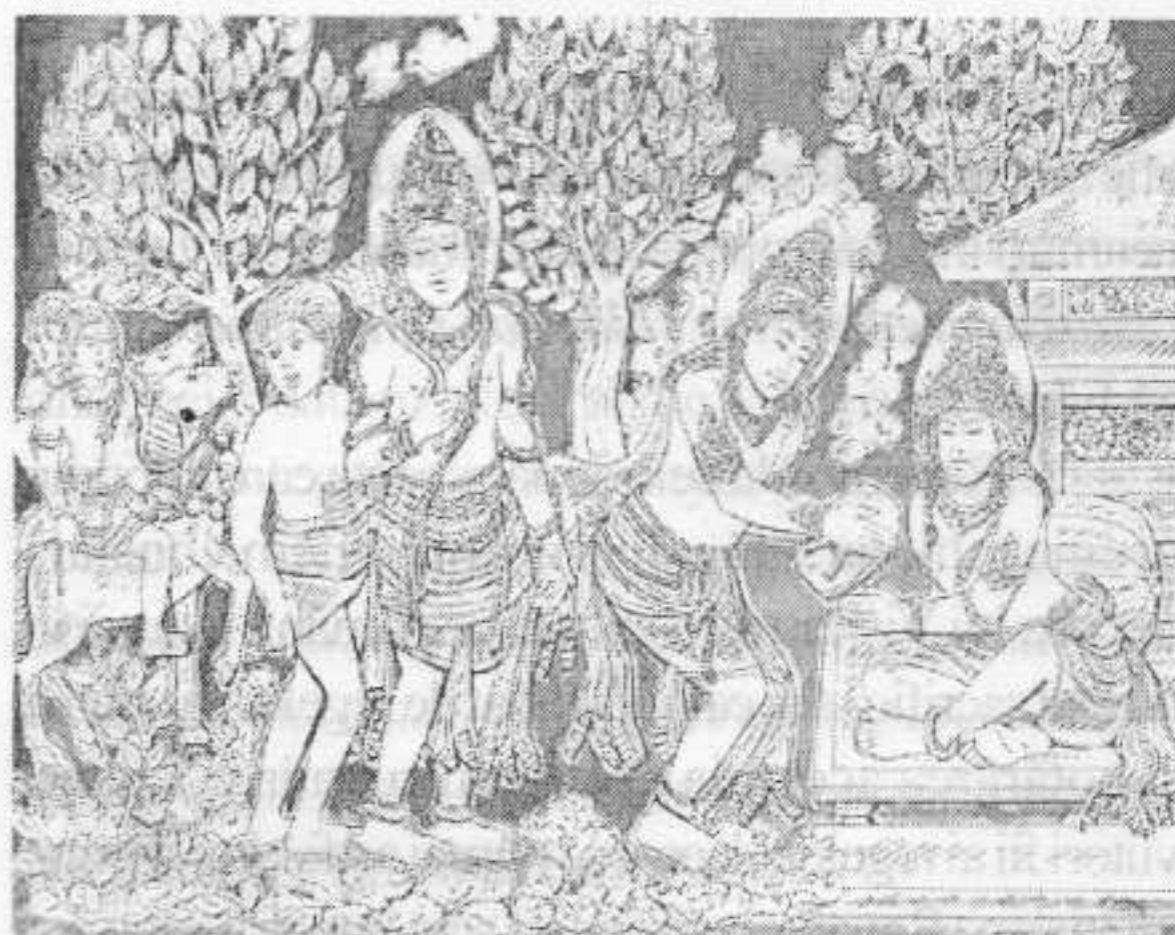
Oamenii din Ayodhya, dacă ar fi să dăm crezare celor spuse de Valmiki, erau eliberați de orice patimi, adică erau născuți a doua oară; or, după

cum se știe, cei născuți a doua oară sufereau o transformare de ordin spiritual, deveneau alți oameni. În Atharva-Veda se vorbește despre „upanayana”, respectiv, ritul inițierilor de pubertate, când neinițiatul este prezentat învățătorului său, brahmanului, cel care are menirea de a-l transforma pe tânăr, urmare a comunicării acestuia a Cuvântului Vedei. Printr-un asemenea ritual trecuse și Dasaratha, trecuseră toți locuitorii regatului său, timpul de pregătire și metamorfozare a insului fiind destul de îndelungat, de aproximativ 12 ani, după unele informații, sau de șase ani - ținând cont de altele - probabil în funcție de capacitatea elevului (a brahmacarinului) de a se conforma cât mai rapid și ușor în fața cerințelor învățătorului său. Sloboziți de toate lanțurile care i-ar putea lega de această lume efemeră, oamenii cetății studiau și practicau cele scrise în cărți străvechi, cu credință față de puterea ce le governa viața și pe care o credeau a fi prezentă permanent deasupra capului, undeva în bolta cerească. Toate castele se respectau între ele, fiecare ducându-și misiunea la capăt.

Se desprinde din versurile epopeii practicarea cultului strămoșilor și oferirea de ofrande zilnice focului, ceea ce arată importanța ritualurilor care țineau de sacrificiile din cadrul *agnihotra* (ofranda pentru foc) îndeplinite în momentele importante ale zilei, în zori, înainte de ridicarea astrului pe cer și în amurg, înainte de dispariția acestuia. Munca era la loc de cinste, căci propășirea tuturor era legată de aceasta. Toate erau însă, strașnic apărute de o oaste grozavă, căci în jurul acestei cetăți și a regatului însuși, roiau o sumedenie de nepoftiți care ar fi dorit să stăpânească o asemenea așezare extraordinară unde palatele cu turlile și cupolele lor sclipitoare sfidau însăși armonia și desăvârșirea celestă. Armata regelui Dasaratha era neînfrântă în lupte, remarcându-se prin calități: era mare, iute, puternică, deținând cai ageri precum ai Zeului Indra, aduși din locuri renumite pentru rasele superioare de cai (Cambodgia, Vahika, Vanaya, din munții Vindhya, din Himalaya) iar tot din aceste regiuni proveneau și elefanții, arma grea în luptă a oricărui rege care se respectă.

Spuneam mai sus că din epopee se poate afla cum se conducea o țară, cât mai corect, în acele

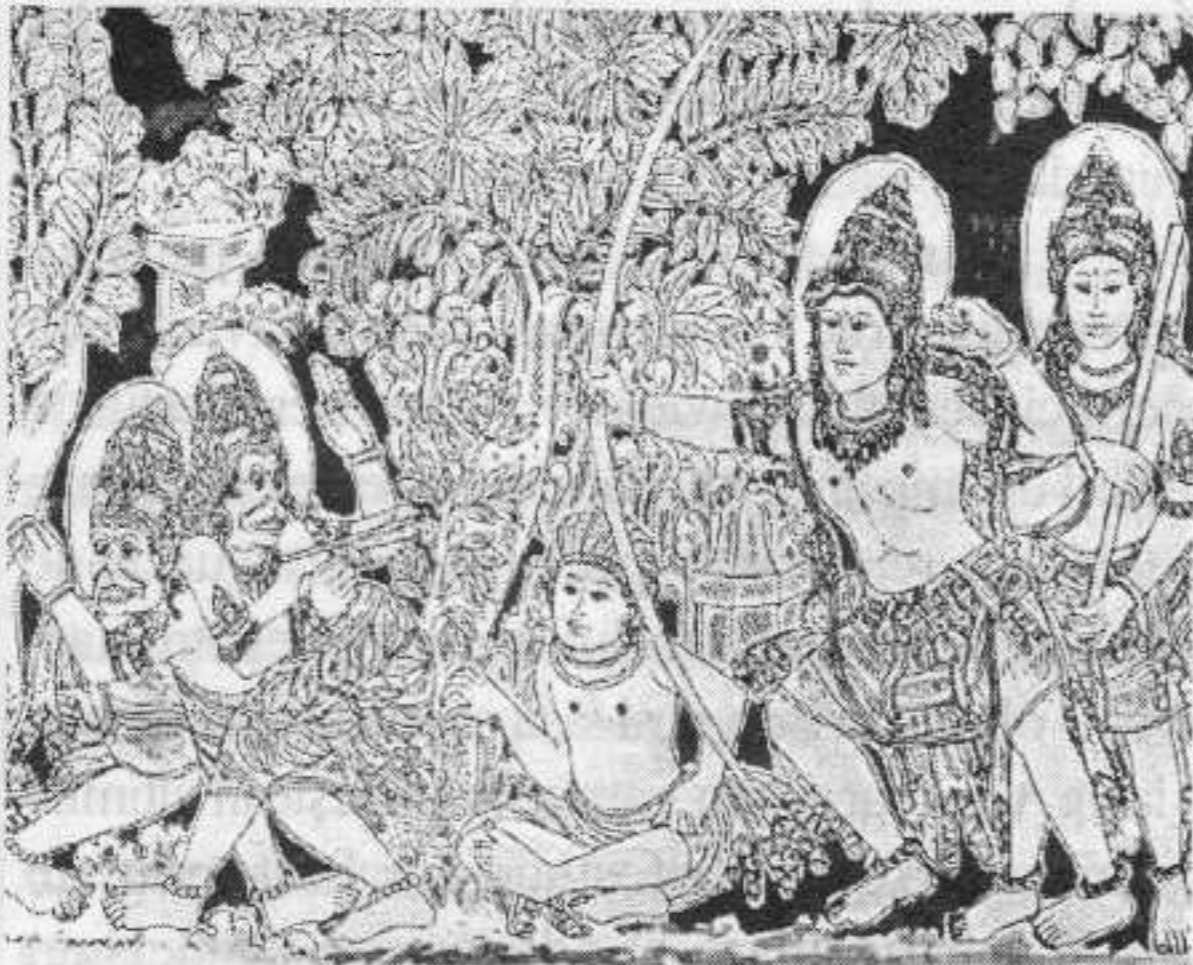
timpuri; acest lucru era posibil, deoarece regele Dasaratha nu guverna de unul singur, precum un despot sau un tiran, ci ajutat de înțelepți de seamă, ca Vasishta sau Vamadeva, alături de care stătea o suită întreagă de brahmani utili în învățarea și respectarea dharnei.

Două lucruri umbreau, totuși, această lume situată în preajma idealului cetății eterne din ceruri: primul, era legat de acțiunile regelui demonilor, Ravana, stăpânul Lankăi care, sedus de puterea pe care Brahma din ceruri i-o dăduse hărțuia pe toată lumea, pe femei și copii chiar, nesfiindu-se să-și afirme dorința de a conduce chiar de pe tronul lui Indra. Toate aceste lucruri ajunseseră la urechile zeilor care se plângeau acum lui Vishnu, păstrătorul ordinii universale, rugându-l să coboare pe pământ și să îndrepte legea atât de neluată în seamă de încrezutul rege din Lanka. Al doilea aspect, care ținea chiar de viața internă și liniștită a cetății din regatul Kosala, este legat tocmai de mâhnirea regelui Dasaratha, lipsit de urmași la tron, lipsit de băieți, chiar dacă avea trei soții destul de tinere.

În India antică exista obiceiul - pentru a îndrepta lucrurile într-un regat - să se desăvârșească sacrificiul calului, *asvamedha*. Acesta era destul de dificil de împlinit, existând o serie de etape care trebuiau parcurse și respectate vreme de un an de zile; tinerii care păzeau calul, în număr de patru sute, aveau obligația de a nu-l lăsa să se apropie de nici o iapă. Acest sacrificiu, care se împlinește în ultimele trei zile, după ce calul a fost supravegheat un an, are virtuți purificatoare și aducătoare de belșug, prosperitate pentru tot regatul unui rege victorios

deci, chiar regelui însuși. (Pentru cei care doresc să afle amănunte despre acest sacrificiu întâlnit și la alte neamuri indo-europene, le recomandăm să citească „*Istoria credințelor și ideilor religioase*“, autor M.Eliade).

Revenind la cele două aspecte care tulburau ordinea universală a lucrurilor, putem constata decizia lui Vishnu de a coborî pe pământ, tocmai în timpul sacrificiului calului inițiat de regele Dasaratha și hotărârea acestuia de a se întrupa în cei patru viitori fii ai regelui, deoarece numai astfel l-ar fi putut învinge pe Ravana, care ceruse scut împotriva tuturor ființelor, zei, asura, gandharva; numai împotriva oamenilor nu se îngrijise s-o facă, orbit de forța deținută și încrezător că nimic nu-i mai poate sta în cale. (Pentru a nu trece mai departe, chiar dacă unii cititori cunosc înțelesul termenilor de asura și gandharva socotim necesar a zăbovi puțin asupra acestora; *asura* este un termen care provine din ahura și credem că este de origine iraniană, remarcat de noi și în componența Ahura-Mazda; asura, la început, a însemnat zeu, pentru a se transforma, cu timpul, în dușman al zeilor, demon. *Gandharva* sunt ființe pe jumătate divine, cu lăcașul în cerul zeului Indra, unul din cei mai populari zei din perioada Vedelor, având capacitatea aflării și revelării secretelor. Se hrănesc, aici, pe pământ, cu parfumul bețișoarelor frumos mirositoare, din lemn de santal sau din trandafir, care se pot observa și astăzi în casele indienilor, fumegând palid numai după ce camerele au fost bine aerisite).

Așadar, să ne reîntoarcem în timp, peste milenii, chiar în momentul când, în timpul sacrificiului calului se toarnă untul topit în foc. Iată ce ne spune epopeea, potrivit versiunii lui C. Rajagopalachari: „*Când untul topit a fost picurat în foc, iar flăcările țâșniră să-l întâmpine, în vâlvătaie se văzu un chip maiestuos strălucitor ca soarele amiezii, ce ținea o cupă de aur. Chemându-l pe nume pe Dasaratha, regele, chipul grăi: Zeii sunt mulțumiți și răspund rugii tale. Iată un paysam (paysam este o băutură dulce din lapte și orez, n.ns.) trimis de zei soțiilor tale. Vei fi binecuvântat cu fii când ele vor sorbi această cerească băutură. Dasaratha a luat atunci cupa cu darul celest și a dat să bea din ea celor trei soții ale lui, Kausalya, Sumitra și Kaikeyi. La timpul sorocit toate au născut băieți: **Rama** s-a născut din Kausalya și Bharata din Kaikeyi. Pentru că Sumitra băuse de două ori a născut gemeni, pe Lakshmana și Satrugna.*“

Timpul se scurge ușor pe pământ, atât de ușor că, uneori, nici nu-ți mai dai seama că ai fost și tu copil vreodată. Cineva spunea, undeva, referindu-se la etapele principale ale vieții unui om, raportate la efemeritatea clipelor ce le compun că: *dimineată, când m-am trezit, eram copil, la prânz devenisem adult, iar seara am putut constata că sunt bătrân*. Nu cred să mai existe pe undeva, exprimată atât de sintetic, de sugestiv, de adevărat, poate și de dureros pentru unii dintre noi, constatarea efemerității acestei lumi, a irealității în care cu toții suntem prinși, într-o ciudată și, până la un punct, inexplicabilă horă a nebuniei, de a deține, de a avea, de a acapara, de a poseda, de a fi, până la urmă ce? Poate că la asemenea lucruri se vor fi gândit oamenii din vechime și, iată, banal, nu ne putem abține nici noi să nu ne frământăm mintea acum când vorbim despre marea epopee.

Nici nu crescuseră bine cei patru fii ai regelui, care dădeau dovadă de cele mai alese calități, că sosi la curtea lui Dasaratha marele înțelept Viswamitra, venerat ca fiind cel mai puternic dintre toți *rishii*. Din acest moment, începe epopeea lui **Rama**, aventura cunoașterii lumești, deoarece înțeleptul venise la Dasaratha cu o rugămintă: aceea

de a-l lăsa pe **Rama**, cel mai puternic dintre fiii lui Dasaratha, să vină cu el și să-l ajute în uciderea celor doi demoni, Maricha și Subahu care nu-l lăsau pe Viswamitra să ducă la bun sfârșit un sacrificiu. Înțeleptul îl asigură de victoria lui **Rama** asupra demonilor și de strălucirea ce ar fi dobândit-o, de renumele ce l-ar fi obținut prin stârpirea celor doi. Înțeleptul nu uita să facă apel la cuvântul dat de Dasaratha în fața lui, de a-l ajuta cum poate mai bine, ceea ce demonstrează că acesta se afla în mare dificultate, cu toate că deținea puteri colosale, recunoscute de toată lumea. Puterile înțeleptului surveniseră în urma unor îndelungați și chinuitori ani de *tapas* care l-au adus la un moment dat în postura de a crea noi lumi, noi universuri, cu stele și alte corpuri cerești, ceea ce a provocat, în final, rugămintea zeilor de a înceta să mai creeze astfel de universuri pentru a păstra echilibrul unei lumi care are un anumit curs. Ei, și cu toate acestea, Viswamitra venea și cerea ajutorul tânărului prinț **Rama**, lucru care sporea îngrijorarea în sufletul lui Dasaratha, deoarece tânărul său fiu nu avea decât 16 ani. De aceea, însuși Dasaratha se oferi să meargă cu oastea împotriva demonilor cunoscuți pentru vicleniile de care puteau fi în stare în timpul luptei, dar și datorită faptului că-l considera pe prinț - și pe bună dreptate - lipsit de experiența militară. Atunci s-a lovit de refuzul categoric al înțeleptului, despre care epopeea afirmă că era însăși *tapas* și, luând în seamă sfaturile unuia dintre sfetnicii săi, s-a lăsat convins, hotărând să trimită nu numai pe **Rama** ci și pe fratele acestuia, Lakshmana contra celor doi demoni.

Ne oprim puțin aici, pentru a face un scurt comentariu asupra unui anumit aspect, care, de fapt, ni se pare esențial: Dasaratha, în momentul primirii lui Viswamitra, rostește câteva cuvinte, iar conform dharmei, odată rostite, trebuie să le și respecte. Iată ce-a spus regele din Ayodhya, potrivit aceleiași versiuni a lui Rajagopalachari: „Născut rege, prin *tapas* ai ajuns un Brahmarishi. Și tu însuși vii acum să mă cauți. Se află ceva în puterea mea pe care să-l pot face pentru tine? De-i așa, poruncește! Te voi asculta!”

Acesta este primul moment important când Dasaratha se aruncă în brațele Karmei, nu cu toată judecata, negândind la gravele consecințe ce se pot abate asupra lui, dar mai ales asupra familiei sale și nu pentru că el nu este destul de înțelept, ci pentru că, pur și simplu, crede că toată lumea din jurul său respectă dharma, iar din această cauză exclude în mintea sa posibilitatea ca vreo persoană anume să vină cu cereri periculoase, menite să pună - cum se va și întâmpla la un moment dat - sub semnul întrebării, însăși existența regatului Kosala și chiar a vieții lui Dasaratha, nemaivorbind de a celor din jurul lui! Dasaratha riscă inconștient și involuntar în fața lui Viswamitra, iar mai târziu, a uneia dintre cele mai credincioase soții ale lui, ceea ce, din punctul nostru de vedere reprezintă, literar vorbind, intriga întregii acțiuni ulterioare. Dar faptele sunt cu mult mai subtile decât le-am putea bănuși și crede la o primă analiză.

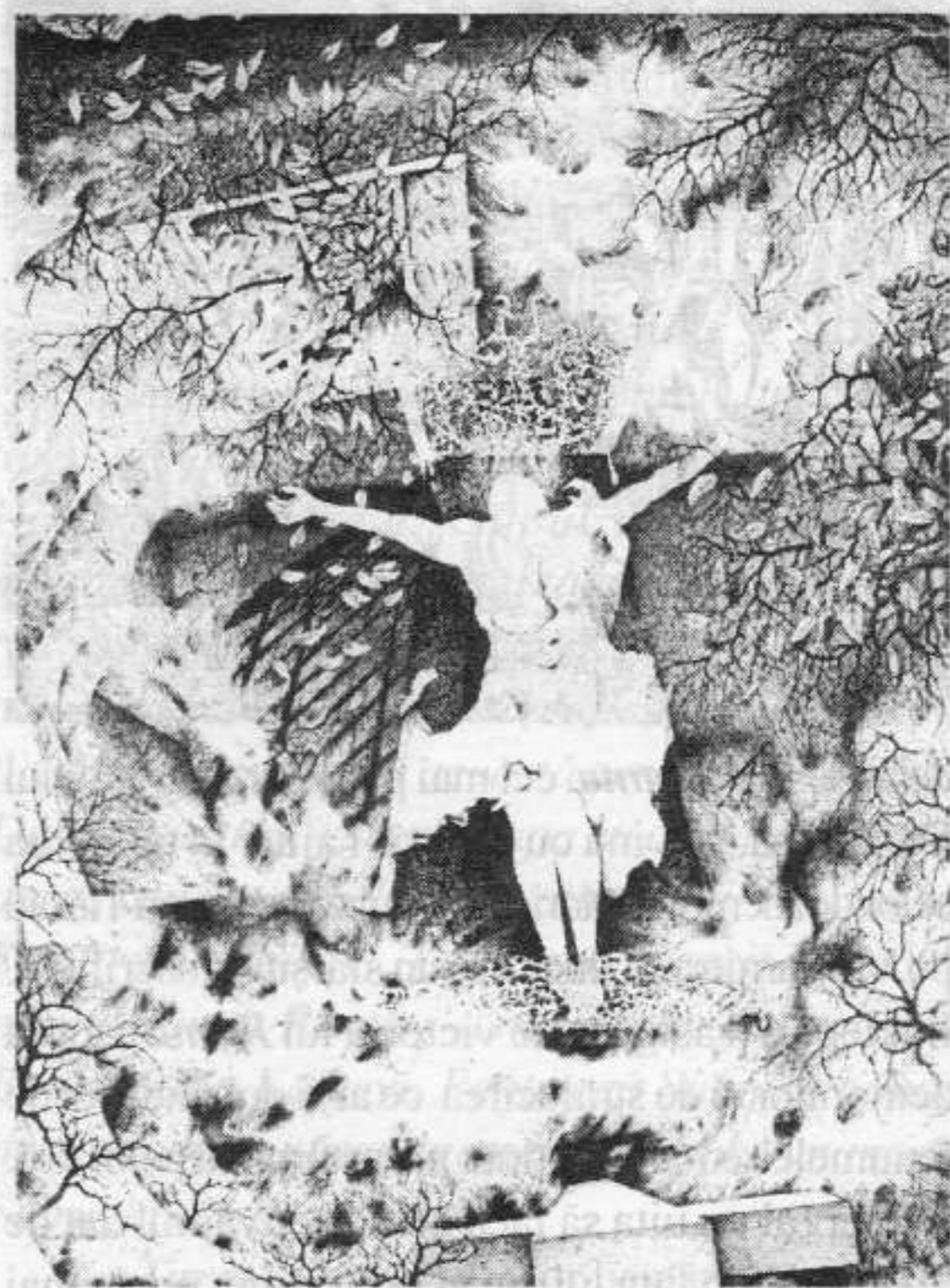
Înțeleptul *Viswamitra* îi ceruse regelui Dasaratha să i-l „împrumute” pe **Rama** pentru a-i ucide pe cei care nu-l lăsau să-și ducă la capăt sacrificiul. Dacă înțeleptul i-ar fi blestemat pe cei doi demoni, Maricha și Subahu ori i-ar fi nimicit prin forța ce el însuși o dobândise după o îndelungată perioadă de asprimi la care se autosupusese, ar fi pierdut tot ceea ce câștigase până atunci și de aceea cei doi demoni trebuiau să fie exterminați de o altă putere, iar aceasta stătea în brațele și mintea lui **Rama**. În ajutorul lui **Rama** a venit și fratele său *Lakshmana*, personaj care, de fapt, va fi de-a lungul întregii epopei în preajma prințului moștenitor de drept al regatului din Ayodhya.

CĂLĂTORIA - RITUAL DE TRECERE

Paralelismul între permanenta schimbare a naturii în timpul unui an și a omului în timpul unei vieți a creat posibilitatea metaforelor construite pe transferul elementelor specifice naturii în viața umană. Literatura populară, mai ales creațiile specifice căsătoriei și nunții (orațiile de nuntă și bocetele) ilustrează foarte bine acest proces: o persoană, ca și o floare, crește, înflorește, începe să se usuce și apoi moare.

Căsătoria rezultă în urma culegerii unei „flori” (mireasa) din grădina mamei, replantată în cea a împăratului (mirele). Pregătirea miresei pentru nuntă înseamnă organizarea în detaliu și după datină a călătoriei spre casa viitorului soț dar și trecerea într-o altă etapă a vieții. Pentru oameni, atât viața cât și moartea trebuie să aibă un sens. Moartea înseamnă încheierea ciclului vieții, negarea existenței fizice, sfârșitul drumului. Credința în lumea „de dincolo” este dovada proiectării viului dincolo „de el însuși”, dorința de a găsi calea salvatoare. Vernant, în studiile sale asupra eposului grecesc, afirmă că lumea celor morți poate fi înțeleasă ca o încercare eroică a celor vii de-a împinge cât de departe posibil, dincolo de un prag ce ar mai putea fi trecut oroarea haosului, oroare de ceea ce nu are formă și înțeles. Latinii și-au imaginat Universul ca pe un întreg tripartit ordonat pe verticală. Astfel lumea cerurilor era locuită de zei (Superi – cei de sus), iar lumea morților de cei de jos (Inferi). La mijloc era locul celor vii. După moarte, sufletele mergeau în împărăția umbrelor, la cei de jos (ad Inferos). Și în tradiția catolică lumea „de dincolo” este organizată pe trei nivele: raiul, iadul și purgatoriul. Credința ortodoxă elimină purgatoriul; omul petrecut din această lume ajunge la o răspântie, sunt doar două drumuri: spre iad și spre rai. Se crede că raiul este o grădină minunată, plină de flori, care oferă o fericire eternă. Păcătoșii merg în iad, un loc caracterizat prin foc și suferință veșnică.

Trecerea din lumea viilor în cea a morților este un moment crucial în existența

unui om, însoțit de pregătirile ritualice de care sunt răspunzători cei rămași în viață. Este o călătorie fără întoarcere ce presupune despărțirea de un spațiu cunoscut și intrarea în altul, prea puțin definit, mai mult imaginar. Motivul călătoriei în lumea cealaltă sau pe tărâmul celălalt este unul prezent în literatura universală din antichitate și până în epoca modernă. Personajele care ajung să cunoască lumea „de dincolo” și să se întoarcă depășesc astfel un ultim obstacol al unei îndelungate călătorii inițiatice, sunt înzestrate cu deosebite virtuți și primesc răsplata victoriilor anterioare. Chiar și pentru aceștia, adevărați eroi, trecerea dintr-o lume în alta se face în condiții speciale, după îndeplinirea unor ritualuri și cu ajutorul unei călăuze sau a unui maestru inițiat. Fără aceștia, personajul este condamnat să rătăcească drumul (errare viam) și să rămână definitiv închis în lumea umbrelor. Ulise este învățat de Circe cum să ajungă la intrarea tărâmului stăpânit de Hades, cum să cheme sufletele celor morți: să sape o groapă cu lațimea și lungimea de un cot în jurul căreia să verse „închinare spre toți

franceză cu *Proas de decomposition*. În 1950
răposații”: mai întâi lapte și miere ,apoi vin
dulce și în sfârșit apă. Peste acestea vor fi
împrăștiate grăunțe și vor fi rostite promisiuni
ale unor jertfe viitoare. După îndeplinirea
ritualului, personajul se retrage, cu interdicția
de a nu privi în groapă ,deoarece contactul
direct este interzis. Spre deosebire de Ulise,
Eneas, personajul lui Vergilius, călătorește
în Infern pentru a asculta profeția rostită de
umbra tatălui său. Cea care îl îndrumă este
Sybilla, preoteasa zeului Apollo. Ea îi cere să
găsească creanga de aur fără de care nu se putea
ieși din împărăția lui Hades, să aducă sacrificii
și să îndeplinească ritualul de înmormântare
pentru Palinurus, tovarășul său pierit în furtuna
pe mare. Conduc de Sybilla, Eneas trece prin
cele trei ținuturi ale infernului : Cîmpiile celor
care plâng – locul unde sunt umbrele celor
care nu și-au găsit liniștea pentru ca nu și-au
împlinit destinul și s-au sinucis; Tartarul –
unde stau cei păcătoși și Cîmpiile Elisee, sau
locașurile fericiților. Aceștia din urmă,
purificați o mie de ani, beau din apa uitării a
râului Lethe și li se permite să apară în lumea
celor vii într-un nou corp. După ce-și află
viitorul și soarta urmașilor săi, Eneas și
preoteasa ies pe una din cele două porți ale
Infernului, cea de fildeș, destinată viselor
false.

Sincretismul dintre lumea antică și cea
creștină, tipică Evului Mediu, găsește cea mai
înaltă expresie în opera lui Dante. El reușește
să combine în mod miraculos moralitatea
romanilor care exaltă practicarea virtuții civile
și morala creștină. Dacă Eneas avea misiunea
de a întemeia o nouă cetate, Dante scrie *Divina
Commedia* pentru a crea o lume nouă prin
reeducarea fiecăruia dintre locuitorii acesteia,
care, fără aflarea adevărului credinței, trăiesc
într-o pădure întunecată de păcate. Pentru
succesul călătoriei în lumea de dincolo, Dante
este condus de poetul Vergilius. Acesta îi pune
la dispoziție armele cu care poate învinge :
înțelepciunea, iubirea și virtutea. Este uimitor
cum acest sincretism între epoci și culturi se
regăsește în rituarurile de înmormântare din
tradiția românească.

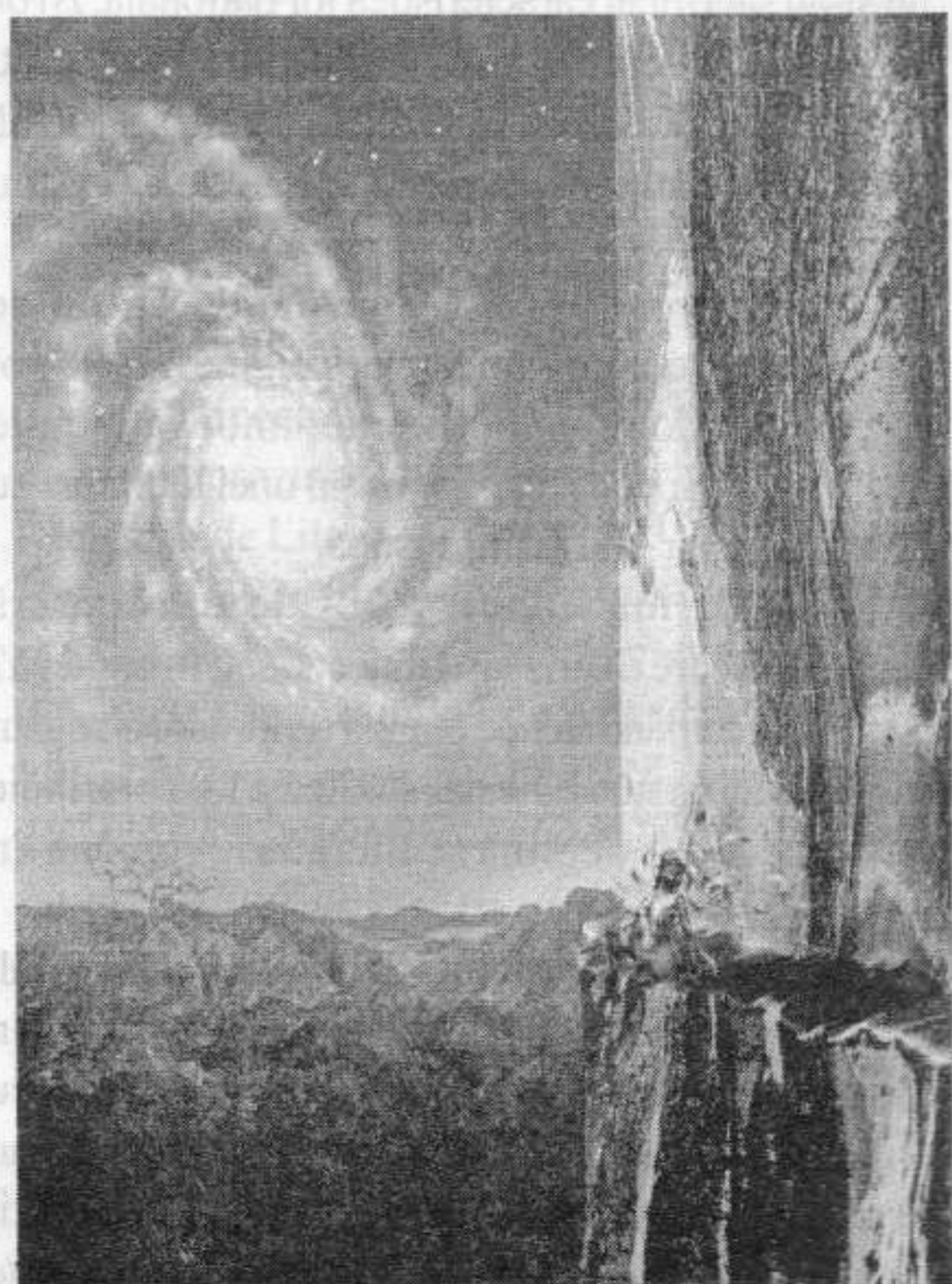
Pentru a evita nenorocirile, cei vii
trebuie să ofere ofrande (pomană) morților,

care astfel rămân liniștiți în lumea lor. Călăuza
în pregătirea călătoriei este preotul. E foarte
important să fie plătite „vămile” pentru ca
drumul să decurgă fără primejdii. Bunăvoința
vameșilor este câștigată prin monezile puse
în sicriu. Ofrandele sunt constituite din paine
și colivă de grâu. Băutura admisă este vinul.

Tot ca o călătorie rituală este tratată
în tradiția populară românească și nunta cu
câteva momente esențiale, secvențe paralele
cu cele ale morții: îmbăcarea miresei,
iertarea cerută de la familie, procesiunea la
biserica, oferta de daruri (colacul miresei),
mese rituale de celebrare, bradul de nuntă și
toastul ritual.

Asocierea metaforică dintre moarte și
căsătorie ca ritualuri de trecere între două
lumi sau între două etape ale vieții, există nu
numai în cultura tradițională românească, ci
și în fondul vechi al culturii europene. Este și
aceasta o dovada a apartenenței noastre la
spațiul european, a faptului că, cel puțin din
punct de vedere spiritual, nu ne-am rupt
niciodată de acesta.

prof. Elena SOARE

DRUMUL SPRE ITACA

Scriitori francezi de origine română sau scriitori români de expresie franceză? Cărei litereturi aparțin scriitorii români aflați în exil?

La o privire superficială s-ar zice că nu are importanță limba în care aceștia au scris, mai ales ca unii și-au tălmăcit ei înșiși cărțile lor. Dar cu câtă pasiune ne-am apropiat de cărțile traduse, trebuie să recunoaștem că ele nu se ridică la valoarea textului original. Această incongruență lingvistică îl face pe **Panait Istrati** să declare: "*Je suis arrive dans les lettres francaises avec l'ame roumaine mais il a fallu que j'emprunte a cette ame une face francaise. Quand j'ai essaye de donner a la meme ame un face roumaine, il n'a pas ete possible: elle s'est habotuee a la face etrangere. De la meme facon, l'ame roumanie moulee des le debut dans la forme roumaine n'a pas accepte quand j'ai voulu lui emprunter-une francaise.*"

În perimetrul limbii franceze s-au afirmat nenumărați scriitori romani, purtători de titluri nobiliare, ca principesa **Marha Bibescu**, **Elena Văcărescu**, **Anna de Noailles** sau investiți numai cu blazonul talentului lor: **Panait Istrati**, **Tristan Tzara**, etc. Acești scriitori romani, înstrăinându-se nu și-au sacrificat caracteristica lor națională. *Isvor* al Marthei Bibescu, *Kyra Kyralina* lui Panait Istrati sau *De nos oiseaux* a lui Tristan Tzara se afirmă tocmai prin atmosfera românească de care sunt impregnate.

Operele bilingve nu numai că nu se contrapun literaturii din țara de origine dar ele pot coexistă în două limbi diferite, îmbogățindu-le deopotrivă. Specificul național al unei literaturi nu se reduce doar la aria lingvistică.

S-ar mai putea vorbi de o literatură canadiană care e scrisă în franceză sau în engleză?

Acordând atenție originii scriitorilor ajungem să-i înțelegem mai bine, iar studiarea lor contribuie la înțelegerea deplină a literaturii române în ansamblul ei.

Pentru mulți dintre scriitorii romani exilul, fie că le-a facilitat consacrarea sau le-a marcat în mod tragic existența, a echivalat în același timp cu o inițiere. Oricărui exilat i se oferă șansa de a fi un nou Ulise. În drumul său spre Itaca scriitorul în exil e nevoit să renunțe la limbă maternă: "*On n'habite*

pas un pays, on habite une langue." (**Emil Cioran**)

Limba adoptivă devine o a doua patrie, o patrie abstractă. Scriitorul care o folosește încearcă un sentiment de frustrare, de nemulțumire; își mutilează ideile pentru a le face să intre într-o formă care nu le aparține. Există o legătură specială între individ și limba maternă. Limba aparține unui anumit spațiu mental, nu e doar un instrument de comunicare. "*Qui renie sa langue, pour adopter un autre change d'identite, voire de deceptions.*" (**Emil Cioran**). Limitele limbii noastre devin limitele libertății noastre. Modul în care o limbă exprimă dezamăgirea sau bucuria ține de mentalitate, de viziune și de intensitate.

Limba franceză a devenit limba adoptivă pentru unii dintre scriitorii romani aflați în exil. Se vorbește despre o *diasporă literară de expresie franceză* din care fac parte **Emil Cioran**, **Eugen Ionescu**, **Mircea Eliade** dar și **Vintilă Horia** sau **Matei Vișniec**.

Emil CIORAN (1911-1995), eseist, filozof, licențiat al Facultății de Litere și Filozofie a Universității din București (1932), a fost coleg de facultate cu **Constantin Noica**. În 1937 pleacă în Franța ca bursier al Institutului Francez din București. A trăit în Franța ca refugiat român apatrid, cu obligația de a-și prelungi periodic viza de ședere, fără a solicita vreodată naturalizarea. În 1949 debutează în limba

franceză cu *Precis de decomposition*. În 1950 **Emil Cioran** obține pentru această carte Premiul Rivarol (Le prix de Langue Francaise) acordat anual unui autor străin care scrie în această limbă.

În eseul *En relisant*, **Emil Cioran** va scrie în legătură cu folosirea limbii franceze: “*je m'accorde mal avec son air distingue: il (le francais) est aux antipodes de ma nature, de mes debordements de mon moi veritable [...]. Par sa rigidite, par la somme des contraintes elegantes qu'il represente, il m'apparait comme un exercice d'ascese ou plutot comme un melange de camisole de force et de salon. Or c'est precisement a cause de cette incompatibilite que je me suis attache a lui...*”.

Opere redactate în franceză:

1949 **Precis de decomposition**

1952 **Sylogismes de l'amertume**

1956 **La Tentation d'exister**

1960 **Histoire et Utopie**

1969 **La Mauvais Demiurge**

1973 **De l'inconvenient d'etre ne**

1986 **Exercices d'admiration**

1987 **Aveux et anathemes**

După 1957 **Emil Cioran** refuză toate premiile literare ce i se acordă:

1957 Premiul Saint-Beuve

1961 Premiul Combat

1977 Premiul Nimier

1988 Marele Premiu al Academiei Franceze

Din iunie 2000 se acordă câte o bursă anuală **Emil Cioran** (în valoare de 18.000 de euro) unui scriitor care publică în limba franceză la un editor profesionist cel puțin un eseu pe teme filozofice, literare sau politice.

Eugen IONESCU (1909 - 1994), dramaturg, prozator, memorialist, poet, eseist-absolvent al Facultății de Litere și Filozofie a Universității din București, secția franceză (1933). În 1938 obține o bursă din partea Institutului Francez din București pentru a-și pregăti teza de doctorat la Paris.

Din 1950 obține cetățenia franceză. **Eugen Ionescu** a determinat autoritățile franceze să deschidă catedra *Mihai Eminescu* la Nice iar la Montpellier, primul lectorat de limba română care funcționează și azi. În volumul *Antidotes* **Eugen Ionescu** scria: “*Le francais est ma premiere langue. J'ai appris a lire, a ecrire et a compter*

en francais, mes premiers livres, mes premiers auteurs sont francais. [...] C'est a l'interieur de la culture francaise que je me sens le moins mal. Et pourtant c'est parfois en Roumanie que j'aimerais vivre maintenant”. În 1950 piesa *La Cantatrice chauve* este reprezentată la Theatre des Noctambules, fără succes, în ciuda unor aprecieri pozitive.

Din 1952 *La Cantatrice chauve* și *La lecon* se joacă neîntrerupt în toate stagiunile Teatrului de la Huchette din Paris.

Teatrul lui **Caragiale** îl inspiră și traduce schița *Căldură mare* (Les Grandes chaleurs). Îl consideră pe **Caragiale** “*le plus grand auteur dramatique inconnu destine a l'oubli eternel pour avoir ecrit dans une langue sans circulation mondiale.*”

Opere în limba franceză:

1954 **La Cantatrice chauve**

1954 **La Lecon**

1954 **Les Chaises**

1958 **Tueurs sans gages**

1958 **Le Nouveau Locataire**

1963 **Rhinoceros**

1966 **Le Roi se meurt**

1974 **Macbett**

1977 **Antidotes**

Eugen Ionescu este Doctor Honoris Causa al Universităților din Warwick (1974), Tel Aviv (1975) și Katowice (1992), Chevalier des Arts et des Lettres (1961), Membru al Academiei Franceze (1970), Ofițer al Legiunii de Onoare (1984), membru de onoare al Uniunii Scriitorilor din România (1989).

Mircea ELIADE (1907-1986), istoric al religiilor, prozator, dramaturg, eseist, absolvent al Facultății de Litere și Filozofie a Universității din București (1928). În 1945 sosește la Paris la invitația profesorului **Georges Dumezil**, predă un curs liber de istorie a religiilor la Ecole des Hautes Etudes. “*Traietoria mea biografică și culturală: București, Calcutta, Lisabona, Paris, Chicago. Numai după epoca de activitate intensă și frenetică de la 1933 la 1940, aveam dreptul să mă detașez de momentul românesc și să mă gândesc să scriu pentru un public mai vast și într-o perspectivă universitară...*” afirma **Mircea Eliade** în *Fragments d'un journal*. Începe să publice lucrări de specialitate în limba franceză:

1948 **Techniques du yoga**

1949 **Traite d'histoire des religions**

1949 **Le Mythe de l'éternel retour**

1951 **La Chamanisme et les techniques archaïques de l'extase**

Este unul dintre cei mai activi membri ai exilului românesc în Franța, se află în fruntea *Centrului Roman de Cercetări* și a revistei *Luceafărul*.

În 1948, când împlinește 41 de ani își face următorul bilanț: "Am publicat 25 de volume, am 3-4 volume sub tipar, țin cursuri la Sorbona, sunt cunoscut în lumea întreagă, public studii și articole în trei continente, sunt tradus în nenumărate limbi... încă puțin și voi deveni un scriitor mondial."

Din 1957 este angajat ca profesor titular la Universitatea din Chicago și se stabilește în S.U.A.

Opere scrise în franceză după 1945:

1950 **La Nuit Bengali** (traducerea franceză a romanului *Maitreyi*)

1955 **Foret interdite** (traducerea franceză a romanului *Noaptea de Sânziene*)

1956 **Forgerons et alchimistes**

1957 **Mythes, rêves et mystères**

1963 **Aspects du Mythe**

1965 **Le Sacre et le Profane**

1970 **De Zalmoxias a Genis-Khan**

1973 **Fragments d'un journal** (traducere din limba română)

Histoire des croyances et des idées religieuses în 3 volume: I (1976), II (1978), III (1983)

În exil a continuat să scrie în limba română: "Scriu în limba română, limba în care visez" mărturisea *Mircea Eliade* într-un interviu acordat lui *Adrian Păunescu*.

Mircea Eliade - Chicago 1986

Mircea Eliade a primit titlul de Doctor Honoris Causa al Universităților Yale (1966), La Plata (1969), Chicago (1970), Boston (1971), Philadelphia (1976), Washington (1985). Este membru al Academiei de Arte și Științe (1966) și al Academiei Regale de Limba și Literatură franceză din Belgia (1975). Distins cu Premiul *Bordin* al Academiei Franceze pentru *Histoire des croyances...* (1977), Cavaler al Legiunii de Onoare (1978).

În 1980 Universitatea Lyon III din Franța a formulat prin Jacques Goudet propunerea de a i se acorda Premiul Nobel pentru literatură.

Vintilă HORIA (1915-1992), absolvent al Facultății de Drept a Universității din București, licențiat în Litere al Universității Catolice din Paris.

În 1953 primește o bursă din partea Institutului de Studii Hispanice și se stabilește în Spania, la Madrid. Într 1960-1964 se stabilește la Paris. A fost doctor în Drept al Universității din Valladolid (Spania), profesor de literatură universală la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din Alcalá de Henares (Madrid).

Romanul *Dieu est ne en exil* (1960), scris în franceză și refuzat inițial de editurile Plon și Seuil, a fost distins cu Premiul Goncourt și s-a aflat la originea unui scandal literar de proporții. Regimul comunist de la București îi regizează scriitorului o campanie de discreditare în presa franceză acuzându-l de simpatii profasciste și pronaziste. *Vintilă Horia* renunță la premiu dar campania împotriva sa, contribuie la sporirea interesului public față de romanul premiat. Până la sfârșitul anului 1960 s-au vândut în Franța 150.000 de exemplare; până în 1990 au fost publicate 14 traduceri ale romanului. Scrierea romanului ovidian în limba franceză i-a oferit scriitorului "o cale de mijloc, un fel de echilibru psihic... eram eu însumi în poziția lui Ovidiu, un exilat și dădusem peste cheia cunoașterii care este exilul. Eugen Ionescu, Emil Cioran, Mircea Eliade, eu și alții ne-am fi realizat, dacă am fi rămas în România, doar pe un plan gândiristic, adică național, și nu am fi reușit niciodată să spargem aceste limite. Durerea ne-a transformat în altceva".

Opere redactate în limba franceză:

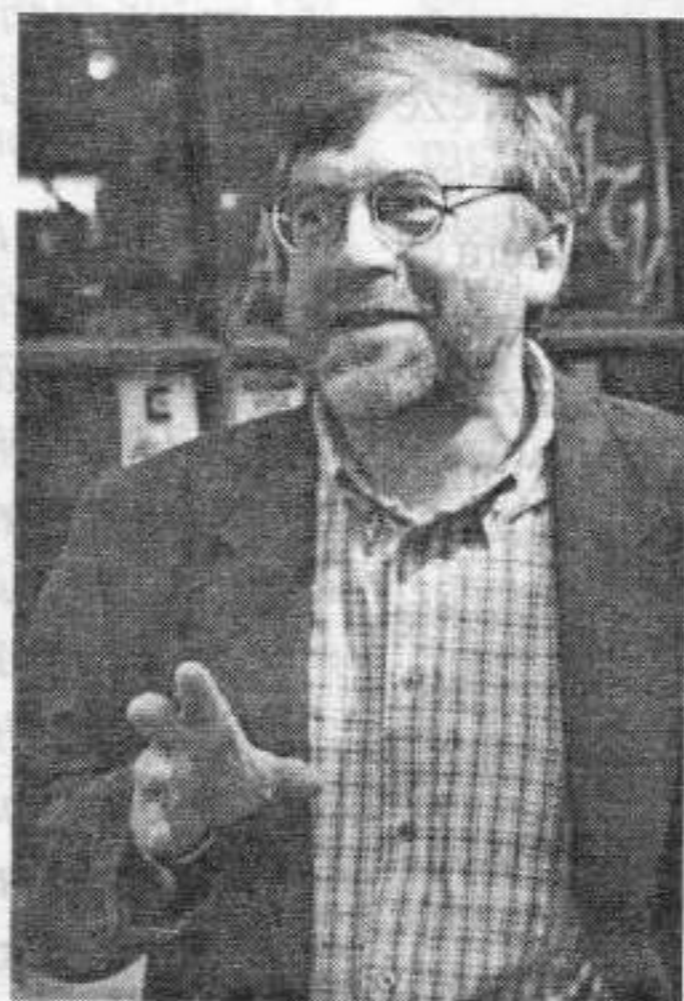
1960 **Dieu est ne en exil**

1961 **Le Chevalier de la resignation**

- 1962 **Les impossibles**
- 1964 **La Septieme Lettre**
- 1966 **Journal d'un paysan du Danube**
- 1968 **Une femme pour l'Apocalypse**

Matei VIȘNIEC (1956-...) poet, dramaturg, absolvent al Facultății de Istorie-Filozofie a Universității din București.

În 1987 solicită și obține azil politic în Franța. Lucrează la Radio France International secția română. Între 1977-1987 scrie mai multe piese de teatru și scenarii de film care circulă clandestin după ce au fost refuzate de edituri din România. În 1987 în timp ce se afla la Paris, una din piesele sale de teatru *Caii la fereastră* este interzisă la Teatrul Național din București cu o zi înainte de premieră. În Franța își traduce propriile piese și începe să scrie direct în franceză.

Până în anul 2000 piesele sale au fost jucate sau publicate în 22 de țări. Teatrul Național din Timișoara a organizat în octombrie 1996 un **Festival de autor-Matei Vișniec** cu 10 piese interpretate de actori din Franța și România. Despre teatrul lui *Matei Vișniec*, *Alex Ștefănescu* remarcă: "în toate piesele, fie ele parabole sau simple jocuri ale imaginației, există secvențe din ceea ce s-ar putea numi o comedie a comportamentului ființei omenești, o comedie a existenței".

În 1985 obține Premiul Uniunii Scriitorilor din R.S.R. pentru poezie; în 1994 Marele premiu de teatru radiofonic I se acorda pentru piesa *L'histoire des ours panda racontée par un saxophoniste qui a une petite amie a Francfort*.

În 1998 primește Premiul Uniunii Scriitorilor din România pentru teatru și Premiul pentru dramaturgie al Academiei Române.

Opere scrise în limba franceză:

- 1995 **Les Partitions frauduleuses**
- 1995 **Petit Boulot pour un vieux clown**
- 1996 **Les chevaux a la fenet**
- 1995 **Le Dernier Godot**
- 1996 **L' Histoire des ours panda racontée par un saxophoniste qui a une petite amie a Francfort**

1996 **Theatre decompose ou l' Homme-poubelle**

1997 **Comment pourrais-je etre un oiseau?**

1999 **Mais qu' est-ce qu' on fait du violoncelle?**

În România de înainte de '89 literatura de exil era supusă unui embargo aproape total iar apariția cărților despre scriitorii în exil în limba română era interzisă de cenzură. În 1958 câțiva intelectuali din România (printre care *Constantin Noica, Dinu Pillat, Al. Paleologul, N. Steinhart*) sunt arestați, anchetați și condamnați la închisoare pentru vina de a fi citit romanul, *Foret interdit* de Mircea Eliade și *La Tentation d'exister* de *Emil Cioran*, ambele introduse clandestin în țară.

Emil Cioran, Eugen Ionescu, Mircea Eliade nu s-au mai întors în România decât prin cărțile lor. Refuzul de a face drumul înapoi, de a se întoarce în țară justifică acțiunea catartică a scrisului. Scrisul îi ajută să se elibereze de teroarea Istoriei, să îndure proba exilului, să ajungă la iluminarea cunoașterii de sine, fără teamă, fără speranță, cu înțelepciunea disperării depășite.

"*Chaque exile est un Ulysse en route vers l'Ithaque. Toute existence réelle reproduit l'Odysee, le chemin vers l'Ithaque, vers le centre. L'exile doit etre capable de penetrer le sens cache de ses errances et de les comprendre comme autant d'epreuves initiatiques qui le ramènent vers le Centre.*" (Mircea Eliade - *Fragments d'un journal*)

Mersul spre Centru înseamnă mersul spre centrul existenței proprii, efortul de autocunoaștere și ieșirea din inautenticitate. Acești scriitori trăiesc pe de o parte un exil interior prin publicarea unor cărți, interzicerea și cenzurarea altora, încercarea de a nu ceda presiunii Istoriei și a terorii spirituale. Pe de altă parte exilul exterior, plecarea din țară, conștiința rămânerii definitive în exil, discreditarea și defăimarea de către alți scriitori din exil.

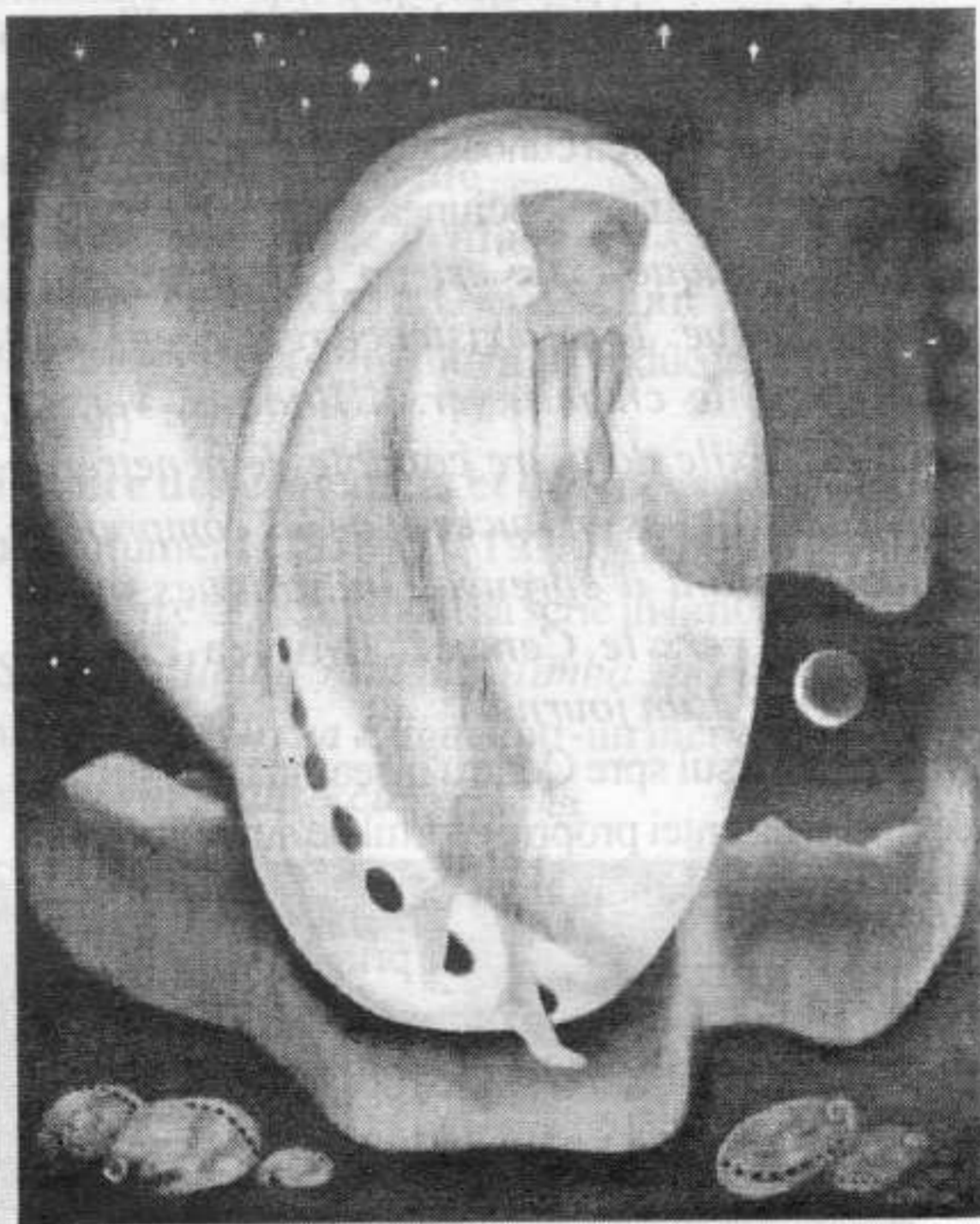
Exilatul pierde astfel speranța repatrierii și rămâne în mod paradoxal, *închis în libertate*, condamnat la glorie în contumacie.

prof. Claudia LEPĂDATU

TESTUL IZOLĂRII PRIN IMAGINAȚIE

Pluralismul etic este o doctrină filosofică ce consideră că nu există un singur lucru care să reprezinte *summum bonum* (cel mai mare bine, rațiunea de a trăi) pentru ființa umană. Hedoniștii susțin că plăcerea este lucrul cel mai important în viața omului, iar el trebuie să își concentreze eforturile asupra acestui scop. **Aristip** este fondatorul hedonismului amoral, care consideră că fiecare este liber să se înfrupte din mese îmbelșugate, băuturi amețitoare sau plăceri senzuale. **Epicur** ducea o viață simplă, era vegetarian și încerca să se bucure de lucrurile simple ale vieții. El spunea că omul trebuie să se bucure de plăcerile rafinate, cum ar fi cunoașterea, creația - acesta este hedonismul moral. Raționaliștii cred în imperativul intelectului, omul ar trebui să acționeze numai condus de rațiune. Pluraliștii etici caută să explice că fiecare dintre aceste două teorii este exagerată și că există mai mulți factori care contribuie la fericirea omului, sau *eudaimonia*.

PREOCUPĂRI

G. E. Moore amintește în cartea sa, *Principia Etica*, dialogul *Philebus*, al lui **Platon**, care susține același concept:

„Ai accepta tu, **Protachus**”, zice **Socrate**, „să trăiești întreaga ta viață bucurându-te de cele mai mari mulțumiri”?

„Bineînțeles”, zice **Protachus**. [...]

Socrate: Gândește-te ce spui. N-ai avea nevoie să fii înțelept și inteligent și cu judecată, n-ai avea nevoie de nimic de genul acesta? Nu te-ar interesa nici măcar să-ți păstrezi vederea?

Protachus: De ce să mă intereseze? Presupun că ar trebui să am tot ce vreau, dacă aș fi mulțumit.

Socrate: Ei bine. Atunci, presupunând că așa ai trăi, te-ai bucura întotdeauna, de-a lungul întregii tale vieți, de existența acestor cele mai mari mulțumiri?

Protachus: Bineînțeles.

Socrate: Dar, pe de altă parte, cum nu ai avea inteligență și memorie și cunoaștere și discernământ, în primul rând, cu necesitate, ai fi lipsit de cunoașterea faptului că ești sau nu mulțumit. Pentru că ai fi lipsit de orice fel de înțelepciune. Admiți asta?

Protachus: Da. Consecința este absolut necesară.

Socrate: Ei bine, atunci, în afară de asta, cum nu ai memorie, trebuie de asemenea să nu-ți poți aminti că ai fost vreodată mulțumit: din mulțumirile ce curg asupra ta pe moment nu mai rămâne absolut nimic după aceea. Și iarăși, neavând discernământ, nu poți concepe că ești mulțumit, atunci când ești. [...] Ei bine, atunci, putem considera o asemenea viață de dorit?

Pentru a afla care din lucrurile care ne sunt date contribuie într-adevăr la fericirea noastră putem folosi testul izolării în imaginație. De exemplu, cu privire la principiul plăcerii, ne imaginăm un univers în care aceasta este prezentă și altul în care ea nu există, dar care este identic cu primul din toate celelalte puncte de vedere. Evident, îl vom prefera pe primul. Prin aceeași metodă, vom afla că și cunoașterea contribuie la fericirea noastră. În ambele cazuri, există și excepții. Folosindu-ne din nou de testul izolării prin imaginație, vom observa că este de preferat un univers în care este absentă plăcerea unui individ de a săvârși fapte reprobabile, precum crimele, jafurile, abuzurile de tot felul. De asemenea, vom prefera ca un bolnav să fie privat de cunoașterea unor lucruri grave în legătură cu starea sa, pentru că singurul lucru obținut este că persoana respectivă se va frământa, își va face griji

și se poate chiar ca tensiunea psihică să îi agraveze boala.

Aplicând metoda testului izolării imaginative în ceea ce privește virtuțile morale, vom cădea de acord că este de preferat universul în care acestea sunt prezente. Și aici nu vom găsi nici o excepție. Acționând conform virtuții, oamenii vor trăi în pace și bună înțelegere, se vor respecta unii pe alții și vor exista mult mai puține conflicte. De aceea, virtuțile morale trebuie cultivate printr-o educație corectă și responsabilă.

G. E. Moore folosește acest test pentru a descoperi ce lucruri au valoare intrinsecă și în ce măsură. El vrea să știe dacă acestea sunt bune în sine sau sunt doar mijloace ori se raportează în mod necesar la alte lucruri. De exemplu, îmbrăcămintea este doar un mijloc. Ea ne este folositoare în măsura în care aceasta ne ține de cald, ne acoperă trupul, deci ea este un mijloc pentru a ne simți confortabil. Iar confortul ține de plăcere, și acesta este de fapt principiul intrinsec. Imaginându-ne un univers în care ar exista numai haine, dar nu și plăcerea, vom vedea că acestea nu au nici o valoare.

Natura omului stă RAȚIUNE?

Dorind să definească noțiunea de om, filozofii au încercat să găsească acea trăsătură caracteristică lui, care să îl diferențieze de toate celelalte viețuitoare. În consecință, pe lângă experiențele senzoriale (văz, auz, simț tactil, gust, miros) și locomotorii, valabile pentru toate animalele, omul este specific prin capacitatea lui de a vorbi, dar mai des prin faptul că este înzestrat cu rațiune.

Astfel, individul nu e numai o trestie cugetătoare așa cum afirma **Blaise Pascal**, ci, după **Aristotel**, el este un animal rațional. Este important așadar să ne dezvoltăm și să ne exercităm în mod corect capacitatea de raționare atât în cunoașterea teoretică, cât și în viața practică.

Totuși, mult mai profund decât o trăsătură caracteristică, rațiunea poate fi privită și ca fiind ceea ce definește omul în esență sa, adică însăși natura lui. Această perspectivă a dat naștere raționalismului, doctrina filozofică prin care cunoașterea formează un sistem cu caracter deductiv, ceea ce face posibil ca totul să fie explicabil.

Vom spune că faptul de a citi o carte este un lucru folositor omului, care îi produce fericire. Dar vom observa că aceasta contribuie la sporirea cunoașterii omului. Prin urmare, cunoașterea este principiul intrinsec. Tot astfel, simțul comun ne spune că o distrecție pe cinste este de preferat unei plăceri simple. Dar valoarea distracției este tocmai că ea produce plăcere, și bineînțeles că există mai multe tipuri de plăcere. În concluzie, cărțile nu ar avea nici un rost dacă nu ar exista cunoașterea, iar distracția nu ar avea nici un sens dacă nu ar exista plăcerea.

Până la urmă, fiecare dintre noi își caută fericirea și își alege modul de viață în funcție de educație, cultură, aspirații, modele. Unii se dedică plăcerilor, mai mult sau mai puțin rafinate, alții muncii intelectuale și totuși, ajung în anumite momente să simtă că nu își găsesc sensul vieții, iar alții caută să își găsească echilibrul, să aibă o viață armonioasă.

Mihela PRODAN
clasa a XII-a E

Exponent al acestuia, **Descartes** definește omul ca fiind îmbinarea dintre *res extensa* (trup) și *res cogitans* (suflet, spirit, rațiune, intelect), cel din urmă fiind superior și necer, căci îl conduce pe primul asemenea cum corăbierul cârmuiește o corabie. Ba mai mult, **Descartes** nu se încrede în simțurile sale, ci se ghidează numai în funcție de ceea ce îi indica rațiunea (ratio). Din aceasta se extrage cunoașterea lumii și certitudinea ultima.

Alături de acest punct de vedere îl putem pune și pe cel a lui **Bruno Spinoza**. El susține ideea că "numai măsura în care oamenii trăiesc conduși de rațiune se potrivesc totdeauna în mod necesar cu natura lor." Pasiunile se opun rațiunii, ele având o încărcătură dăunătoare prin simplul motiv că ne fac să ne îndepărtăm de la natura noastră rațională. Această "potrivire în mod necesar" face referire de fapt la principiul potrivit căruia izvorul fericirii este în om, în rațiunea lui. Prin urmare, pentru **Spinoza** rațiunea este cea care stă la baza tuturor acțiunilor oamenilor, iar atât scopul, cât și mijloacele acestora trebuie să fie în acord cu ea.

Totuși cunoașterea raționalistă este una mai mult teoretică, neavând o "bază empirică". Drept urmare, anumiți filosofi s-au opus acestei concepții, alegând o altă cale pentru a încerca să-și atingă certitudinile. Este vorba despre empiriști care susțin că la naștere intelectul este, cum spunea **J. Locke** "o foaie albă, fără niciun fel de semn pe ea" și doar experiența poate să le ofere răspunsurile la întrebările care îi macină. Este interesant să observăm că deși raționalismul și empirismul sunt două concepții filosofice opuse, ambele au ca scop pătrunderea, înțelegerea și dominarea naturii prin intermediul cunoașterii.

Filosoful **I. Kant** încearcă să găsească un punct de echilibru între cele două. Răspunzând la întrebarea: *Ce pot ști?*, el se preocupă de posibilitățile și de limitele rațiunii umane. E adevărat că omul este o ființă rațională, dar acest lucru nu e suficient pentru a-l defini. Mai mult, rațiunea este cea care ne dă normele morale cărora trebuie să se conformeze acțiunile noastre. Noi avem prin natura noastră înclinația de a trăi, iar această acțiune devine un necesar, adică un scop obiectiv, o datorie. Datoria este posibilă doar în măsura în care devenim conștienți de ea, adică doar în măsura în care rațiunea intervine. Este vorba de eul inteligibil ce se îmbină cu cel empiric. Primul este călăuzit după principiul rațiunii, cel de-al doilea se referă la ființa concretă.

Prin urmare tot ceea ce faci din datorie e moral, tine de imperativul categoric, iar tot ceea ce faci din înclinație tine de propria ta fericire, nu implica binele celorlalți.

Părerea mea este oarecum diferită de tot ceea ce am expus până acum. Sunt de acord cu ceea ce zicea **J.J. Rousseau** și anume că numai rațiunea ne învață să cunoaștem binele și răul "deoarece ea ne face să fim conștienți de noi și de lumea din jurul nostru". Însă natura omului nu stă doar în rațiune. Nu trebuie să neglijăm nici pasiunile, nici afectele, nici stările și sentimentele pe care e normal să le avem. Din punctul meu de vedere, natura omului se află tocmai în încercarea de a găsi un echilibru între cele două. Din moment ce ele există, așa cum afirmă și teoria teleologică, există cu un scop. De aceea, soluția nu e în niciun caz de a alege pe una în detrimentul celeilalte. Dacă am fi conduși doar de rațiune, am putea fi niște soldați, dacă ne-am ghida doar după pasiuni nu am putea afirma că avem o viață reală. Deci, natura omului și de ce nu chiar scopul existenței lui în această lume e de a-și armoniza viața prin cunoaștere rațională și experiențe spirituale, de a crește fizic și de a se îmbogăți sufletește, de a-și îndeplini datoria morala, dar și de a avea parte de plăceri și lucruri materiale.

Andra HANȚĂ
clasa a XII-a E

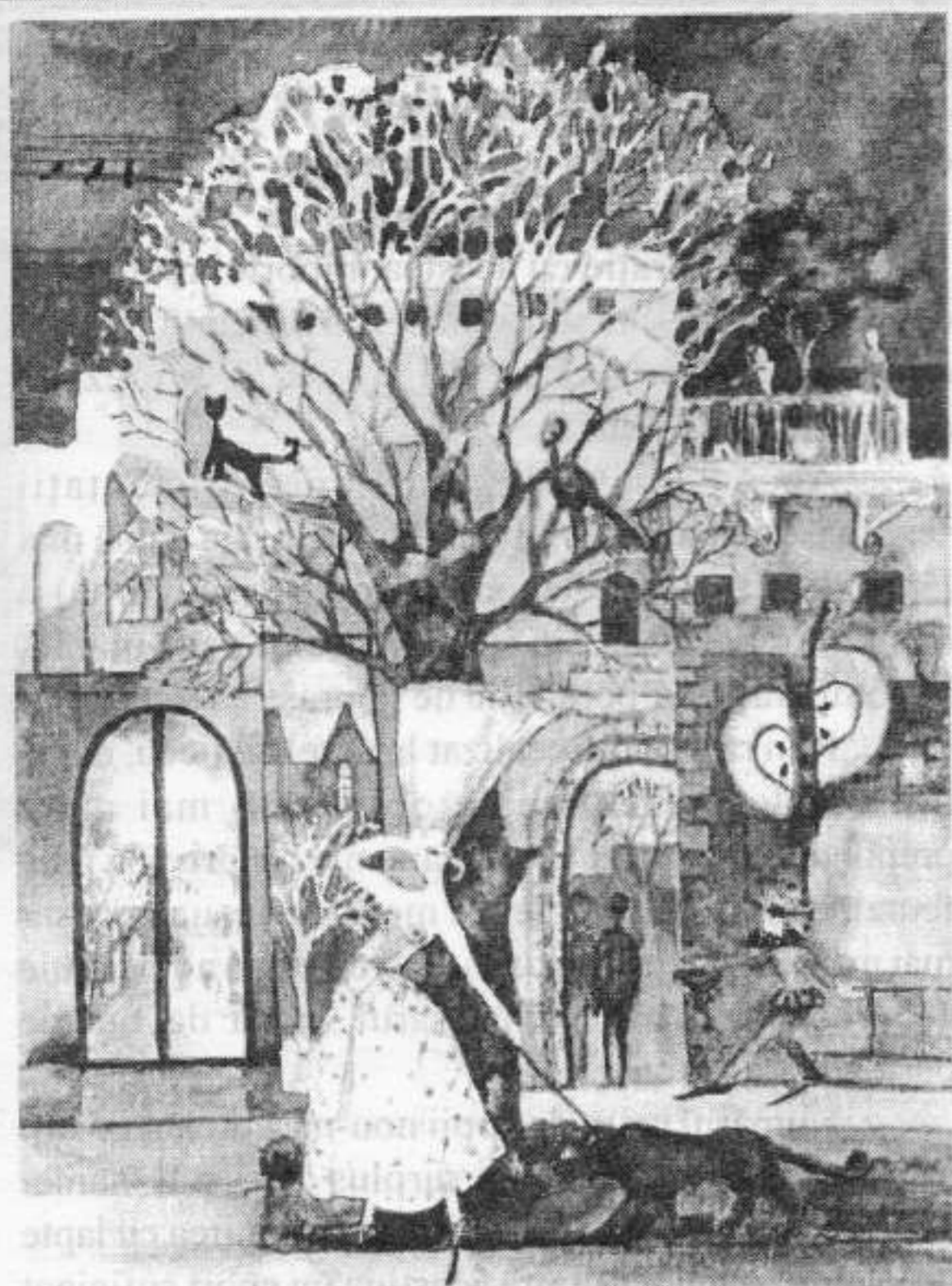
RÂNDURI DINTR-UN JURNAL

Am dat odată, din întâmplare, peste un pasaj ce aparținea lui **G.E. Moore**. Suna astfel: "*Lucrurile de departe cele mai prețioase pe care le cunoaștem sunt anumite stări emoționale ce se pot descrie sumar ca fiind bucuriile relațiilor umane și savurarea obiectelor frumoase*". Exprimarea poate părea ușor plastică, dar citirea lui mi-a declanșat în minte și în suflet o adevărată revelație.

Am tot auzit "*sfaturi de viață*" care mă îndemnau să mă bucur de fiecare lucru în momentul în care îl trăiesc sau care îmi aminteau cât de importante sunt pentru om experiențele spirituale. Dar trebuie să recunosc niciunul nu a avut un impact mai mare asupra mea decât mesajul desprins din acele cuvinte simple.

Nu știu... se întâmplă multe în jurul meu. Iar poate cel mai crud adevăr dintre toate e că... mor oameni. Ființe la care ții, care fac parte din viața ta,

care există atâta de firesc precum exiști și tu în lume, dint-odată nu mai sunt. Te gândești apoi: câte nu puteați face împreună, de fapt chiar aveți planuri de îndeplinit, dar uite că nu se mai poate face nimic. Așa că nu e păcat să nu oferim iubire celor din jur atunci când sunt cu noi, de fiecare dată când avem ocazia? Suntem mereu presați de altele *mai importante, care nu necesită întârziere*. De ce, de cele mai multe ori, renunțăm la lucrurile care ne fac bine cu adevărat? Sau dacă nu renunțăm, de ce le lăsăm mai mereu pe un plan secund? Ne bazăm pe ideea că ele mai pot aștepta, dar dacă se hotărăsc să nu mai aștepte? Și uite de-asta spun! Avem atâtea misiuni de realizat! Unele mai grele, altele mai ușoare, unele care ne fac plăcere, altele pe care vrem să le tot amânăm. E dificil pentru că mereu suntem puși în situația de a alege, de a ne stabili priorități. Și din cauza aceasta, eu, cel puțin, sunt presată de timp. Am impresia că niciodată nu e suficient. Totuși cea

mai mare greșeală pe care o fac uneori e că îmi doresc să treacă mai repede. De fapt, aș vrea pur și simplu, în anumite situații, să realizez un salt peste câteva zile din nu-știu-ce motiv, cu siguranță unul

lipsit de importanță. Noroc că mă trezesc și-mi dau seama cât de valoroasă e fiecare zi în parte. Unele mai grele, altele mai frumoase, toate adunate construiesc viața mea de licean, apoi de student și tot așa mai departe...

Trăiesc uneori niște momente când parcă nu mai are loc inima în mine de fericire. Mă bucur enorm când reușesc să conștientizez tot ceea ce există în jurul meu, tot ceea ce am, tot ceea ce sunt la un moment dat. E un sentiment care pur și simplu mă umple de putere să merg mai departe, care-mi dă încredere că va fi bine, orice și oricum ar fi!

În ultimul timp, mă gândesc adesea la anii mei de liceu. Sunt ani frumoși, plini, care m-au îmbogățit mult spiritual. M-am schimbat, *am crescut*, am acumulat multe. Tot aș mai vrea să fiu licean, dar sunt conștientă că e un curs firesc pe care îl parcurg. Tocmai de aceea sunt liniștită și împăcată că anii aceștia nu s-au scurs degeaba, că nu au trecut pe lângă mine și eu pe lângă ei fără să schimbăm măcar niște impresii între noi. Ne-am împrietenit chiar... Sper să pot spune aceleași lucruri și despre anii de studenție. Până atunci, îmi doresc să reușesc să fiu îndeajuns de înțeleaptă să pot *savura* fiecare zi, fiecare etapă...

Andra HANȚĂ
clasa a XII-a E

ANEMIA FERIPRIVĂ

Acest proiect a obținut premiul întâi la faza județeană a *Sesiunii de comunicări științifice ale elevilor din învățământul liceal* și a participat la faza națională a *Sesiunii de comunicări științifice* care a avut loc la Cluj în perioada 25-27 mai 2006

Anemia este definită prin reducerea masei eritrocitare totale cu scăderea hemoglobinei, hematocritului și a numărului de eritrocite sub valorile normale acceptate în funcție de vârstă și sex. Cea mai importantă cauză este lipsa de fier. Deficiența de fier este cea mai răspândită din întreaga lume, influențând viețile a milioane de femei și copii și contribuind la o dezvoltare cognitivă scăzută, mortalitate infantilă și capacitate de muncă redusă.

Acest tip de anemie se dezvoltă la toate grupele de vârstă, dar mai des afectează copiii cu vârsta de la 6 luni la 3 ani, femeile de vârstă reproductivă și bătrânii. În România, incidența este considerabil mai mare, în special la sugar și copilul

mic, raportându-se în anul 1991 (Studiul Național de Nutriție și Programul Național de supraveghere Nutrițională a copiilor cu vârsta de până în 5 ani) ca 50% (?!) dintre copiii cu vârsta de 10-14 luni suferă de anemie feriprivă carențială, cu posibile implicări asupra vitezei creșterii.

Există o varietate de măsuri pentru a preveni și combate anemia datorată carenței de fier. Acestea includ îmbunătățirea alimentației, consumul de mâncăruri bogate în fier, suplimente de vitamine. Mâncăruri bogate în fier care sunt rapid absorbite în organism includ carnea (în special ficatul), peștele, ouăle, moluștele, fasolea și mazărea, fructele uscate, făina de soia, făina de grâu, zahărul. Aceste mâncăruri, împreună cu cele bogate în vitamina C,

susțin absorbția fierului în organism. Totodată există mâncăruri care reduc abilitatea corpului de a absorbi fier prin blocarea intrării lui în sistemul digestiv : pâinea graham, calciul, ceaiul, zincul în cantități excesive.

Bărbații au nevoie de aproximativ 1 miligram de fier în fiecare zi. Femeilor care alăptează sau care sunt însărcinate și copiilor le sunt necesare circa 1,5-2 miligrame zilnic. Cu toate acestea, doar 10% din fierul pe care îl consumăm este absorbit în organism , așa că , spre exemplu, un bărbat ar trebui să consume 10 miligrame de fier.

Zilnic se pierde circa 1-1,5 miligrame de fier prin descuamarea pielii, căderea părului, tăiatul unghiilor, exfolierea continuă a celulelor epiteliale de la nivelul tractului gastro-intestinal și urinar. La femei, această pierdere este mai mare în perioada menstruală, în cursul nașterii și lactației.

Statistici

Anemia feriprivă este una dintre cele mai întâlnite probleme de sanătate. Un rol important asupra numărului mare de persoane anemizate este cel reprezentat de condițiile de trai. Țări din estul Europei prezintă un procent ridicat al cazurilor de acest tip, aceasta datorându-se și imposibilității oamenilor de a-și asigura o alimentație variată. Astfel, în Slovacia, Bulgaria, Rusia, Belarus, Ucraina, și nu în ultimul rând, în România, există un procent de aproximativ 4,12 % al persoanelor cu anemie fierodeficitară. În țară, 921,541 de persoane din totalul de 22,355,551 prezintă carențe de fier.

Realizarea unui raport la nivel de liceu, și anume la Colegiul Național *Unirea* din Focșani/Vrancea, pe o categorie de vârstă de 14-18 ani, a evidențiat o prezență ridicată a cazurilor de anemie feriprivă printre adolescenți. Astfel, dintre cei 624 de elevi interogați, 32 au confirmat faptul că au anemie fierodeficitară, rezultând un procent de 5,12 de elevi anemizați. În ceea ce privește repatizarea cazurilor pe sexe, a fost întâlnit un singur băiat ce prezenta carențe de fier. De asemenea, un studiu făcut la o policlinică din Focșani, ce a vizat pacienții pe o perioadă de aproximativ 6 luni (cca 700 de persoane),

a avut ca rezultat un număr de 26 de cazuri de anemie feriprivă diagnosticate, dintre care 18 copii, 5 femei de vârstă reproductivă și 3 persoane în vârstă (de asemenea, femei). Procentul a fost de 3,82.

În comparație cu acestea, raportul realizat în comuna Soveja, județul Vrancea, a reliefat faptul că o foarte mică parte a populației-cca 0,75% prezintă anemie fierodeficitară.

Aceasta este datorată unei alimentații sănătoase și mai diversificate (accesul la o gamă mai largă de fructe și legume, produse din carne) a oamenilor de la sate, în special a celor de la munte- în comparație cu populația de la oraș.

Prin raportul realizat la nivel de liceu, dar și din datele prezentate se observă o mai mare preponderență a cazurilor de anemie feriprivă la fete/femei, cauzată de pierderile menstruale, un necesar mai mare de fier pe perioada de creștere, o alimentație necorespunzătoare și necesarul sporit de fier pe perioada de sarcină.

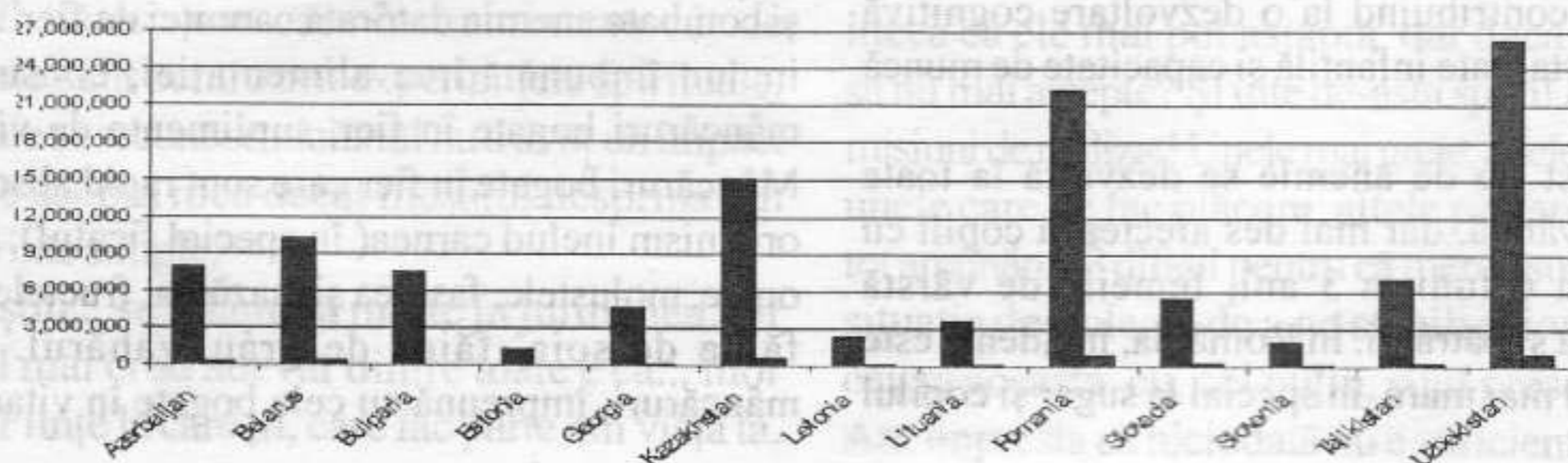
Numărul mare de copii nou-născuți anemizați este o urmare a lipsei unui surplus de fier al mamei necesar fătului la naștere, precum și hrănirea cu lapte de vacă, care nu îi asigură acestuia un aport suficient de fier.

Procentul obținut la nivel de liceu este mai mare atât decât cel la nivel național cât și decât cel de la nivel de clinică, acest lucru explicându-se prin faptul că la media pe țară și la studiul realizat pe pacienți intră toate grupele de persoane, pe când în raportul realizat la liceul *Unirea* au fost vizati elevi între 14-18 ani, ce prezintă mai multe cauze ale deficitului de fier, și anume cele prezentate mai sus.

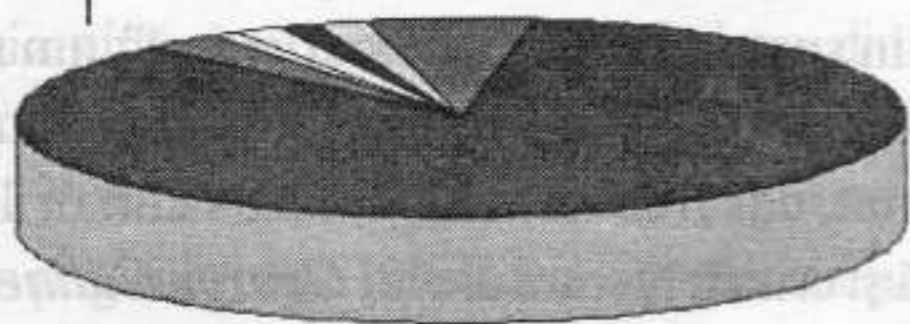
La nivel național, procentul ridicat de persoane cu anemie feriprivă este rezultatul unei diete alimentare nediversificate, ce nu asigură un aport suficient de fier, și aceasta datorită unei slabe dezvoltări sociale și economice.

**Oana BUCȘĂ, clasa a XI-a B
proof. coordonator Corina CIUCU**

4,12- procentul persoanelor anemizate la nivel de țară

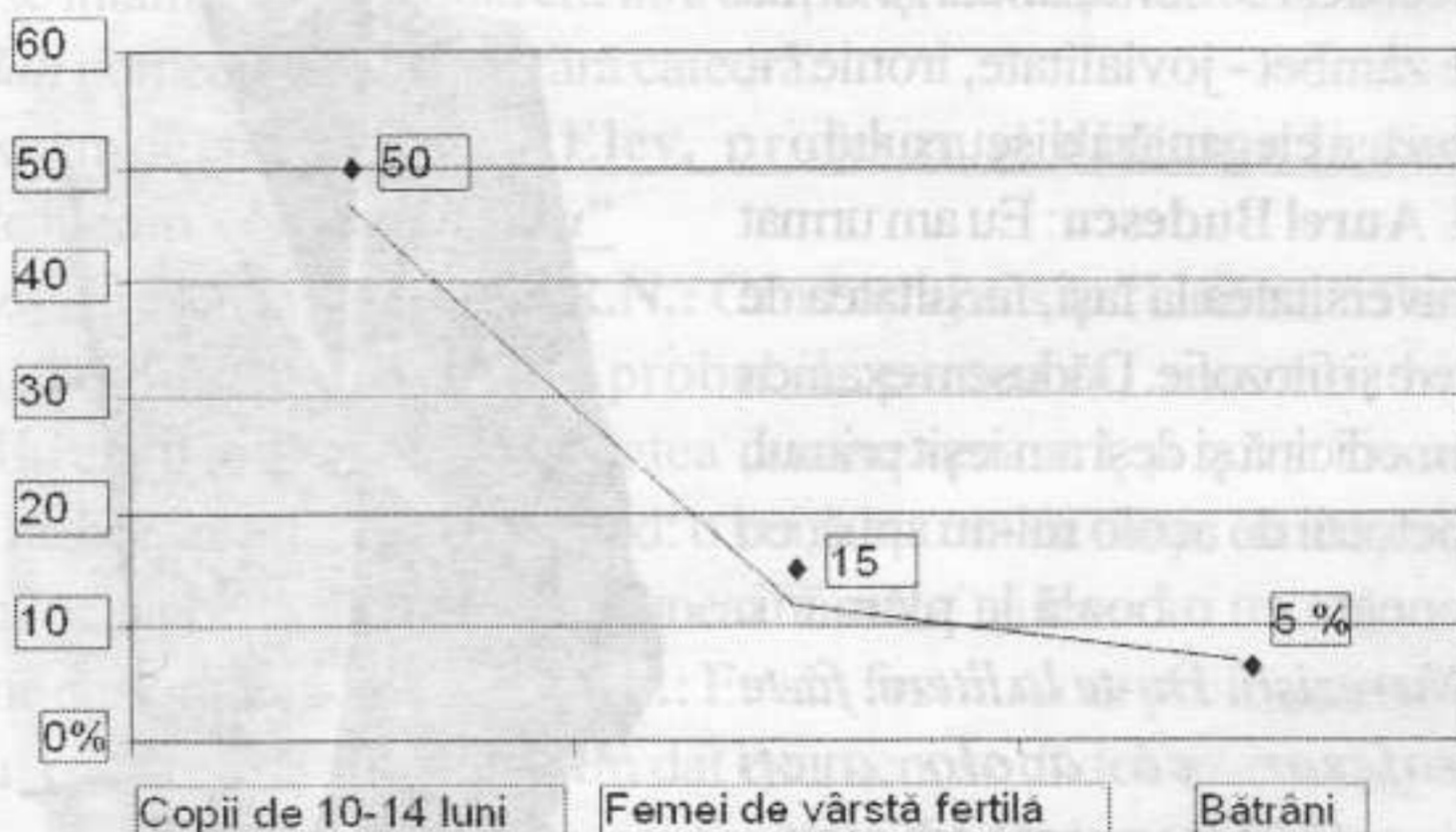

Anemia feriprivă- cea mai întâlnită formă de anemie

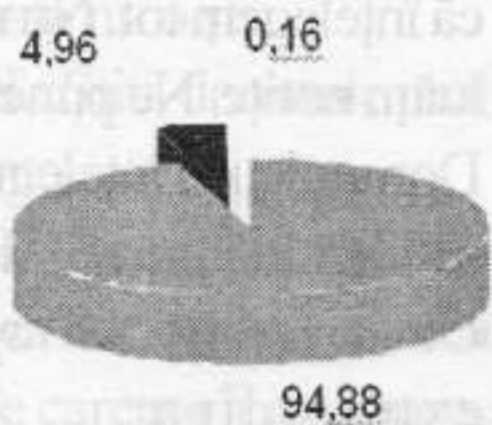

- Anemie fierodeficitara 85%
- Anemie hemolitica
- anemie sideroplastica
- anemie megaloplastica
- Anemie aplastica
- Anemie prin defecte structurale ale celulelor roșii
- Alte tipuri

Principalele grupe afectate de anemie

Raport realizat la nivel de liceu, pe o categorie de vârstă de 14-18 ani

- Elevi fără anemie fierodeficitară
- fete cu anemie fierodeficitară
- baieti cu anemie fierodeficitară

Procentul pacienților cu anemie fierodeficitară

DASCĂLI DE IERI ȘI DE ASTĂZI

Pe domnul profesor *Aurel Budescu*, nea Aurică, așa cum îi ziceam elevii cu un amestec de bucurie și teamă, de respect și de căutată, sperată familiaritate – semne ale marilor dascăli – l-am găsit acasă. Aceași ținută dreaptă, în ciuda celor aproape 90 de ani ai săi, aceeași memorie prodigioasă – nu venea niciodată la ore cu vreo însemnare, ceva – aceeași atitudine riguroasă, de respect față de interlocutor și de idee, deși se simte uneori o urmă de zâmbet - jovialitate, ironie? -, aceeași eleganță a discursului.

dl. **Aurel Budescu**: Eu am urmat universitatea la Iași, facultatea de litere și filozofie. Dădusem examen la medicină și deși am ieșit primul, doctotrii de acolo mi-au spus, eu veneam cu o boală la plămâni: "Nu rezisti. Du-te la litere, fă-te profesor, că acolo aveți vacanță." Ce vacanță am avut... asta nu mai vorbesc. Și am dat examen. Cine era în comisie: *Iorgu Iordan*, *George Călinescu* și *Octav Botez*. Am dat o teză, ne-a dat un subiect... nu știu... nu mai țin minte și ne-a anunțat rezultatele. Cine ni le-a anunțat? *Iordan*: "Cine e *Budescu*?". Eu, "Dumneata ești singurul care a luat 10". Eu fusesem bolnav doi ani. Nu pusesem mâna pe carte, dar mă duceam cu cartea învățată în liceul Unirea.

Revista Noastră: Pe cine ați avut la română?

La română... la română l-am avut pe *Arbore*. Ai auzit de el... *Alexandru Arbore*. Ce profesor... Vai de mine... așa... Și cade ușor pe gânduri.

Anii de ucenicie, la umbra unor "monștri sacri"

R.N.: Al. *Arbore* era un profesor vestit pentru severitatea sa, chiar printre ceilalți profesori ai liceului, ei înșiși riguroși până la pedanterie.

A.B.: *Iordan* m-a întrebat ce secție vreau să urmez. Unul din spate a șoptit "spune română", am spus și eu "română", știi cum se hotărăște soarta... Și am urmat, dar frecventam mai ales cursurile de estetică și critică literară ale lui *George Călinescu*.

Cursul lui, pe care eu l-am auzit spus de *Călinescu*, a apărut într-o carte, cred că o știi, "Estetica și critica literară". Domnule, *Călinescu* era un tip extraordinar. Eu nu am mai întâlnit mulți ca el. L-am mai întâlnit pe *Tudor Vianu*. Venea val vârtej pe culoar, ușile erau deschise, se prăbușea pe catedră, avea în palmă un peteculeț de hârtie, ce o fi avut în el, nu știu, și ținea cursul ăsta de estetică și critică literară: două ore vorbea în continuu în picioare la catedră. Acum că vorbea nu era nimic, știi, cu tonurile lui și ridicate și coborâte. Dar noi, la început, dar toți, absolut toți și eram majoritatea valori, *Marino*, *Piru*. Eram așa buni. După o jumătate de oră aveam toți impresia că respirăm aer de mare înălțime și că înțelegem tot. Nu ne permitea să luăm notițe. Ne punea să ascultăm. Domnule, eu înțelegeam tot. Când se termina cursul ne strângeam: *Ce-a vrut să spună?* Era extraordinar. Te purta nemaipomenit. Și umbla, că avea cultură mare, umbla, că era curs de poezie, din Italia, Spania, Franța, Germania, pe diferite epoci, autori, curente. Domnule, pornea cu o temă. De exemplu, una din teme, nu știu dacă apare acolo în carte, "Păduchii în părul iubitei". Când am auzit noi prima dată am rămas cu gura căscată. Bine, mari poeți au scris, mai ales francezi. Bine, cum a explicat *Călinescu*...

Și m-am format din punct de vedere al literaturii ca un om care înțelege literatura ca artă.

DASCĂLI DE IERI ȘI DE ASTĂZI

Eu nu știu cum făceam lecțiile la clasă, că nu mă controlam, dar știu că vorbeam liber și dacă îmi amintesc eu bine, citatele le dădeam din memorie și comentam poezia pornind de la toate figurile de stil. Precizam tema și treceam... și pe urmă săream din paginile cărții și spuneam și ce voiam eu. L-am avut la gramatică pe **Iorgu Jordan**. Acesta era un alt tip formidabil. Era teribil de plictisitor la cursurile lui. Cursul de pronume personal, de exemplu, avea 80 de foi din alea mari. Și monoton și... mă rog... Eee, când veneai la examen, la examenele cu **Călinescu**, veneau elevi să asiste, că se întâmplau niște minuni acolo extraordinare. **Jordan** pornea de la gramatică. Dar **Jordan** era un om extrem de cult. Eu am făcut cu el limba spaniolă și alte lucruri... Și trecea la cultură, la literatură, la poezie, la artă, la sculptură, cu fiecare discuta așa. Era o frumusețe să îl auzi... Ai făcut Iașiul?... Eee... Eu am trecut prin aventuri mari. Când am venit din război, m-au numit la Sibiu, dar m-am mai format ca pedagog la școala lui **Ștefan Bărsănescu**. Știi cine era... mare pedagog. Mă pregăteam pentru o catedră universitară dar la critica literară sau estetică și stilistică. Am vrut eu să fac pedagogia. Ceea ce am făcut eu ca diriginte, la Unirea, toate le datorez lui **Bărsănescu**. Nu știu dacă știi dar la mine, unde eram eu diriginte, era azil pentru toți nebunii din județ... pe asta nu o știi...

R.N.: Știu, domnule profesor, că mi-ați fost și mie diriginte.

A.B.: Ai avut noroc pentru că poate a fost o clasă mai ca lumea. Îmi aducea tot felul de cazuri disperate, pe care nu îi mai primea nimeni în județ. Și eu îi luăm și făceam cercetarea psihologică.

R.N.: Știți cum vă spuneam între noi?

A.B.: Știu. Mi-au spus "**Nea Aurică**". Dar asta nu era poreclă. Pentru că poreclele le dau elevii profesorilor care au ceva...

În armată

R.N.: Ce s-a întâmplat după facultate?

A.B.: M-au luat în armată. Era război. Am făcut la Sibiu, școala militară de ofițeri. Când am terminat armata, m-au demobilizat și a doua zi m-au numit profesor de franceză, eu am franceza. Acolo, la Sibiu, mi-am început și activitatea didactică

la școala militară de ofițeri unde fusesem elev. Mi-au dat și jumătate de catedră la Lazăr, dacă știi, cel mai bun liceu. Eram mulțumit. Dar m-a chemat mama. Murea de foame. Era în '46. Am renunțat la carte și am venit aici. Aici, am dat de **Chiriac**, îl știi, care era băiat deștept el, dar m-a șantajat: "**Îți dau catedră, dar te înscrii la social-democrați**". Că **Mironescu** era Ministrul învățământului. Ce era să fac? Rămăsesem și am acceptat. Am făcut cerere și m-a numit director, dar la Mărășești. Era și atunci un liceu mare. Acolo am găsit vreo 18-19 clase dar școala era fără acoperiș, fără uși, fără ferestre, fără bănci, fără catedră.

Elev, profesor și director la liceul „Unirea”

R.N.: Când ați ajuns la "Unirea"? Pentru că, știți probabil, persoana, sau mai bine, personalitatea dumneavoastră și acest liceu se întrepătrund: o bună bucată de timp, când spuneai Budescu spuneai "Unirea" și invers.

A.B.: Eu am fost nu doar profesor aici, dar și elev. Am dat examen, se dădea examen pentru clasa I respectiv a V-a. La Unirea erau două clase de 50 de elevi, A și B, dar candidații erau foarte mulți. Eu am reușit. Era mare severitate, căci din clasa mea de 50 de elevi la clasa a VIII-a recte a XII-a, nu mai eram decât 16. Așa triere se făcea. Bacalaureatul se dădea la Unirea pentru trei județe: Tecuci, Putna și Râmnic, dar ai noștrii ieșeau primii. Clasele A erau umaniste de la a IX-a în sus, iar cele de B erau reale.

Cum arăta liceul... culoarele liceului erau date în ulei vernil. Și plafoanele erau date tot în ulei vernil. Înăuntru, clasele, aveu pe jos parchet. Parchetul era așa îngrijit încât era coajă de lămâie. Noi când veneam, erau ierni grele, ne descălțam pe culoar, aveam ciupici. La ora 10 venea Nea Ion, nu știu dacă l-ai apucat, el a luat bombele puse deăștia... nu știi... când au fugit nemții, că fusese spital nemțesc, pusese bombă peste tot. După ce au plecat, Nea Ion le-a luat liniștit și le-a zvârlit în veceu. Așa nu a sărit liceul în aer, și-a riscat și viața. Pe culoar erau arteziene și puteai... În aripa din interior, Nea Ion ținea o gheretă, așa, în care puteai să iei un ceai cald, covrigi calzi, mere, halviță și alte chestii. Nea

DASCĂLI DE IERI ȘI DE ASTĂZI

Ion făcea cafele și le ducea la 10 la recreația mare profesorilor în cancelarie.

Era un regulament foarte riguros. Mai întâi ca liceul, ca toate marile licee avea uniformă... cred că ai apucat. Cu șapcă și număr. Ar fi necesară și acum uniforma și unele licee din țară știu au făcut uniformă. Erau echipe de ordine formate din elevi de clasa a XII-a, îi salutăm pe culoar. Ei erau uneori conduși de profesorul de serviciu dar uneori erau ei numai. Tot ei făceau controlul pe stradă după ora 8 sau 9. Nu mai aveai ce căuta pe stradă. Tot ei făceau controlul la cinematografe. Nu te puteai duce la cinematograful decât la o anumită oră și la filmele admise de școală. Regulamentul era foarte sever. Dacă se întâmplau niște lucruri mai deosebite, consiliul pedagogic dădea un avertisment. Dacă tipul repeta, era exmatriculat. Dar exmatriculat nu mai avea cum să se ducă la nici un liceu din țară. Putea să se ducă la o școală profesională. Dacă făcea absențe nemotivate se chemau părinții, dacă se repeta, era exmatriculat. Era liniște, nu era voie să alergi pe culoare, să urli. Nu aveai voie pe holul central și nici la cancelarie. La secretariat, da. Dar pe holul central nu circulau elevii. Profesorii aveau poarta de intrare din față. Iar elevii dincoace. Poarta se închidea la fără 5.

Am mai venit prin școală și am văzut clasele organizate, frumoase, cu parchet. Dacă știi prima grijă mea a fost să organizez cabinete. Ca la universitate. Profesorul aștepta la cabinet și cabinetele erau cu mese și scaune ca și acum. Știi câte clase erau când am fost eu director? 54 de clase erau. Da 54 de clase. Și eram doar doi directori. Ceea ce lipsește școlii acum e un regulament de ordine interioară care se aplică în toată țara. S-ar putea să intre în conflict cu drepturile copilului dar se exagerează ca tot ce înțelegem noi prin democrație și rezultatul se vede. Deci profesori palmuiți în clase de elevi și altele... se întâmplă tot felul. Nu se poate. Fără ordine într-o școală nu se poate. Trebuie ca directorul care e acolo să instaureze o ordine.

Acte de autentic eroism rămase necunoscute

R.N.: Dacă ați vrea să ne relatați întâmplarea cu cărțile bibliotecii pe care le-ați salvat de la distrugerea planificată de regimul comunist.

A.B.: De unde ai aflat? Știi că eu nu am spus-o până anul trecut când aveam nevoie să ajung și eu dizident și să iau și eu un ban în plus căci cu pensia mea... Și domnului Sclavone, pe care eu l-am ajutat, fusese zvârlit din școală ca fiu de boier și eu am fost singurul care m-am opus și nu l-a dat afară din școală și l-a trecut, i-am spus. Domnule povestea asta, a plecat tot de la mine, eu am făcut o mulțime de năzdrăvanii dinastia în viață. Au apărut ăia de la partid, cu niște coșerci uriașe în care se strângeau strugurii. Doamna Mateescu era bibliotecară, ce ființă era... și au început să trieze, dar ei habar nu aveau. Tot ce era cu chirilice s-a terminat. Era religios. Erau cărți nemțești, erau altele englezești, astea străine la coș. Eu eram prieten cu *Leu* și *Ghiță Untaru*, în alții nu aveam încredere. Treaba se întâmpla pe la început de an, ianuarie, februarie. Zic: „nu putem lăsa cărțile...”. Le găsești acum la fondul documentar, eu l-am păstrat și le-am numerotat cu roșu. Acolo sunt primele ediții de ziaristică românească ale lui *Heliade Rădulescu*, ale lui *Asachi*. Le băgase pe toate la foc. Ediții „*Doine și lacrimioare*” tipărite la Paris și altele, nici nu mai știu...a...” *Istoria pentru începuturile romanilor...*” care nu se găsește în țară decât în câteva exemplare. Zic: „*Astea au fost strânse cu chin de înaintașii noștri profesori. Putem să lăsăm... Uite ce vă propun. Haideți să le luăm de acolo.*” Ghiță zice: „*De luat le luăm dar dacă ne prinde... am terminat, s-a terminat cu viața. Înfundăm pușcăria pe viață.*” Zic: „*Dacă nu vreți mă duc numai eu.*” Leu zice: „*Eu merg.*” Ghiță Untaru zice: „*Merg și eu.*” Dar trebuia să o convingem pe doamna Mateescu pentru că se închisese biblioteca și fusese sigilată. Și am convins-o iar rezultatul a fost ca în filmele americane... Pe la 12 noaptea soseam la liceu, unul după altul, la distanță de un sfert de oră. Eu am stabilit asta. Intram acolo, doamna Mateescu desfăcea sigiliul, desfăcea pânza de sac cu care fuseseră cusute coșercile și noi alegeam cărțile. Luăm câteva cărți, 6-7, le puneam sub palton și iar plecam, câte unul, după un sfert de oră altul, pentru că, dacă ne prindeau, era și mai rău. Nu ne-au prins. Am cărat cărțile astea vreo 2-3 săptămâni. Noapte de

DASCĂLI DE IERI ȘI DE ASTĂZI

noapte și era o vreme grea, prin februarie, bătea un vânt, dar le-am dus. Mai târziu... Da, toți le-am adus. Fondul este acolo.

Când eram director, m-am trezit cu o surpriză. Unii din colegii mei, am avut tot timpul în colectiv din aceștia, nu mai mulți, care m-au pârât la București la Academie și m-am trezit cu o delegație de academicieni, toți foarte cunoscuți: "Tovarășe Director, dumneavoastră aveți aici cărți de patrimoniu național". Când am auzit, cum să îți spun, am văzut roșu în fața ochilor. M-am înfuriat și zic, domnule, eu vreau să vă întreb pe dumneavoastră, sunteți toți foarte cunoscuți, profesori universitari... Când noi furam cărțile astea, riscând să intrăm în pușcărie pe viață, dumneavoastră, unde erați? Au tăcut. Cât sunt eu director, nu veți vedea nici o carte. Au vrut să le ia la patrimoniu. Nu veți vedea nici o carte. Și nu cred că vreun director care va urma după mine, va proceda altfel. Povestea asta a fost.

Despre elevii săi

R.N.: Ați avut mulți elevi străluciți. Îmi vine în minte acum numele lui *Ion Pânzaru*, actualul rector al Universității București.

A.B.: Pânzaru... Mi-a fost elev. Mă bucur pentru el. Până acum a fost decan (cred) la limbi străine. Uite nu am mai trecut, înainte mai treceam. Domnule, cu Pânzaru era așa. El avea o minte foarte bună, citea mult, înțelegea, interpreta și am început să îl duc la olimpiade. Am fost și cu alții și am luat, cu băiatul profesorului de desen, Popa, care a avut doi copii: unul a lucrat la institutul de matematică, dar era foarte dotat la literatură, cu el am luat patru ani la rând premii... și a apărut Pânzaru. Pânzaru era strălucit. Bine, venea la mine, cerea informații, îi dădeam cărți, a luat premiu în clasa a IX-a, a X-a, a XI-a, am ajuns la a XII-a. La a XII-a a venit Pânzaru la mine și-mi spune: "Domnule profesor, eu nu mai merg". De ce? "Mă plictisesc". "Măi Pânzarule, te-oi fi plictisind tu, dar reprezinți o școală. Este vorba de prestigiul școlii tale. Și greșești." "Bine, domnule profesor, dacă spuneți așa, merg." Și a mers. A dat un subiect dacă îmi amintesc "Stilistica în modul de exprimare în

opera lui Sadoveanu". Să vezi ce s-a întâmplat mai întâi. Trece vreo oră și vin ăia: "Băi Budescule, dar elevul ăla al tău celebru nu scrie." "Lăsați-l, domnule, în pace. Treaba lui." Mai trece jumătate de oră. Nu mai are decât jumătate de oră. Nu scrie. "Lăsați-l domnule în pace..." Și în jumătate de oră a scris.

Coleg cu el era *Ștefaniu*, puțin mai deosebit din punct de vedere al mentalității și al psihologiei... era însă un tip deosebit. Se pare că unul din părinți fusese evreu și vine și îmi spune că el pleacă în Israel. Eee... dacă a plecat în Israel... ce să îi spun? Nu am putut să îi spun nimic. S-a dus și nu mai știu nimic. A dispărut. Pentru că mai am și acum elevi plecați în Israel care și acum m-au felicitat, *Juma* (cred) care de pe toate meridianele globului mi-a trimis, sau *Rodica Lupu*. Care iarăși... mi-a spus când am fost bolnav, "dacă aveți nevoie de medicamente, eu vi le trimit." Nu e nevoie Rodica. Adică am mai păstrat legături.

De la elevii de ieri, la elevii de azi

R.N.: Știu că încă păstrați legătura cu școala. Vă mai caută părinții, profesorii. Ce părere aveți despre elevii de astăzi?

A.B.: Ei... asta este o întrebare grea. Elevii au venit. Întâi când se întâmplă astfel de întâlniri stau de vorbă cu ei și tatonez terenul, să văd pe ce teren mă aflu. E o treabă pe care am învățat-o tot de la *Bârsănescu*. Nu poți porni o discuție atât de sensibilă, de delicată pentru un adolescent, dacă nu știi de unde pornește și depinde ce se întâmplă. Cei care au venit sunt fiii celor pe care i-am pregătit eu pentru facultate. Eu nu am pregătit decât vreo 3-4 familii. Altceva nu mi-a trebuit.

„Urmașilor mei Văcărești”

R.N.: Ce sfaturi le-ați dau urmașilor dumneavoastră de astăzi, profesorii?

A.B.: Domnule... Aoleu... Le-aș spune să fie mai întâi profesori. Păi majoritatea după părerea mea, nu știu că profesoratul e o meserie deosebită. Profesorul creează oameni, doctorii vindecă oameni. După părerea mea, ăștia sunt intelectualii. Eu nu dau doi bani pe tehnică. Tehnica progresează dar cu progresul ajungem... Eu le-aș spune că au în mână

generații următoare. I-aș întreba ce cred ei? Am văzut în decembrie '89, tineri de 15-16 ani târându-se printre tancuri și ducând muniție și hrană soldaților, sunt cei care au murit și sunt înmormântați în centru... da, au avut pentru ce muri. Și eu i-aș întreba pe profesorii noștri, credeți că actuala generație ar mai fi în stare să repete această atitudine? Eu le-aș spune așa: De dumneavoastră depinde. De modul în care faceți educația. Trebuie să convingeți elevii că nu e totul mașina, vila și femeile, mai ales când au bani, pentru că viața trece repede și ajung la sfârșit și constată că nu au făcut nimic. Nu au lăsat nimic în urmă. Eu le-aș spune, de așa natură să se poarte, încât copiii ăștia să se schimbe. Adică să ne putem baza pe ei pentru viitorul țării noastre.

Îți amintești că eu cu profesorul **Zigmund Lupu** jucam volei în recreație cu elevii și pe urmă intram la ore. Nu se admite, eu nu admit și de fapt directorii care sunt directori de metodică, nu au altă treabă, nu admit ca la un profesor să se întâmple ce s-a întâmplat în multe școli din țară. Eu le-aș recomanda mai întâi să încerce să își organizeze o cultură a lor că fără cultură nu reprezintă nici un fel de suport pentru societate. Le trebuie cultură. Să iubească arta, să iubească muzica, să iubească literatura pentru că te scoate din preocupările zilnice. Practic intri într-o lume paralelă și nu ți-o dă decât muzica. Am auzit spre exemplu pe 1 ianuarie, concertul Filarmonicii din Viena. Pe asta l-am ascultat eu ani de zile. Eu am fost primul director al orchestrei filarmonice din Focșani, eu am cărat pianele alea... Eu le-aș spune... Da, ascultam concertul de la Viena, mă uitam cum cântă instrumentiștii... erau în ritm cu vioara lor... se mișcau cu tot corpul... trăiau muzica asta. Apoi... cum să îți spun... când a venit baletul, Baletul era de la opera de stat... Nu știu dacă ai apucat să vezi baletul. Rochiile erau extraordinare, baletistele erau grozave, prima balerină era teribilă, era o frumusețe... uitai de tot...

Despre cercul literar de la Sibiu

R.N.: Se cunosc legăturile dumneavoastră cu cercul literar de la Sibiu.

A.B.: Este unul dintre darurile pe care ni le dă întâmplarea. Domnule, eram la școala militară, aveam un colonel **Băjenaru** care picta, asculta muzica și sâmbăta după ce terminam instrucția, eram invitații colonelului la masă. Doamna colonel ne servea și noi ascultam muzică. Era acolo **Radu Vasiliu**, nu știu dacă îl știi... de la radio. Un tip mare cunoscător... avea o discotecă pe lângă foișor... și ascultam muzică, discutam literatură, aveam ce discuta. Știi cine era acolo? Era **Gheorghe Cazaban**, și mai erau alții care au ajuns mari savanți... mă rog... erau... și colonelul știa cu cine are de-a face. Dar mie, îmi dădea voie sâmbătă să mă duc la ședința cercului literar. Cercul literar se ținea pe strada Tribunei în Sibiu, e în centrul orașului o stradă perpendiculară la un etaj unde fusese redacția revistei "*Tribuna*" și acolo se țineau ședințele sub îndrumarea lui **Blaga** și se discuta poezie. Ce să mai spun... începea **Blaga** să vorbească liniștit, blând. Dar nu era chiar așa de blând, nu făcea concesii, din cauza asta l-au scos de la universitate. Era o plăcere să îl asculți. După **Călinescu** să îl asculți pe **Blaga**, pe poetul **Blaga** vorbind. Nu vorbea despre poezia lui niciodată. Acolo era **Negoitescu** cel care s-a dus în Anglia și a scris despre **Eminescu**. Erau mulți...

Istorie și destin

Numai eu am avut un ghinion, știi când se amestecă istoria în viața omului, te-a terminat. M-am descurcat eu pe front, dar cum m-a lovit. Era în '44. **Iorgu Iordan**, care ținea la mine mi-a făcut ofertă să mă facă asistent și m-a numit facultativ asistent la catedră, ca să mă convingă că sunt capabil, dar mie nu îmi plăcea gramatica aia făcută de **Iordan**, îmi plăcea de **Iordan** ca om de cultură. Mie îmi plăcea de **Călinescu** că am fost în casă lui de multe ori. Am pățit-o cu **Călinescu**. Și mi-a făcut acte să mă trimită la niște cursuri unde se formau viitorii profesori univesitari. Trebuia să intru în octombrie dar au intrat rușii și s-a terminat cariera mea... **istoria... cum se amestecă istoria și devine destin. Uite, așa se întâmplă.**

**Discuție consemnată de
prof. Gheorghe Zaharia**

DASCĂLI DE IERI ȘI DE ASTĂZI

Profesoara **Carmen Atarcicov** este directoarea C.N.U. și, în același timp, o remarcabilă prezență intelectuală plină de tact, eleganță și discreție în relațiile cu cei din jur. Este foarte iubită și respectată de toți cei care o cunosc, elevi, colegi, oficialități, părinți.

Revista Noastră: Cititorii noștri ar vrea să vă cunoască și dincolo de ipostaza dumneavoastră actuală. Ce ne puteți spune?

Carmen Atarcicov: M-am gândit că întotdeauna activitatea mea profesională reprezintă un șir de etape de ciclu de 4 ani. De ce spun asta? Pentru că 4 ani am predat la Liceul Agro-Industrial Odobești, cum se numea atunci, înainte de '89, apoi am predat 4 ani la Școala 9 și în 1993 am venit de la Școala 9 prin concurs, la Liceul Unirea.

R.N.: Deci ați intrat pe ușa din față...

C.A.: Așa s-ar putea spune... Pe ușa din față... După alți 4 ani am fost inspector școlar la Inspectoratul Școlar Județean Vrancea unde am stat 4 ani, după care am revenit ca profesor la Colegiul National Unirea.

R.N.: Din acest punct de vedere ați semănat cu ciclul olimpic... Cum ați privit adaptarea, de fiecare dată necesară, după aceste cicluri?

C.A.: Adaptarea a fost destul de ușoară pentru mine, pentru că în momentul în care am ajuns aici, predasem deja și la liceu și la școala generală și aveam o oarecare experiență. Acomodarea de la o clasă de gimnaziu la una de liceu, pentru mine, nu a reprezentat o problemă, comparativ cu colegii care predaseră numai la școala generală. De aceea, chiar mi-a plăcut și am insistat să am

în încadrare atât gimnaziu cât și clasele IX-XII.

R.N.: Nu vi se pare că este totuși dificil, măcar din punct de vedere psihologic, să treceți în aceeași zi de la clasa a V-a la clasa a XII-a?

C.A.: Ba da. Dar spuneam că eu m-am obișnuit și pot să fac lucrul acesta, nu fără să mă marchez psihologic, cum ați spus, dar nici să mă demoleze psihic. O fac relativ ușor.

R.N.: V-au ajutat în vreun fel în cariera dvs didactică și în special la Unirea anii de Inspectorat?

C.A.: În cariera didactică nu în mod deosebit. Însă în comunicare și în relaționarea cu colegii, da. Asta pot să susțin cu tărie.

R.N.: Cum vi s-au părut elevii de aici?

C.A.: Sigur, dumneavoastră știți mai bine decât mine, măcar dintr-o experiență ceva mai îndelungată, elevii se schimbă chiar de la un an la altul. Nu mai vorbim de acele etape de 4 ani. Altfel arătau elevii de clasa a VIII-a acum 4 ani, altfel arată cei de acum. Elevii se schimbă mereu. Probabil ar fi o performanță a cadrului didactic să se acomodeze la aceste schimbări.

R.N.: Există un specific al elevului unirist?

C.A.: Există, după cum cred eu, cum există și elemente comune cu generația din care face parte. Elevul unirist are o mai mare... să spun... capacitate de a lucra individual, știe ce înseamnă munca individuală. Firește nivelul de pregătire este unul etalon al învățământului județului. Are un spirit aparte, cred că îl "trădează", în ghilimele spun trădează, acest sentiment de apartenență la un grup, la o elită.

DASCĂLI DE IERI ȘI DE ASTĂZI

R.N.: A fost întotdeauna un liceu de elită. Cum vi se pare raportul dintre elev și profesor, dincolo de teorie, în acest liceu?

C.A.: Eu aș spune, firește vorbesc din punctul meu de vedere, oricât aș încerca, îmi e greu să fiu atât de empatică încât să mă așez perfect în postura elevului. Mie mi se pare o relație democratică fără însă a depăși chiar definiția, sau una din definițiile libertății, care este fundamentală în democrația social-politică sau profesională. Ai libertatea să faci orice atâta vreme cât nu încalci libertatea celui alt.

R.N.: Dintre profesorii care trăiesc sub semnul lui Magister Dixit, numai el are dreptate și profesorul care spune "*spune-mi pe nume*" elevului, cel care acceptă tutuirea cu elevul, pe care îl preferați?

C.A.: Nu accept așa ceva. Eu cred că societatea românească conservă anumite principii și anumite valori. La noi, la români, niciodată tutuirea nu a constituit un element de avangardă, de nonconformism. Eu însămi am grijă cum mă adresez elevilor. După clasa a V-a, a VI-a, evit să le mai spun "*copii*". Simt că aș comite o greșeală, chiar o impolitețe față de ei.

R.N.: Pentru că tot veni vorba de colegi, s-a schimbat ceva în percepția dumneavoastră la adresa profesorilor față de momentul în care le erați colegă în momentul în care ați ajuns directoarea lor? Adică, față de colegii dumneavoastră de cancelarie ați rămas cu aceeași imagine și atunci când le-ați devenit șefa?

C.A.: Nu știu... Ar trebui să-i întrebați pe ei...

R.N.: Nu... În ochii dumneavoastră.

C.A.: Nu aș putea să spun că aș avea dezamăgiri. Eu cred că ne cunoaștem de ceva ani și am relaționat și înainte, sigur, nu la fel cu fiecare dintre dumnealor. Există și aici legături mai puternice și legături mai slabe,

dar, fundamental pentru mine, este respectul și cel puțin am încercat să îi tratez cu respect și sper că am și reușit.

R.N.: Cum vedeți dumneavoastră în această direcție imagine unei școli, să zicem ideale, imaginea unei școli foarte bune pe care o putem face noi în zilele noastre? Adică ce visați pentru școala aceasta ca să devină și mai bună decât este? Eu cred că este cea mai bună, dar asta este părerea mea.

C.A.: Și chiar dacă este în momentul acesta cea mai bună, asta nu este o garanție că în momentul x, momentul următor y, să nu înceteze a mai fi cea mai bună. Nici stagnarea nu mi se pare o soluție. Categorie, acum o școală, nu vreau să am un discurs directorial, dar cam așa și este... o școală ca să fie mereu în top, nu spun nici bună, nici ideală, pentru că școala ideală nu cred că există, ar trebui să ne păstrăm calitatea resurselor în primul rând și mai ales calitatea resurselor umane... mă refer și la elevi... să găsim mereu soluții încât cei mai buni elevi să vină în continuare la Colegiul Național Unirea, dar și un corp profesoral, nu bun, un corp profesoral care ar trebui să fie de elită.

R.N.: Mereu bun...

C.A.: Da... constant bun și foarte bun. Dar aici am o strângere de inimă, vă spun sincer reală, pentru că noi îmbătrânim invariabil, indiferent dacă ne place sau nu, nu sunt foarte încântată de ceea ce se profilează a fi în următorii 20 de ani. Iar și nu vreau să fiu lipsită de modestie, dar noi constituim aici în școală o majoritate să spunem în jur de 45 și 50 de ani. În 20 de ani se va produce o "*eliberare*" masivă a cancelariei C.N.U. și nu știu cine ne va lua locul... așa cum suntem noi, cu bune, cu rele, cu ale noastre.

R.N.: Considerați că emulația, întrecerea dintre profesorii de aceeași specialitate, să lăsăm specialitățile diferite, este pozitivă sau negativă în viața unei școli?

DASCĂLI DE IERI ȘI DE ASTĂZI

C.A.: Emulația a constituit întotdeauna un aspect pozitiv. Aș putea spune și competiția. În momentul în care, eu știu... folosim un alt vocabular, de pildă "concuranța", deja conotația se modifica. Emulația, categoric.

R.N.: Nu întâmplător v-am pus întrebarea aceasta: mă gândeam că aveți soțul tot profesor de istorie în aceeași școală. Cum simțiți această întrecere?

C.A.: Eram convinsă că mă veți întreba lucrul acesta. Noi suntem obișnuiți. Pentru noi lucrurile sunt ceva mai simple decât pentru alții, mai complicate ar părea din afară pentru ca noi formăm o familie, dar mai simplu pentru că noi suntem în competiție din anul I de facultate. Noi am fost colegi, am stat în amfiteatru unul lângă altul și ne-am obișnuit. Și am început aceasta competiție, să spun din tinerețe. Nu constituie o problemă... și apoi suntem două personalități distincte și cred că fiecare își lasă amprenta în felul lui. Nici eu nu țin să fiu ca el, nici el nu ține să fie ca mine.

R.N.: Două ființe vii ce fac...

C.A.: Îmi cer scuze că vă întrerup. Am avut și o experiență în felul acesta și veți vedea... elevii mei spun că eu sunt cea mai bună, elevii lui firește spun că el este cel mai bun. A avut un accident acum câțiva ani, a avut piciorul în ghips și am fost nevoită să intru și la clasele lui... s-a stârnit o adevărată furtună pentru că stilurile sunt diferite. Și atunci am înțeles că acest aspect nu reprezintă o problemă care ar trebui rezolvată.

R.N.: V-am văzut făcând și altfel de lecții decât cele clasice răspunzând nevoii permanente de nou a elevului, să conversați și altfel. Cum ați vrea, de data asta întreb părintele, să sune o școală care să răspundă acestei generații? Am impresia că uneori nu coincid total direcțiile în care vrem noi să îi

formăm pe elevii acestei generații cu interesele lor.

C.A.: Da... știți... ați intrat într-o problemă veche de când școala, ca să zic așa. Sunt critici care spun că școala deformează caracterul, personalitatea, încorsetează și, repet, discuția asta este foarte veche: așa s-au născut, eventual, ca să fac o apropiere cu un curent în cultură și mai ales în cinematografie și literatură, tinerii "furioși". Ei, tinerii sunt întotdeauna "furioși" și sigur școala poate să aibă și acest defect, să deformeze personalități. Însă școală îi determină și la o anumită rigoare, care poate la un moment dat... trebuie asigurată. Din acest punct de vedere cred că tinerii pot să ia din școală și rigoarea și modelarea personalității în sensul dorit de ei. Acum, sigur, poate că nu este tocmai lipsa noastră de creativitate sau disponibilitate în a schimba ceva în modul în care facem lecția, transmitem cunoștințe, discernem valori. Știți bine, profesorul este încorsertat prin programa, prin manual, de sistemul de învățământ în ultimă instanță. Și totuși, în loc de compătimire sau autocompătimire, elevi și profesori împreună, nu de o parte și de alta a baricadei, am putea provoca înnoirea, schimbarea.

R.N.: Da... e o veche problemă asta și aveți dreptate. Aș vrea acum în încheiere să spuneți câteva cuvinte colegilor dumneavoastră prin intermediul acestui interviu, colegilor de cancelarie și, după aceea, elevilor.

C.A.: Cuvintele pe care aș dori să le adresez colegilor sunt aceleași cu acelea pe care le voi adresa elevilor și voi fi concisa de data aceasta. În primul rând vă respect și vă iubesc pe toți în același timp.

R.N.: Da, vă mulțumesc.

**Discuție consemnată de
prof. Gheorghe Zaharia**

FILE DE JURNAL

Nume: **Cornel Noană**

Ocupația: profesor CNU

Perioada: 19 dec - 31 dec 2006

Marti 19 dec - Adrian Iuga în vizită la CNU

Joi 21 dec - ora 22⁰⁰ – Vin să mă colinde cei din clasa a XII-a A (mulți și bine dispuși). Observație – surpriza a fost totală, colindele frumoase, șampania rece

Ora 24⁰⁰ – frec mocheta din hol

Vineri 22 dec – ora 18⁰⁰ – **Bogdana Dima** și chitara ei dau o nota aparte colindelor cântate de cei de la X A. Șampania e încă rece.

Ora 20⁰⁰ - frec mocheta din hol

Sâmbătă 23 dec – Primesc vizita lui **Traian Șerbănuță**, absolvent din 1998, în prezent doctorand în algoritmi în SUA. Nu este singur, ci cu soția și cu cele două mogâldețe personale de 2 și 5 ani. Superbă familie. Află că fratele său **Virgil** (și el olimpic național ca și **Traian**) lucrează la Google în Zurich.

Duminică 24 dec – ora 16⁰⁰ – Vizită (fără colinde) a absolvenților din 1996, vreo opt dintre ei cu soți și soții. Prilej de aduceri aminte în jurul coferului de vin fiert...

Ora 20⁰⁰ – E rândul absolvenților din 2006 (vreo 20) în frunte cu fiica mea. Paradoxal sunt și colinde noi. Observ cu surprindere că, absolvenți fiind, au dreptul să bea șampania (rece) în sufragerie. În concluzie voi freca și mocheta de aici.

Ora 22⁰⁰ – Ca de obicei, ultimii colindători sunt cei de la XI A (clasa mea). Și tot ca de obicei șampania e rece și ei nu se mai dau plecați.

Ora 23⁰⁰ – Vine MOȘU'!!

Ora 24⁰⁰ – frec mochetele

25-26 dec – PAUZĂ

27 dec – Întâlnire neașteptată în oraș cu **Nic Onose**, absolvent din 1998, olimpic național, absolvent de Automatică, Școala Politehnică (Franța), doctorand în limbaje de programare (SUA). Nu am avut destul timp la dispoziție.

28 dec – O pereche tare dragă în vizită la mine – **Simona Bârgăoanu** (arhitectură - Hanovra) și **Virgil Petrea** (aur la olimpiada internațională de matematica 2002, actualmente student la M.I.T.). Îmi vorbesc despre planurile lor și mă pun la curent cu ce s-a mai petrecut în aul ce stă să se încheie.

Dacă la toate acestea mai adaug și permanentul schimb de mesaje cu **Monica Olaru** și **Adina Racovițeanu**, veți avea imaginea unuia dintre motivele pentru care sunt mândru ca sunt profesor în CNU.

prof. Cornel NOANĂ

POVESTEA VORBEI

Citatele, expresiile și proverbele latinești au avut întotdeauna trecere și au dovedit nivelul ridicat de instruire al celui care le folosea. Pe măsură ce limbii latine i se rezervă mai puține

ore în programa școlară umanistă și este exclusă din studiul claselor cu profil real, folosirea eronată a acestora este tot mai des întâlnită și „zgârie” urechile cunoscătorilor. Ne propunem să exemplificăm cu câteva dintre acestea afirmația de mai sus și să încercăm să le redăm adevărata încărcătură semantică.

Expresia **pro domo** este preluată din titlul unui celebru discurs al părintelui retoricii latinești, **Cicero**. Discursul a fost rostit la întoarcerea din exil, cu scopul de-a-i convinge pe senatori să-i redea casa de pe colina Palatin ce-i fusese confiscată.

Titlul întreg (*Oratio pro domo sua*, însemna așadar (discurs) în favoarea (pentru) casa sa. Dacă magazinele cărora li s-a atribuit **Pro domo** vând obiecte necesare casei, mai pot avea o justificare, deși vulgarizează ideea, simplul și cunoscutul **Domo** nu mai înseamnă nimic.

Pe structura lui **Pro domo**, o cunoscută firmă de produse lactate a dat unui iaurt numele de **Pro vitae**. Cel care a „găsit” expresia, n-a avut curiozitatea să consulte un dicționar latin-român unde ar fi descoperit că prepoziția **pro** nu se construiește nici cu cazul genitiv, nici cu dativul, ci cu ablativul.

Acest caz nu s-a moștenit în limba română. Corect ar fi fost **Pro vita**, după modelul cunoscut al lui **Pro patria** (pentru viață, pentru patrie).

Aceiași desinență de genitiv-dativ, folosită cu prepoziția **cum**, al cărui regim este tot ablativ, apare în titrarea unor filme în expresia **Magna cum laude**. Traducătorul, bun cunoscător al limbii engleze, dar mai puțin al limbii latine, a rămas din școală cu amintirea pronunțării grupului de sunete **ae** drept **e**. De ce n-ar fi posibil și procesul invers? Orice **e** să se scrie în latina **ae**. Acest lucru îl face probabil din pricina unui profesor care-l atenționa mereu: *silva, silva(i)e, la toamnă tataie*. Și așa vedem cu mare uimire cum apare scris pe sticlă pentru a-i mai cultiva și pe alții: **Magna cum laudae** fără traducere, că doar latinește știe tot românul.

Din păcate sunt tot mai puțini români care țin la respectarea normelor gramaticale în limba maternă, ce să mai vorbim de cea latină!

prof. Elena SOARE

Monica OLARU – elevă a CNU între 1990-1997
 olimpică națională la matematică și engleză
 admisă la Universitatea București (lb. engleză)
 bursieră a Universității New York
 absolventă a Universității Stanford
 doctorand al Universității Chicago
 în specialitatea literatură comparată

CADAVRUL MECANIC

Metafore ale capitalismului

în „*Etica protestantă și spiritul capitalismului*” - de **Max Weber**

Către sfârșitul cărții sale celebre despre „*spiritul*” capitalismului - gilimelele și posibila umbra ironică aparținând în întregime lui **Max Weber** - autorul se dezbară de obligațiunea de a fi, științific vorbind, „*obiectiv*” și scrie un pasaj extraordinar de incitant pe care îl redau mai jos aproape în întregime. Într-o sută de ani de comentarii (prima versiune a cărții a apărut în 1905), ultima pagină a cărții lui **Weber** a fost considerată cheia interpretativă a întregii „*Etici Protestante*”, însă mesajul fragmentului nu este deloc neproblematic. Din acest motiv, traducătorii cărții s-au văzut obligați să clarifice mesajul weberian și să sugereze răspunsuri la următoarele întrebări: este capitalismul un fenomen bun sau rău? Persoanele care se nasc într-un preexistent sistem capitalist au sau nu au libertatea de a-l respinge? Este posibil ca un viitor profet, în maniera lui **Luther** și **Calvin**, să schimbe traiectoria acestei mașini implacabile?

Am ales acest fragment datorită neobișnuitei abundente metaforice - un fenomen total surprinzător în „*Etica Protestantă*”, ale cărei pagini sunt relativ lipsite de intonații poetice. **Weber** rareori își face simțită prezența auctorială pe parcursul cărții, ferindu-se în mod explicit de concluzii personale, afirmații normative, sau exclamații sentimentale și rezervând pentru final judecățile sale despre fenomenul capitalist. Înainte de a intra în analiză, sunt obligată să fac următoarele mențiuni. Nu am la îndemâna traducerea românească din textul original

german, așa că ideile exprimate ar putea suferi din pricina dublei traduceri (din germană în engleză, din engleză în română).

Iată fragmentul cu pricină:

“În opinia lui **Baxter** [**Richard Baxter**, teolog puritan englez din secolul XVII], grija față de averile exterioare ar trebui să apese foarte puțin pe umerii sfinților, “ca o haină ușoară care poate fi abandonată oricând”. Dar soarta a vrut ca această haină ușoară să devină o carapace dură ca oțelul [în engleză, “a shell as hard as steel”, iar în germană “stahlhartes Gehäuse”]. Pe măsură ce ascetismul [protestant] începea să schimbe lumea, ca niciodată în istorie, averile lumești au câștigat din ce în ce mai multă și mai implacabilă putere asupra oamenilor.

“Sufletul” a părăsit carapacea, poate pentru totdeauna, cine știe? Capitalismul triumfant nu mai are nevoie de spirit din moment ce continuă să se înalțe pe fundația acestei mașini (...) Ideea de “chemare” la datorie ne bântuie viețile precum stafia credințelor religioase pe care le aveam în trecut. Când “a-ți face datoria” [“doing one’s job”, “Berufserfullung”] nu mai poate fi conectat cu cele mai înalte valori culturale și spirituale, (...) omul de astăzi nici nu mai încearcă să găsească vreun înțeles în aceste cuvinte. În țară în care capitalismul este cel mai dezlănțuit, în Statele Unite, goana după avere [“the pursuit of wealth”, “Erwerbsstreben”],

DINCOLO DE ZIDURILE COLEGIULUI

golită de orice semnificație metafizică, pare să se asocieze astăzi numai cu pasiunile primare, care de multe ori o transformă într-o simplă confruntare sportivă.

Nimeni nu știe ce fel de oameni vor vieții mai târziu sub carapacea capitalismului. Poate că la capătul acestei transformări monstruoase vor apărea noi profeți, sau poate vor renaște vechi idei. Sau poate sistemul se va osifica, împopotonat cu o disperată încredere în propria sa importanță. Se va putea spune atunci despre "ultimii supraviețuitori" ai acestui fenomen cultural că sunt specialiști fără suflet, hedoniști fără inimă, non-entități care își închipuie că au ridicat umanitatea la un nivel nămaiîntilnit."

În prima sută de pagini ale eseului, **Weber** se dedică în întregime obiectului cărții sale: natura și originea fenomenului economic și social pe care îl numim capitalism. **Weber** lansează faimoasa ipoteză după care dezvoltarea capitalismului se datorează desprinderii confesiunilor protestante de catolicism în secolele XVI și XVII. În opinia lui **Weber**, Reforma protestantă a schimbat vederile tradiționale asupra muncii și a lansat o nouă idee: munca este o "chemare", nu numai o datorie. Dumnezeu însuși îl "cheamă" pe creștin în profesia și vocația sa, iar creștinul este obligat să se dedice muncii ca o dovadă a faptului că este "ales" de Dumnezeu și altfel destinat paradisiului.

În plus, munca este o formă de "ascetism lumesc", o variantă opusă ascetismului catolic care cere renunțarea la toate valorile și bunurile lumești în favoarea izolării monahale. Ascetismul protestant îl cheamă pe creștin la muncă, nu la izolare, pentru că munca este în sine o activitate religioasă. Protestantul este obligat să acumuleze avere, dar cheltuirea ei este interzisă; el reinvestește permanent profiturile muncii sale, lansând astfel principiul însuși al capitalismului. Acestor "proto-capitaliști" protestanți le este interzis să se bucure de averile acumulate pentru că bucuriile materiale se opun în mod direct obiectivului vieții protestante: intrarea în rai, sau, mai precis, demonstrarea zilnică - prin muncă, fapte bune, rugăciune etc. - a faptului de a merita grația dumnezeiască. Pe scurt, cheltuirea profitului este interzisă, însă acumularea este încurajată și considerată un semn de grație - cine își

poate imagina o fundație mai propice dezvoltării capitaliste, care pentru **Weber** nu este altceva decât munca istovitoare pentru profit și reinvestirea acestui profit? Desigur, motivațiile religioase ale acestui "stil de viață" sunt deocamdată mult mai importante decât orice motivație materială, însă, după cum am văzut în fragmentul citat, **Weber** va deplânge transformarea acestei mașini protestante într-o mașină bântuită, golită de semnificații metafizice. Am ales să numesc această imagine "cadavrul mecanic" al capitalismului.

În "Notă asupra traducerii", traducătorii **Peter Baehr** și **Gordon C. Wells** discută decizia de a nu folosi în noua ediție un termen făcut celebru de **Talcott Parson**, primul traducător în engleză al "Eticii protestante". Acest termen este "cușca de fier" ("iron cage") a capitalismului, redată de **Baehr** și **Wells** drept "carapacea dură ca oțelul" ("a shell as hard as steel"). Diferența este extraordinar de interesantă și sugerează două interpretări (una mai pesimistă și a doua mai optimistă) asupra viitorului capitalist. Carapacea de oțel subliniază două noțiuni importante:

a) afinitatea organică între corpul uman și excrescența dură a capitalismului. Astle, ne putem întreba: dacă sistemul capitalist nu este decât o cușcă de fier, înseamnă că libertatea umană este în continuare posibilă, nu? La urma urmei, prizonierul poate fi eliberat din exterior, sau, prin puteri proprii, poate îndoi zăbrelele cuștii și își poate găsi singur drumul spre libertate. Dacă traducerea corectă este însă aceea de carapace, libertatea individuală este mai puțin posibilă; la urma urmei, sistemul capitalist pare a fi devenit un organ al corpului uman, o excrescență devenită interioară și deci mult mai greu de eludat. Cel mult se poate extirpa, dar ce devine un om la sfârșitul acestei operațiuni chirurgicale? O creatură rănită, micșorată.

b) oțelul este mult mai puternic decât fierul. Aceasta a doua nuanță a traducerii este și ea foarte interesantă. Oțelul este un metal compozit, inventat în secolul XIX - un simbol perfect al industrialismului capitalist și al faptului că acest fenomen s-a desprins de rădăcinile sale religioase, de motivațiile sale metafizice primare și s-a altoit cu eficiența și caracterul mașinist al capitalismului secolului XIX.

Diferențele dintre cele două traduceri ("cușca de fier" și "carapacea de oțel") sugerează astfel două interpretări diferite ale ultimei pagini din eseul lui *Max Weber*. A alege una dintre ele înseamnă a selecta o interpretare și a abandona o alta, dar bănuiesc că, la fiecare traducere într-o nouă limbă, noi variante și noi viziuni pot fi sugerate. Este capitalismul un fenomen exterior, o cușcă din care putem scăpa? Sau este deja o mașina-devenită-corp, o structură automată, monstruoasă, în care ne naștem fără drept de apel? Imaginea unui cadavru mecanic, animat numai de principii imanente (profit de dragul profitului, competiție de dragul competiției, munca de dragul muncii) și nu metafizice (dorința de a intra în rai, dorința de a-l bucura și onora pe Dumnezeu), este una demoralizantă. *Weber* însuși lasă deschisă posibilitatea ca, în viitor, un nou profet sau o nouă idee să apară și să restructureze mașina fără suflet, așa cum *Luther* și *Calvin* au schimbat sistemul catolic și au readus în prim plan idea că Dumnezeu iubește munca mai mult decât iubește rugăciunea. În fond, munca în sine este o rugăciune, o expresie a ascetismului lumesc pe care primii protestanți proto-capitaliști îl ofereau ca singura modalitate de salvare.

Weber menționează că în Statele Unite capitalismul este "a bloody sport" - o confruntare sportivă sângeroasă care a uitat motivele pentru care a fost inițiată. Dumnezeu nu mai e de mult un motiv,

insistă *Weber*. Ce a rămas este nevoia de a munci de dragul muncii și de a lupta de dragul luptei. Nu știu cât de valabil mai este acest sentiment la 100 de ani de la apariția acestei cărți. Statele Unite și capitalismul s-au schimbat în multe feluri, dar capitalismul se exinde în fiecare an în moduri prevăzute de *Weber*. Mașina fără "suflet" pare să crească și să înghită lumea. Ne încuie pe toți într-o cușcă de fier? Ne osifică sub o carapace de oțel?

Ca notă personală, eu continui să cred că situația nu este atât de amară și ca mașina capitalistă oferă multe opțiuni de participare și, mai ales, de neparticipare. De exemplu, o zi în noiembrie a fost declarată în Statele Unite "Buy Nothing Day" - Ziua Fără Cumpărături - de către un grup non-consumerist pe care nu-l cunosc suficient de bine pentru a-l lauda sau acuza, dar care demonstrează că neparticiparea este înscrisă în ADN-ul capitalist. Eu însămi mi-am transformat cele mai multe zile în "buy nothing days" - din nevoie, nu din opoziție la consumerism, desigur. Nu știu cât de bună ar fi o lume în care participantul la capitalism ar decide să arunce de pe umăr ușoara sa haina consumeristă și s-ar dedica, precum un sfânt, Dumnezeului său. Poate ar fi într-adevăr o lume mai bună; dar dacă ar fi, dimpotrivă, o lume distopică, un coșmaresc stat marxist, sau o teribilă republică religioasă? Nu am răspuns la aceste întrebări.

Monica OLARU

Orașul fără Centru sau Lauda Periferiei

Acum 15-16 ani, într-una din acele zile stresante în care viața se schimbă o dată cu locuința, familia mea s-a mutat de pe mica și prăpădita Strada Diviziei în largul și nou-inauguratul capăt al Bulevardului Brăilei. Pe lângă numărul de camere (trei) și prețioasa semi-baie, unul dintre cele mai importante criterii după care judecam noul apartament era distanța până la centru - un punct imaginar definit mai puțin de existența sa reală, cât de încărcătură emoțională, socială, simbolică. Unde se găsește în fond centrul mitic al Focșaniului? La Obeliscul din Piața Unirii? La Casa Albă, la Teatru sau la Ateneu? Sau poate la Piață? În termeni

obiectivi, Diviziei și Brăilei îmi par acum a fi echidistante față de oricare dintre aceste repere centrale, dar în ochii familiei mele diferențele erau mensurabile: Brăilei a fost declarat departe de centru. Excentric, periferic, mărginaș, marginal, mahalagesc, suburban. Există atâtea antonime pentru conceptul de centralitate - după cum vedeți, nici unul nu e măgulitor.

Spre deosebire de organizarea spațială a orașelor americane, în care săracii locuiesc în centru iar bogații la periferie, centrul Focșaniului aparținea conform viziunii noastre acelor care posedau semnele legitimității sociale: bani, slujbe respectate,

DINCOLO DE ZIDURILE COLEGIULUI

influența politică. Pentru că familia mea posedă, în schimb, penurie, șomaj și, în general, o totală invizibilitate socială, ne-am auto-exilat de voie de nevoie la capătul drumului către Brăila. E drept, blocul în care ne-am mutat era mai spațios și mai plăcut la vedere decât cel pitic și hidos din Strada Diviziei. Balcoanele nu erau încă închise după simțul arhitectural al fiecărui locatar, holurile nu erau încă pictate cu obscenități, liftul nu era încă delapidat, iar cutia poștală nu era încă spartă de colocatarii înarmați cu pârgii improvizate. Toate aceste transformări au survenit în scurt timp, dar, măcar la început, noua locuință era ideală. Cât dura să ajung la capătul după-amiezii până la Obelisc, unde fumau iresponsabilii mei prieteni adolescenți? 15 minute. În jumătate de oră eram deja "la piață", sau "la gară". Într-un sfert de ora ajungeam și la școală - în fața porții Liceului Unirea, fără doar și poate cel mai grozav liceu din lume. Cât de scurte mi se par acum aceste drumuri și cât de extravagante mi se păreau atunci diversele distanțe dintre casă și Obelisc, Focșani și București, București și Londra, Londra și Shanghai. Cât de îndepărtate erau aceste coordonate în lungul meu și lungul nostru, exil excentric.

Am acum 28 de ani, locuiesc în Chicago și toate distanțele mi se par (prea) scurte. În momentul în care scriu, România este de 24 de ore membră oficială a Uniunii Europene. Dacă până acum unii dintre noi își considerau însăși țara drept excentrică și periferică, poate în curând vor înțelege că distanțele până la centru - distanțele simbolice - sunt mult mai scurte decât în imaginația noastră. Ceea ce devine și mai important este că centrul însuși este în permanentă mișcare. Centrul a fost cândva Atena, Roma, sau Parisul, sau oricare loc spre care oamenii au decis să privească în același timp cu admirație sau resentiment.

Centrul este în Focșani (ca și în lume) definit de prestigiu - el creează afinități sau dușmanii, simpatii sau respingeri. Cei 19 pirați ai aerului de pe 11 septembrie, 2001, au fost și ei atrași din întunericul autoimpus al "periferiei" lor, către un centru luminos care le devenise o tragică țintă. Acela a fost, pentru mine, momentul răzbunării grotești a mahalalei imaginare împotriva Centrului imaginar. Am înțeles atunci cât de trist și periculos este exilul și marginalizarea, cât de nocivă este gândirea simbolică ce atribuie Centrului mai multă magie decât are. Nu

militez împotriva Centrului în sine - ci împotriva investiției lui cu o nemăsurată încărcătură emoțională.

În orașul fără Centru - imaginea oarecum intimidantă pe care mi-o fac acum despre lumea viitorului apropiat - vor răsări probabil o mie și unul de centre, cristalizate după noțiuni similare celor în care familia mea privea geografia simbolică a Focșaniului: putere politică, culturală, economică. Prestigiul care ne lipsea în Strada Brăilei și pe care l-am fi avut, după părerea noastră naivă, dacă am fi locuit lângă Ateneu sau lângă Piața, nu este la urma urmei decât un artefact; "prestigiu" împrumutată din conotațiile etimologice ale altui cuvânt înrudit: "prestidigitatie" - adică scoaterea iepurelui din pălărie. Prestigiul Centrului este fără îndoială iluzie, vis, manipulare. La urma urmei, blocurile din centrul Focșaniului erau tot atât de urâte precum cele de pe Diviziei, care se asemănau leit cu cele de pe Brăilei. Prestigiul aruncă însă un val de distincție asupra realității, iar noi, excentricii și marginalii, suburbanii și mahalagii, ne dedăm credinței că între noi și ei se află un obstacol insurmontabil. Ne înșelăm.

La mulți ani unei lumi fără "prestigiu", unei lumi fără iluzii și dușmanii care aduc la pământ blocurile superbe ale Americii, ale Londrei, ale Hong-Kongului, sau ale altui centru temporar.

*Cu drag, dintr-o periferie a Chicago-ului,
Monica*

Adina RACOVÎTEANU – elevă a CNU 1990-1996
Universitatea Middlebury, Vermont (SUA) 1996-2000
Doctorand la Universitatea din Colorado
Bursieră a NASA Earth System Sciences Fellowship,
American Society for Photogrammetry and
Remote Sensing (ASPRS)

De la Himalaya la Anzii Peruvieni: cu rucsacul în spate prin munții sacri ai lumii

Dacă aş fi putut privi în viitor, acea zi de pe băncile liceului Unirea, când am răspuns la întrebarea "Tu la ce facultate dai?", mi-aş fi putut oare imagina că peste zece ani aveam să scriu aceste rânduri în ora tîrzie a unei nopți înzăpezite la poalele Munților Stîncoși? Că aveam să aprind un bețișor de santal, pe cînd afară ianuarie va ninge fără încetare, că incantații indiene aveau să răzbată printre arome de bețișor de santal, aducînd cu ele nostalgia călătoriei, a creștelor înzăpezite ale Himalaiei, a vieții din satele himalaiene, a forfotei din orașele Indiene, a emoției simțite pe un vîrf de munte? Nimic din toate acestea nu-mi erau cunoscute, deși sămînța unui vis se simțea deja în răspunsul meu timid la întrebarea "dirigului": "Eu dau la ecologie..." Nu știam bine ce e ecologia, și îmi petrecusem anii de liceu dedicîndu-mă cu pasiune problemelor de matematică și fizică...însă ceva cu mult mai puternic îmi pusese stăpînire pe suflet: Muntele! Se născuse cumva în mine dorința de a colinda munții sacri ai lumii. Munții evocau imagini mistice în imaginația mea, și totul începuse poate pe plaiurile Vrancei, în verile petrecute în plină natură, legănate de glasul și de poveștile de demult ale bunicului. Copil fiind, îmi plăcea să stau pe muchia unui deal la înserat, privind valea scaldată în apus, în sunetul de talangă al turmelor de oi coborînd pe văi în departare. Acolo am învățat să iubesc natura și să prețuiesc momentele de solitudine în mijlocul ei.

În 1996 am plecat să studiez munții, însă nu la Ecologie la București, ci cu o bursă la Middlebury College, în Vermont (USA) într-un frumos campus așezat pe o colină în apropierea Munților Apalași. Fascinația pentru munte m-a îndemnat să aleg geografia fizică drept specializare. Mi-am început experiența în domeniu în vara anului 1998, lucrînd la

Institutul de Studii Arctice și Alpine afiliat Universității din Boulder, Colorado. M-a impresionat geografia locurilor din regiunea Sud-Vestică a Statelor Unite: deșerturile roșii din Utah, Marele Canion și ruinele culturilor Anasazi și Pueblo din regiunea celor "Patru colțuri" (Utah, Arizona, Colorado și New Mexico). Îmi amintesc de un moment magic pe creștele Munților Stîncoși, cu luna plină strălucind printre creștele roșiatice în miez de noapte în lacul de la Maroon Bells. Unul din acele momente cînd simți nu numai că ești în munți dar că și munții sunt în tine, făcînd să-ți vibreze ființa, umplîndu-ți cu energie fiecare por, pînă ce devii transparent la frumusețea dimprejur, o parte din ea.

A urmat an an de studiu la Paris, timp în care am mers cu rucsacul prin diferite regiuni ale Franței – Valea Loirei, Savoia, Alsacia și Țara Bască. Dintre peisaje, imaginea Alpilor (Les Aiguilles du Chamonix), la apus, și răsăritul de lună de pe pîrțiile de schi de la Chamonix, de unde mă întorceam seara cu schiurile în spate, mi-au rămas întipărite în memorie ca o mărturie a sublimului montan. Tot în primăvara aceluiași an am făcut o călătorie în Africa (Benin și Togo). A fost o experiență unică, în ciuda dificultăților de transport și a condițiilor precare. Căldura oamenilor și bogăția tradițiilor au fost impresionante, ca și ceremoniile de măști și miturile de creație ale munților și dealurilor, păstrate în religia animistă în regiuni deluroase din Togo.

Toate aceste experiențe m-au îndemnat să îmi continui peregrinările prin munții din lumea întreagă. În afara aspectului științific pe care l-am studiat în anii de universitate, am învățat că fiecare loc păstrează o poveste de demult. Localnicii își cunosc locurile prin povești ce atribuie un simbol

DINCOLO DE ZIDURILE COLEGIULUI

fiecărei roci, deal, munte, apă, dînd naștere unei o geografii imaginare. Așa s-a născut în mine ideea de a explora acest aspect alegoric al geografiei montane-legătura spirituală dintre oameni, locuri și legende în regiunile de munte. În 2000-2001 am călătorit timp de un an cu rucsacul în spate în Nepal, Tibet, India și Peru pentru a realiza un proiect independent pe tema munților sacri, cu o bursă finanțată de Fundația Watson din Statele Unite. La începutul călătoriei îmi propusesem să merg în căutarea sacrului, un concept pe care doream să-l definesc și să-l înțeleg. L-am căutat în ritualuri și ceremonii, în sate ascunse printre munți și văi, în ceremoniile de pe râul sacru Gange, în credința grupurilor de pelerini ce urcă în sanctuarul montan pentru a-și venera zeitățile. Am pornit în căutările mele cu o perspectivă diferită de cea a cunoștințelor de geografie, și anume cu intenția de a găsi moduri de manifestare artistică: poveste, cîntec și dans ritualic, manifestări ce ocupă un loc important în spiritualitatea montană din lumea întreagă.

Nepal

Mi-am început călătoria în Nepal în luna august, cînd Valea Kathmandu e o defilare de festivaluri pline de culoare, dans și muzică. Zilele musonului au fost neuitate. Ploi torențiale, liniștitoare. Zile în care timpul se scurgea lent în după-amiezi lungi cu aroma unei cești de ceai nepalez. Pe străzi, șuvoaie de noroi și apă. Poluara teribilă ajungea adînc în plămîni. Traficul era o mulțime de oameni, taxiuri, rickshaws, care toate la un loc produceau un aer gri pe care îl înghițeam încet încet zi de zi spunîndu-mi că face parte din viața de zi cu zi. Ca și lipsa apei calde sau a încălzirii din camerele de hotel, două lucruri ce devin irelevante în fața trăirilor intense, a experiențelor culturale. O lună și jumătate am trăit în ritmul vieții nepaleze, în afara orașului, într-un fel de sătuc curat și plin de verdeață, unde m-a găzduit o familie nepaleză. Am căpătat instantaneu cîțiva "frați" și "surori", am devenit oaspete de onoare și subiect al curiozității familiei, am mîncat orez de două ori pe zi, și am practicat intensiv limba nepaleză. După sezonul musonic, vîrfurile înzăpezite ale Himalaiei au apărut deasupra orașului, îmbiindu-mă să merg pe cărările lor. Privirile-mi, obișnuite cu aglomerația de oameni și poluare din Valea Kathmandu, au rătăcit mult timp printe vîrfuri și ghețari în zona Everest. Am pornit cu rucsacul în spate, m-am simțit liberă printre oameni și munți, zburdînd de bucurie. În Himalaia, mii de pelerini Hinduși urcă la baza muntelui Shorung Yul-lha, zeul păzitor al regiunii Solu, pentru

a se scălda în apele lacului Dudh Kunda (Lacul de Lapte). La mănăstirea Tengboche din regiunea Everest, dansul călugărilor Tibetani, "Mani Rimdu", simbolizează victoria Budismului asupra religiei animiste Bon-Po. Nepalezii venerază de asemenea Sanctuarul Annapurnei cu vîrfurile Machapuchare și Mt. Kanchenjunga. Aceste vîrfuri fiind considerate sacre, ascensiunea lor este interzisă ca și profanare a spațiului sacru.

Tibet

Cu cîțiva ani în urmă, Tibetul era în închipuirea mea doar o serie de imagini alb-negru pe care le văzusem într-un diason la universitatea din Vermont. Fețele Tibetanilor, marcate de schimbările Revoluției Culturale, și imaginea muntelui Kailas ca un simbol spiritual, îmi rămaseseră întipărite în memorie mult timp după ce am părăsit auditoriumul. Imaginea pămînturilor Tibetane, cu siluete de călugări ce dispar de după mănăstiri, mă atrăgea tot mai mult. Locurile văzute doar în fotografii alb-negru cu ani în urmă au căpătat contur, în aerul cristalin al după-amiezii în care am ajuns în Lhasa. Lacuri verzi și pămînturi roșii erau cufundate în liniște și solitudine. Am pășit din aeroport, aflat la 90 km de Lhasa, în aerul rar la 3,650m. Un Tibetan ne-a întîmpinat cu "kata", o eșarfa albă ce se oferă în templele tibetane, și un "Tashi Delek" prietenos. Era toamnă timpurie. Pe șoseaua șerpuind, din goana minibusului, soarele răzbătea printre frunze galbene. Reușisem să mă strecor în Tibet în mod independent, ceea ce era încă interzis de autoritățile chineze. Mă simțeam ca un explorator clandestin din secolele trecute. Timp de o lună am călătorit prin Tibetul Central pe autobuze locale cu alți tibetani. Cînd acestea nu erau disponibile, făceam autostopul pe camioane, cu alți călători întîlniți în Lhasa. Mergeam cu frica poliției chineze care dacă ne-ar fi descoperit ne-ar fi amendat. Căutam, în mănăstiri și locuri de pelerinaj, religia care de-abia mai pîlpîie în templele pustiite. Ea se ascunde însă în

DINCOLO DE ZIDURILE COLEGIULUI

ochii înlăcrimați ai bătrânicilor ce merg în fiecare dimineață în circuitul din jurul mănăstirii, sau a pelerinilor ce înconjoară muntele sacru Kailas. Chiar și în incantațiile calugărilor ce răzbat din mănăstirea Rongbuk de la baza muntelui Everest, la granița dintre Tibet și Nepal, unde în ciuda turismului se păstrează tradiția ca înaintea fiecărei expediții pe Everest să se țină o ceremonie închinată zeiței Chomolungma, pentru a-i cere permisiunea ascensiunii în sanctuar. Ajunsesem la baza lui Everest după trei zile de urcuș lin dar greu pînă la 5,100 m, printre întinderi roșii și pustii în care singurii oameni întîlniți au fost cîtiva nomazi. Noaptea pe platoul tibetan erau solitare și înghețate. Pe cort aveam un strat de bruma groasă, iar luna plină lucea peste vîrfuri. După peripeții pe camioane, nenumărate pene de cauciuc, întîlniri cu copii cu obraji îmbujorați, arși de soarele puternic al platoului tibetan, și o imagine a întregului lanț Himalaian de la trecători înalte, călătoria s-a terminat cu o sticlă de bere "Lhasa", într-un restaurant în care se adună călători și deapănă amintiri în căldura focului din sobă...

India

Cînd iarna și-a așters zăpezile peste Himalaia am pornit spre India. Orașele indiene mi s-au părut, după liniștea munților, o înnebunitoare învălmășeală de oameni. Am trecut granița Nepal-India și am mers la Benares, leagănul civilizației hinduse. După ore nesfîrșite în trafic, m-a întîmpinat o lună plină, roșie, uriașă, răsărind din Gange. Mulțimi de oameni erau adunați la crematoriile de pe malul Gangelui, și sute de pelegriani fără adăpost se pregăteau să doarmă pe scările ce duc la Gange. Aerul era cald, umed. Senzație de vechi, străzi înguste în care vacile sacre merg leneș printre gunoaie, oameni și vînzători. E un miracol cum sacrul reușește să transpară în fiecare zi, în mijlocul acestei mulțimi, în viața de zi cu zi, în locuri precum Benares. O dată la 12 ani, în pelerinajul Khumba Mela, hinduși vin din toate colțurile Indiei pentru a se scălda în Gange la conflența rîurilor sacre, în Allahabad. M-am alăturat și eu celor 15 milioane de pelerini, singura adunare omenească ce se poate vedea din spațiu. M-am oprit apoi pe malurile Gangelui în Rishikesh, la poalele Himalaiei, unde apa Gangelui e încă neploluată, limpede ca și cristalul, unde sute lumînări sunt trimise pe apă la asfințit, ca și ofrandă, în ceremonia aarti. După 6 ani, aveam să mă întorc în India pentru a regăsi magia acelor locuri, și pentru a începe un proiect de doctorat pe tema schimbărilor glaciare în Himalaia Indieni. Dar despre acea călătorie, pe care tocmai am încheiat-o, într-un viitor articol.

Peru

Odată cu venirea musonului am călătorit spre Anzii Peruvieni, ceea ce s-a dovedit a fi o perpetuă peregrinare prin sărbători, cu cîntece și dansuri, cu zîmbetele largi ale oamenilor, ce înfruntă frigul înalțimilor. În Anzi, condiția sacră a munților se manifestă prin prezența miturilor de fertilitate. Asociația simbolică Munte-Apă-Fertilitate a stat la baza tradițiilor andine încă din timpuri pre-columbiene. Astfel, divinitățile erau personificate ca și intervenții ale fenomenelor meteorologice precum ploaie sau grindină. Ritualuri destinate apei și recoltelor mai există încă în regiunile din Sud din Peru. Plaiurile peruviene sunt încîntătoare, ca și oamenii. Satele de piatră din Valea Sacră a Incașilor par în afara timpului. Insulele liniștite de pe Lacul Titicaca cu apele argintii sunt încremenite sub soarele după-amiezii. În miez de noapte, incantațiile șamanilor răzbat de la lacurile sacre Huaringas. Șuvoaie de lacrimi îngheață pe obraji călătorilor în festivalul "Qoyllur Rit'i", unde mii de pelerini urcă în sanctuarul montan, îmbracați în costume tradiționale și însoțiți de fluiere, dansuri și muzică. Crestele înzăpezite ale Cordiliei Blanca, în lumina albă a unei dimineți înghețate, senzația de nemărginire, de a fi atît de aproape de munți, mi-au dat febra de a urca mai sus, de a atinge ghețarii. Primul munte a fost nevado Pisco, în Cordillera Blanca (5762m). Cerul plin cu stele se prăvălea peste noi în noapte, și în clar de lună sclipeau ghețarii. Liniste completă, doar scrișnitul colțarilor nostri pe gheață, apoi cerul s-a colorat în nuanțe de violet, trandafiriu, portocaliu, galben și...soare!!! Eram pe vîrf, înconjurată de atîția munti, de vîntul rece, și de mult, mult albastru...

Magia locurilor Incașe, vîrfurile Anzilor unde în secolul XVI Incașii făceau sacrificii umane dedicate zeităților montane, m-au fermecat atît de mult încît m-am întors în Peru în fiecare vară în cursul tezei de Masterat, în care am explorat arheologia glaciară a acelor locuri folosind sisteme geografice internaționale (GIS). În vara anului 2003 am fost invitată de o echipă de glaciologi de la Institutul de Cercetare pentru Devoltare din Franța pentru a participa la un carotaj pe vîrfurile Coropuna în Peru, cu scopul de a reconstitui schimbările climatice regionale din perioada cîtorva mii de ani. Ca urmare a acestei expediții, am continuat colaborarea cu echipa franceză, mi-am îndreptat cercetarea către schimbări glaciare folosind imagini satelitare. Continui să lucrez cu aceeași echipă ca și colaborator pentru proiectul de doctorat în Himalaia. Această cercetare îmi

DINCOLO DE ZIDURILE COLEGIULUI

permite să continui ceea ce îmi place cel mai mult pe lume: să călătoresc, să merg pe munte, și să întâlnesc în permanență oameni și idei noi. Ah, și nu în ultimul rând: să mă bucur de viața de student, cu urcușurile și coborișurile ei, dar în general cu o imensă senzație de libertate.

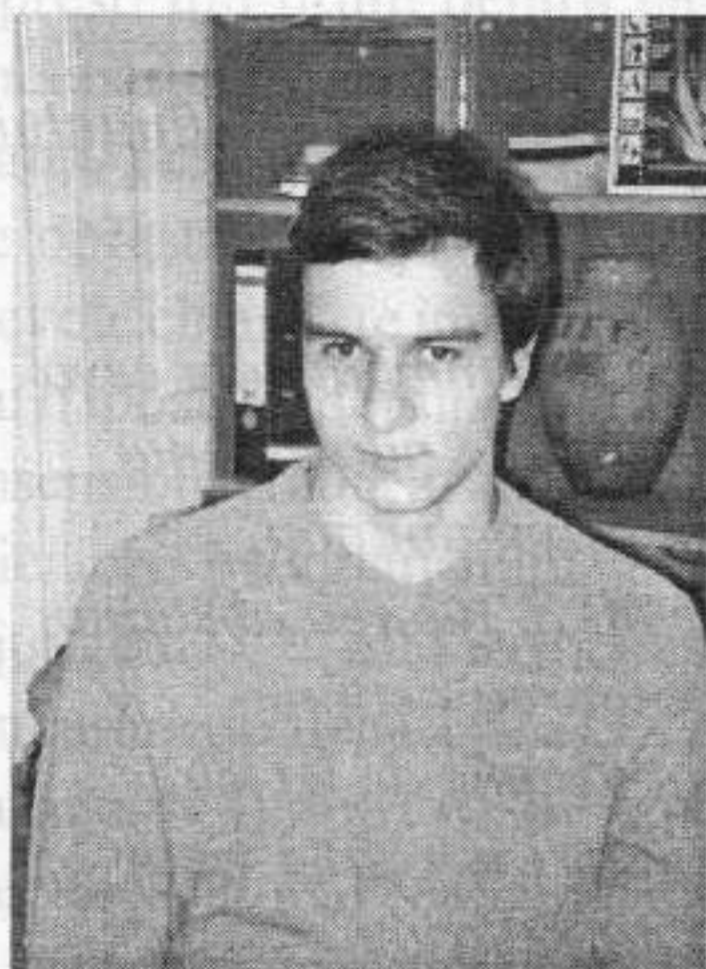
După fiecare călătorie, toată experiența pare un vis. Locurile și momentele trăite îmi par o succesiune de imagini, o serie de amintiri învăluite într-o aură de nostalgie. N-am vorbit aici de momentele grele ale călătoriei. Orele nesfârșite în autobuze locale, ingramadita între rucsac și un sac de orez, în compania localnicilor (inclusiv o oaie sau o capră sau câteva rațe), aerul rarefiat al altitudinilor care face ca fiecare pas să pară o eternitate, serile la munte în care pentru luni în sir singura casă îți e

sacul de dormit, dorința de o baie fierbinte...sau momentele de singurătate care inevitabil îți dau tîrcoale. N-am vorbit de aceste momente pentru că ele se pierd repede în uitare, în umbra atîtora momente fericite... La sfîrșitul călătoriei, rămîn doar amintirile placute, iar restul, dificultățile, momentele grele, rămîn undeva uitate într-un colț al memoriei.

Undeva, dincolo de Munte, mai dăinuiesc încă legende necunoscute, mituri și ritualuri. Localnicii dansează și cîntă în transă. Realitatea se pierde în cețurile Muntelui arătîndu-ți tărîmuri de vis de dincolo de timp. Urcînd Muntele, poți transcende timpul. Urcînd Muntele, cobori adînc în tine...

Adina Racovițeanu

Boulder, Colorado, 5 ianuarie 2007

Adrian IUGA - elev al CNU în perioada 1998-2003

În această perioadă a luat pentru sine și pentru școală cinci premii naționale, balcanice și la olimpiadele internaționale cum ar fi cele de la Irkutsk (Rusia 2002) și cel de la Antalia (Turcia 2003)

În perioada 2003-2006 a urmat colegiul parizian Louis le Grande iar actualmente este student la L'Ecole Normale Supérieure, vestita Sorbona, selectat printre cei mai buni 20 de studenți dintre mulții concurenți din toată lumea

Am fost elev la C.N.U. între anii 1998-2003, despre care îmi place să cred că este cea mai cunoscută școală din Focșani, și nu numai, datorită rezultatelor excepționale ale elevilor săi. Îmi place să compar CNU cu o echipă de fotbal. Sunt lăudați de fiecare dată jucătorii, fără a fi amintiți antrenorii, cu toate că în fiecare an părinții își trimit juniorii tot sub îndrumarea lor. Îmi place să cred că CNU este și va rămâne un simbol. Barcelona a fost, este și va rămâne BARCELONA, chiar și peste 50 de ani, când Ronaldinho nu va mai juca aici. Îmi place să cred că există un fel de spirit caracteristic acestui club, un fel de semnătură pe viața celor ce au fost elevi aici. Nu mă refer la înălțimea muntelui X sau proprietatea elementului Y, ci la spiritul critic dobândit la finalul liceului, de generația mea, și care cred că îi este specific fiecărui univist (uite că am spus și cuvântul acesta).

Oriunde aș fi, în țară și peste hotare, gândul mă va purta întotdeauna la clasele severe, la curtea pătrată unde mi-am petrecut primii mei ani "de glorie" despre care sper să nu fie ultimii.

Adrian IUGA

Un nume care bate la porțile consacrării

NECUVINTE

Acum voi încerca să scriu despre mine. Și acesta e cel mai greu lucru. Întotdeauna am simțit că mă ascund după cuvinte, după personaje. Când am scris am încercat să proiectez o imagine – ideal ori să mă

concentrez pe sondarea abisului sufletesc. Pe mine mă neglijam ca pe o ființă nedemnă, plată, ne semnificativă. Și totuși aveam câteodată acel orgoliu că eu mă aflam în spatele operei. Dar singurele scrieri pe de care sunt într-adevăr mândră sunt acelea pe care le-am creionat pe un pergament imaterial, în clipele mele de reverie, sau poate chiar le-am pus pe hârtie, dar nu le-am publicat niciodată. Chiar dacă sunt imperfecte și naive pe alocuri, în ele mă regăsesc cel mai bine. Despre mine nu am „vorbit” decât în tăcere: am iubit în tăcere, am crezut în tăcere, mi-am învăluit visele în tăcere. Am fost tăcere. Sunt tăcere. Cuvintele sunt uneori cârțițe care mușcă din suflete.

L-am simțit pe Blaga aproape prin faptul că, asemeni lui, m-am refuzat cuvântului până la o vârstă destul de înaintată. Eram fericită cu filosofia mea simplă de viață și chiar cu amintirile mele despre viitor, pe care le-am uitat mai târziu, pentru că existența să mi le pună în față, oferindu-mi consolarea că așa a fost să fie. Eu cred că fiecare își alege singur destinul înainte de a se naște, așa că ar trebui să nu ne mai revoltăm inutil. Ca să nu mai consumăm așa de mult efort pe care altfel l-am putea folosi pentru a ne bucura de ce avem.

Nu de mult timp, am scris o poezie, așa, pentru mine. Bineînțeles că am rătăcit-o pe undeva, și acum adun fărâme din ea, care s-au păstrat în memorie.

Adolescență

*am fost într-un magazin de antichități
și am cumpărat o coloană a infinitului.*

*te-am așezat în vârful ei
și te-am privit de jos.*

*voiam să-mi înaripez inima, mintea,
trupul, ca să fiu demnă de tine.*

*voiam să găsesc o coloană a infinitului
și pentru mine.*

*după ce timpul a schimbat câte ceva
în sufletul meu de adolescentă*

te-am privit din nou.

nu mai credeam în iubirea absolută,

în împlinirea deplină,

*ci doar în fărâme de fericire
pe care singuri le răpim vieții*

și ni le dăruim.

*te coborai către nimic,
gol, pustiu.*

dar eu am păstrat imaginea dintâi,

ce a prins rădăcini din mine,

*pe care am luat-o prin fiecare tren
cu care am hoinărit prin lume.*

prin frunze căzute.

îmi plimb pașii neîmpliniți.

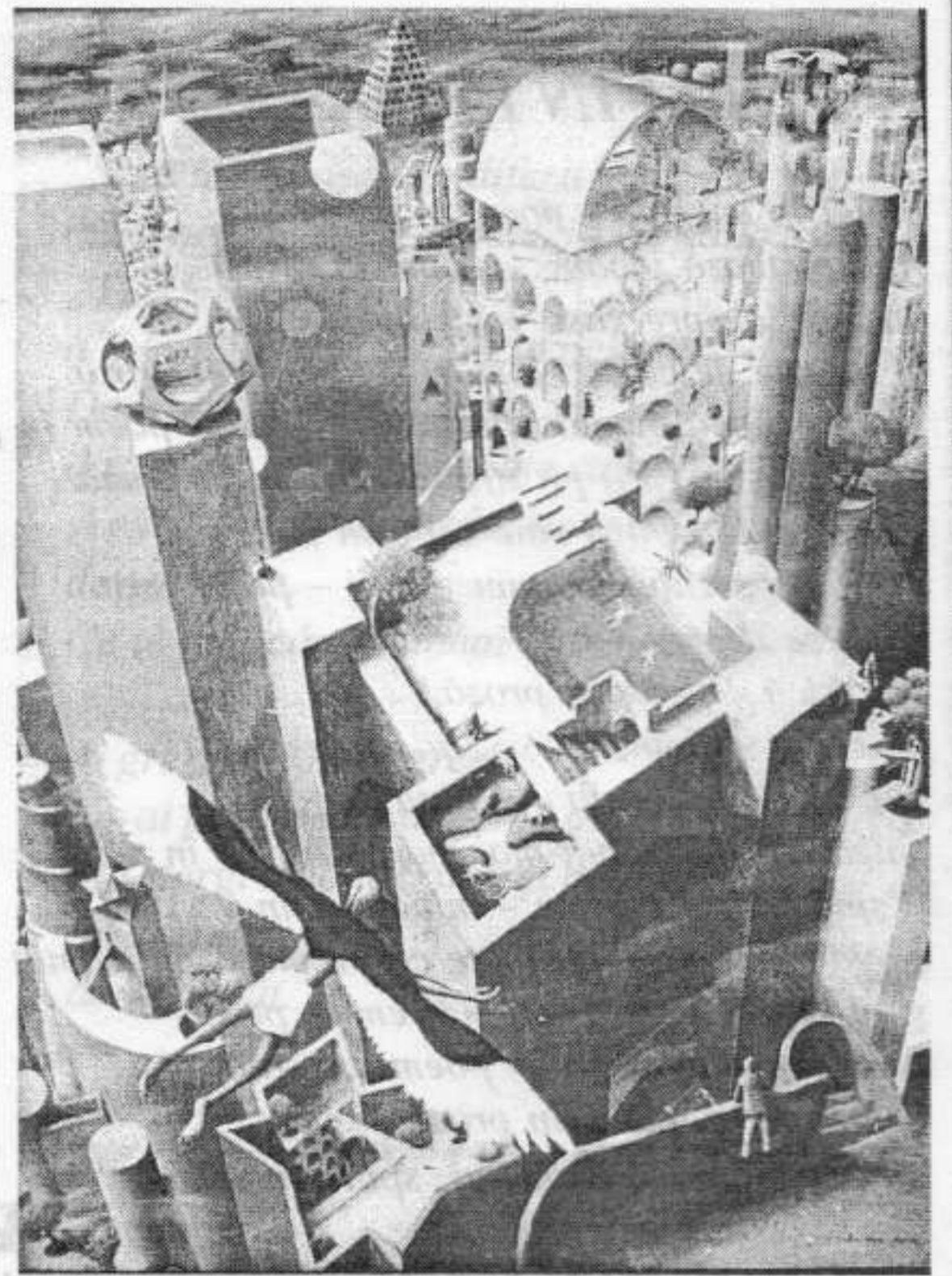
se apropie iarna.

Uneori am simțit că sunt pe o scenă. Jucam diferite roluri în funcție de împrejurări, de oameni, de dorințele sau de năzurile mele. Aceasta îmi dădea o libertate fantastică, sau

mă încorseta teribil. M-am simțit în centrul scenei, alături în spatele ei. Priveam trecătorii cu detașare, analizam lucrurile din viața mea sau a altora cu indiferență, persiflator, sau cu interes și dedicație. Câteodată aveam senzația că țin în mână sforile lumii și mă puteam juca. Îmi doream un lucru, îmi construieam conștiințioasă scenarii, și apoi, când mă așteptam mai puțin, destinul mi le pune în scenă. Fără să vreau să adauge, așa de la el, un element – surpriză, pentru ca totul să fie mai palpitant. Meditația m-a ajutat enorm pentru a avea acest sentiment la care țin foarte tare. Din păcate, simt că el s-a îndepărtat de mine și nu știu când, și prin ce ascunzișuri îl voi regăsi.

Am învățat că uneori trebuie să te oprești din drum pentru că s-ar putea să te îndepărtezi și mai mult de luminița pe care o cauți, pentru că mergi în direcția greșită. Să te oprești și să privești în jur. Câteodată e nevoie chiar să te întorci, pentru a te confrunța cu o ipostază neîmplinită a eului tău, pe care, insensibil, grăbit, ai abandonat-o alergând spre nicăieri. Mergem mult, prea mult, și unde ajungem? Cel mai trist e însă că uităm să ne bucurăm de fiecare pas pe care-l facem, ca și cum am fi purtați de un val netrebnic, necunoscător al adâncului din sufletul nostru. Alteori mergem împotriva curentului, negându-ne pe noi înșine. Adesea mi-am dorit lucruri mărețe, pentru că nu știam cum să le am pe cele mai simple. M-am refugiat și mi-am promis o mulțime de reușite, mi-am făcut planuri nenumărate, ca să uit Crăciunul atât de singur, sala de clasă pe care o găsesc atât de goală, prietenii care mă iubesc, dar nu așa cum mi-aș dori eu.

Coboram pe scări în ruină, rătăceam printre acei pereți gri și reci. Ce căutam? De unde să știu? Așa m-am găsit în vis, mergând, scotocind. În sfârșit, un impuls mă îndemnă să deschid ușa din fața mea. Spațiul se dilată și era tot numai o energie în care pluteam aproape, iar de timp nu mai

știam nimic. Sufletul meu recrea acea ființă esențială care venea să mă îmbrățișeze. Un gest de o nebănuită candoare. Acolo am descoperit un nou sens.

Cuvintele nu reușeau să afle calea spre lumină. Ca întotdeauna, pentru că au rămas multe lucruri nespuse, și poate cele mai importante. Știam însă că îmi cerea iubire și protecție; era caldă și imaterială, ca și sentimentele cele mai tandre. Nu mai avea nici memorie, nici orgoliu, doar suflet. Venea de departe, dar nu putea să-mi explice de unde. Mi s-a făcut o milă cumplită. Abia mai târziu am înțeles că alături de ea am găsit o intensă eliberare, un sentiment de totalitate în care teama nu poate răzbate.

Visul vieții mele este o rătăcire, un colaj de forme, de țesături, de lumini, îngrămădite până ce se confundă unele cu altele, și în care caut ca într-un sertar din alte vremuri, în care bunica a uitat tot felul de nimicuri.

Mihaela PRODAN
clasa a XII-a E

POEM ÎN PROZĂ

plouă în engleză - poem în proză.
 Ana pictează icoane - poem în proză.
 vorbesc despre vasc - melodie.
 el nu știe de ce ești distantă - poem în proză.
 copii aruncă beteala pe ficusul-brad - poem în proză.
 zâmbește singură pe stradă - poem în proză.
 cântă doar pentru sine - poem în proză.
 graffiti pe zidul monumentului - poem trist.
 vorbesc despre vâsc - sonet.
 îi e frică - poem în proză.
 mi-e dor - doina.
 mă uit la fotografii - colind.
 catedrala pare mult mai mare - poem în proză.
 îi spune că o iubește - minciună în versuri.
 se gândește la el cu toate că nu mai sunt demult prieteni - poem în proză.
 și el se gândește la ea - poem în proză.
 ascultă chuck berry - poem dansant.
 îl așteaptă - poem în proză.
 nu știi niciodată ce să-mi spui - poem.

EXPERIMENT

Ți-a eșuat experimentul, Doamne!

M-ai aruncat

fără să crezi că voi supraviețui.

Dar m-am adaptat,

*m-am adaptat și încep să nu mai semăn
 cu ceea știi.*

Nu te-ai fi gândit niciodată

că o să-mi dezvolt sistem de apărare....

Aici sunt atacată. Lupte, războaie...

Mi-a crescut și mie platoșă.

Nu trebuia...E doar de formă.

Numai să nu râdă

broaștele țestoase de mine.

Ăsta a fost planul? Sunt singură...

*Scutul reușește să-i țină la distanță
 pe toți. Pe absolut toți.*

*Și nu-și dau seama că nu m-ai făcut
 pentru asta.*

Doamne, ăsta a fost planul?

Vreau să râdă broaștele de mine.

Orice e de preferat

*unei platoșe care nu mă apără
 de nimic.*

Vă propunem un NUME

FLUTURI

Șoapte, departe și aproape:

*doi fluturi pe o perdea, ascultând
 strigătul ploii.*

Unul e veșnic tânăr,

celălalt - bleumarin.

*Mă privesc cum scriu într-o doară
 rime proaste*

*și se miră de luminile adunate
 în privirile mele,*

de comerțul cu principii,

de trocul lumilor amorțite,

de tristețea corzilor de chitară,

de noi:

de ce nu ascultăm nici o melodie până la capăt?

de ce ne cufundăm în ceață?

de ce mă arunc întotdeauna

în albastru.

Scriu nume inventate pe șervețele.

Zâmbești fals.

*Prindem doi fluturi care cântau pe perdea
 ca la o harpă.*

Unul dintre noi rămâne tânăr.

celălalt... ascute venin

la capătul bleumarin

al unei rime proaste.

Dumnezeu jucând Sudoku sau Regula cifrei unice

Pe geam ai desenat cu o unghie
careul:

9 / 9.

Acum completezi: 7 zmei se dau peste cap
de 7 ori. 7 și cu 7...

5 stele se aprind și
doar 3 rămân înfipte.

6 fluturi transformă fereastra mea
în vitraliu...

Mă completezi pas cu pas,

așa cum i-ai completat pe atâția.

Cifrele - aceleași nouă. Întotdeauna.

Speram ca măcar Tu să ai mai multă
imaginație.

„Sunt totuși așezate diferit!”

mă trage de mânecă femeia cu pălărie roșie.

„Ți-e frică de erezii?”

o întreb fără să mă uit în ochii ei.

Da, sunt așezate diferit,

dar tiparele sunt dinainte stabilite

și există, fără indoială, un număr finit
de variante.

Ce te faci când nu mai ai ce completa?

Ai greșit! Și Tu ai greșit!

Iar ai pus poezia de două ori!

Mă ștergi cu o lacrimă și mă iei,

fără să eziți,

de la capăt.

SPITALUL

spitalul-concurs e făcut din sunete ușor cambrate, care s-au sculpat singure ca pasărea
măiastră. spitalul-concurs e la cel mai vestit tărâm din est, în cel mai sălbatic tărâm al retinei
desfăcute, spitalul-concurs este într-un ochi, e doar o imagine.

mi-ai spus că nu vrei să ajungem acolo niciodată, dar, iată-ne ajunși. Crezi că locul ăsta
alb-bolnav care incurajează la cuvinte compuse, o să ne desfacă. Eu îți spun că o să ne decojească,
bucată cu bucată, ca pe portocale. Sunetele se arcuiesc și mai tare. Cum adică? sunetele se arcuiesc
pe cojile de portocale.

locul ăsta, concurs, spital, nu vrea să salveze? nu vrea să arate? un teren de mijloc
dedesupt și deasupra un anacolut din nori... nori fără continuare logică... vezi? spitalul concurs și
spitalul-relație, și spitalul-școală..... nu fac decât să ne decojească.... pe noi și portocalele. și,
decojind, ne slăbesc, ne obolesc, ne schimbă.... între doua farfurii, spitalele ne îndepartează... ele,
crudele, dureroasele, pot apropia, pot uni irversibil. Pe noi de duc în piețe cu fructe uscate și ne
expun : uitați-vă, alta marfă....

spitalul – concurs ne expune vizibil. e atât de întuneric și diafragma aparatului s-a deschis
mai tare. așa și-ai putut vedea pielea decojită... ai văzut pielea mea... nu-ți dai seama ca filmul e pe
sfârșite... lumina l-a străpuns și așteaptă developarea. dacă ieșim fotografii, dacă ieșim poze ieftine,
de duzină, dacă ne taie în 7 bucăți și ne pun lângă o salată sau, mai rău, lângă cine știe ce aliment
flambat, atunci ne pierdem cu totul.

vezi? spitalul – concurs mă face să-mi fie frică. Hai să fim din nou acasă, și să nu mai
umblăm prin spitale... tu deja te decojești, și te îndepărtezi... cu cât suntem mai aproape cu atât e
mai ușor. eu deja mă decojesc, mă îndepărtez....

unde suntem? mă întrebi ... la fotograful de portocale.

Ioana ALEXANDRU
clasa a IX-a E

Adoloscența

Te rog, Doamne,
lasă-mă să fiu eu,
cea a cărei suflet zâmbește
în fiecare zi.

Lasă-mă să port mereu
speranțele și dorințele care mă definesc.

Și prinde-mi în păr
flori

și presară deasupra
străluciri de diamant.

Lasă-mă să plutesc
printre sentimente inocente
și povești iubite de bătrânii înțelepți.

Te rog să îmi binecuvântezi
frumusețea sufletului,
să mă lași să fiu
un copil.

Suflet

Într-o seară doldora de șoapte cumiști,
mi-am încercat norocul.

Am ignorat convențiile,
am accelerat ritmul.

M-am vizitat pe mine însămi.

Universul îmi era familiar,

Dar detaliile imi scăpau printre degete.

Am schimbat ca pe rochii culorile, parfumurile,
sentimentele, năzuințele,
însă ceva lipsea.

Sub un portal am găsit o floare.

Și atunci în sufletul meu s-a arcuit curcubeul.

Am simțit mângâieri diafane,

am văzut falduri de lumină
unduindu-se la picioarele mele.

Am vrut să aflu numele florii

și piatra de alături, înduioșată, mi l-a șoptit:

„Dragoste” ...

În acea seara am deschis ochii cu spaimă,
dar am cântat.

Alexandra MARTIN

clasa a X-a C

Apus de soare

Negru mi-e părul, negrii mi-s ochii,
neagra mi-e viața.
am coborat atât de mult încât nu mai
recunosc

lumina.

N-am mai simțit mângâieri pline de
căldură,

n-am mai privit jocul razelor,

n-am mai atins copilăria

demult...

de când soarele a apus în viața mea.

Portret de poet

Pasăre în zbor,

Cer fără nor,

Astru deschizând

Calea spre pământ.

Miez de adevăr,

Pulberi de mister

Cumpănă ținând

Între viers și gând.

Vis pierit în zări,

Punte peste mări,

Suflet călător,

Mistuit de dor.

Frunză pe uscat,

Floare pe înserat,

Liră tremurând

În amurgul sfânt.

ET IN ARCAIA EGO: Am fost în Italia

Într-o lume în care tindem des să generalizăm lucrurile și să le împărțim în diferite categorii, în baza unor principii nu întotdeauna corecte, putem avea și diferite "clase de indivizi"; în acest mod am putea cataloga adolescenții ca fiind tineri absolut rebeli, sau săracii ca fiind oameni fără urmă de dubiu cinstiți ori bogații ca fiind mereu implicați în afaceri murdare. Aceste opinii, care sunt destul de bine înrădăcinate prin mințile oamenilor, influențează la un moment dat indivizii, care încep să fie așa cum ideea societății despre categoria din care fac parte respectivii impune. Astfel tineri liniștiți încep să se revolte pentru că așa cred că e drept, oameni mai puțin înstăriți, sub "emblema purității", încep să se ocupe de lucruri ilegale, sau persoane mai avute și cinstite încep să fie judecate de ceilalți pentru că sunt considerate ca fiind hoți, mafioți, ticăloși și aceasta doar din invidia născută din materialismul în care trăim.

Același lucru se întâmplă și cu românii și imaginea lor printre străini. Trăim într-o lume în care o opinie publică, deși eronată, poate influența mentalitatea unei întregi societăți. Românii, în viziunea popoarelor de peste hotare, sunt catalogați ca fiind oameni foarte înapoiați, morți de foame, în căutare de averi prin muncă murdară, cerșetori, hoți, tâlhari; în cazul femeilor deseori întâlnim imaginea de prostituate de doi bani, de copile de care se abuzează în familii, de fete frumoase și "ușoare", cu o minte obtuză, sau de persoane care pentru bani ar face orice și pentru aceasta sunt des constrânse la meseriile cele mai josnice și prost plătite. Suntem batjocoriți foarte mult, în special în Occident, unde suntem foarte disprețuiți din cauză că avem acel pașaport grenat cu care ne identificăm, pentru că avem trăsături estice și deoarece nu vorbim corect o limbă pentru noi străină. Românii care se cred integrați, în realitate nu sunt deloc.

Trăind opt ani de zile în Italia, la început pe lângă Roma și apoi în preajma orașului Milano am avut ocazia să mă confrunt cu ceea ce înseamnă să fii român și să trăiești în Occident. Am dat de oameni care doreau o prietenie cu mine doar din interese, sau pentru ca așa credeau că fac un act de caritate, un gest care să-i apropie de Dumnezeu, o făceau din milă aproape, ca și cum nu mi s-ar fi convenit să am prieteni, ci ar fi trebuit să le mulțumesc pentru că se uitau la mine.

Am încercat inițial să mă "integrez" învățând la perfecțiune limba italiană scrisă și vorbită, cumpărându-mi îmbrăcăminte de firmă (ce e drept este că se ține foarte mult la aparențe acolo)... În alte cuvinte încercam să-mi schimb "eticheta". Adevărul este că a funcționat pentru un timp, după care am început să-mi arăt adevăratul caracter, ceea ce a stârnit foarte multă invidie din partea celorlalți, care începuseră

astfel să se simtă "amenințați" de prezența unei străine printre ei, a unei românce care începea să îi depășească în multe domenii... Și ceea ce era până acum un conflict ascuns de aparențe, izbucnea la suprafață și încet mă făcea să mă simt tot mai singură. Cred că am ales "calea cea dreaptă", urmărindu-mi în continuare idealurile... Mulți români însă, aflați la aceeași intersecție, unde realizează cât de negativă este părerea străinilor despre ei, chiar încep să se degradeze, ori în ei se naște un sentiment de ură și repulsie față de națiunea în care trăiesc. Evident că această alegere nu face altceva decât să agraveze situația. În orice caz suntem discriminați, așa că de ce să alegem ce-i mai rău din noi, în loc să demonstrăm că avem și noi niște valori și că opinia despre noi este greșită?

Odată cu aderarea României la Uniunea Europeană, "oamenii" din Occident nu așteaptă altceva decât migrarea poporului nostru către țările lor, pentru a întări și mai tare imaginea românului de comunist mort de foame. Este și vina noastră dacă ceilalți au o părere așa de proastă despre noi, ori nu am prea văzut persoane care să încerce să schimbe ceva: suntem un popor de oameni indiferenți, de critici care au uitat să se mai privească în oglindă, de orgolioși care nu vor să se despartă de concepții depășite. Nu avem nimic în plus față de occidentali. Ne place să ne simțim victimele discriminărilor, uitând de faptul că și noi facem diferențe între oameni. De exemplu suntem foarte primitivi cu străinii veniți din țări mai bogate, ori aceia într-un mod sau altul reprezintă și o sursă de venit, pe când atunci când întâlnim un moldovean pe stradă, aproape că ne e silă să-i dăm "Bună ziua!". În alte cuvinte, dacă am vrea într-adevăr să fim etichetați în mod diferit, ca fiind persoane de valoare, ar trebui în primul rând să schimbăm ceva din mentalitățile noastre și doar apoi să încercăm să îi convingem și pe ceilalți ca românii sunt un popor de admirat. E ușor să ne văităm nefăcând nimic, însă astfel nici nu avem dreptul la mai mult. Suntem încă un popor de corupți, de aceea ne complacem să trăim în "ghetto-ul" Europei, lăsându-i pe ceilalți să muncească în locul nostru.

Într-adevăr va fi greu să fim văzuți altfel în viitor, însă dacă nici măcar nu încercăm să dăm motive altora să ne prețuiască, e clar că nu vom reuși niciodată.

Apelul meu către cititorii acestui articol ar fi așadar să învețe să fie români, nu sclavi, nu infractori, nu criminali, doar pentru că așa ne cred alții.

Livia Andreea LUPȘA
clasa a X-a F

MOȘ ION ROATĂ - IN MEMORIAM

Anul trecut s-au împlinit două sute de ani de la nașterea legendarului *Moș Ion Roată*. A văzut lumina zilei în sătucul Velnița din comuna Câmpurile de Sus, din fostul județ Putna, vechea așezare sătească situată în estul Vrancei, unde, de veacuri își dau mână cele trei țări surori: Moldova, Transilvania și Țara Românească.

Se trăgea dintr-o familie de țărani clăcași, truditori din tată-n fiu pe moșia boierilor Dăscălescu din localitate. S-a născut în anul 1806, ca fiu al lui *Constantin* și al *Măriutei Roată*. Din căsătoria cu *Maria Roată* a rezultat o familie

numeroasă formată din patru copii, doi băieți și două fete: *Năstase*, *Neculai*, *Zoița* și *Maria*. *Ion Roată* nu a avut niciun fel de învățătură. Nu știa să scrie și să citească, deoarece, în vremea copilăriei sale, școlile sătești erau o raritate.

Semna prin punerea degetului muiat în cerneală, pecetea de veacuri a neștiutorului de carte. Oficial, semna cu parafă primită în Divanul ad-hoc. În schimb, era înzestrat nativ cu o minte ageră și o judecată dreaptă, fiind cunoscut a fi un "om cinstit și cuviincios" dar "cu gâdilici la limbă, adică spunea omului verde în ochi, nu puneă preț pe vorbele boierești și nu avea ascunzători în suflet" - așa cum îl caracteriza *Ion Creangă*.

Pentru spiritul său de dreptate, *Ion Roată* a fost considerat de țărani putneni, cel mai dârz și mai competent reprezentant al lor, care să le apere interesele. A avut o apariție meteorică pe scena istorică a țării. La alegerile din iulie, ca și la cele din septembrie 1857, a fost ales în unanimitate de voturi deputat al Județului Putna în Divanul ad-hoc al Moldovei, pentru a duce acolo sus, în cel mai înalt for al țării, dorința de unire a vrancenilor.

Încă de la deschiderea lucrărilor, s-a bucurat de un binemeritat prestigiu. A avut marea cinste de

a fi invitat la un ceai împreună cu ceilalți deputați țărani, de către ambasadorul reginei Victoria a Marii Britanii, lordul *Henry Bulwer*, înalt comisar european, prezent la deschiderea lucrărilor de la Iași, care în fața tuturor le-a zis: "voi sunteți adevărații reprezentanți ai națiunii române, voi reprezentați viitorul."

A doua zi, la 23 sept 1857, *Ion Roată* a fost ales în comisia de verificare a mandatelor membrilor Adunării. Activitatea lui *Ion Roată* a cunoscut un moment de vârf în anii 1856-1857. Ca deputat, două mari probleme au stat în atenția sa: înfăptuirea Unirii și împrăștierea

clăcașilor. Timp de trei luni, cât au durat lucrările Divanului ad-hoc, *Ion Roată* a fost prezent la toate cele 31 de ședințe, fiind convins că reprezintă nu numai județul Putna, ci însăși țara. Ca semn distinctiv al înaltelor sale atribuții, purta o insignă-medalie. Așa cum menționa *Mihail Kogălniceanu*: "Și când, în ziua de 7 oct 1857, în a șaptea ședință, Adunarea ad-hoc a votat... propunerea pentru Unirea Principatelor, prezidată de mine și când votul s-a proclamat de președinte, *Ion Roată*, deputatul țărănilor din județul Putna, a exclamat în gura mare în numele celorlalți deputați clăcași: Noi nu știm a ura, dar Dumnezeu știe a se îndura" În acea zi solemnă, când nu numai se scria dar se și făcea istoria, *Ion Roată* era în Divan. În perioada Unirii, *Roată* nu era un "moș", ci era om în floarea vârstei, un adevărat plăieș, abia trecut de 50 de ani, căruia îi lucea în ochi viitorul.

La 9 noiembrie același an, *Ion Roată* a prezentat în Divan, iar *Atanasie Panu* a dat citire "Propunerii deputaților săteni", "o adevărată plângere a unui popor întreg", cum o numea *Kogălniceanu*, vestita "Jalbă", care descria cu literă de foc suferințele seculare ale țărănimii.

PRIMIM LA REDACȚIE

Roată era primul semnatar al cutezătorului document care a stârnit atâta vâlvă în Divan. Era un act îndrăzneț, ce purta girul personalității sale. **Costache Negri** îi solicită și el semnătura pe proiectul său de reformă privind împrumutarea clăcașilor. Cu năzuințele spulberate, **Ion Roată** ca și ceilalți deputați săteni s-au întors acasă "cu deznădejdea în inimă și cu blestemul pe buze". Abia sosit la locuința sa din Câmpurile, trimite la 6 ianuarie 1858 o scrisoare prietenului său **Stanciu Țețea** din ocolul Gârlele, prin care îl anunța de apropiata cădere a divanului.

Poliția din Iași îl arestează pe **Ion Roată**, trimițându-l sub escortă la stărostia jud. Putna. Abia la 7 februarie ministrul de interne dispune eliberarea deputatului pe chezașia locuitorilor din Câmpurile, cărora le cerea să garanteze că numitul nu va mai "proclama lucrările desființatului Divan ad-hoc". **Ion Roată** era considerat un "stricător al ordinii publice" difuzând Buletinul Adunării ad-hoc în satele putnene, ținându-i la curent cu desfășurarea lucrărilor. Pentru activitatea sa a fost aspru persecutat de autoritățile timpului, fapt care a făcut să se plângă domnitorului **Cuza** la trecerea sa prin Focșani. **Ion Roată** a desfășurat și o activitate meritorie în cadrul obștei sătești semnând diferite jalbe către mai marii județului, pentru o mai bună aproviziune a satului cu porumb pentru hrană și sămânță, fie pentru aplicarea corectă a reformei agrare. La 14 august 1864 **Cuza** decretează împrumutarea clăcașilor. Cu această ocazie **Ion Roată** a fost ales în comisia de plasă, ca reprezentant al acestora. În lipsa unui inginer hotarnic, a participat efectiv în împărțirea loturilor de pe moșia boierească.

Țăranii din Câmpurile ca și cei din comunele învecinate au cerut ca împrumutarea să se facă de "alesul nostru dl. **Ion Roată**", fiind cunoscut ca "om sigur și cu bune purtări". În 1859 este desemnat ca președinte pentru alegerea noului vornic sătesc, iar în 1861 este ales în "Județul sătesc" din partea satului Câmpurile de Sus. După

proclamarea independenței, **Mihail Kogălniceanu**, ministru de externe și interne, trimite prefectului de Putna, la 18 martie 1878 Ordinul "Steaua României" în grad de cavaler, împreună cu brevetul însoțitor, semnat de regele **Carol I** pentru a fi înmânate lui **Ion Roată**, ca o răsplată a contribuției pe care înțeleptul țaran din Câmpurile a avut-o la înfăptuirea Principatelor Unite.

Casa memorială "Moș Ion Roată" - Câmpuri

Ultimii ani de viața ai bătrânului au fost destul de întunecați. În 1880, prefectul de Putna, **M. Flondor**, adresa o scrisoare lui **M. Kogălniceanu**, prin care deplângea soarta fostului deputat ajuns "la sapă de lemn", fără nici o vită în bătătura, solicitându-i un ajutor viager. Peste doi ani, la 19 februarie 1882, **Ion Roată** se stingea din viață la 76 de ani, fiind purtat pe brațe ca un adevărat sfânt și înmormântat cu mare cinste în cimitirul bisericii din cătunul Gura Sării, unde și-a avut ultimul sălaș.

A murit sărac ca mai toți luptătorii sacrificați, dar, ca un paradox, a lăsat în urma sa o mare bogăție, numele său, un adevărat blazon de noblețe, intrat în istorie și în legendă.

Pentru a-i cinsti amintirea, casa memorială, școala generală, biblioteca și căminul cultural din localitate îi poartă numele. S-ar cuveni ca și comuna să se numească "**Ion Roată**".

prof. Vasile IORGA
Străoane, Vrancea

PRIMIM LA REDACȚIE

CLUBUL DE DEBATE „SEISM”

În anul 2006 Clubul de debate „Seism” a luat parte la mai multe competiții regionale și naționale, dar a fost foarte interesat și de promovarea valorilor democratice și civice.

Debaterii începători au participat la două competiții regionale: în luna mai, în județul Neamț, **Raluca Danțiș, Carmen Bratu și Dragoș Prodan** au obținut premiul al doilea, iar în luna noiembrie, la Bacău, **Ioana Alexandru, Alexandru Mihu și Victor Solomon** au obținut premiul al treilea.

La competiția regională, desfășurată în județul Neamț, au participat debaterii: **Ioana Zvâc, Hortensia Manolea, Cristina Golomoz, Răzvan Neacșu și Alexandru Ionașcu**, ultimii trei calificându-se pentru etapa națională, care a avut loc la Poiana Pinului, în județul Buzău.

Mai precizăm că **Ioana Zvâc** a obținut locul al doilea la vorbitori la o competiție Handshake în limba engleză, la același concurs **Cristina Golomoz** obținând locul al treilea cu echipa sa.

Începând din septembrie 2006 Clubul de debate de la C.N.U. colaborează, printr-un parteneriat de voluntariat, cu Asociația Pro Democrația Focșani. Astfel debaterii uniriști au susținut dezbateri demonstrative la Liceul Pedagogic și la Colegiul Economic din Focșani, abordând teme actuale, cum ar fi starea învățământului românesc și disputa cu privire la prezența icoanelor școlile publice.

Cu ocazia Zilei Drepturilor Omului, Tribunalul Focșani a invitat pe membrii Clubului de debate să

participe la o dezbatere pe tema respectării drepturilor omului. Este de remarcă faptul că debaterii **Ioana Zvâc, Roxana Buture, Cristina Golomoz, Victor Solomon, Carmen Bratu, Raluca Danțiș, Dragoș Prodan, Alexandru Mihu, Ioana Alexandru și Teodora Bratu** au avut curajul să-și susțină ideile în fața judecătorilor, a procurorilor și a avocaților, care au fost uimiți de dezinvoltura și de capacitatea elevilor de a aprofunda informațiile de specialitate.

Sperăm ca anul 2007 să fie un an în care să reușim să obținem rezultate bune la competițiile la care vom participa și să avem multe activități pentru a responsabiliza civic pe cât mai mulți elevi.

prof. coordonator
Maria ZGĂBÂRDICI

Proiectul Comenius la final

Am auzit spunându-se că nimic important nu poate fi realizat fără entuziasm. Privind înapoi spre începutul proiectului Comenius „*A la recherche des traditions alimentaires locales 2006*”, văd o echipă tânără, formată din elevi și profesori CNU ce împărtășeau un scop comun, acela de a duce la bun sfârșit broșura și cercetările tradițiilor locale începute în urmă cu 4 ani.

Care erau oare așteptările fiecăruia de la acest proiect? Din păcate nu pot să vă împărtășesc decât punctul de vedere personal și speranțele împreună cu care am pornit la drum, alături de entuziasmul pe care fiecare dintre noi, specific vârstei sau plăcerii de a lucra cu elevii, l-a avut. M-am înscris la proiect urmărind mai mult vizita în Franța și participarea mea la o activitate extrașcolară de

renume european și nu neapărat cu dorința nestăvilită de a studia propriile rădăcini gastronomice. Cum am descoperit mai târziu, chiar într-una din părțile lucrate de mine: „*Proverbe și zicători*”, „*pofta vine mâncând*” și astfel am reușit să trec peste toate greutățile, de la cele mai mici, precum căutarea anevoioasă a culorilor și font-urilor pentru fiecare text în parte, până la cele mari, respectiv timpul liber care se împuțina pe zi ce trecea, apropiindu-ne de luna aprilie, luna plecării noastre spre Montlouis sur Loire.

Nu pot spune că documentarea a fost una foarte dificilă, ci mai degrabă una plăcută datorită diferitelor vizite înafara Focșaniului pentru cercetare. Ne-am ajutat unii pe alții și d-na profesoară **Schmoll** pe noi toți, căci un procent foarte mare din broșura

s-a realizat alături de dânsa, stând până târziu în fotoliul portocaliu și încercând să ne perfecționăm atât conținutul lucrării, cât și limba franceză. La sfârșit, rezultatul a fost impresionant chiar și pentru noi, broșura fiind cea mai mare și cea mai bine realizată (așa ni s-a spus) de până atunci.

Am ajuns în sfârșit și la ziua plecării noastre spre Colegiul Raoul Rebout, situat undeva pe valea Loirei, într-o zonă atât de încărcată istoric datorită renumitelor castele, dar și deosebit de frumoasă. Emoționați, ne-am urcat în autocar, fiecare ținând la piept partea sa de proiect și promițând să ne bucurăm din plin de locurile și oamenii pe care aveam să îi cunoaștem, dar și să culegem laurii muncii noastre din ultimele luni. Până în Montlouis, localitatea în care era colegiul partener din Franța, am vizitat Budapesta și Veneția și am surprins doar în trecere, din păcate, minunatele orașe ale Coastei de Azur, spre asfințit, ceea ce le-a dat în ochii noștri o frumusețe încă și mai mare decât auzisem sau citisem în ghidurile turistice. Autocarul cânta atunci, îmi aduc aminte foarte bine. Începusem să ne cunoaștem mai mult, să ne împrietenim și așteptam nerăbdători momentul în care aveam să-i cunoaștem pe francezi. Poate ca mulți dintre noi își puneau la îndoială "*capacitățile lingvistice franțuzești*" și ne gândeam dacă ne vom înțelege cu aceștia.

Pentru mine această teamă a dispărut imediat după ce i-am cunoscut pe *Dimitri* și pe mama lui, *Angelique*. Vorbeau perfect și engleza, ceea ce mi-a asigurat pe timpul șederii mele acolo posibilitatea unor discuții libere, pe teme dintre cele mai diverse. Erau calzi și foarte primitivi, dar îi vedeam și pe ei, emoționați de întâlnirea cu o tânără venită din România, o țară despre care știau relativ puține lucruri. Vederea pianului în camera de muzică în care *Dimitri* bătea la tobe, sora lui, *Nastasia* și *Angelique* se jucau pe o chitară și *Julien*, un prieten

foarte bun saxofonist de profesie, dădea mici demonstrații câteodată seara, m-a surpris foarte mult și m-a încântat în același timp, pentru că era exact tipul de familie pe care aș fi vrut să-l cunosc. Erau non-conformiști din cap până în picioare, în care apropo, *Angelique* (mama) purta o pereche de teniși, părând la fel de tânără ca fiica ei de 18 ani, *Nastasia*. Când au aflat că știu să cânt la pian și că pe deasupra cunosc și câteva acorduri la chitară s-au bucurat enorm și mi-au zis că pentru a doua zi avem planuri. Am descoperit că urma să mă duc la un concert de jazz în care *Julien* cânta la saxofon și trompetă. Uimitor, cum nu se putea mai bine, mi-am zis în gând și le-am mulțumit la sfârșit pentru o seară extraordinară. Ne-am întors acasă cântând în mașină ca de fiecare dată, eu având deja, poate una dintre cele mai plăcute amintiri.

Au urmat zilele în care ne-am prezentat broșura. Fără a ne lăuda, pot afirma faptul că am fost felicitați de toți colegii străini, de profesori și chiar de autoritățile locale din Montlouis. Eram cei mai numeroși, dar și cei mai implicați și i-am impresionat în primul rând prin munca noastră la broșură, dar și prin modul în care o prezentaserăm. De asemenea, am simțit cu toții o deosebită mândrie, când d-na *Schmoll* a fost întrebată cum de copiii știu atât de bine franceza și nu fac greșeli de gramatică. Răspunsul a venit firesc din partea d-nei profesoare: "*o studiază la școală*", dar nu a părut să-i mulțumească într-o mare măsură.

Am înțeles ceva mai târziu de ce, participând la orele lor de curs. Foarte ușoare și foarte plăcute, prea puțin solicitante, ele făceau școala o adevărată plăcere, chiar și pentru cei mai mofturoși elevi.

Au urmat vizitele la castelele de pe valea Loirei și la casa lui Leonardo da Vinci, adevărate incursiuni în istoria Franței, iar apoi ne-am despărțit cu greu de prietenii noștri francezi spre o alta minunăție a Franței - Parisul. Am petrecut acolo aproape 4 zile, încercând să vedem cât mai multe, să-i cunoaștem și să-i admirăm locuitorii, să-i simțim parfumul și să-i auzim muzica, la fiecare colț de stradă, cântată de artiștii ambulanți, în restaurante sau pe vaporășele Senei ce ascund Parisul atât de adânc în inima turiștilor încât aceștia nu pot să-l mai scoată niciodată. Așa am pățit și eu, l-am cunoscut boem, cu eleganță și rafinement, nealterat de viteza pe care o au uneori turiștii din dorința de a vedea cât mai multe, dar care îi face tocmai să rateze adevăratele obiective și frumuseți ale sale. L-am parcurs vioi, dar alocând atenție detaliilor, am mers pe malul Senei de la un muzeu la altul, pe podurile și

bulevardele atât de cântate de poeții lumii, cu dorința de a nu-l părăsi sau de a reveni cât mai curând. Foarte viu în amintirea mea este momentul în care am mers pe Pont Neuf, fluturând steagul Franței și spunând: "Vive la France!". Am observat că mi se făceau poze din vapoare, turiștii crezându-mă de-a locului, ceea ce m-a făcut să mă gândesc că într-adevăr mi-ar plăcea să fiu și că merita să-mi încerc șansa de a deveni studentă acolo sau dacă nu, cel puțin bună prietenă a locului.

În definitiv, așa pot rezuma întreaga experiență *Comenius*: ca fiind o șansă extraordinară de a vedea, de a cunoaște, de a învăța și de a prețui, de a-ți dori din ce în ce mai mult și de a ști că nimic

nu e prea greu de realizat. Doresc să le mulțumesc atât profesorilor pentru ajutorul pe care ni l-au dat și pentru încrederea acordată, dar și colegilor pentru faptul că am reușit să trecem împreună peste emoții și mici conflicte, rămânând până la sfârșit prieteni. La final, îmi exprim dorința ca astfel de proiecte să mai aibă loc la C.N.U. și îi sfătuiesc cu căldură pe colegi să participe, deoarece pentru mine a fost nu numai o activitate extrașcolară plăcută, ci mai ales deosebit de folositoare.

Cristina GOLOMOZ
clasa a XI-a A

Proiecte internaționale desfășurate în Colegiul Național "Unirea"

Succesele anilor precedenți la proiectele internaționale sunt menționate ca exemple europene de bună practică, la nivel de liceu:

Colegiul Național Unirea se află în primele zece colegii din Europa :

http://compact.eduprojects.net/interesting_examples_upper_secondary_schools_2.html

Am debutat în 2002 cu primul proiect școlar *European Youth Cultures*, proiect rezultat în urma seminarului de contact de la Alden Biesen, Belgia.

<http://ejournal.eduprojects.net/romania1>

<http://comenius.lufo.ro> (pagina web în 2005)

și am continuat cu altele noi la adresa :

<http://ejournal.eduprojects.net>

Comenius Projects in Romania:

<http://ejournal.eduprojects.net/romania2>

<http://ejournal.eduprojects.net/romania3>

Colaborări cu Philippines:

<http://ejournal.eduprojects.net/philippines>

Colaborări cu Finlanda & India & Philippines :

<http://ejournal.eduprojects.net/Euromirrors>

<http://ejournal.eduprojects.net/sp1>

În derulare, proiect de dezvoltare școlară
www.comeniusnewtechnologies.com

prof. Claudia SLUJITORU

e-Journal is an innovative way of making students get excited in learning concepts in whatever subject matter a teacher is engaged with. Other than this, it is a way of gaining insights from people of different cultures.

Preparing students for telecollaborative projects can be laborious especially for a teacher in the Philippines as there are challenges that hamper the implementation of projects-class size, availability of computers connected to the net and many subjects to teach. These are few challenges that usually arise in Philippine classrooms. No matter how backbreaking this innovative project may be, it is always something that our students look forward to.

This is our 2nd year of telecollaborating with Unirea National College and our 1st batch of students who have experienced this project have plenty of stories to tell to those who are undergoing the telecollaboration project. The simple act of writing Claudia a e-mail and requesting her to post their essays and poems on e-journal is a great joy on my part as it shows that the Filipino student is not very far behind. We have made great success in our e-journal activities and we look forward to stronger ties with you for the benefit of students all over the world.

Soraya T. Faculo
Cordillera Regional Science High School
Wangal, La Trinidad, Benguet
2601 Philippines

Proiecte de parteneriat

C. N. "Unirea" - comunitatea locală

Elevii CNU au fost premiați la cea de a III-a ediție a concursului național "MESAJUL MEU ANTIDROG" inițiat de Agenția Națională Antidrog și desfășurat prin centrele de prevenire, evaluare și consiliere antidrog teritoriale.

Echipa CNU formată din prof. coordonator **Oprea Marilena** și din elevii **Mogoș Andrei** și **Teodor Loredana** a participat la această competiție națională cu un site în care au fost prezentate toate activitățile antidrog desfășurate de elevii CNU pe parcursul ultimilor patru ani: concursuri de afișe, teatru antidrog, articole publicate în reviste locale și din străinătate. Site-ul oferă și informații bogate referitoare la pericolul

consumului de droguri precum și modalități de prevenire, materiale foarte utile în pregătirea orelor de dirigiență cu această temă.

Nu putem să nu remarcăm că elevii CNU, harnici și vizitari precum îi știm au identificat problemele reale ale tinerilor și și-au spus opinia în legătură cu pericolul extinderii consumului de droguri în rândul liceenilor, înainte chiar de înființarea Agenției Naționale Antidrog.

Mai multe detalii asupra proiectului național "MESAJUL MEU ANTIDROG" puteți afla de la site-ul oficial al Ministerului Administrației și Internelor : <http://www.ana.gov.ro/rom/index.php>

SANITARII PRICEPUȚI

"Sanitarii pricepuți" este o competiție realizată de Crucea Roșie Română, ce datează încă din anul 1962 în cadrul județului Vrancea, fiecare liceu/școala generală și-a construit un echipaj ce s-a prezentat la fazele pe școală, respectiv județ. Colegiul *Unirea* se poate mândri cu un echipaj format din comandantul grupului, **Alin Burlacu**, **Diana Ciorășteanu**, **Alina Matei**, **Carmen Micu** și **Oana Grobnicu**, care s-a calificat de două ori consecutiv la faza națională. Trebuie specificat, de asemenea, faptul că regulamentul concursului prevede desfășurarea fazei naționale alternativ pentru licee și școli generale. Astfel, echipajul s-a calificat în clasa a IX-a și în clasa a XI-a.

Amintim aici faptul că la fiecare fază națională echipajul s-a clasat în primele 15 locuri (din 41 de județe concurente și cele șase sectoare ale municipiului București). Etapa națională s-a desfășurat la Poiana Pinului, în județul Buzău, unde întreg grupul de sanitari s-a bucurat de câteva zile de recreere, cu soare, piscină și normal concursul propriu-zis. Competiția presupune o probă teoretică și una practică. Fiecare membru al echipajului a acumulat experiența de a acorda primul ajutor. Nu e nimic mai frumos decât atunci când realizezi că ai putea ajuta o persoană rănită. De altfel, misiunea Crucii Roșii Române este de a alina suferințele oamenilor.

Echipajul *Sanitarii Pricepuți* a fost implicat în mai multe acțiuni ale Crucii Roșii: ajutorarea persoanelor afectate de inundațiile din iulie 2005, informare asupra transmiterii și combaterii virusului HIV, campanii antidrog, participarea la zilele mondiale cum ar fi: Ziua Vârșnicului, Ziua Crucii Roșii, ziua Voluntarului, etc. Pe lângă experiența dobândită, membrii echipajului au cunoscut persoane noi și au legat prietenii solide. Din păcate, noi nu mai putem participa pentru că suntem în ultimul an de liceu și îi lăsam pe colegii noștri să afirme numele colegiului în anii ce urmează.

Diana CIORĂȘTEANU
clasa a XII-a D

Rezultate obținute de elevii Colegiului Național „Unirea” în anul 2005 – 2006 la concursuri de matematică

Concursul „C. Calude”, Galați

Rusu Larisa, clasa a VI-a, mențiune
Vulpoi Ruxandra, clasa a VII-a, mențiune
Ionescu Laura, clasa a IX-a, mențiune
Săvescu Cristian, clasa a XI-a, mențiune

Concursul „Gh. Vrânceanu”, Bacău

Ionescu Laura, clasa a IX-a, mențiune
Dascălu Laura, clasa a IX-a, mențiune
Guzu Andrei, clasa a X-a, mențiune
Săvescu Cristian, clasa a XI-a, mențiune
Stoica Cătălina, clasa a XI-a, mențiune
Ionașcu Laurențiu, clasa a XII-a, mențiune

Concursul Național „Al. Myller”, Iași

Ionescu Laura, clasa a IX-a, mențiune
Săvescu Cristian, clasa a XI-a, mențiune
Stoica Cătălina, clasa a XI-a, mențiune
Ionașcu Laurențiu, clasa a XII-a, premiul II

Concursul „Victor Vâlcovici”, Brăila

Ionescu Laura, clasa a IX-a, premiul I
Andrei Alexandru, clasa a IX-a, mențiune
Guzu Andrei, clasa a X-a, premiul I
Săvescu Cristian, clasa a XI-a, Marele premiu
Stoica Cătălina, clasa a XI-a, premiul III
Șușu Livia, clasa XI-a, mențiune
Ionașcu Laurențiu, clasa a XII-a, premiul I

Concursul „D. Pompeiu”, Botoșani

Sonea Andromeda, clasa a VI-a, mențiune

Concursul „Unirea”, Focșani

Matei Andreea, clasa VII-a, mențiune
Dascălu Laura, clasa a IX-a, mențiune specială
Ionescu Laura, clasa a IX-a, mențiune specială
Andrei Alexandru, clasa a IX-a, mențiune
Dumitrache Gabriel, clasa a IX-a, mențiune
Mocanu Dănuț, clasa a IX-a, mențiune
Guzu Andrei, clasa a X-a, mențiune
Ciorici Andra, clasa a X-a, mențiune
Săvescu Cristian, clasa a XI-a, premiul II
Stoica Cătălina, clasa a XI-a, mențiune
Ionașcu Laurențiu, clasa a XII-a, mențiune specială

Concursul „Euclid”, Focșani (Șc. 10)

Sonea Andromeda, clasa a VI-a, mențiune

Concursul „A. Saligny”, Focșani (Șc. 5)

echipa gimnaziu, mențiune

Matei Andreea

Petrișor Cătălin

Măimăscu Dragoș

Costache Mădălina

echipa liceu, mențiune

Ionescu Laura

Guzu Andrei

Stoica Cătălina

Ionașcu Laurențiu

Concursul „Cangurul”

Andrei Alexandru, clasa a IX-a, s-a calificat la barajul de la București

Activitățile catedrei de limba și literatura română din CNU

- editarea anuală a două numere din “Revista Noastră”
- “Zilele Revistei Noastre” – sesiune-concurs de referate și eseuri cu tema “Caragiale, contemporanul nostru”
- “Cafeneaua scriitorilor vrânceni”
- Proiectul “Scene din viața de ieri și de azi a orașului Focșani” – prezentat în cadrul Sesiunii naționale de referate științifice organizat de Ministerul Educației și Cercetării în colaborare cu ISJ Vrancea
- Cenaclul literar “Hyperion” – activitate literară
- Cercul de debate “Seism” – participări la concursurile regionale și naționale
- Ateliere pe teme variate în cadrul “Zilelor Colegiului Național Unirea”
- Concursul interjudețean de dificultăți lingvistice
- Înființarea Muzeului “Revistei Noastre”

După 20 de ani... Cristian Corciovă și "Cupa Promoțiilor"

După 20 de ani, povestea începe odată cu intrarea pe aceeași poartă de astăzi a elevilor. La acea vreme liceul auto "Unirea" Focșani. Eram elev în clasa a XII-a D, diriginte era d-nul prof. dr. *Nagler Carol*, profesor de matematică *Dan Popoiu*, profesor de română *Petrache Dima*, profesor de geografie *Davidescu*, mari, mari profesori... *Chiper, Roșu, Văsâi, Dulgheru, Ioneanu, Petroianu, Balaș, Stanciu* și nu în ultimul rând prof. *Gheorghe Dumitrescu* la educație fizică și sport.

Țin minte, ca și azi, frecvența cu care dl prof. *Dan Popoiu*, actual inspector general școlar al județului Vrancea, ne scotea la tablă și mai ales mă scotea la tablă: "*Măi Paizane, tu ori dai la politehnică ori la matematică!*". Este adevărat că nu eram olimpic la matematică, dar mai mare era dragostea pentru sport: "*Dle profesor, îmi place mai mult sportul, iar visul meu este să ajung profesor la acest liceu și să fiu coleg cu dv.*" (ceea ce s-a și întâmplat peste opt ani). Pe atunci, pe singurul teren de sport al liceului (un teren de baschet), făceam baschet și rugby, iar în sala veche de sport, gimnastică, volei și baschet. Ce mult doream și noi un fotbal adevărat!

Au trecut 20 de ani. Azi sunt profesor la C.N. UNIREA, șef de catedră, profesor metodist la I.S.J.Vrancea și predau și la o facultate particulară. De antrenorat și arbitraj nu m-am lăsat pentru că am fotbalul în sânge. Iar astăzi la C.N.U. se joacă și fotbal, volei, baschet și handbal la gimnaziu și la liceu. Aceasta și datorită unei echipe-triolet, alături de dragele mele colegele, doamnele profesoare *Maria Rusan* și *Carmen Grosu*. Și să nu uităm de trupa de majorete a colegiului, cea mai tare din județul Vrancea. O muncă titanică, deoarece în ultimii 10 ani fiind lipsiți de o sală de sport am participat în fiecare an la 90% din competițiile sportive școlare organizate și cu rezultate bune și foarte bune la bacalaureat.

Dar iată, după 20 de ani, Dumnezeu a vrut ca un alt absolvent de "UNIREA" să fie admis la Academia Națională de Educație Fizică și Sport din București.

Este vorba de *Cristian Corciovă* care este student anul I și care la acest moment se află în Parâng la baza Academiei pentru cursul de schi. Trebuie să recunosc că există spiritul domnului profesor *Zigmund Lupu*. Flacăra arde mai departe... vom trăi și vom vedea cine va urma.

Cu pregătirea de acum și experiența acumulată dar cu inima de unirist adolescentin am trăit să organizez și a doua ediție a "Cupei PROMOȚIILOR", competiție a uniriștilor de ieri, de azi și de mâine.

De câștigat au câștigat toți cei care pe 28 decembrie 2006 au fost prezenți în sala de sport a CNU. Pentru că întâlnirea cu uniriștii indiferent de promoție este o baie de liniște sufletească și de încărcare pozitivă a bateriilor între Crăciun și Anul Nou. Toate aceste momente au fost monitorizate telepatic de foștii campioni uniriști: *Mirela Angheluta, Andreea Ghimpu, Marius Burdușa, Dragoș Brânză, Bogdan Mocanu, Gabriel Nicolae, Ana Riciu, Alexandru Tucan...* dar și de cei de azi *Mădălin Dincă, Andrei Petrea, Alexandra Stoica, Andrei Arghirescu, Iulian Negoescu, Livia Filote, Bogdan Vescu, Alexandru Pescaru, Valentin Miron...* iar peste toți este *Alin Moldoveanu* primul sportiv roman calificat la Jocurile Olimpice de la Beijing din 2008 și totuși îngerul păzitor a fost proaspătul student la ANEFS București, *Cristian Corciovă*.

Ce simte *Viorel Paizan* acum cu gândul că acum 20 de ani intram pe aceeași poartă ca și azi, dar cu șapcă de elev pe cap și cu numărul matricol pe braț... și că azi, elevul meu, *Constantin Popoiu*, băiatul fostului meu profesor de matematică de la liceul Unirea este component al echipei de volei și de baschet a C.N. UNIREA.... și joacă foarte bine.

PS: finalistele "Cupei promoțiilor-2007"

Promoția 2003: *Dobre Mircea, Iuga Relu, Atanasiu Bogdan, Dincă Dorin, Țugurlan Iulian, Boroș Bogdan*

Promoția 2006: *Ionașcu Laurențiu, Giugică Vlad, Tucan Alexandru, Petrea Valentin, Dumitrache George, Mariș Adrian, Mircea Cătălin.*

A câștigat promoția 2003! Vă așteptăm pe 28 decembrie 2007 în sala de sport a CNU!

prof. Viorel PAIZAN

STEVE 2006

Condamnați să fim CEI MAI BUNI!!!

Când spui iunie, spui de fapt STEV, spui "jocul cu mască" și "fără de mască" al tinerilor actori vrânceni ce vor să se afirme în această minunată lume a teatrului. Ca în fiecare an, iunie înseamnă pentru uniriști un "vârf de sarcină", o prezentare care trebuie să fie perfectă în fața juriului format în acest an din criticul teatral Marilena Țepuș, actorul TMF Sorin George Rusu și actrița TNB Magda Catone.

Am demonstrat încă o dată (dacă mai era nevoie) că suntem cei mai buni! Echipa steviștilor uniriști formată din: *Adriana Bordeanu* (ce a avut și responsabilitatea regiei), *Adela Lazăr*, *Vlad Mișu*, *Nicoleta Lazăr*, *Alin Manole*, *Paul Lungu*, *Alexandra Nichițelea*, *Cătălina Roșu*, *Ioana Frangu*, *Ovidiu Homoc*, *Alina Novac*, *Cătălina Voineag*, *Sorina Ionașc*, a făcut furori în cadrul audienței prezente pe 1 iunie la Casa de Cultură *Leopoldina Bălănuță* din Focșani, în cadrul celei de-a XXIV-a ediție a Stagiunii Teatrale a Elevilor Vrânceni. Trebuie să-i amintim aici pe coordonatorul artistic al piesei, actorul și regizorul *Adrian Damian*, și pe *Romulus Buzățelu*, în calitate de profesor coordonator.

Piesa *Deșteptarea Primăverii*, o adaptare după *Frank Wedekind*, a adus în prim-plan frământările adolescenților aflați în căutarea propriei identități, dar mai ales în căutarea propriei sexualități. Piesa este de fapt o dramă a adolescenților ce se izbesc deseori de indiferență, incapacitatea de comunicare și conformismul adulților. Fiecare personaj-adolescent va plăti pentru această lume închisată de prejudecăți și tabu-uri cu exilul în singurătate sau chiar cu prețul vieții.

Deșteptarea Primăverii (prima piesă reprezentativă a lui Wedekind) a adus în atenția juriului și a spectatorilor întrebările firești la vârsta adolescenței, căutarea secretului vieții, prima iubire, prima decepție și chiar problema homosexualității (dacă o putem numi problemă).

"Natura umană din această piesă reprezintă starea de puritate absolută. Tinerii din aceasta 'tragedie a copiilor' cum a mai fost subintitulată piesa, analizează și se auto-analizează cu o nesfârșită curiozitate 'universală', cu luciditate și cu patimă în același timp." declara criticul literar *Ioana Mărginenanu*.

Cu multă trudă, devotament, cu un admirabil spirit de echipă, cu zâmbetul pe buze, cu un entuziasm enorm și siguri pe ei (cum au fost, sunt și vor fi) steviști

uniriști și-au atins scopul: să câștige și anul acesta, pentru a III-a oară consecutiv Marele Trofeul al acestui festival. Am demonstrat că, dacă ne propunem, putem face Casa de Cultură neîncăpătoare pentru liceeni și nu numai. Astfel echipa steviștilor CNU a fost nevoită să rejoyce piesa înainte de a fi decernate premiile. Nu că ne-ar fi displăcut să rejucăm piesa, dar astfel am putut demonstra publicului că juriul n-a greșit și că noi am primit ceea ce merităm.

Toate trupele de teatru s-au prezentat cu un repertoriu substanțial, dar trupa CNU și-a ales cel mai adecvat repertoriu pentru vârsta lor și s-a prezentat cu o mai mare coerență și claritate a textului în fața rigorii și seriozității publicului și juriului, iar succesele nu au întârziat să apară: Trofee au venit, firește, unul după altul.

Trofeul "STEVE" a fost, este și va fi mereu în grija uniriștilor pentru că-l merităm. O spunem cu toată modestia... și responsabilitatea.

Iată ce ne-au declarat câțiva dintre protagoniștii piesei:

"Când voi auzi cuvântul STEVE 2006, îmi voi aminti mereu de o echipă unită, formată din 13 uniriști ce am muncit împreună luni întregi pentru a face un spectacol care să merite Trofeul. Îmi voi aminti de emoțiile din timpul spectacolului și de Lony care ne-a susținut necondiționat și a avut încredere în noi. Îmi voi aminti că datorită faptului că am jucat în "Deșteptarea Primăverii" am reușit să-mi câștig încrederea în mine, să mă cunosc, să comunic mai ușor cu cei din jur, într-un cuvânt să mă maturizez. Nu voi uita niciodată STEVE 2006!!!" (Nicoleta Lazăr)

"Stagiunea elevilor m-a învățat să visez, să-mi imaginez și să muncesc. A fost nevoie de o tonă de ambiție și ceva perseverență, însă dincolo

de trudă, am avut parte de o experiență plină de farmec și neprevăzut. Trofeul nu a reprezentat un țel ci un efect. Scopul era acela de a oferi publicului un spectacol de calitate. Aș dori să particip și anul acesta. De abia aștept să retrăiesc atmosfera și emoțiile STEV-ului.” (Paul Lungu)

“Pentru mine “Deșteptarea Primăverii” a fost o adevărată lecție de viață. Alături de colegii mei am învățat foarte multe despre noi înșine și despre ceilalți oameni și am muncit, ca întotdeauna cu multă plăcere” (Cătălina Roșu)

“STEV-ul a reprezentat pentru mine o călătorie printr-o lume necunoscută până atunci, fascinantă. Am încercat să gândesc ca Sonnestich

și să acționez ca el. Mulțumesc Lony că m-ai suportat!” (Adela Lazăr)

“Deșteptarea Primăverii a fost o adevărată provocare pentru mulți dintre noi... un text dificil și personaje complexe, dar am reușit să trecem peste toate aceste obstacole, fiind foarte bine îndrumați de regizorul nostru... el ne-a învățat “să aducem personajele la noi”! Așa am reușit... Este o piesă care pentru mine a însemnat foarte mult... a fost o experiență de care o să îmi aduc aminte mereu... fiindcă te marchează și rămâi cu ea întipărită în creier!” (Vlad Mișu)

Nicoleta LAZĂR
clasa a X-a E

BUCURIA MUNCII RECUNOSCUTE

Ca o dovadă a muncii depuse de elevii și profesorii Colegiului nostru, am primit din partea Rectoratului Universității de Medicină și Farmacie din Cluj o scrisoare de apreciere cu privire la rezultatele obținute de absolvenții noștri, **Denisa Hapău, Oana Joean și Ionelia Potică**, actualmente studenți ai acestei prestigioase unități de învățământ superior.

Revista Noastră a primit în cadrul concursului anual, organizat de Casa Corpului Didactic Vrancea (la care participă toate revistele școlare din județ) pentru a treia oară consecutiv Marele Premiu. Orice comentariu este de prisos.

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
“IULIU HAȚIEGANU” CLUJ-NAPOCA

RECTORAT

400711 Cluj Napoca, Str. Eroul 28.04.44 11 ☎ +4036 41270 Fax +4036 41277 E-mail: rectorat@unm-cluj.ro

Nr. 17231 din 13 decembrie 2006

Către

Universitatea de Medicină și Farmacie “Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca

Dăminde (Doamnă) Director,

Universitatea de Medicină și Farmacie “Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca are onoarea de a vă anunța că, în urma examenului de admitere la Facultatea de Medicină Generală, sesiunea iulie 2006, candidatul/candidata POTICĂ IONELIA

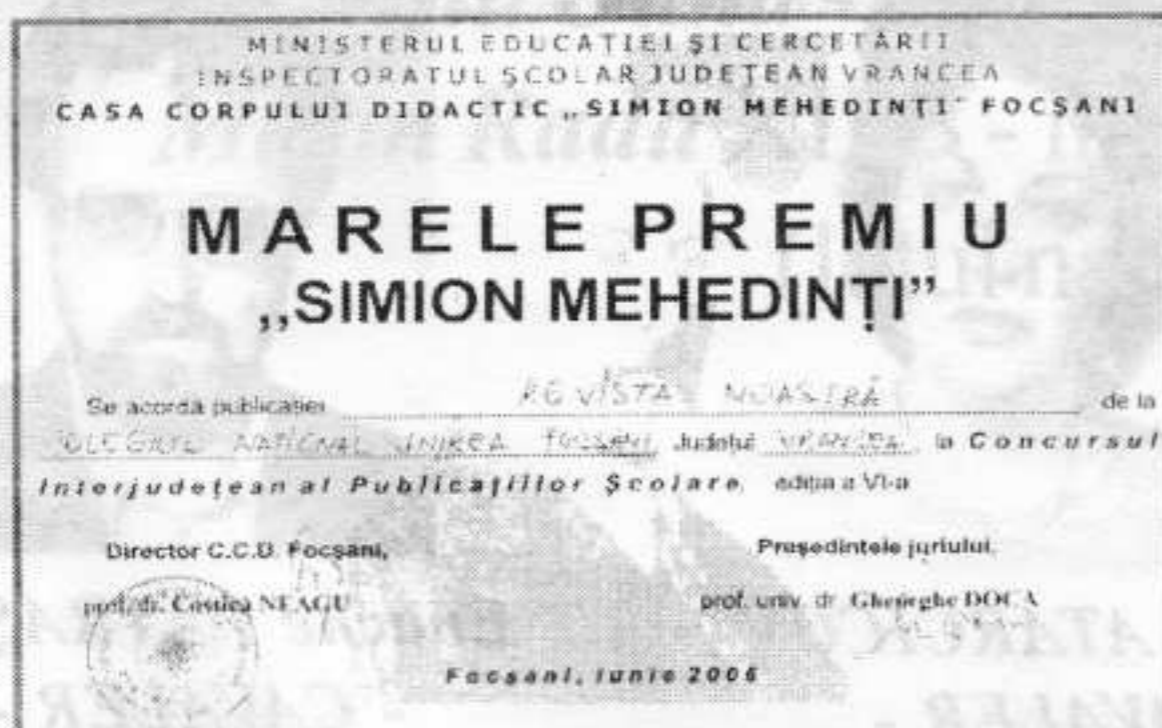
absolventă a Colegiului Dvs., s-a situat pe primul loc cu media 8,50

Apreciez în mod deosebit performanța elevului/elevei Dumneavoastră și recunoaștem, prin aceasta, valoarea instituției pe care cu pricepere, o conduceți.

Vă rugăm să primiți și să transmiteți tuturor cadrelor didactice care s-au ocupat de formarea unor astfel de tineri, felicitările cuvenite și asigurarea sincerei noastre considerații colegiale.

Cu ocazia Sfințelor Sărbători de Crăciun și a Noului An dorim să vă transmitem toate urările de bine, sănătate, pace și liniște sufletească atât pentru Dumneavoastră cât și pentru cei dragi.

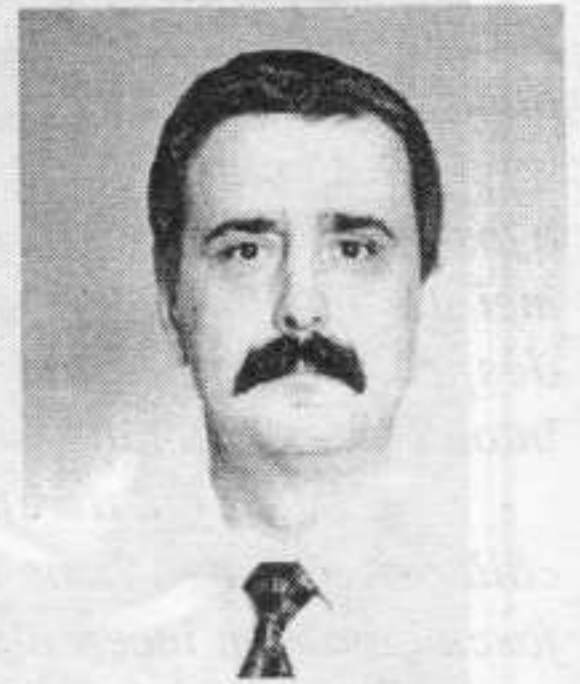
RECTOR,
Prof. dr. Marius BOJITA

BUCURIA MUNCII RĂSPLĂTITE

Cornel NOANĂ
- COMANDOR -

Dan POPOIU
- COMANDOR -

Președintele României

*Desirind a răsplăti meritele
domnului*

Noană Cornel,

profesor - Colegiul Național „Unirea” Focșani

pentru abnegația și devotamentul pus în slujba învățământului

și pentru contribuția deosebită la dezvoltarea și progresul

nașii și alături de țara noastră, cu ocazia Zilei Naționale a Școlii

*Conferă Ordinul „Meritul pentru
Învățământ” în gradul de Comandor*

la București la 10-XII-2004

Mircea DINUTZ
- OFIȚER -

Corina CIUCU
- OFIȚER -

Președintele României

Ministru
[Signature]

[Signature]
Ion Iliescu

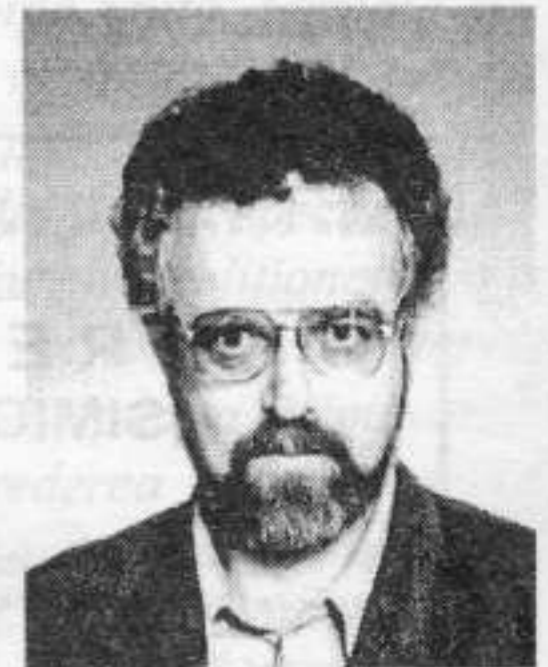
Cancelarul
[Signature]

Aneta POPA
- CAVALER -

Carmen ATARCICOV
- CAVALER -

Enache PĂTRAȘCU
- CAVALER -

OLIMPIADE

REZULTATE OBTINUTE LA FAZA NAȚIONALĂ

Boboc Șerban - IX A - engleză - premiul II

Păvăloiu Oana - XI B - istorie - premiul II

Buzoi Cristina - XI C - premiul III

Ionescu Laura - IX A - matematică - mențiune

Stoica Cătălina - XI C - matematică - mențiune

Săvescu Cristian - XI C - matematică - mențiune

Ionașcu Laurențiu - XII C - matematică - mențiune

Cristea George - XI C - socio-umane - mențiune

Chirilă Dan-Alexandru - X C - fizică - mențiune

Mustătea Elena - XI C - fizică - mențiune

Hapău Denisa XII D - chimie - mențiune

Voicovici Andrei IX C - chimie - mențiune

Joean Oana XII D - biologie - mențiune

Poică Ionelia XII D - biologie - mențiune

Bondroiu Oana - VIII - lb. română - mențiune

Marin Radu XII B - informatică - mențiune

(lotul național)

